

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Διπλωματική Εργασία

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΪΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ
21/5/1990 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ: Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ**

ΤΟΥ

ΘΕΟΧΑΡΗ ΑΘ. ΚΟΤΣΙΝΟΝΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΠΥΡΙΔΩΝ Ν. ΛΙΤΣΑΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019

Υπεύθυνη Δήλωση

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία.

Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Βόλος 09-12-19

Θεοχάρης Κοτσινονός

Copyright © Θεοχάρης Αθ. Κοτσινονός, 2019

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος - All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του ΠΑΜΑΚ.

Στον Κλεάθαν και την αγνή σκέψη του.

ΣΥΝΟΨΗ

Η μετά το 1648 μ.χ εποχή ανέδειξε το Έθνος - Κράτος ως τον κύριο παράγοντα δράσης και καθορισμού των Διεθνών Σχέσεων, κατάσταση η οποία παρά τις διαρθρωτικές και συνεχείς παραλλαγές της, εξακολουθεί να υφίσταται έως και σήμερα.

Στον Δομικό Ρεαλισμό, ο Kenneth Waltz (W. KENNETH, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ 2011) διατυπώνει ότι «η κατοχή ισχύος δεν πρέπει να ταυτίζεται με τη χρήση της δύναμης και η χρησιμότητα της δύναμης δεν πρέπει να συγχέεται με τη χρησιμοποίησή της».

Η θεώρηση του Επιθετικού Ρεαλισμού, ότι τα κράτη είναι από τη φύση τους εγωιστικά, παρέχει όχι μόνο ορθολογικώς αλλά και αναφανδόν επιστημονικά την εξήγηση της δράσης και διαχείρισης οιουδήποτε εκλογικευμένου μέσου, προς όφελος του κράτους.

Σύμφωνα με τον Σπυρίδωνα Λίτσα, η «Στρατηγική είναι η συντονισμένη και οργανωμένη ανάπτυξη και εφαρμογή εργαλείων της εθνικής ισχύος για την επίτευξη στόχων και σκοπών», ακολουθώντας την αυστηρά ορθολογική σκέψη αντιλαμβανόμαστε ότι επιβάλλεται ανά πάσα στιγμή, ώστε κατόπιν της μύσεως ενός εκάστου στην ορθολογική συμπεριφορά και σκέψη, να επιτυγχάνεται το αδιάκοπο λάκτισμα στην επιστημονική άρθρωση, μέσω εφαρμογής και ενδυνάμωσης της Επιστημονικής Στρατηγικής.

Εν προκειμένω, μετά και τη De Jure αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα το 1990, σε συνδυασμό με τις ευρύτερες γεωπολιτικές, και όχι μόνο, ανακατατάξεις στην ανατολική Μεσόγειο, προσφέρεται το κάλλιστο βήμα, μέσω εντατικοποιημένης συνεργασίας των δυο χωρών, να αποτελέσουν τον ενδιάμεσο πυρήνα σταθερότητας σε Ευρώπη και Ασία, μέσω της Στρατηγικής συνεργασίας και ειδικότερως μέσω της ενάσκησης της Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής.

Η Στρατηγική σημασία της συνεργασίας Ελλάδος Ισραήλ, μετά και την εντατικοποίηση σε απολύτως οικονομικά θέματα, αποτελεί τον ασφαλιστικό κρίκο της συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με την εν λόγω χώρα, καθώς το

Ισραήλ είναι η πρώτη χώρα της ανατολικής Μεσογείου, εκτός ενώσεως, όπου υλοποιείται ένα μεγάλο εύρος οικονομικών δραστηριοτήτων και συναλλαγών σημαντικών ευρωπαϊκών εμπορικών επιχειρήσεων.

Λέξεις κλειδιά: ανατολική Μεσόγειος, Ελλάδα-Ισραήλ, Υψηλή Στρατηγική, Επιστημονική Υψηλή Στρατηγική, Διευρυμένη Υψηλή Στρατηγική

ABSTRACT

The era after 1648 and the subsequent Westfalian Treaty, brought into reality, Nation State, as the main factor in international relations, situation that drives the core of international relations up today.

In Structural Realism, Kenneth Waltz states that «Holding power shouldn't be correlated with the use of power whereas necessity of power shouldn't be confused with the use of power», trying to bring in a rule, that, whenever asking for deterrence, this should be achieved through Grand Strategy of states, by aiming not to make war at all.

«De Jure» recognition of state of Israel by Greece in 1990 and the rearrangement of geopolitical rules in eastern Mediterranean, acts as a sole and principal actor for those two states, to play a pioneer role through Grand Strategy and specifically, through «Expanded Grand Strategy» as balanced mediators, between west and east.

The strategic footprint of above mentioned recognition, including the financial point of view and financial diplomacy in international relations, assigns to the state of Israel with its strategic ties with Greece, a nexus and a leading role with European Union, as the first eastern Mediterranean country that strengthens its ties by strategic relations with Greece.

Key Words: eastern Mediterranean, Greece-Israel, Grand Strategy, Expanded Grand Strategy

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η Παρούσα εργασία αποτελεί την πρώτη μου προσπάθεια ώστε, μέσω κωδικοποιημένης σκέψης, υπό τον Λόγο των Διεθνών Σχέσεων και ειδικότερως αυτόν της Υψηλής Στρατηγικής να εξετάσω τις τελματωμένες για δεκαετίες σχέσεις, μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, υπό το φως της παρούσας Στρατηγικής κατάστασης στην ανατολική Μεσόγειο,

Το έναυσμα αλλά και την ικανότητα για ορθολογικοποιημένη κωδικοποίηση, τα οφείλω αποκλειστικά και μόνο στον καθηγητή μου κύριο Σπυρίδωνα Λίτσα, οποίος κατέτεινε τα μέγιστα, ώστε μέσω της ακραιφνούς επιστημονικής του διάρθρωσης αλλά και του συνεχούς αλληλένδετου λόγου του, να με εμπνεύσει, καθιστώντας με ικανό να αναγιγνώσκω τα νοήματα πίσω από τα γεγονότα.

Στην ευχαριστήρια αυτή πλοκή, δεν θα μπορούσα να παραλείψω τον δάσκαλό μου στην εβραϊκή γλώσσα, ο οποίος πέρα από τη γλωσσολογική σύνταξη και ανάγνωση των μηνυμάτων, με καθοδήγησε ώστε να αντιλαμβάνομαι, ότι και για τον ίδιο ως Έλληνα Εβραίο, ιστορικές δεισιδαιμονίες, ιστορικές αγκυλώσεις αλλά και αποδομημένες σκοπιμότητες, ορθολογικοποιούνται και ισορροπούν, στη βάση της καθημερινότητας και της επιστημονικής όψης.

Τέλος, η παρούσα προσπάθειά μου δεν θα ήταν δυνατό να αρθρωθεί, δίχως την κατανόηση, την υπομονή αλλά και την αρωγή της εμπειρίας της ανθρωπολογικής επιστημονικής γνώσης και κατάρτισης, της συζύγου μου Παρασκευής, στην οποία οφείλω αυτή την προσπάθειά μου.

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ σελ. 79

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & LNG ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ σελ. 82

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΑΓΩΓΟΣ “EAST MED” σελ. 83

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ**ΕΞΩΦΥΛΛΟ****ΔΗΛΩΣΗ ΝΟΜΟΥ****ΣΥΝΟΨΗ****ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ****ΠΙΝΑΚΕΣ****ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**

ΓΕΝΙΚΑ.....	1
ΣΚΟΠΟΣ	2
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	2
ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	3
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	3
ΚΕΦ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦ 2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	10
ΚΕΦ 3. ΥΨΗΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ.....	23
ΚΕΦ 4. ΕΛΛΑΔΑ ΙΣΡΑΗΛ.....	42
ΚΕΦ 5. ΕΛΛΑΔΑ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ.....	68
ΚΕΦ 6. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΪΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ.....	78
ΚΕΦ 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	99

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»	A-1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»	B-1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»	Γ-1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ»	Δ-1

ΓΕΝΙΚΑ

Στην εποχή της Ύστερης Νεωτερικότητας¹, οι ανακατατάξεις ιδεών, απόψεων ακόμα και οι ανταλλαγές πληθυσμών που λαμβάνουν χώρα σε τοπικό αλλά και ευρύτερο επίπεδο, καθιστούν αναγκαία την παρακολούθηση κάθε είδους εξέλιξης με σκοπό την εξυπηρέτηση ως ιθαγενείς του ελληνικού κράτους και ως μέλη του ελληνικού λαού, των εθνικών στόχων και στρατηγικών που αναλόγως τίθενται.

Η ανάγκη αναθεώρησης αγκυλωμένων προσηλώσεων σε σχέση με τις υφιστάμενες συμμαχίες των κρατών στην ανατολική Μεσόγειο, καθίσταται περισσότερο επιτακτική από ποτέ.

Η ορθολογική και κατάλληλη διαχείριση των διατιθέμενων φορτίων ισχύος, τα οποία απορρέουν από την αναθεώρηση τελματωμένων σχέσεων μεταξύ κρατών, εν προκειμένω μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, δεν δύνανται να θέσουν σε οποιασδήποτε μορφής κίνδυνο επ ουδενί και απειλή, την ευημερία, την ειρήνη και την ανάπτυξη.

Σημαντικό ρόλο στην εξυπηρέτηση της προαναφερομένης κατάστασης, δύναται να αναλάβει η Στρατηγική Συνεργασία, των κρατών στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου, έναν χώρο που παρά την άναρχη και ανταγωνιστική του υπόσταση, μέσω της Στρατηγικής σύγκλισης ιστορικά, περισσότερο ένωνε τις συμμετέχουσες χώρες, παρά τις διαιρούσε.

Η ιστορική, λόγω των πρόσφατων γεωπολιτικών ανακατατάξεων αλλά και των ανακαλύψεων ενεργειακών πόρων στην ανατολική Μεσόγειο, Στρατηγική στιγμή που διανύουμε, δίνει τη δυνατότητα στην Ελλάδα, να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στις μετέπειτα εξελίξεις.

Η υλοποίηση της προαναφερόμενης δυνατότητας δύναται να υλοποιηθεί έπειτα περαιτέρω, μέσω της εντατικοποίησης της ήδη εναρχθείσας Στρατηγικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ.

¹ Giddens A., Οι Συνέπειες της Νεωτερικότητας, μτφρ. Γ. Μερτίκας, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2001, σ. 17.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ανά χείρας πονήματος είναι αρχικώς, η καταγραφή της ιστορικής πορείας των σχέσεων μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, με χρονικό σημείο εκκίνησης τη δημιουργία του κράτους του Ισραήλ το 1948.

Μέσω της επιστημονικής ανάλυσης που θα ακολουθήσει, θα διαφανεί ότι, οι λόγοι που κρατούσαν τις σχέσεις Ελλάδας και Ισραήλ έως το 1990 τελματωμένες, ήταν απόρροια συνθηκών της ιστορικής συνέχειας των σχέσεων που ήδη η Ελλάδα είχε συνάψει, και βασιζόνταν σε απόλυτα ορθολογικό και ρεαλιστικό πλαίσιο.

Οι ευρύτερες προαναφερθείσες αλλαγές στην ανατολική Μεσόγειο, η μεσολάβηση του ανθρώπινου παράγοντα μέσω της δράσης των Lobby, αλλά και η πρώτιστη αρχή της επιβίωσης του κράτους, σύμφωνα με τη ρεαλιστική θεώρηση, οδήγησε την Ελλάδα σε αναθεώρηση της εξωτερικής της πολιτικής, στις σχέσεις της με το Ισραήλ, όπου μετά τη «De Jure» αναγνώριση, η Στρατηγική σημασία της ήδη δρομολογημένης συνεργασίας, να λειτουργεί ως μέσω ενίσχυσης της σταθερότητας αλλά και συσσώρευσης φορτίων ισχύος και για τις δυο χώρες.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία εδράζεται στη θεωρητική ανάλυση για τα τρία πρώτα κεφάλαια, ενώ για τα υπόλοιπα έχει εφαρμοστεί η εξαγωγή συμπερασμάτων μέσω έρευνας από την ανάλυση άρθρων και διατυπωμένων θέσεων απόμων και θεσμών επιστημονικού κύρους, και αντίστοιχης βαρύτητας.

ΔΙΦΑΣΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ως προς τη Διφασική² Ανάλυση, μέσω της παρουσίασης του συνόλου των δευτερευόντων αλλά και των κυρίως δρώντων, ως προς την ενεργοποίηση των κρατών παικτών στην ανατολική Μεσόγειο, θα εξαχθούν τα αντικειμενικότερα συμπεράσματα, όπου πέραν της

² MONTELO KATZ & LAZARFELD (1955)

Διφασική ροή επικοινωνίας "Two step flow of communication" •

Βασικές υποθέσεις: 1) Τα άτομα είναι μέλη κοινωνικών ομάδων και είναι αλληλοεξαρτώμενα από άλλα άτομα 2) Η αντίδραση στο μήνυμα διαμεσολαβείται και επηρεάζεται από τις κοινωνικές σχέσεις 3) Διακριτές οι δύο διαδικασίες: α) Λήψη β) Ανταπόκριση 4) Διαφορετική η πρόσληψη των μηνυμάτων των MME από τα άτομα γιατί έχουν διαφορετικούς ρόλους μέσα στην επικοινωνιακή διαδικασία 5) Αυτοί που έχουν ενεργό ρόλο στην επικοινωνιακή διαδικασία (καθοδηγητές κοινής γνώμης) μπορούν πιο εύκολα να ασκήσουν επιρροή σε άλλους).

ανάπτυξης της κριτικής σκέψης του αναγνώστη και της υιοθέτησης παραγωγικού περιεχομένου, να προταθούν αντιστοίχως εφαρμόσιμες και σύγχρονες πρακτικές για τη χώρα μας ή/και τις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις ειδικότερως.

ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η ακολουθούμενη θεώρηση στο ανά χείρας πόνημα ακολουθεί σύμφωνα με τον Kenneth Waltz τη λογική του θετικισμού για την ανάλυση της διεθνούς πολιτικής όπου το διεθνές σύστημα είναι άναρχο και είτε ο ανταγωνισμός είτε οι προσπάθειες για συνεργασία, μπορούν να οδηγήσουν σε συγκρούσεις.

Το μεθοδολογικό εργαλείο ανάλυσης σύμφωνα με τον Kenneth Waltz, είναι οι τρεις εικόνες, ήτοι, άνθρωπος, κράτος, διεθνές σύστημα, όπου η επιμέρους κάθε φορά ανάλυση, θα μας καθοδηγεί για τη διατύπωση ανάλογου συμπεράσματος.

Ως συνέπειες της 3^{ης} εικόνας θα μπορούσαν να αναφερθούν οι εξής:

α) Κάθε κράτος προωθεί τα συμφέροντά του με όποιον τρόπο θεωρεί καλύτερο.

β) Η βία, μεταξύ άλλων, «στη σημερινή εποχή μπορεί να εξελιχθεί, μόνο αν οι θεωρητικοί της επιστημονικής στρατηγικής παράγουν διαρκώς εξελιγμένα δόγματα στρατηγικής». (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 319)

γ) Εξωτερική πολιτική που βασίζεται στην 3^η εικόνα δεν είναι ούτε ηθική ούτε ανήθικη, απλά είναι λελογισμένη αντίδραση.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα διατριβή είναι δομημένη με βάση τον αντικειμενικό σκοπό που καλείται να εκπληρώσει. Για τον λόγο αυτό απαρτίζεται από 6 κεφάλαια, που σχετίζονται με 2 Πυλώνες Δράσης.

Στον πρώτο πυλώνα, θα πραγματοποιηθεί μια ιστορική αναδρομή- παρουσίαση, περί της διαμόρφωσης της σχέσης των κρατών στην ανατολική Μεσόγειο, όπου ειδικότερα για τη σχέση Ελλάδας και Ισραήλ, θα αποσαφηνιστούν οι λόγοι της αποκλίνουσας σχέσης που

επικράτησε από τη δημιουργία του Ισραήλ έως και τη De Jure αναγνώρισή του από την Ελλάδα, το 1990.

Στη συνέχεια στον δεύτερο πυλώνα, θα υπάρξει επιστημονική καταγραφή των αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί μετά το 1990, μέχρι και σήμερα, όπου εν συνεχεία υπό το πρίσμα της Υψηλής Στρατηγικής θα εξεταστεί η σημασία της εν λόγω συνεργασίας για την ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

Ειδικότερα, στο Πρώτο ΚΕΦΑΛΑΙΟ θα αναλυθεί η κραταιά ανθρώπινη υπόσταση της αρπαγής όπου οι ορμέμφυτες τάσεις ή οι συμπεριφοριστικές εκλογικεύσεις, ειδικά όταν το πλαίσιο είναι ο προσωπικός ανταγωνισμός ή ακόμα και ο πόλεμος, με την εν τέλει εν λόγω συμπεριφορά, να αποτελεί όχι μόνο το μέσο της επικράτησης αλλά ακόμα και της επιβολής της τελικής νίκης. Ωστόσο, η ανάγκη εξουσίας του ανθρώπου σε άνθρωπο, καθώς συνενώνεται η μια με την άλλη, δημιουργεί εν τέλει μέσω ωσμωτικής αναλογίας, τη σύμπτυξη και των κοινωνιών, ήτοι της Ανατολής με τη Δύση.

Εν συνεχεία, στο Δεύτερο ΚΕΦΑΛΑΙΟ θα αναλυθεί η ιστορική καταβολή στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου, όπου μέσω των πηγών της επιστήμης της αρχαιολογίας, θα καταστεί σαφές ότι οι σχέσεις της Ελλάδος με τις περιοχές της ανατολικής Μεσογείου, αποτελεί μια πραγματικότητα που ξεκινά από την εποχή της πρώιμης χαλκοκρατίας.

Στο Τρίτο ΚΕΦΑΛΑΙΟ, με βάση τις αναφερθείσες θεωρίες (previous studies), περί Υψηλής Στρατηγικής, με γνώμονα τον σκοπό του ανά χείρας πονήματος, θα πραγματοποιηθεί αναφορά στην Επιστημονική Υψηλή Στρατηγική, όπου από τον γράφοντα θα διατυπωθεί και η θεώρηση της «Διευρυμένης Υψηλής Στρατηγικής», ως απόρροια της ειδικότερης θεώρησης της Επιστημονικής Στρατηγικής, αλλά και με γνώμονα την εξέταση της σημασίας της στρατηγικής συνεργασίας, μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ.

Στο Τέταρτο ΚΕΦΑΛΑΙΟ, θα πραγματοποιηθεί μια έρευνα και ανάλυση των παραγόντων που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη σύγκλιση των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ, ήτοι των Lobby, με σκοπό, πέρα από την αντίληψη της ύπαρξής τους, να καταστεί σαφής η χρησιμότητα και η παραγόμενη αξία που οι εν λόγω ομάδες δύνανται, μέσω της ορθής εκμετάλλευσής τους, να προσφέρουν. Επίσης στο υπόλοιπο μισό του τέταρτου κεφαλαίου, πραγματοποιείται μια καταγραφή του συνόλου των συναφθεισών συμφωνιών που έχουν

λάβει χώρα μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ, με σκοπό να γίνει αντιληπτή η στρατηγική σημασία της ήδη δρομολογηθείσας Συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών.

Στο Πέμπτο ΚΕΦΑΛΑΙΟ στη συνέχεια, θα υπάρξει μια οπτική της συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών, ιδωμένη υπό το θεωρητικό πλαίσιο της οικονομικής θεωρίας και επιστήμης, ώστε να καταστεί σαφές ότι οι παράγοντες διαμόρφωσης της ισχύος ενός κράτους και κατ'επέκταση η συλλογική ισχύς μέσω της συνεργασίας κρατών, διαμορφώνεται από υλικούς και άυλους παράγοντες, οι οποίοι ανάλογα με τον βαθμό εκμετάλλευσής τους, δύνανται να ασκήσουν την ανάλογη επιρροή, υπό το τεθέν πλαίσιο άσκησης της Διευρυμένης Υψηλής Στρατηγικής.

Στο Έκτο ΚΕΦΑΛΑΙΟ, θα υπάρξει, σε μια προσπάθεια σύνοψης, αποτίμηση, σε σχέση πάντα με το θέμα αλλά και τον σκοπό του παρόντος πονήματος, ανάλυση και παρουσίαση της στρατηγικής σημασίας των ελληνο ισραηλινών σχέσεων για την ανατολική Μεσόγειο.

Τέλος στο Έβδομο ΚΕΦΑΛΑΙΟ, με βάση την προηγηθείσα ανάλυση θα διατυπωθούν τα συμπεράσματα, οι προοπτικές συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ, όπου εν συνεχεία με τις προτάσεις που θα διατυπωθούν, θα δοθεί η δυνατότητα για περαιτέρω ενδυνάμωση της υπάρχουσας συνεργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΙΧΝΗΛΑΤΗΣΗ ΜΕΣΩ ΜΥΘΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ

*«μηδέ του κοσμολόητου Φοίνικα την κόρη ως
αγαπούσα, που το Ραδάμανθυ μου γέννησε
και τον ισόθεο Μίνω»
(Ιλιάδα Ξ 310 – 322).*

1.1 ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΩΣ ΔΡΩΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Από τη στιγμή της εμφάνισης της ανθρώπινης υπόστασης, οι ορμέμφυτες τάσεις ή οι συμπεριφοριστικές εκλογικεύσεις, «ειδικά στο επίπεδο της οργανωμένης συλλογικότητας» (Σ. Ν. ΛΙΤΣΑΣ 2014, 45), η αρπαγή αποτελούσε όχι μόνο το μέσο της επικράτησης αλλά ακόμα και της επιβολής της τελικής νίκης.

Κατά παρόμοιο τρόπο η αναφορά στην «Αρπαγή της Ευρώπης», από τον Δία, στοιχειοθετεί σε μυθολογικό επίπεδο την κανονιστική συμπεριφορά όχι μόνο της ατομικής δράσης αλλά και της ανταγωνιστικής σχέσης για επικράτηση μιας οντότητας έναντι μιας έτερης.³

Εν προκειμένω ο Δίας παρά τη θεϊκή του υπόσταση, δρα ως «homo homini lupus» όπου εν τέλει στην περίπτωση μας, ο καταλύτης που θα γείρει υπέρ ή κατά της τέλεσης της πράξης, είναι τα επίπεδα ισχύος των εμπλεκόμενων παραγόντων. (Σ. Ν. ΛΙΤΣΑΣ 2014, 51).

Η συνέχεια του μύθου είναι γνωστή, η Ευρώπη ως αδελφή του Κάδμου και κόρη του Αγήνορα και της Τηλεφάσσας, ηγεμόνων της Φοινίκης, καθιστά τον Κάδμο εν τέλει ως απότοκο, ιδρυτή της πόλης της Θήβας, όπου και σήμερα καθίσταται αναφανδόν σαφής, ακόμα και στον απόλυτο μυθολογικό συμβολισμό, η κραταιά σχέση της Ελλάδας ή και της Ευρώπης, με τις χώρες της περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου.

Καταλήγουμε λοιπόν συμπερασματικά, με την αναφορά στον μύθο της «Αρπαγής της Ευρώπης», ότι ακόμα και σε μυθολογικό πλαίσιο οι σχέσεις Ευρώπης και χωρών της ανατολικής Μεσογείου, όπου παρά τη σχέση, η οποία είναι βασισμένη στο ένστικτο της

³ Ιδία Επεξεργασία.

αρπαγής, ή την η ορθολογική συσχέτιση μέσω της Υψηλής Στρατηγικής όπως θα αποδειχθεί παρακάτω, δύναται να επιφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη, εκατέρωθεν των συμμετεχόντων μερών.

1.2 ΑΠΟ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΣΤΗΝ ΑΠΟΔΕΔΕΓΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ

Ακολουθώντας την επαγωγική λογική, όπου μετά την επαναοντολογικοποίηση της Ευρώπης στο «Δικταίο Άνδρο», καθώς κυοφορείται ο καρπός του έρωτός της με τον Δία, επιστρέφεται και εν τέλει δεν αρπάζεται, κατ αναλογία με εκείνη την αρπαγή, της Βρισηίδος από τον Αγαμέμνονα και ιχνηλατεί το ιδιώνυμο χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ύπαρξης, αυτό του «animus dominandi». (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 56). Το επαγωγικό συμπέρασμα με βάση τα προαναφερθέντα, είναι ότι, σε επίπεδο πολιτικής βούλησης (Σ. Ν. ΛΙΤΣΑΣ 2014, 46), η τελματωμένη σχέση μεταξύ Ελλάδος- Ισραήλ, όχι μόνο δύναται να αναθεωρηθεί, αλλά και να επιφέρει ωφέλιμο, εκατέρωθεν των συμμετεχόντων, αποτέλεσμα.

Εν προκειμένω, ως απότοκο αυτής της ωσμώσεως η Ευρώπη, δύναται να καθορίσει ακόμα και στις μέρες μας την ταυτότητα δράσης του συνόλου των χωρών ή ακόμα και των εθνοκρατών της Μεσογείου, και ειδικότερως, αυτών της ανατολικής Μεσογείου στις μεταξύ τους σχέσεις.

Ακολουθώντας τη μεθοδολογική ανάλυση που έχει τεθεί, αλλά και για τις ανάγκες του σκοπού του παρόντος πονήματος, έχοντας ως μεθοδολογικό εργαλείο το δεύτερο επίπεδο του Kenneth Waltz, αυτό του κράτους, η στόχευσή μας ισορροπεί, με γνώμονα την ανατολική Μεσόγειο και τη Δύση, στα κράτη της Ελλάδος με το Ισραήλ.

Ως συμπέρασμα στην παρούσα ενότητα, ακολουθώντας το τρίτο επίπεδο του Kenneth Waltz, αυτό του Διεθνούς Συστήματος, όπου από τη μια βρίσκεται η ευρωπαϊκή ένωση και ως συμμετέχουσα χώρα η Ελλάδα και το Ισραήλ από την άλλη, αποτελώντας ένα Διεθνές Σύστημα, παρά την άναρχη φύση του, δύναται να «επιβάλλει» την ειρήνη, μέσω της από κοινού μελέτης της Επιστημονικής Στρατηγικής, αλλά και των βιωμάτων, ως εμπειρία από τις συνεχείς πολεμικές συμμετοχές και συγκρούσεις.

1.3 ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΚΑΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Παρά την ιστορική αντιπαλότητα στις σχέσεις μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, αναφύεται εμπρός μας, πέρα από ονοματολογικές δεσμεύσεις αναφορές και αναλογικότητες, ένας «Γάμος» συμφερόντων, με αφορμή την υπογραφή της συμφωνίας για τον «EAST MED».⁴

Η αλληλένδετη ροή της εναλλαγής μέσω της Αρπαγής, ως πολιτικής πράξης και της Αυτοβοήθειας, εν τέλει «παγιώνεται ως de facto πολιτική αναζήτησης νέων πηγών ισχύος, εξαιτίας της συστημικής συνθήκης που διέπει τη λειτουργία του διεθνούς συστήματος και ωθεί τα κράτη σε μια διαρκή καθημερινή επιδίωξη ικανοποίησης των συνθηκών επιβίωσης σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον». (Σ. Ν. ΛΙΤΣΑΣ 2014, 90)

1.4 ΜΕΓΑΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΠΑΓΗ

Επιχειρώντας μια μακροσκοπική προσέγγιση, με αφορμή τα προλεχθέντα επί της αρπαγής σε ατομικό επίπεδο, αντιλαμβανόμαστε ότι ακόμα και η αρπαγή της Χρυσήϊδος από τον Αγαμέμνονα στη διαμάχη με τον Αχιλλέα, δεν θα ήταν δυνατόν να παραμείνει ως ορμέμφυτη.

Η άναρχη δομή του Διεθνούς Συστήματος, όπου για τον κλασσικό Ρεαλισμό αποτελεί το βασικό στοιχείο της οντολογικής υπόστασής του, καθώς οδηγεί στην άνιση κατανομή της ισχύος, πέρα από εκείνες τις περιόδους των πολεμικών συγκρούσεων μεταξύ τους, οδηγεί και σε εξίσου μακρές περιόδους ειρηνικής συνύπαρξης.

Το κύριο χαρακτηριστικό ωστόσο, παραμένει η επικράτηση του ισχυροτέρου όπου το εργαλείο της επικράτησης δεν είναι η ένταση των ιδεαλιστικών ή πασιφιστικών ιδεολογιών που επικρατούν στο εσωτερικό κάθε κράτους, Διεθνούς Οργανισμού ή πολιτικής οντότητας εν γένει, μόνο σε ατομικό επίπεδο (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 67) αλλά εδράζεται στην ορθολογική χρήση των σκληρών και ήπιων μορφών ισχύος, που έκαστο κράτος διαθέτει.

Μόνο στο γύρισμα του εικοστού αιώνα από πλευράς Ευρώπης, έναντι κάθε στοιχείου εβραϊκού, ιουδαϊκού και έτη περαιτέρω ισραηλιτικού στοιχείου, με τις πρόδηλες εκφάνσεις κάθε τι αντισημιτικού άλλοθι, μπόρεσε να εξομαλυνθεί, μόνο προσφάτως και κάτω από τις

⁴<https://www.kathimerini.gr/1015327/article/epikairothta/politikh/peftoyn-oi-ypografes-gia-ton-eastmed-sthn-trimerh-elladas-kyproy-kai-israhl---yyhloy-symvolismoy-h-paroysia-pompeo>.

πιέσεις της ομολογίας των γενοκτονιών, του ολοκαυτώματος αλλά και της επίδρασης παρασκηνακών παραγόντων που οδήγησαν σε τέτοιου είδους ζυμώσεις, όπως, μεταξύ άλλων και αυτές των Lobby, όπως θα περιγραφεί παρακάτω, στο ΚΕΦ 4.

Δεν αποτελεί λοιπόν απεμπόληση των αρχών της τρισδιάστατης –τριεπίπεδης προσέγγισης του Kenneth Waltz (Ατομο-Κράτος-Διεθνές Σύστημα) ακόμα και η εμπλοκή του ανθρώπινου παράγοντα στη διαμόρφωση του Διεθνούς Συστήματος, αλλά εν προκειμένω, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τη δυναμική της απορρέουσας σχέσης, στη σημερινή εποχή, όπου η ειρηνική προσέγγιση μέσω της ορθολογικής χρήσης μορφών ήπιας ή/και σκληρής ισχύος, ενδυναμώνεται μέρα με τη μέρα.⁵

Με όρους Δημόσιας Οικονομικής, η Ειρήνη λοιπόν μπορεί να μην αποτελεί εκπεφρασμένο Δημόσιο Αγαθό, όπως αυτά της Ασφάλειας και της Άμυνας (ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ 2012, 65) έναντι οιασδήποτε εξωτερικής απειλής, σε επίπεδο κράτους, η ουτοπική θεώρηση, σύμφωνα με τον Edward Carr, δηλώνει ότι υπάρχει ένα παγκόσμιο συμφέρον στην ειρήνη.

Ως επαγωγικό συμπέρασμα με βάση τα προαναφερθέντα, γίνεται κατανοητό ότι η διαρκής αναζήτηση νέων πηγών ισχύος από το κάθε κράτος, αρχής γενομένης από το φαινόμενο της αρπαγής, δύναται να επιτυγχάνεται και μέσω της αναθεώρησης τελματωμένων σχέσεων, η οποία εν τέλει δυνητικά, δύναται να εξυπηρετεί μέσω της Επιστημονικής Στρατηγικής και στην εξασφάλιση της παγκόσμιας ειρήνης.

⁵Ιδία Επεξεργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

2.1 Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΥΘΟ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

כב וישלח חירם, אל-שלמה לאמר,
שמעתי, את אשר-שלחתי אלי; אני
אעשה את-קל-הפצד, בעצי ארזים
ובעצי ברזים.

כג עבדי ירדו מן-הלבנון ימה, ואני
אשימם דברות בים-עד-המקום אשר-
תשלח אלי ונפצתים שם--ואתה תשא;
ואתה תעשה את-הפצד, לתת לק
ביתי.

מלכים 5
גביאים
מג"ד

«...και απέστειλεν
Χιράμ βασιλεὺς
Τύρου ἀγγέλους πρὸς
Δαυὶδ καὶ ξύλα
κέδρινα καὶ τέκτονας
ξύλων καὶ τέκτονας
λίθων, καὶ
ὠκοδόμησαν οἶκον
τῷ Δαυιδ...»

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ
2Regn 5:1,11

Ο φόβος και το δέος, υπό το πλαίσιο του μιμητισμού και της επικοινωνίας (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 63) των δρώντων υποκειμένων εν γένει, κατέστησαν ικανά προς επίτευξη ακόμα και τον θάνατο του «Χιράμ»⁶, προσομοιάζοντας τις αντιτιθέμενες πλευρές, ως τέτοιες σε εμπόλεμη κατάσταση.

Ο χώρος της Μεσογείου ανέκαθεν αποτελούσε περιοχή πολεμικών αντιπαραθέσεων, αλλά και ειρηνικών συμμαχιών, όπου ειδικότερως η ανατολική Μεσόγειος ως η περιοχή που αναλαμβάνει ρόλους όπως, αυτόν της Στρατηγικής επικοινωνίας, αυτόν με τα ενεργειακά αποθέματα, καθώς και αυτόν των στρατιωτικών εντάσεων ή/και πολιτικών –ηγεμονικών διασπορών, την κατατάσσει σε ένα δευτερεύοντα/ υπομετροπολιτικό ρόλο, μεταφοράς και αναδιάταξης ισχύος. (MAZIS 2004, 382)

⁶Σύμφωνα με τη μυστικιστική γραμματεία και αντίληψη, ο Χιράμ εν τέλει θανατώνεται, καθόσον αρνείται να αποκαλύψει τα μυστικά της τέχνης του, βάσει των οποίων ανηγέρθη ο Ναός του Σολομώντα, τα οποία διασταλτικά δύναται να ενταχθούν στην ευρύτερη φιλοσοφία της αρπαγής, με σκοπό την ενίσχυση των φορτίων ισχύος, σε προσωπικό και όχι μόνο επίπεδο.

2.2 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΩΣ ΔΡΩΝΤΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Το 1952 μετά την αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής γραφής Β', από τους M. Ventris & J. Chadwic,⁷ κατέστη πλέον δυνατό να αποκρυπτογραφηθεί η Προϊστορία του Αιγαίου, έχοντας πλέον ως έναυσμα την ανάπτυξη μιας ξεχωριστής επιστήμης στη γλωσσολογική μελέτη της μυκηναϊκής ελληνικής και συνάμα της ελληνικής γλώσσας, και ταυτοχρόνως, διαφωτίζοντας-αποκαλύπτοντας αρχαιολογικά στοιχεία τα οποία αφορούσαν τις καθημερινές πρακτικές της ύστερης περιόδου της αρχαίας Ελλάδος. (Γ.Α.ΠΙΚΟΥΛΑΣ 2012, 79)

Μεταξύ αυτών ήταν και οι τεχνικές που είχαν αναπτυχθεί και στο εμπόριο μέσω των μυκηναϊκών πολιτισμών, με αυτούς των πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου.

2.3 ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Η Μεσόγειος για τους αρχαίους λαούς ήταν η «Μεγάλη Θάλασσα», επί της οποίας οι Έλληνες αναφέρονταν με την ονομασία «ή καθ' ἡμᾶς θάλαττα» σε σχέση με τον Στράβωνα και τους έξω ωκεανούς, στο μνημειώδες έργο του «Γεωγραφικά», το 20-23μ.χ. Με τον όρο «Μεσόγειος» αποδόθηκε το 1807 από τον Επίσκοπο Αθηνών, Μελέτιο, (1661-1714) στο τετράτομο έργο του «Γεωγραφία». (ΠΑΡΙΣΗΣ 2013, 28)

Αναλόγως, ο όρος «Mediterraneum», χρησιμοποιήθηκε αρχικώς από τον ρωμαίο ιστορικό Γάιο – Ιούλιο Σολίνο, (Gaeus Julius Solinus) στα μέσα του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα. Θεωρώντας ειδικά ότι η Ρώμη ήταν το κέντρο του πολιτισμένου κόσμου, είχαν υιοθετήσει την ονομασία «Mare Mediterraneum». (ΠΑΡΙΣΗΣ 2013, 28) (MELEK 2012)

⁷ Ο Μάικλ Βέντρις (*Michael Ventris*, 12 Ιουλίου 1922 - 6 Σεπτεμβρίου 1956) & Ο Τζων Τσάντγουικ (*John Chadwick*) (21 Μαΐου 1920 - 24 Νοεμβρίου 1998) ήταν Άγγλος γλωσσολόγος και Άγγλος καθηγητής κλασσικής φιλολογίας, αντίστοιχα, (Γ.Α.ΠΙΚΟΥΛΑΣ 2012) (Η. Κ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2018) οι οποίοι αποκρυπτογράφησαν τη Γραμμική Β γραφή.

Είναι αναρίθμητοι οι πολιτισμοί που αναπτύχθηκαν πέριξ της Μεσογείου και ειδικότερα της ανατολικής Μεσογείου. Σε σχέση με τα κείμενα και τις πηγές που επί παρόντος έχουν ανακαλυφθεί, θα μπορούσαμε να αναφερθούμε σε επιμέρους πολιτισμούς, ως κάτωθι:

Αυτός στα κείμενα της σφηνοειδούς γραφής Hattuša (Boğazköy). Την εποχή της Μυκηναϊκής Ελλάδας, και του Μινωικού Πολιτισμού, στην αντίπερα όχθη του Αιγαίου έως την Ανατολία κυριαρχούσε το βασίλειο των Χετταίων ή απλώς Hatti. (LION 1995, 250)

Το εν λόγω βασίλειο έως και τον 14^ο αιώνα π.Χ περιελάμβανε τις περιοχές της Συρίας και της Παλαιστίνης, συμπεριλαμβανομένης, δυτικά, και της αντίστοιχης περιοχής της Μικράς Ασίας. Από τις εν λόγω επιγραφές αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω πολιτισμός τηρούσε πολιτικές, διπλωματικές και εμπορικές σχέσεις με τα υπόλοιπα κράτη, όπως αυτά της Αιγύπτου, της Ασσυρίας, της Ahhiyawa, της Arzawa, της Alašiya και της Ugarit.

Ένας εξίσου σημαντικός, ωστόσο, μικρότερος σε μέγεθος είναι ο πολιτισμός που αποκαλύφθηκε στα κείμενα της Ugarit (Ras Shamra) (C. & LION 2005), στα παράλια της Συρίας. Η πόλη, γνωστή σήμερα ως Ras Shamra, με το λιμάνι στη θέση Minet El-Beida και την πόλη που ανασκάπτεται στη θέση Ras Ibn Hani, 5 5 χλμ. ΝΔ της Ugarit, αποτελούσε ένα ανεξάρτητο κρατίδιο ανάμεσα στα μεγάλα βασίλεια της περιοχής. Το εν λόγω κρατίδιο βρισκόταν αρχικά υπό την κυριαρχία των Αιγυπτίων, και στα μέσα του 14ου αι. π.Χ. περιήλθε στην επικράτεια των Χετταίων. Παρουσίαζε σημαντικές ομοιότητες με την αντίστοιχη οργάνωση που επικρατούσε στα μυκηναϊκά κρατίδια την ίδια περίοδο. Οι ομοιότητες αυτές προκύπτουν από τις πληροφορίες των αρχείων των πήλινων πινακίδων σφηνοειδούς γραφής.

Οι αναφορές στα κράτη της ευρύτερης περιοχής, όπως για παράδειγμα σε αυτά της Αιγύπτου (Msrn) και της Alašia (altyy), της αρχαίας δηλαδή Κύπρου, πιστοποιούν ένα είδος πρώιμων Διεθνών Σχέσεων του προαναφερομένου κρατιδίου, την περίοδο αυτή.

Στις επαφές με τους γύρω σύγχρονους αποτελούν κυρίως η ακκαδική ή βαβυλωνιακή, (LION 1995, 250), η διεθνής δηλαδή διπλωματική γλώσσα της εποχής, η οποία χρησιμοποιείτο για την επίσημη επικοινωνία μεταξύ των κρατών, με έντονο ενδιαφέρον το ιδίωμα της σημιτικής γλώσσας που είναι γνωστή ως ουγκαριτική ή χαναανιτική.

Ταυτόχρονα με το επιγραφικό υλικό της Ugarit (Γ.Α.ΠΙΚΟΥΛΑΣ 2012, 80) υφίστανται οι ανεγνωσμένες γραφές για τα κείμενα του Emar (Tell Meskéné), το οποίο επικάθεται στην περιοχή της βόρειας Συρίας.

Η πόλη ήταν το ανάχωμα των Χετταίων απέναντι στους Ασσύριους ενώ εκτελούσε εμπορικό έλεγχο του συνόλου των δραστηριοτήτων σύνδεσης Ανατολής με Δύση, ανάμεσα σε Τίγρη και Ευφράτη, που απέρρεαν στο Nuzi, την Aššur, τη Nīrur και τη Βαβυλώνα.

Το Emar, ήταν το πιο σημαντικό κέντρο του βασιλείου της Ashtata, έχοντας αργότερα ενσωματωθεί μαζί με την Ugarit, στο κράτος των Χετταίων στο τέλος του 14ου αι. π.Χ.

Πλείστα των κειμένων υποτυπώνονται στα ακκαδικά, στα χουριτικά, στα σουμεριακά και στα χετιπικά, χρονολογούμενα μεταξύ 1320 και 187 π.Χ.

Νοτιότερα αναρίθμητες πηγές αποτελούν οι αναφορές, κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού για την Αίγυπτο, και ειδικότερα οι ανεσκαμμένες επιγραφές στην πόλη της Akhetaten (El-Amarna). (LION 1995, 274)

Στην εν λόγω περίοδο το απόγειο του μυκηναϊκού πολιτισμού συμπίπτει ως προς τη χρονική περίοδο με την εποχή του Νέου Βασιλείου στην Αίγυπτο 1550 έως 1069 π.Χ., την περίοδο δηλ. της διοίκησης των φημισμένων Φαραώ.

Η El-Amarna, πόλης που για σύντομο χρονικό διάστημα μέσα στον 14ο αι. π.Χ. αποτέλεσε πρωτεύουσα του μεγάλου αυτού βασιλείου, ταυτιζόμενη με τους πιο φημισμένους Φαραώ της Ύστερης 18ης Δυναστείας, όπως του Αμένοφι IV και του Τουταγχαμών.

Επί συνόλου 382 πήλινων, με σφηνοειδούς γραφής πινακίδες αποδεικνύουν τη σημασία των εν λόγω ανακαλύψεων, όπου μεταξύ άλλων καταγράφονται επιστολές που ανταλλάχθηκαν ως διπλωματική αλληλογραφία (ακκαδική γραφή, η διπλωματική γλώσσα της εποχής) μεταξύ των Αιγύπτιων Φαραώ και των ηγεμόνων της Βαβυλωνίας, της Ασσυρίας, του Mittani, της Arzawa, της Alašia, του κράτους των Χετταίων και των κρατιδίων της Συρο-Παλαιστίνης.

Στη βόρεια Μεσοποταμία στις σημερινές περιοχές του βορειοδυτικού Ιράν, του βόρειου Ιράκ, της βόρειας Συρίας και της νοτιοανατολικής Τουρκίας, αναπτύχθηκε το βασίλειο του Mitanni, (LION 1995, 284), με τον λαό των Χουριτών και την ξεχωριστή γλώσσα, σε σφηνοειδή γραφή, τα χουριτικά.

Το εν λόγω βασίλειο ήτο συνένωση μικρότερων περιφερειών – βασιλείων, το οποίο εν συνεχεία εξελίχθηκε σε ισχυρό κράτος και πολιτική δύναμη στην περιοχή, αποτελώντας μέλος της ομάδας των μεγάλων κρατών της περιόδου, ως αντίπαλο δέος των Αιγυπτίων, σύμφωνα με τα κείμενα, στα χουριτικά, που ανακαλύφθηκαν στην El-Amarna, στην Ugarit, και στη Hattuša, για την καλυπτομένη περίοδο από το 1350 έως το 1340 π.Χ.

Η σημαντικότερη ανακάλυψη εντοπίζεται στις πόλεις, επονομαζόμενες (ανάκτορο) Nuzi (Yorghhan Tepe) και Alalakh (Tell Atchana). Από το Nuzi με την περιφέρεια της Arrarha (σημερινό Kirkuk), προέρχονται μεγάλα αρχαία πινακίδων που χρονολογούνται στην περίοδο 1500- 1350 π.Χ., και υπό την κυριαρχία του Mittani.

Εξέχουσα θέση κατά τη Μυκηναϊκή περίοδο με τους πολιτισμούς της ανατολικής Μεσογείου αποτελεί και το κράτος των Ασσυρίων Aššur (Qal'at Sherqat), από το 1244 έως το 1208 π.Χ, υπό την ηγεμονία του Tukulti-Ninurta I. (KUHRT 1995, 355)

Το σύνολο των ανακαλυφθέντων πινακίδων στο ανάκτορο της Aššur, αποτελούν κείμενα μοναδικής αξίας για ολόκληρη την περιοχή της ανατολικής Μεσογείου και της Μεσοποταμίας, καθόσον, υπό αυτά αποδεικνύεται η ύπαρξη και λειτουργία οργανωμένης βιοτεχνίας παραγωγής αρωματικών ελαίων στο ανάκτορο της Ασσυρίας, ίδιας με αυτή των μυκηναϊκών ανακτόρων της Ηπειρωτικής Ελλάδος. (KUHRT 1995, 358)

Παρότι απομακρυσμένη γεωγραφικά, σημαντική πηγή αποτελούν οι πινακίδες που αποδεικνύουν τις πραγματοποιούμενες με τα μυκηναϊκά ανάκτορα και του κράτους των Βαβυλωνίων αρχαία πόλη της Nippur (Niffar / Nuffar/10.000 περίπου πινακίδες). Έμφαση δίνεται στη διπλωματική αλληλογραφία που βρέθηκε στη Hattuša, όπου ο Αιγύπτιος Φαραώ αναγνώριζε τον βαβυλωνίο ηγεμόνα [δυναστεία των Κασσιτών,(1530-1155 π.Χ.)], ως ισότιμό του, αποκαλώντας τον χαρακτηριστικά ως «αδελφό» του. Μεταξύ των διαφόρων επαγγελματιών στις πινακίδες της Nippur, είναι και αυτό του ελαιοπιεστή (*sāhitu*). Ευρεία

χρήση του ελαίου στα κείμενα της Nippur, καταγράφεται στα τελετουργικά σε σχέση με τη λατρεία των νεκρών.

Σημειώνεται με έμφαση, ως προς τον σκοπό του παρόντος πονήματος ότι, στην ύστερη Χαλκοκρατία στις δύο, παράλληλες μεταξύ τους, εύφορες ζώνες των παραλίων και της κοιλάδας του Ιορδάνη, οριοθετείται η Χαναάν, εκείνη περιοχή η οποία κατελάμβανε το σύνολο των εδαφών του σύγχρονου σημερινού Ισραήλ και της Παλαιστίνης, συμπεριλαμβανομένου και του ανατολικού τμήματος της κοιλάδος του Ιορδάνη.

Κλείνοντας την αναφορά μας στους πολιτισμούς που δραστηριοποιήθηκαν στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, βασιζόμενοι στην ανασκαφική δραστηριότητα και ειδικότεως σε εκείνη της ανεύρεσης πινακίδων και γραφών διαφόρων μορφών, θα αναφερθούμε και σε αυτόν των Μυκηναίων.

Κατά βάση την εποχή της ύστερης χαλκοκρατίας, η επικοινωνία και η αντίστοιχη έντασή της, μετά τη Μινωική και την κυκλαδική επίδραση, διαμορφώθηκε από τον αντίστοιχο πολιτισμό των Μυκηναίων. Το κύριο χαρακτηριστικό της προαναφερομένης επικοινωνίας ήτο κυρίως, σε εμπορικό επίπεδο, τα πλοία αλλά και τα αντίστοιχα διαμορφωμένα λιμάνια στις κατά τόπους πόλεις. Σημαντικό σταθμό ως προς τα αρχαιολογικά ευρήματα ήτο οι ανασκαφές στην Amarna, στην Έγκωμη και τη Ras-Shamra (Ugarit), οι οποίες και προαναφέρθησαν.

Στα τέλη του 19ου αιώνα, άρχισαν να ανασκάπτονται μυκηναϊκά αγγεία σε περιοχές της ανατολικής Μεσογείου καθώς επίσης, στην Αίγυπτο και στην Κύπρο. Ταυτοχρόνως δε, στις αρχικές ανασκαφές στις μυκηναϊκές θέσεις στην Ελλάδα, ανακαλύπτεται πληθώρα ευρημάτων ανατολικομεσογειακής προελεύσεως, κατά βάση στις Μυκήνες και στους θολωτούς τάφους της Μεσσηνίας.

Ενδεικτικώς αναφέρεται ότι, ως βορειότερο σημείο εύρεσης ανατολικομεσογειακών ευρημάτων στην Ελλάδα, είναι η περιοχή της Θεσσαλίας και συγκεκριμένα στον θαλαμοειδή τάφο «Γ», στο Μέγα Μοναστήρι Λαρίσης, όπου απεικονίζεται η πομπή τριών σχηματοποιημένων ανθρώπινων μορφών κατευθυνόμενοι σε ένα ελάφι, ενώ ανάμεσά τους υφίσταται κάθετο στέλεχος, πιθανολογουμένως βλαστός ιερού δέντρου. Το ίδιο θέμα

απεικονίζεται και στα ανασκαφθέντα τεχνουργήματα, στη Χαλκίδα, στην ακρόπολη των Μυκηνών καθώς και στο νεκροταφείο, Ζαφέρ-Παπούρα της Κνωσσού.

Αποδεικνύεται καταφανώς, με βάση τα ανωτέρω προαναφερθέντα, η διαρκής αλληλεπίδραση μεταξύ των ελληνικών πολιτισμών με αυτούς της ανατολικής Μεσογείου. Παραμένει ωστόσο σημαντικό για τους σκοπούς του παρόντος πονήματος, ώστε να κατανοήσουμε τη σημαντική θέση που κατείχε αλλά και συνεχίζει να κατέχει η Μεσόγειος και κυρίως η ανατολική Μεσόγειος, τους λόγους αλλά και τα μέσα που η εν λόγω περιοχή λειτουργεί ακόμα και σήμερα ενωτικά, παρά διαχωριστικά ως προς τη βάση της σπουδαιότητάς της.

Ακολουθώντας το προγραφόμενο ιστορικό πλαίσιο ανάλυσης, ώστε να καθίσταται αναφανδόν υπαρκτή η συνέχεια του εν λόγω χώρου, πρωτίστως θα αναφερθούμε στα μέσα με τα οποία καθίστατο εφικτή η επικοινωνία μεταξύ του συνόλου των πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου.

2.4 ΠΛΟΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η επιλογή αναφοράς στα μέσα, τα οποία κατάφερναν την επικοινωνία των πολιτισμών της Ανατολικής Μεσογείου, στο παρόν πόνημα, έχει ως σκοπό, πέραν της ιστορικής κατάθεσης, να αναδείξει τη συμβολή στην εξέλιξη του παγκόσμιου πολιτισμού, την οποία η εν λόγω περιοχή έχει συνεισφέρει αθροιστικώς.

Το σημαντικότερο μέσο επικοινωνίας φυσικά και λόγω της θαλάσσιας γεωμορφολογίας της περιοχής της ανατολικής Μεσογείου, ήταν το πλοίο.

Στις πινακίδες, οι οποίες έχουν ανασκαφθεί στην Κνωσό καθώς και σε όμοιες ανασκαφθείσες στην Πύλο, το σύνθετο που απαντάται είναι η λέξη «na-u-do-mo», ήτοι ερμηνευτικά, το επάγγελμα του ναυδόμου, δηλαδή του ναυπηγού. (BASCH 1991, 17)

Στις αντίστοιχες πινακίδες των μυκηναίων αποδεικνύεται η χρήση της λέξεως "ναύς", ενώ η χρήση των πλοίων μαρτυρείται ειδικά για τον αιγαιακό χώρο από την εποχή της δέκατης χιλιετίας π.Χ., αλλά και αργότερα, σύμφωνα με τα μαρτυρούμενα του ναυαγίου της «Δοκού».

Εξέχουσα ύστερη μαρτυρία δε, αποτελεί το ναυάγιο του «Ulu Burun» το οποίο εντοπίστηκε και ανασκάφηκε από τους G. Bass & C. Pulak, το 1983, καθώς και αυτό της «Χελιδονίας Άκρας», τα οποία κατά τα εμφανιόμενα, ευρίσκοντο εν μέσω ταξιδίου στις περιοχές της Συριο και Παλαιστινιακής ακτής, καθώς και σε αυτές του Αιγαίου και της Κύπρου. Ειδικώς από το ναυάγιο του «Ulu Burun», αποδεικνύεται ότι αυτό μετέφερε, μεταξύ άλλων χαλκό, κασσίτερο, αμφορείς και πίθους καθώς και, έβανο, ελεφαντόδοντο και υαλόμαζα, (OZGUNEL 1987, 287) αποδεικνύοντας την εγκαθιδρυθείσα εμπορική επικοινωνία μεταξύ των πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου, σε ιδιαίτερα πρώιμη χρονική περίοδο. Το εν λόγω ναυάγιο τοποθετείται χρονολογικώς, περίπου, στο 1315-1300 π.Χ.

Σημαντικό ρόλο στην ενδυνάμωση των σχέσεων των πολιτισμών των μεταξύ τους σχέσεων, των αντίστοιχων πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου έπαιξαν και οι γεωφυσικές συνθήκες της ευρύτερης περιοχής.

Σημαντικός αναδεικνύεται ο ρόλος που έπαιξε η ύπαρξη μικρών κόλπων, με αποστάσεις κοντινές και πολλά νησιά στη μεσολαβούσα περιοχή. Επίσης σημαντικά φιλικός ήταν ο ρόλος των ευνοϊκών κλιματολογικών συνθηκών, ιδιαίτερα κατά τις καλοκαιρινές περιόδους. Τα προαναφερόμενα στοιχεία καταδεικνύουν την εγκαθίδρυση της κραταιάς εξωστρεφούς αντίληψης, η οποία ήταν προσανατολισμένη στη Μεσόγειο, τάση που ακόμα και στη ρωμαϊκή, τη νεοελληνιστική αλλά και τη βυζαντινή περίοδο δημιούργησε μια ολοσχερώς πολιτιστική ενότητα στον ευρύτερο χώρο της ανατολικής Μεσογείου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα για την προαναφερόμενη ενότητα των πολιτισμών ακόμα, αποτελεί και η ύπαρξη των υποθαλασσίων ρευμάτων που ένωνε τις εν λόγω περιοχές, όπως αυτό, από τον κόλπο της Λάρνακας (Hala Soultan Teke, Κίτιο) έως την παλαιστινιακή ακτή.

Η εισροή υδάτων από τον Ατλαντικό προς τη Μεσόγειο, μέσω του Γιβραλτάρ, ως επείσακτη θαλάσσια επιφάνεια, δημιουργεί εν τέλει μια ενιαία θάλασσα, ενώνοντας, παρά διαχωρίζοντας τους αντίστοιχους πολιτισμούς του συνόλου της Μεσογείου.

Ειδικώς για τον σκοπό του παρόντος πονήματος και τη σχέση που είχε αναπτυχθεί μεταξύ του αιγαιακού πολιτισμού με αυτά στη σημερινή περιοχή του Ισραήλ, εξίσου σημαντικό ρόλο

διαδραμάτισε και η μορφολογία των ακτών η οποία είναι ενιαία, ρηχή, χαμηλή, αποτελούμενη από παράλιες έρημους και πεδιάδες.

Άμεσο αποτέλεσμα της ενιαίας πολιτισμικής γνώσης, ειδικά για την εξυπηρέτηση των αναγκών της ναυσιπλοΐας αποτέλεσε και η ανάπτυξη της αστρονομίας. Κυρίως κατά την παρακολούθηση του νυκτερινού έναστρου ουρανού, ελλείπει ναυτικών οργάνων καθίστατο εφικτός ο προσανατολισμός και η εκάστοτε όδευση και θαλάσσια επικοινωνία.

Υπό το γενικότερο αναφερθέν πλαίσιο, αυτό δηλαδή της γένεσης γνώσης και ανάπτυξης των επιστημών αποτελεί και η κατά, τρόπο τινά διφασική ανάλυση, ανάπτυξη των μεθόδων ναυσιπλοΐας, οι οποίες εν γένει εξυπηρέτησαν ή ακόμα καλύπτουν και στις μέρες μας, τις ευρύτερες θαλάσσιες εμπορικές ή/και στρατιωτικές επιδιώξεις.

Ειδικότερα, ως προς τους τύπους των σκαφών, στη μυκηναϊκή εποχή απαντώνται δυο ειδικοί τύποι αυτοί των ιδίων και αυτοί των ξεχωριστών άκρων (πλώρη-πρύμνη), με έπακρο εκείνη την κατασκευή της μυκηναϊκής "γαλέρας" με τα ασύμμετρα άκρα, η οποία απαντάται απεικονιζόμενη στους αμφορείς της Τραγάνας όπου και η καρίνα των Μυκηναϊκών πλοίων καθώς προεξείχε εξωτερικά, βελτίωνε δραματικά την πλευστική συμπεριφορά.

Ωστόσο, βασιζόμενοι στον «ψευδόστομο» αμφορέα της Ασίνης, στα πλοία των κρατήρων από τον Κύνο και στο ομοίωμα της Φυλακωπής, η εξελιγμένη διαφοροποίηση των άκρων των πλοίων, όπου υφίσταται η ένωση της καρίνας με τη σείρα, σε οξεία γωνία, καταφέρνει εν τέλει να επινοήσει το έμβολο, το οποίο καθίστατο το επιθετικότερο όπλο, με σημαντικά αποτελέσματα.

Έκσταση και συνάμα προσωπική διαστροφή της Γνώσης, η οποία εδράζεται στην επικοινωνία των πολιτισμών αλλά και στην ανάγκη της προάσπισης των ιδίων συμφερόντων των εκάστοτε συμμετεχόντων, αργότερα εθνοκρατικών οντοτήτων, μέσω των πολεμικών αναμετρήσεων, αποτελεί και η μικροεξέταση, της πρόσκτησης της ικανότητας πλοήγησης των πλοίων.

Ειδικότερως, όσον αφορά στο πηδάλιο, το μέσο που αποδεικνύει την οντολογική βούληση αλλά και τη στρατηγική σκέψη, ως προς την άσκηση της ναυσιπλοΐας, παρουσιάζεται σε

αυτό του όστρακου της Ελευσίνας, όπου εμφανίζονται δύο πηδάλια, στο άκρο του στελέχους, όπως και στα πλοία στο Γάζι, στην Τραγάνα, στην Ασίνη και τον Κύνο, όπου στο τελευταίο απεικονίζεται και ο πλοηγός, εν κινήσει, κατά τη φάση της πλοήγησης.

Ενώ στα πλοία της Θήρας δεν υπάρχει «δοιάκι» επί του πηδαλίου, αντίθετα, στα μυκηναϊκά πλοία ο χειρισμός του πηδαλίου καταφέρεται μέσω τιμονιού, τοποθετημένο στην κορυφή του κύριου στελέχους του πηδαλίου.

Ένα δεύτερο σημαντικό σημείο που αξίζει την προσοχή μας, αποτελεί η ύπαρξη του πανιού, ως προς την πλοήγηση, η οποία μαρτυρείται κατά βάση στις Μινωικές Σφραγίδες, ενώ ειδικότερως σε αυτά τα πλοία της Θήρας, η ύπαρξη άνω και κάτω κεραίας με συνδυασμό αρματωσιάς, καθιστά δυνατή την πλεύση με γωνία σε σχέση με τον κρατούντα άνεμο.

Και εδώ λοιπόν η εξέλιξη της ώσμωσης μεταξύ της επικοινωνίας των πολιτισμών του ανατολικομεσογειακού χώρου φέρνει, καινοτομία και επανάσταση, όπου σύμφωνα με το όστρακο από τον Κύνο, παρατηρείται η κατάργηση της κάτω κεραίας του πανιού και αντικατάστασή της, με συστολεις.

Η προαναφερόμενη εξέλιξη εν τέλει βελτιώνει δραματικά τη δυνατότητα των πλοίων να πλέουν με ακόμα οξύτερη γωνία, εν σχέση του πνέοντος ανέμου, οπότε καθίσταται ικανή και η εκτέλεση ακόμα μακρύτερων ταξιδιών σε απόλυτο περιβάλλον ασφαλείας. (GEORGIΟΥ 1997, 68)

Εν προκειμένω και εν κατακλείδι, οι εμπορικές συναλλαγές δεν θα μπορούσαν να είχαν άλλο σκοπό πέραν της ανταλλαγής αγαθών, μεταξύ του συνόλου των υπαρκτών πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου. Τα διακινούμενα προϊόντα εκατέρωθεν των πλευρών των πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου κάλυπταν ταυτοχρόνως και είδη βασικής πρώτης ανάγκης, όσο και ανάγκες που κάλυπταν κοινωνικές, διοικητικές ή και στρατιωτικές ανάγκες.

Παρόλο που αριθμητικώς τα μυκηναϊκά προϊόντα, τα οποία έχουν ανασκαφθεί στην ανατολική Μεσόγειο, είναι αριθμητικώς περισσότερα από αυτά που προέρχονται από την ανατολική Μεσόγειο και έχουν βρεθεί στον ελλαδικό χώρο, σημαντική οφείλεται και πρέπει να

καταγράφεται η αναφορά μας, η οποία καταδεικνύει την άμεση αμφίδρομη συναλλακτική κουλτούρα, των περιοχών της Ελλάδας με τις περιοχές του σημερινού Ισραήλ.

Παρότι μοναδική κατηγορία επεισάκτων ανατολικομεσογειακών αγγείων και γενικότερα αντικειμένων, συστηματικότερης εισαγωγής και εμπορικών επαφών στις δύο περιοχές, είναι οι οξυπύθμενοι χαναναίτικοι αμφορείς (ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΑΔΑΜ ΒΕΛΕΝΗ 2010, 92), το γεγονός της υπαρκτής και τεκμηριωμένης συναλλαγής παραμένει αδιαμφισβήτητο.

Τα εν λόγω αγγεία, παρά τη μικρή ποσότητά τους, που έχει ανασκαφθεί, καταδεικνύουν την ανταλλαγή αγαθών για κάλυψη κυρίως βασικών αναγκών και όχι τόσο για κοινωνικό κύρος ή συμβολισμό.

Τα αγγεία αυτά αποτελούν το «νήμα της ένωσης» μεταξύ του συνόλου των πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου καθόσον, απαντώνται να ανακαλύπτονται αναρίθμητα στα λιμάνια της ανατολικής Μεσογείου, να ανασύρονται ως όμοια στα ναυάγια των πλοίων τόσο του «Ulu Burun» όσο και της «Χελιδονίας Άκρας».

Το οξύ σχήμα της βάσης τους, πέρα από την πρακτικότητα που επέφερε κατά τη μεταφορά των αγαθών με τα πλοία, αποτελούσε και μέσο μονάδος μέτρησης, γεγονός που αποδεικνύει ακόμα και στις μέρες μας την ώσμωση και την κοινή πρακτική σκέψη μεταξύ των πολιτισμών στις περιοχές της Ελλάδος με αυτούς στις χαναναϊκές εκτάσεις.

Στην καταγραφή μας για να γίνει ακόμα περισσότερο αντιληπτός ο βαθμός ώσμωσης του συνόλου των πολιτισμών της ανατολικής Μεσογείου, θα αναφερθούμε ακροθιγώς σε κάποια από τα αντικείμενα που αποτελούσαν και το εμπορικό είδος συναλλαγής εκατέρωθεν των πλευρών.

Ειδικότερα, ο χαλκός και ο κασσίτερος αποτελούν τα πιο σημαντικά αγαθά τα οποία καταδεικνύεται ότι εισάγονταν από την ανατολική Μεσόγειο στις Μυκηναϊκές περιοχές, σε ιδιαίτερα μεγάλες ποσότητες, κυρίως για την κατασκευή όπλων.

Άλλα αγαθά που επίσης εισάγονταν ήταν το ελεφαντόδοντο από τη Συρία και την Παλαιστίνη, το οποίο ήταν προϊόν πολυτελείας. Η χρήση του ελεφαντόδοντου εύρισκε πρακτική

εφαρμογή στην κοσμηματοτεχνία και στη μικρογλυπτική, όπως και στη χρήση περίτεχνων πυξιδών ή λαβών τα οποία διακοσμούσαν έπιπλα ή/και άρματα. Άλλα υλικά από την ανατολική Μεσόγειο είναι ο λαζουρίτης (lapis lazuli), το οποίο θεωρείτο δώρο άξιο για ηγεμόνες, όπως δείχνουν γραπτές πηγές της εποχής στην Ugarit ή την Amarna. Ο χρυσός,⁸ εμφανίζεται ιδιαίτερος άφθονος, όπου με την ανακάλυψη δύο ράβδων, ενός δίσκου και σύρματος λυγισμένου σε μορφή δακτυλίου, στο ναυάγιο του «Ulu Burun», αποδεικνύεται η διακίνησή του, από την ανατολική Μεσόγειο, προς τον χώρο του Αιγαίου.

Ένα άλλο υλικό ήταν και το γυαλί όπου στο ναυάγιο του «Ulu Burun», βρέθηκαν δεκάδες τεμάχια με χρώμα κυανό, πράσινο καστανό, ή/και πιο σπάνια πορφυρό, κατά πάσα πιθανότητα Μεσοποταμιακής κατασκευής.

Δίχως στο παρόν πόνημα να επεκταθούμε περαιτέρω, υπάρχει πληθώρα υλικών όπως, όπιο, αρσενικό καθώς και υλικά καθημερινών αναγκών όπως λινάρι, βαμβάκι, κάνναβη, μαλλί, δέρματα, αλάτι, μπαχαρικά, καρυκεύματα, κρασί, λάδι, μέλι, δημητριακά, ψάρια, κρέας, καρποί, μπαχαρικά, καρυκεύματα, υφάσματα, ξυλεία, αρώματα, που αποτελούσαν για μακρύ χρονικό διάστημα το σημαντικότερο κομμάτι των εμπορικών συναλλαγών των περιοχών της ανατολικής Μεσογείου εκατέρωθεν.

Κλείνοντας την παρούσα αναφορά, ακολουθώντας την τριεπίπεδη ανάλυση κατά Kenneth Watzlitz, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι και το άτομο (ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ) και το κράτος (ΛΙΜΑΝΙΑ ΤΥΡΟΥ ΚΑΙ ΒΥΒΛΟΥ) από αρχαιοτάτων χρόνων, διαδραμάτιζαν σημαντικό ρόλο στην επένδυση του πολιτισμού και στη δυναμική ύπαρξη Σχέσεων μεταξύ των Κρατών της εποχής εκείνης, προϊδεάζοντάς μας περί της υπάρξεως, ενός πρωτόλειου Διεθνούς Συστήματος, των χωρών της ανατολικής Μεσογείου.

Επιπλέον δε, καθίσταται σαφές με βάση τις προαναφερόμενες ενότητες 2.2, 2.3 και 2.4 ότι με βάση την επιστημονική απόδειξη της ύπαρξης ποικίλων πολιτισμών στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, η ανάγκη για εμπορικές συναλλαγές αλλά και ο σκοπός της

⁸ Η λέξη *ku-ru-so* που χαρακτηρίζει τον χρυσό στις Μυκηναϊκές πινακίδες (επιβιώνει αναλλοίωτη σε όλη τη διάρκεια εξέλιξης της Ελληνικής γλώσσας) ότι είναι σημιτικής προέλευσης.

πρόσκτησης αγαθών, όχι μόνο συνέβαλλαν στην ανάδειξη αυτών των πολιτισμών, αλλά κυρίως ότι το γενικότερο καταθετήριο πολιτισμού, ανακαλύψεων και εφευρέσεων αθροιστικά, οφείλεται στην ανθρώπινη ανησυχία και τη διαρκή αναζήτηση.

Πόλεμος και Εμπόριο λοιπόν αποτελούν το δίλλημα πάνω στο οποίο πρέπει να λειτουργήσει το Διεθνές Σύστημα, όπου ακόμα και σε εποχές ανταγωνισμού – αντιπαραθέσεων, όπως ο ψυχρός πόλεμος και ο ανταγωνισμός για τους πυραύλους παραδείγματος χάριν, οδήγησε εν τέλει στην κατάκτηση του διαστήματος (ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ 2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΥΨΗΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

«Στρατηγική είναι η δυνατότητα των οργανικών συνισταμένων του διεθνούς συστήματος, τα έθνη- κράτη, να θέτουν σε οργανωμένη και συνδυαστική λειτουργία τα πολιτικοδιοικητικά, οικονομικά, κοινωνικά και στρατιωτικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους με σκοπό την προβολή ενός αμυντικού ή επιθετικού πλαισίου ανάπτυξης προς άλλες οργανικές μονάδες του διεθνούς συστήματος με στόχο την προάσπιση αλλά και διεύρυνση των συμφερόντων τους».

(ΛΙΤΣΑΣ 2010, 227)

Από την κλαουζεβιτσιανή κλασσική θεώρηση της Στρατηγικής έως εκείνη της επιστημονικής, το βασικό στοιχείο στην κλασσική θεώρηση καθώς παραμένει ο πόλεμος, χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων από τις έννοιες του πρωτόγονου καθώς και αυτής, της ανεπτυγμένης φάσης του πολιτισμού. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 242)

Μεταξύ άλλων στα βασικά στοιχεία της κλασσικής Στρατηγικής και σύμφωνα με την προσέγγιση κατά Clausewitz, είναι εκείνες οι έννοιες της κοινωνικής φύσης του πολέμου αλλά και της φθοράς.

Πεμπτουσία αλλά και βάση δομικής σκέψης για τους σκοπούς του παρόντος πονήματος αποτελεί η θέση του Σπυρίδωνα Λίτσα, σε σχέση με την κοινωνική φύση του πολέμου, όπου, δίχως να αναλωθούμε στις επιμέρους θεωρήσεις και ιστορικούς ορισμούς, καθώς περιγράφεται ότι:

«ο κοινωνικός χαρακτήρας του πολέμου δεν έχει να κάνει με την προαναφερόμενη προσέγγιση αλλά με την ανάδειξη του ρόλου της πολιτικής σε φορέα προάσπισης των εθνικών συμφερόντων έναντι άλλων κρατών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ένα Κοινωνικό συμβόλαιο συνάπτεται μεταξύ κυβερνώντων και κυβερνωμένων, που αφορά την επιβίωση του κράτους στη διεθνή σκακιέρα και τοποθετεί τον πόλεμο ως το μέσο επίτευξης του στόχου αυτού». (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 247)

αντιλαμβανόμαστε ότι, ίσως το βασικότερο στοιχείο εξασφάλισης της επιβίωσης αποτελεί η θεσμοθέτηση καθώς και η εγκαθίδρυση δομών συμμαχιών αλλά και προς ενίσχυση της αυτοβοήθειας, ανάλογων εμπορικών δεσμών.⁹

Αποτέλεσε σημείο καμπής κατά τη διαδικασία γραφής του παρόντος πονήματος, η αναζήτηση του χρονικού σημείου αναφοράς μέσα στο ιστορικό γίνεσθαι, το οποίο θα λειτουργήσει σύμφωνα με τις αρχές της διφασικής ανάλυσης, ως τέτοιο που όχι μόνο θα περιγράψει την κρατούσα κατάσταση σε σχέση με τον σκοπό γραφής αλλά και θα αποτελέσει γεννιήτορα σκέψεων και ιδεών για περαιτέρω ανάλυση.

Επιστρατεύοντας λοιπόν, τα εργαλεία της ιστορικής επιστήμης και ειδικότερως αυτό της περιοδολογήσεως μετά την εισαγωγική αναφορά μας στην περίοδο της χαλκοκρατίας και την αποδεδεγμένη ιστορική σχέση, σε ατομικό αλλά και συγκεντρωτικά, σε επίπεδο κράτους, μεταξύ των πολιτισμών της Μεσογείου, θα αποτολμήσουμε τη δικής μας περιοδολόγηση, ώστε να καταστεί εμφανής η σχέση μεταξύ της Ελλάδας και του Ισραήλ στη νεωτερική περίοδο.

Οι ημερομηνίες που ταλάντευσαν τις σκέψεις του γράφοντος, είναι αυτές του 1204, του 1492 και τέλος του 1669 όπου η Μεσόγειος, και ειδικότερα η ανατολική Μεσόγειος αποκτά τα χαρακτηριστικά που ακόμα και μέχρι και σήμερα την «κατατρέχουν». (ΡΙΚΑ 2007) (GREEN 2001)

Αναφερόμενοι στο 1204 και ειδικότερως στην 4η Σταυροφορία, επί της οποίας κατακτήθηκε από τους συμμετέχοντες σταυροφόρους η Κωνσταντινούπολη, από το 1204 έως το 1259, καθίσταται πλέον αντιληπτή η δυναμική εμπλοκή της δυτικής Ευρώπης, όχι μόνο στην ανατολική περιοχή της Μεσογείου αλλά και στις ευρύτερες περιοχές της Ασιατικής Ηπείρου γενικότερα. (GREEN 2001)

⁹ Ιδία Επεξεργασία.

Εν συνεχεία δε, μετά το 1492 και τη δημιουργία του βασιλείου της Ισπανίας, όπου έλαβε χώρα η δίωξη 100.000 Εβραίων της Ισπανίας προς τα ανατολικά, οι ζυμώσεις με τις μετακινήσεις του εν λόγω πληθυσμού στους τόπους καταφυγής της οθωμανικής αυτοκρατορίας προσέγγισαν ακόμα πιο αντιπροσωπευτικά τη σύνθεση της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου. (GREEN 2001)

Παρότι σημειακά ως αποτέλεσμα, δεν αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα έκτασης οφθαλμοφανούς αλλαγής, το 1669 μετά την κατάκτηση της Κρήτης από τους Οθωμανούς και το τέλος της «oltremare» εποχής από τη «Γαληνοτάτη Δημοκρατία» της Βενετίας, ως προς το φορολογικό σύστημα που εφαρμόζεται και συγκεκριμένα την ανάληψη της Διοίκησης της Κρήτης από την οικογένεια Κιοπρουλού, την ταυτόχρονη εφαρμογή της Σεριάτ, όχι μόνο καθίσταται η ανατολική Μεσόγειος «μουσουλμανική λεκάνη», αλλά πλέον αναδεικνύεται και η επικράτηση στοιχείων του πολιτικού Ισλάμ υπό την οθωμανική αυτοκρατορία και τις πολιτικές ελίτ των οικογενειών της Κωνσταντινούπολης, όπου η εφαρμογή των ηθικών ταγών των ισλαμικών γραφών, εξυπηρετούν αμιγώς πολιτικές και οικονομικές επιδιώξεις. (GREEN 2001, 65)

Σημειολογικά εδώ, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί η διάστικτη ταξινόμηση εντός του μουσουλμανικού δρώμενου στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, όπου για τις μεν ανατολικές περιοχές υφίσταται η εκατέρωθεν αντικρουόμενη έως αντιθετική για λόγους μη πολιτικής εκμετάλλευσης του πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, ενώ για τις δυτικές περιοχές, μεταξύ αυτών και οι περιοχές της Ελλάδας για λόγους καθαρά διαμεσολαβητικού χαρακτήρα, το χριστιανικό με το μουσουλμανικό στοιχείο συμβιώνουν αρμονικά.

Συμπερασματικά τα προαναφερόμενα στοιχεία, παρά τη θρησκευτική χροιά τους, αναδεικνύουν και ταυτοχρόνως αποδεικνύουν, ότι μέσω της πολιτικοποίησης των θρησκευτικών ηθικών συνιστωσών, επιτυγχάνεται και υλοποιείται ο τελικός σκοπός της αύξησης των φορτίων ισχύος για απόλυτα πολιτικές επιδιώξεις.¹⁰

¹⁰ Ιδία Επεξεργασία.

Το ζύμωμα και η εναποτεθείσα μαγιά σχέσεων στην εν λόγω περιοχή αντανακλάται ακόμα και στις μέρες μας όπου δίκαια το «Mare Nostrum» των Ρωμαίων δίκαια μετονομάζεται σε «Mare Liberum»,¹¹ όχι μόνο ως προς την ελευθερία διακίνησης αγαθών στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου αλλά και της ελεύθερης διακίνησης ιδεών, σχέσεων και ανταγωνισμών που η παγκόσμια κοινότητα καρπώνεται και θρέφεται μέχρι και σήμερα.

Στο διάβα των ετών και μετά τη διαμόρφωση των σύγχρονων κρατών στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου οι σχέσεις μεταξύ των κρατών, οι επονομαζόμενες Διεθνείς Σχέσεις, απέκτησαν τη σημερινή τους μορφή, όπου εν παρόδω καθίσταται αναγκαία η αναφορά όχι μόνο στο θεωρητικό υπόβαθρο διαμόρφωσης αυτών, αλλά και ειδικότερως στην άσκηση πρακτικών μεταξύ των κρατών προς επίτευξη των επιμέρους στόχων τους, μέσω της εκάστοτε διαμορφούμενης αλλά και άσκησης συνάμα, της Στρατηγικής από αυτά.

3.1 ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Με σκοπό τη μετάπτωση της ανάλυσής μας στην επιστημονική Στρατηγική, η οποία θα αναλυθεί στη συνέχεια, κρίνεται σκόπιμο να υπάρξει αναφορά στην κλασσική στρατηγική όπου θα καταστεί σαφές ότι η επιστημονική στρατηγική αποτελεί συμπληρωματική συνέχεια της στρατιωτικής στρατηγικής, η οποία εν τέλει δύναται να λειτουργεί προνοητικά ως προς τον έλεγχο στη χρήση της βίας, ώστε να καταστεί λειτουργικό εργαλείο στην υπηρεσία της πολιτικής. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 274)

Άρχη Σοφίας (ή Παιδεύσεως) ή τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις, διατύπωνε ο Ἄντισθένης το 444-π.Χ., αγωνιώντας για την κατάκτηση της αρετής. Με παρόμοιο τρόπο και εμείς παρακάτω θα εννοιοδοτήσουμε ακροθιγώς την έννοια της Στρατηγικής, μέσω των εκάστοτε ορισμών που επιστημονικώς έχουν αποδοθεί.

¹¹ Η λατινική έκφραση Mare Nostrum (*Μάρε Νόστρουμ*), που σημαίνει «η θάλασσά μας», ήταν έκφραση που χρησιμοποιούσαν οι Ρωμαίοι της αυτοκρατορικής περιόδου για να χαρακτηρίσουν τη Μεσόγειο, καθώς αυτή περικλειόταν από εδάφη της Αυτοκρατορίας τους. Αντιστοίχως το Mare Liberum (η Ελευθερία των Θαλασσών/*The Freedom of the Seas*) είναι ένα βιβλίο Διεθνούς Δικαίου που γράφτηκε το 1609 από τον Hugo Grotius.

Πέρα από τον ορισμό στην εισαγωγή του παρόντος κεφαλαίου, υπό τον Σπυρίδωνα Λίτσα (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 227), όπου η ανάλυση παρουσιάζει τον κλασσική Στρατηγική, θα ήτο ατελές να μην αναφέρουμε συμπληρωματικά και αντιστικτικά στη θουκυδίδεια ορθολογική προσέγγιση της κλασσικής στρατηγικής ως προς την πολεμική εμπλοκή και την αντίστοιχη συλλογιστική, σύμφωνα πάντα με τον Σπυρίδωνα Λίτσα, της επιστημονικής Στρατηγικής. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 272)

Σύμφωνα πάλι με τον Σπυρίδωνα Λίτσα, ως «Στρατηγική ορίζεται η συντονισμένη και οργανωμένη ανάπτυξη και εφαρμογή εργαλείων της εθνικής ισχύος για την επίτευξη στόχων και σκοπών» (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 226)

Επ' αυτού σύμφωνα με τον Κωνσταντίνο Κολιόπουλο ως «Στρατηγική ορίζεται η σύζευξη μέσων και σκοπών υπό το πρίσμα μιας πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης». (ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ 2008, 44)

Επιπροσθέτως δε και σύμφωνα με τον Χαράλαμπο Παπασωτηρίου, ως «Η Στρατηγική ορίζεται ως μια έννοια που αφορά τις συγκρούσεις δύο ή περισσότερων αντίπαλων θελήσεων». (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ 2000, 17)

Κλείνοντας το άθροισμα των ορισμών σύμφωνα με τον HEDLEY BULL, «Στρατηγική είναι η εκμετάλλευση των στρατιωτικών δυνάμεων ώστε να υλοποιηθούν οι πολιτικοί σκοποί».

Έτσι, ενώ οι αναλυτές της κλασσικής στρατηγικής επικεντρώνονται στην κατανόηση των συμβάντων την ώρα της μάχης ή ενός πολέμου, εν τέλει στην επιστημονική στρατηγική κατά τα λεγόμενα του Handel, η είσοδος των ποιοτικών διαφοροποιήσεων λόγω τεχνολογικών εξελίξεων, επιβάλλει τον διαχωρισμό μεταξύ τους. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 229)

«Το σημαντικό και αναγκαίο ως απόφθεγμα ακόμα και για τους σκοπούς του παρόντος πονήματος, είναι ο θεωρητικός εν τέλει να συνδυάζει τα θεωρητικά πορίσματα κλασσικής και επιστημονικής στρατηγικής, ώστε να φτάσει με επιτυχία σε ένα ολοκληρωμένο συμπέρασμα».

(ΛΙΤΣΑΣ 2010, 229)

Η ορθολογική σκέψη επιβάλλεται ανά πάσα στιγμή ώστε κατόπιν της μύθεως ενός εκάστου στην ορθολογική συμπεριφορά και σκέψη, να επιτυγχάνεται το αδιάκοπο λάκτισμα στην επιστημονική άρθρωση αλλά και η εγκαθίδρυση της λειτουργικής διάστασης προς χάριν του πολιτικού διακυβεύματος με την όσο το δυνατόν ελάχιστη φθορά.

Οι θεωρητικοί της Στρατηγικής λοιπόν, μεταξύ άλλων, καταφέρνουν την ενεργοποίηση της συλλογικής σκέψης, αρχής γενομένης από τον Sun Tzu, αποβάλλοντας τη δράση από δεισιδαιμονίες, όπου ο πόλεμος οφείλει να υπηρετεί και να προασπίζεται τους πολιτικούς στόχους του κράτους. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 233)

Η ελεγεία της λογικής και η εκλογίκευση των άνωθεν «θεικών προσταγμάτων» όπου σε απομυθοποίηση καταστάσεων και για τους σκοπούς του ανά χείρας πονήματος, υπό την ευρεία έννοια της Στρατηγικής σκέψης, δύνανται όπως λειτουργούν, ως καθαρτήριο υγρό για σκέψεις και πεπιοθήσεις περί σημιτισμού, σιωνισμού και συνωμοτικών συμφερόντων.

3.2 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Καθώς εισερχόμαστε στην έννοια της επιστημονικής στρατηγικής, μέσω της παρουσίασης και της ανάλυσής της καθώς και των χαρακτηριστικών που την περιβάλλουν, θα καταστεί σαφές στη συνέχεια ότι, μέσω της υιοθέτησης και αναφοράς της νεοπαγούς έννοιας της «Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής», υπό τον γράφοντα, όχι μόνο είναι δυνατός ο υπολογισμός του κόστους μιας σύγκρουσης αλλά και μέσω της εγκαθίδρυσης θεσμοθετημένων διαδικασιών για την άσκηση Επιστημονικής Στρατηγικής, στη συνεργασία των κρατών, εν προκειμένω μεταξύ Ελλάδος –Ισραήλ, από την αποκομισθείσα εμπειρία των πολεμικών συγκρούσεων (δηλ. της κλασσικής στρατηγικής), δύνανται μέσω της πολιτικής επιβολής σε έναν ευρύτερο χώρο να επιτυγχάνεται η ισορροπία και η ειρήνη.

Πέρα από τον ορισμό στην εισαγωγή του παρόντος κεφαλαίου, υπό τον Σπυρίδωνα Λίτσα, όπου η ανάλυση παρουσιάζει τον κλασσική Στρατηγική, αποτελεί τη φυσική συνέχεια αλλά και την αναγκαία συλλογιστική, η αναφορά, συμπληρωματικώς και αντιστικτικά στη

θουκουδίδεια ορθολογική προσέγγιση της κλασικής στρατηγικής, σε αυτή της επιστημονικής Στρατηγικής. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 272)

Με βασική θεώρηση ότι «τα εμπειρικά διδάγματα του παρελθόντος δεν είναι από μόνα τους αρκετά, ώστε να αποτελέσουν μια θεωρητικώς ανθεκτική βάση για την παραγωγή επιτυχημένων «συνταγών» στρατηγικής», εκκινούμε υιοθετώντας τη βάση ότι, «δεν μπορεί να υφίσταται προσέγγιση ανάλυσης, δίχως τη μελέτη και τη γνώση των «υφιστάμενων στοιχείων της κάθε φοράς μεταβαλλόμενης ισορροπίας ισχύος, στο εσωτερικό του διεθνούς συστήματος», (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 272) με σκοπό τη μύηση της σκέψης μας στην «Ανώτερη Επιστήμη».

Αναλύοντας τη συλλογιστική του Karsh ότι «Ο πόλεμος είναι ίσως η πλέον απάνθρωπη από τις ανθρώπινες εμπειρίες, εν τούτοις διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανθρώπινη εξέλιξη», ο Σπυρίδων Λίτσας, ψηλαφίζει και στοιχειοθετεί την Επιστημονική Στρατηγική μέσω «της θεωρητικής διάστασης των συνεπαγόμενων συμπερασμάτων που προκύπτουν από τη λογική επεξεργασία και την εμπειρική παρατήρησή τους αλλά και από την εξαγωγή τεκμηριωμένων γενικών προσεγγίσεων ως προς την άσκηση της Ορθολογικής Στρατηγικής».

Η ενύπαρξη λοιπόν, ανά στιγμή, μια μορφής μη ελεγχόμενης θεωρίας, η οποία εδράζει την ύπαρξή της στην αρχή της διαψευσιμότητας, (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 272) , καταγγέλλει ουσιαστικά την αυθεντία ως προηγούμενη ύπαρξη και αναδεικνύει ως προλεγόμενο την ύπαρξη της Στρατηγικής στην αέναη και συνεχή, επιστημονική της βάση.

Ο μοχλός της δημιουργικής σκέψης επαγωγικά, όπως θα δούμε θα εφαρμόσει τα εξαγόμενα συμπεράσματα της Επιστημονικής Στρατηγικής και στις αμιγώς εκατέρωθεν σχέσεις μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, για την περίοδο μετά το 1990, όπου το τέλμα χαρακτήριζε ως δίδυμο, την ανυπαρξία ίχνους επιστημονικής στρατηγικής.

3.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η ενάσκηση του συνεχούς ελέγχου, όχι με την έννοια της ανά στιγμής διαπίστωσης της ορθής ή λανθασμένης φοράς, αλλά με εκείνη της λειτουργίας και ενάσκησης της Στρατηγικής υπό το πλαίσιο του υποτυπωμένου σχεδιασμού αλλά και της αποφυγής της καταστροφικής

πολεμικής σύγκρουσης, με τον εν προκειμένω έλεγχο στη χρήση της βίας,(ΛΙΤΣΑΣ 2010, 272), μας οδηγεί αναπόφευκτα στην επιστημονική στρατηγική.

Βία σε όλες τις μορφές της, από αυτή της ένοπλης σύγκρουσης έως εκείνη της υποτυπωμένης μνήμης που εγκλωβίζεται σε στερεότυπα και καιροσκοπικές σχεδιάσεις του παρελθόντος.

Το κοινωνικό συμβόλαιο, της επιστημονικής στρατηγικής, ειδικά στις μέρες μας, κρίνεται απαιτητό και καθίσταται καταφανώς μια αδήριτη ανάγκη, ώστε εν τέλει να μην επικρατεί η ολιστική και πρωτόγονη κατάσταση του «bellum omniun contra omnes».¹²

Η επιστημονική στρατηγική λοιπόν εδράζεται σε δυο βασικές κατευθύνσεις, όπου η μεν πρώτη εξετάζει τον έλεγχο της σχέσης μεταξύ των μέσων και του τελικού σκοπού, ενώ η δεύτερη αντιστοίχως μορφώνει εκείνη την κατεύθυνση του περιορισμένου τελικού σκοπού (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 275) η οποία εν παρόδω, λειτουργεί ως κατευθυντήρια γραμμή και για τους σκοπούς του πονήματός μας.

Η διαλεκτική της ανάλυσής μας προσανατολισμένη στους σκοπούς του ανά χείρας πονήματος θα βασιστεί, στο υφιστάμενο τρίγωνο σχέσεων μεταξύ Ελλάδος - Ισραήλ – Τουρκίας.

Όσον αφορά στην περιορισμένη χρήση μέσων, αυτή εξετάζεται κατά βάση στον έλεγχο του κόστους και στα διαθέσιμα μέσα κατά τη διάρκεια μιας πολεμικής σύγκρουσης, όπου εν προκειμένω μια τέτοια μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας όπου ανεξάρτητα ποιος θα είναι ο νικητής, θα ήτο αντίστοιχη με αυτή της Βρετανίας στον Β' ΠΠ και παρά τη νίκη της, την οδήγησαν σε σημαντικά εσωτερικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα με επακόλουθο τη σταδιακή αποχώρησή της από το σύνολο των υπερπόντιων κτήσεών της, και την εν τέλει μετατροπή της σε δεύτερη τη τάξει, στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 276)

¹² Η λατινική έκφραση «bellum omniun contra omnes», σημαίνει «πόλεμος όλων εναντίον όλων» γράφηκε για πρώτη φορά στο βιβλίο του Thomas Hobbes, De Cive/o Πολίτης, το 1651.

Η διασφάλιση ως εκ τούτου, του εθνικού συμφέροντος μεταξύ των σχέσεων Ελλάδας και Τουρκίας απαιτεί περιορισμούς εκατέρωθεν, όπου η αρχή του ελέγχου των μέσων καθότι μη πεπερασμένα, θέτει το πλαίσιο, όχι μόνο για τη μακροημέρευση και τη συνεχή ανάπτυξη, αλλά και βάζει φρένο στην αυτοπαγίδευση και των δυο κρατών, στα στενά όρια της εκάστοτε οικονομικής κρίσης και την ολοκληρωτική αποδυνάμωση του εσωτερικού ή των εθνικών πηγών πλούτου, εκατέρωθεν. (ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ 2007, 162)

Ερχόμενοι στη δεύτερη θεώρηση-κατεύθυνση της επιστημονικής στρατηγικής, αυτή του περιορισμένου τελικού σκοπού, οφείλεται όπως καθίσταται κατανοητό, ότι η εν λόγω επιλογή αποτελεί αμιγώς πολιτική επιλογή. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 278)

Καθώς η στόχευση αφορά στη χάραξη της υψηλής στρατηγικής όπου καθίσταται επιθυμητός ένας συγκεκριμένος τελικός σκοπός,

κρίνεται εδώ αναγκαία εισαγωγή της εννοίας του «**Διευρυμένα Περιορισμένου τελικού Σκοπού**»¹³ όπου, καθώς ο περιορισμένος τελικός σκοπός αφορά στη σχέση και στον καθορισμό των αποδεκτών κανόνων εμπλοκής και από τις δυο αντιμαχόμενες πλευρές ή τα όρια δράσης, στο παρόν πόνημα με το όρο «διευρυμένο» εννοείται η δράση όχι ενός και μόνο κράτους εναντίον ενός άλλου, αλλά η συμμαχία κρατών εναντίον ενός άλλου, ή ευρύτερα και διασταλτικά, εναντίον μιας άλλης συμμαχίας κρατών.

Εν προκειμένω, η συμμαχία δύναται να καθοριστεί μεταξύ της Ελλάδος και του Ισραήλ όπου αντιστοίχως ως έτερη κρατική οντότητα δύναται να βρίσκεται αυτή του κράτους της Τουρκίας.

Η γνωστοποίηση λοιπόν των προθέσεων, των ορίων δράσης, των γεωγραφικών ορίων εμπλοκής της συμμαχίας Ελλάδος – Ισραήλ απέναντι σε αυτή της Τουρκίας, αποτελεί σημαντικό βήμα καθώς δυνητικά η εν λόγω γνωστοποίηση και ο πρότερος καθορισμός

¹³ Ίδια Επεξεργασία.

προθέσεων και σκοπού, δύναται να μειώσει τις πιθανότητες γενικευμένης εμπλοκής με τη δυναμική συμμετοχή τρίτων.¹⁴

Επιπλέον, πέραν των κανόνων που υιοθετούνται μέσω της ύπαρξης των πυρηνικών όπλων όπως αυτής του ελέγχου των εξοπλισμών ή της ολιγοποπωλιακού ελέγχου, ένα δεύτερο σημαντικό στοιχείο είναι πλέον η διάσταση της τεχνολογικής ανάδρασης, η οποία δίνει τη δυνατότητα στα τρίτα μέρη όχι μόνο να εμπλακούν άμεσα σε οποιαδήποτε αντιπαράθεση ανά τον κόσμο, αλλά και να επιφέρουν με μικρό κόστος συμμετοχής, καταστροφικά και γενικευμένα αποτελέσματα.

Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί και η άσκηση της «Οξείας Ισχύος», η οποία ως κατάσταση τεχνολογικής εμπλοκής δρα εύκολα, ανεξάρτητα φυσικών ορίων και δύσκολα μπορεί να ελεγχθεί, αν δεν εξεταστεί ως ενέργεια, που σε μια αντιπαράθεση μεταξύ δυο μερών το αποτέλεσμα που θα επιφέρει είναι η γενικευμένη εμπλοκή, καθώς επηρεάζεται άμεσα η κοινή γνώμη.¹⁵

Αντίστοιχα παραδείγματα ως προς τη διάσταση του εύρους επιρροής, οπλικών συστημάτων, όπως αυτό και της Οξείας Ισχύος, αποτελεί η δημιουργία των αεροσκαφών stealth τεχνολογίας αλλά και πρωτύτερα η ανακάλυψη στη μάχη, των τεθωρακισμένων οχημάτων.

Η ψυχολογική βάση πίσω από τις προαναφερόμενες επιδράσεις των οπλικών συστημάτων είναι αυτή της συνεχούς φθοράς του αντιπάλου, όπου τελικός στόχος είναι η ολική κατάρρευσή του.

Το απόφθεγμα είναι ότι πλέον, το κάθε κράτος οφείλει να προσεγγίζει συγκριτικά τα οπλικά συστήματα του αντιπάλου ή εν προκειμένω μια συμμαχία απέναντι σε κράτος ή άλλη συμμαχία, οφείλει να προσεγγίζει το ίδιο συγκριτικά τα οπλικά συστήματα, έχοντας ως βάση τη διαμορφωμένη πολιτική κουλτούρα ενός εκάστου από τους συμμετέχοντες.

¹⁴ Ιδία Επεξεργασία.

¹⁵ Walker, What Is "Sharp Power"?

Ως γενικότερο συμπέρασμα με βάση τα ανωτέρω, είναι ότι, η ενίσχυση των συμμαχιών ή ειδικότερα ή άσκηση του «Διευρυμένα Περιορισμένου Τελικού Σκοπού» δύναται όχι μόνο να δρα ελεγκτικά στην αποφυγή της γενικευμένης εμπλοκής του πολέμου, αλλά δύναται και να περιορίζει τη διαμόρφωση μιας συνολικής πολιτικής κουλτούρας ή ειδικότερα μιας εθνικής στρατηγικής, σε έναν ευρύτερα καθορισμένο γεωγραφικό χώρο, όπως εν παραδείγματι αυτός της ανατολικής Μεσογείου.

Ακολουθώντας την ωφελιμιστική συλλογιστική της επιστημονικής στρατηγικής και ειδικότερα της «**Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής/ΔΕΣ**»¹⁶, σε αναλογία με αυτή του «**Διευρυμένου Τελικού Σκοπού**», μέσω της συγκριτικής ανάλυσης, θα προσπαθήσουμε να εξάγουμε αντίστοιχα συμπεράσματα στην αντιπαράθεση της κλασικής με την επιστημονική στρατηγική, ιδωμένες υπό το πλαίσιο της ανάγκης για ευρύτερη και δομημένη στρατηγική συνεργασίας, μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ στην ανατολική Μεσόγειο.

Η βάση της περαιτέρω συλλογιστικής μας θα διακυμανθεί συνδυαστικά από τα στοιχεία, μέσω της θεώρησης της Διεθνούς Κοινωνίας, σύμφωνα με τον Hedley Bull¹⁷, έως αυτών του επιθετικού Ρεαλισμού σύμφωνα με τον Mearsheimer και των όμοιων του τροποποιημένου Δομικού Ρεαλισμού των Keohanne & Nye.

Για να καταστεί ενδελεχώς κατανοητή η διάσταση της «Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής/ΔΕΣ» με αφορμή τη διατύπωση του πρωτύpera «Διευρυμένα Περιορισμένου Τελικού Σκοπού», για τον χώρο της ανατολικής Μεσογείου, θα επιχειρήσουμε να εξάγουμε κάποια βασικά συμπεράσματα, εν είδη αρχών, μέσω της σύγκρισης της Κλασικής και Επιστημονικής Στρατηγικής:

¹⁶ Ιδία Επεξεργασία.

¹⁷ Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Hedley Bull, μια κοινωνία κρατών υπάρχει όταν μια ομάδα κρατών που έχουν επίγνωση ορισμένων **κοινών συμφερόντων και κοινών αξιών** σχηματίζουν μια **κοινωνία** υπό την έννοια ότι αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους να συνδέονται με ένα **κοινό σύνολο κανόνων** στις μεταξύ τους σχέσεις και να συμμετέχουν στη λειτουργία **κοινών θεσμών**.

Όσον αφορά στα οπλικά συστήματα η γενικότερη θεώρηση χρήσης τους είναι ότι αυτά «προσεγγίζονται και αξιολογούνται από τους θεωρητικούς της κλασσικής στρατηγικής βάσει της απόδοσής τους και όχι της γενικότερης χρήσης τους», όπου η «νίκη στο πεδίο της μάχης ήτο αποτέλεσμα όχι της ποιότητά τους αλλά στις ικανότητες του εκάστοτε ηγήτορα να αναγνώσει έγκαιρα τις κινήσεις του αντιπάλου». (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 290)

Ειδικά, στον αιώνα των στρατιωτικών τεχνολογικών επιτευγμάτων και της υποδομής ταχύτατης ανταλλαγής πληροφοριών που διανύουμε, καθίσταται σαφής και ξεκάθαρη η ανάγκη για «τακτική καινοτομία» και στρατηγικής διαχείρισής τους και όχι τόσο από περαιτέρω εφευρέσεις νέων μέσων. Η απεικόνιση της σχέσης, μέσων και στρατηγικής διαχείρισής τους, καθίσταται αναφανδόν επιτακτική ειδικά στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου, όπου κατά βάση το τρίστικτο Ελλάδα-Ισραήλ και Τουρκία, αποτελούν μια κατάσταση εφαρμογής και οριακής διαβούλευσης της ανωτέρω αρχής.

Σημειώνεται δε, ότι η αφορμή που δίδεται στις μέρες μας για επαύξηση του εθνικού πλούτου, μέσω της ανακάλυψης των ενεργειακών αποθεμάτων στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου αλλά και με συνοδό την άμεση κινητοποίηση της κοινής γνώμης των επιμέρους συμμετεχόντων κρατών, καθιστά επιτακτικότερη τη μύηση στην επιστημονική στρατηγική σκέψη, η οποία, αν μη τι άλλο, θα πρέπει να είναι βασισμένη ως συνέχεια και συμπλήρωμα, στα επιμέρους διδάγματα και ιστορικά συμπεράσματα της στρατιωτικής στρατηγικής στην περιοχή.

Εισάγοντας στη ροή της σκέψης μας τη «Διευρυμένη Επιστημονική Στρατηγική/ΔΕΣ», θα συμπεράνουμε αυτόματα ότι με τη σύναψη των εκάστοτε, περαιτέρω τριμερών συνεργασιών π.χ Ελλάδα-Κύπρος –Ισραήλ, Ελλάδα –Κύπρος Αίγυπτος, κλπ, η ανάγκη για περαιτέρω αλλά και με συγκεκριμένο πλαίσιο στρατηγική συνεργασίας της κάθε χώρας στην περιοχή λόγω της πληθώρας και διαφορετικής φύσης των οπλικών μέσων που η κάθε μια κατέχει, γίνεται πιο επιτακτική.

Συνεχίζοντας τη σύγκριση μεταξύ κλασσικής και επιστημονικής στρατηγικής θα εστιάσουμε στον βασικό παράγοντα της Άμυνας και της Ασφάλειας εν γένει, όπου ειδικά στις μέρες μας το διακύβευμα, είναι η αποφυγή ενός ολοκληρωτικού πυρηνικού πολέμου μεταξύ των εθνών – κρατών του Διεθνούς Συστήματος και των τρομοκρατικών ομάδων, με έμφαση στον τομέα

της ψηφιακής άμυνας», των στρατιωτικών συστημάτων.(ΛΙΤΣΑΣ 2010, 293) Η πρότερη περιοριστική φύση των στρατιωτικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένου ακόμα και του πρώιμου σταδίου του ανταρτοπολέμου, σήμερα παύει να υφίσταται καθώς οι πιθανότητες μιας ανορθολογικής τροπής, όπου το αντίβαρο χρήσης είναι μόνο η αντίληψη της παιδείας της επιστημονικής στρατηγικής και ειδικά αυτή που θα επικοινωνεί τα στοιχεία της μιας κοινότητας με την άλλη, ιδιαίτερα κάτω από ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό- γεωπολιτικό αλλά και γεωστρατηγικό πλαίσιο, όπως είναι αυτό της ανατολικής Μεσογείου.

Μετά το 1995 η Ελλάδα και η Τουρκία, εξελισσομένου του Casus Belli, από πλευράς Τουρκίας μετά την επικύρωση από πλευράς Ελλάδος της Συνθήκης του Montego Bay/1982 (UNCLOS), το στρατήγημα της απειλής χρήσης βίας αποτελεί εξόχως αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αν όχι εφαρμογής του, τουλάχιστον κήρυξής του. Ωστόσο, η βάση επιτυχίας ενός τέτοιου εγχειρήματος κρίνεται, με τη νικηφόρα έκβαση ενός πολέμου από πλευράς αυτού που το κηρύπτει, ώστε να χρησιμοποιηθεί ξανά στο μέλλον, διαφορετικά οι συνέπειες για το κράτος αυτό θα είναι ολέθριες. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 297) Το διακύβευμα ως πολιτικός στόχος εδώ, είναι το γόητρο του κράτους το οποίο επ ουδενί δεν πρέπει να τίθεται εν αμφισβήτηση, όπου εσχάτως το αδύναμο κράτος ή άλλως, κράτος θήραμα (easy pray) δεν πρέπει να θεάται την πραγματικότητα από την πλευρά του διλήμματος αδυναμίας.

Με βάση όσα επί παρόντος έχουν αναφερθεί και αποτολμώντας άμεσο επαγωγικό συμπέρασμα γίνεται κατανοητό, ότι, το τρωθέν κύρος της αδύναμης χώρας δύναται, μεταξύ άλλων όχι μόνο να ενδυναμωθεί μέσω της ανάκαμψης της στρατηγικής εικόνας αλλά και δια μέσω της ενίσχυσης με σύναψη συμμαχιών, ή/και συνεργασιών, σε δυνητική τροπή εξέλιξης προς δίλημμα ασφάλειας/ανασφάλειας ώστε να μην υπάρξει ποτέ μέσω της μετατόπισης του κέντρου βάρους μια πολεμική σύγκρουση. Εν προκειμένω, η συμμαχία Ελλάδος Ισραήλ και η οποιαδήποτε δυνητική συμμαχία έναντι του τουρκικού casus belli, δύναται να λειτουργεί όχι μόνο ως παράγων ενίσχυσης/θωράκισης αυτοβοήθειας του κάθε συμμετέχοντος κράτους, αλλά και ως ο μοναδικός σταθεροποιητικός παράγοντας στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

Εξακολουθώντας την αναλυτική επαγωγική μας ματιά, συγκρίνοντας Στρατηγική και Επιστημονική Στρατηγική, απότοκο της νοηματικής γνώσης ειδικά στις μέρες μας, αποτελεί η

πληροφορία και η αντίστοιχη διαχείρισή της. Δίχως να εισέλθουμε στον πυρήνα της Στρατιωτικής Στρατηγικής ως προς την απόκτηση της πληροφορίας και ειδικά στις απαιτούμενες διαδικασίες παρακολούθησης κινήσεων σε τακτικό επίπεδο, στις μέρες μας, όπου σύμφωνα με τον Jean Baudrillard «Υπάρχει όλο και περισσότερη πληροφόρηση και όλο και λιγότερο νόημα» (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 304) καθίσταται σαφές, ότι μόνο μέσω μια διευρυμένης λογικής διαχείρισης των πληροφοριών αλλά και πρόσκτησής της, καθίσταται δυνατή και εξασφαλισμένη η κατάσταση της ισορροπίας.

Παρότι αποτελεί σημαντικό αντικείμενο έρευνας η γνώση των κινήσεων του αντιπάλου, στην περίπτωση μας, η εξύφανση του ιδεολογικού περιβλήματος, είναι αυτή που χαρακτηρίζει την Επιστημονική Στρατηγική σε σχέση, με τη διαχείριση του συνόλου των πληροφοριών. Ειδικώς σήμερα, όπου σύμφωνα με τη ρεαλιστική θεώρηση σε σχέση με την πολιτική ηγεσία, την επιρροή των οικονομικών και κοινωνικών θεσμών αλλά και τις διάφορες ιδεολογικές θεωρήσεις (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 308) η αναγκαιότητα της *επίφασης*, όχι μόνο θωρακίζει την εσωτερική αλλά και την εξωτερική νομιμοποίηση.

Εν προκειμένω, η δημιουργία συμμαχιών και συνεργασιών ή και δεσμεύσεων, μέσω της εγκαθίδρυσης Διευρυμένων Δυνατοτήτων διαχείρισης των εκάστοτε πληροφοριών, όπως της ανταλλαγής μεταξύ κρατών, σε θεσμοθετημένο επίπεδο, δύνανται να καθορίζουν όχι μόνο τον βαθμό κλιμάκωσης σε ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο αλλά ακόμα ακόμα και την ανανοηματοδότηση, οποτεδήποτε απαιτείται, βαθιά ριζωμένων πολυδιαστατικών Συμβόλων.¹⁸

Η φέρουσα Γνώση της Συλλογικής Συνείδησης με εργαλείο την εναργή άσκηση της Οξείας Ισχύος, σε Διευρυμένο Επιστημονικό Στρατηγικό επίπεδο, Ιδεολογικό, Πολιτισμικό και Γεωγραφικό, όπως αυτό της ανατολικής Μεσογείου, μπορούν να δρουν ως σταθεροποιητικός παράγοντας έναντι οιασδήποτε πρωτοβουλίας, η οποία θέτει εν αμφιβόλω τη ευρύτερη κατάσταση επιθυμητής ισορροπίας.

¹⁸ Ίδια Επεξεργασία.

Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε στην απόλυτα διασταλτική μορφή της, ότι μέσω της κατανόησης, της εγκαθίδρυσης δομών και δράσεων και της θέσμησης μηχανισμών προς άσκηση της Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής, οι ψυχολογικές επιχειρήσεις αποτελούν την προμετωπίδα εναργούς ενάσκησής της. Η εξασφαλισμένη μείωση της φθοράς μπορεί να ενισχύει τις συνδυασμένες κινήσεις έναντι αποσταθεροποιητικών τάσεων σε μια ευρύτερη περιοχή, αλλά ταυτοχρόνως μέσω της οικονομίας των πόρων να επιτυγχάνει την απόλυτη επίτευξη της επιμέρους αλλά και της συνολικής αυτοβοήθειας.

Συνεχίζοντας την ανάλυσή μας, και με απόφθεγμα ότι, «η επιστημονική στρατηγική ως βασικό της στόχο δεν θέτει απλώς την επικράτηση στο πεδίο της μάχης, αλλά τον αποτελεσματικό έλεγχο της βίας με την ταυτόχρονη μείωση του κόστους» (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 315), με συνήγορο γνώσης τη διευρυμένη λογική, όπως πρωτύτερα αυτή έχει αναφερθεί, ο έλεγχος της βίας καθίσταται η επιθυμητή «Βασιλική Οδός», για την περαιτέρω στόχευσή μας. Εν προκειμένω, αναφερόμενοι στην Επιστημονική Στρατηγική και ειδικότερα στην Διευρυμένη Επιστημονική Στρατηγική, ο έλεγχος της πολιτικής βίας, σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, όπως αυτή της ανατολικής Μεσογείου, είναι η «Λυδία Λίθος», η οποία μπορεί να λειτουργήσει και ως μοντέλο δράσης, μέσω της Παραγωγής Αξίας, ή κατά άλλες σχολές σκέψης, μέσω Παραγωγής Περιεχομένου, σε άλλες αντίστοιχες περιοχές ανά την υφήλιο.

Το αντίβαρο στις αναθεωρητικές τάσεις είναι η συνολική ενδυνάμωση όλων των παραγόντων του διεθνούς συστήματος, ώστε μέσω της ενδυνάμωσης του εθνοκρατικού γίνεσθαι και της εσωτερικής ασφάλειας των πολιτών, να επιτυγχάνεται εξισορροπητικό αντίμετρο. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 319)

Ο συνδυασμός ήπιας και σκληρής ισχύος, εξασφαλιζομένης για το κάθε κράτος της έννοιας της αυτοβοήθειας και εν συνεχεία αυτή της εξασφάλισης συμμαχιών, καθίστανται ικανές και μόνον ικανές για την επίτευξη της ενδυνάμωσης, ενός καθενός των δρώντων.

Υπάρχουν και τα Δόγματα! Τα οποία στην ενδελεχή ανάλυσή τους, αποδεικνύουν περίτρανα την υφιστάμενη σχέση μεταξύ Στρατιωτικής και Επιστημονικής Στρατηγικής, ως προς τον έλεγχο της βίας και την εξυπηρέτηση των πολιτικών στόχων του κράτους. Οι εφαρμοζόμενες πολιτικές, προληπτικές ή παρεμποδιστικές, ωστόσο, αναδεικνύουν τα επιμέρους ποιοτικά

χαρακτηριστικά σε σχέση και με τους σκοπούς του ανά χείρας πονήματος και ειδικότερως, υπό την έννοια, της Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής.

Τα δυο βασικά δόγματα, αυτό του προληπτικού πολέμου (preemptive war) και το αντίστοιχο του παρεμποδιστικού πολέμου (preventive war), αντικατοπτρίζουν και αναδεικνύουν με τον πιο εύστοχο τρόπο τις υφιστάμενες πτυχές της Επιστημονικής Στρατηγικής. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 324)

Από τη μια όσον αφορά στον προληπτικό πόλεμο, η σύγχυση που επικρατεί ως προς τη νομιμοποίηση της βίας και σε αυτόν του ελέγχου της βίας, δίνει έναυσμα και τροφή για σκέψη στοιχειοθετημένα, στην αμεσότητα και στην επιτόπια ανάγκη αντίδρασης σε σχέση με τον δίκαιο πόλεμο, όταν η ανάσχεση και η αποτροπή καθίστανται πλέον ανίκανες ως προς το να επεμβαίνουν.

Τι γίνεται όμως όταν το αντίστοιχο ερώτημα, εκφεύγει των ορίων της εθνικής ασφάλειας και προσεγγίζει, σκοπούς αλλαγής διακυβέρνησης στο εσωτερικό άλλων κρατών ή ακόμα πιο διασταλτικά, όταν δεν γίνονται αποδεκτά από τους άλλους? (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 336)

Στην αντίπερα όχθη εξετάζοντας τον παρεμποδιστικό πόλεμο, βλέπουμε ότι «η ορθολογική του εφαρμογή είναι η αποδυνάμωση των πυλώνων ισχύος του αντιπάλου και η βίαιη παύση της ισχυροποίησής του στο διεθνές σύστημα, μέσω της επιβολής της θέλησής». (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 339)

Ο φόβος του κράτους, το οποίο ορίζει ως αντίπαλο όχι αυτόν που ασπάζεται ένα διαφορετικό θρησκευτικό δόγμα αλλά αυτόν που αποδεδειγμένα επιδιώκει να μειώσει την ισχύ ενός άλλου κράτους, δικαιολογεί την παρεμποδιστική χρήση βίας, ακόμα και για σκοπούς επιβίωσης, ειδικά του μικρού κράτους, ακόμα πιο συχνά.

Και πάλι εδώ αναπηδά η Διευρυμένη Συλλογιστική, με τη Διευρυμένη Επιστημονική Στρατηγική, όπου η επιβίωση όλων των κρατών στο διεθνές σύστημα, αντιλαμβάνονται απροκάλυπτα, με την έλλειψή τους, το κενό ισχύος που δημιουργείται, το οποίο οδηγεί αναπόφευκτα σε ανεξέλεγκτους ηγεμονισμούς.

Επικεντρώνοντας την προσοχή μας, με αφορμή τις θεωρητικές βάσεις του προληπτικού πολέμου, ως προς το πως αντιμετωπίζεται επιτυχώς η απειλή σήμερα και όχι στο μέλλον, τότε θα αντιληφθούμε ότι μόνο οι επαίοντες, μπορούν να προβούν σε συνθήκες ορθής ανάλυσης, είτε αυτοί είναι οι θεωρητικά κατηρτισμένοι στα περί των Διεθνών Σχέσεων, είτε έχουν «εντρυφήσει» σε θέματα πληροφοριών του αντιπάλου, δίχως ωστόσο οι πιθανότητες σφάλματος να εξαλείφονται οριστικά. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 348)

Και φτάνουμε ως προς την ανάλυσή μας σε σχέση με τον παρεμποδιστικό πόλεμο, στο μείζων ζήτημα εξέτασής του, αυτό της χίμαιρας της απόλυτης ασφάλειας, διαχωρίζοντάς το από το δόγμα της αυτοβοήθειας, όπου εν τέλει η μοναδική περίπτωση επιτυχούς παρεμποδιστικού πολέμου υφίσταται από τον λιγότερο ισχυρό στον ισχυρότερο. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 352)

Σε σχέση δε με την Επιστημονική Στρατηγική, όπου το μόνο μέσο ασφαλούς περιορισμού του πολέμου είναι η άνοδος του επιπέδου ισχύος όσων επιθυμούν διαδραματιστικό ρόλο, γίνεται κατανοητό, λαμβανομένης υπόψη της αναθεωρητικής στάσης κρατών σε περιοχικό επίπεδο, ότι η Διευρυμένη Επιστημονική Στρατηγική, μέσω των συνεργασιών και των δεσμεύσεων των μικροτέρων κρατών, τα οποία εν παρόδω επιθυμούν τη διατήρηση της ισορροπίας, επιτυγχάνεται μόνο μέσω της αύξησης της ισχύος τους. (ΛΙΤΣΑΣ 2010, 364).

Η ενισχυμένη «οντολογική ετερότητα», και κατ αναλογία η «Διευρυμένη Οντολογική Ετερότητα», ως επιμύθιο, καθίσταται εν τέλει η μόνη ασφαλής ατραπός για την επιβίωση του κάθε εθνοκρατικού συμμετέχοντος, μέσα σε ένα αυτοτροφοδοτούμενο άναρχο, Διεθνές Σύστημα.

Προχωρώντας συμπερασματικά στη διατύπωση αντίστοιχων θέσεων, κρίνεται απαραίτητο να διασαφηνίσουμε ότι η παρούσα ενότητα αποτελεί το θεωρητικό απαύγασμα της επί παρόντος ανάλυσης σε σχέση με το υπό εξέταση θέμα και αφορμή τη «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα, και τις αναδυόμενες πλέον δυνατότητες συνεργασίας Επιστημονικού Στρατηγικού Επιπέδου.

Ειδικότερα με αφορμή τις υφιστάμενες θεωρίες περί κλασσικής στρατηγικής αλλά και με την εισαγωγή της αντίστοιχης έννοιας της επιστημονικής στρατηγικής, υπό το πλαίσιο της ήδη υπάρχουσας συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών, εισάγεται ο νέος όρος της «Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής» , η οποία επί της αρχής δύναται να αποτελεί μια σημαντική καινοτομία, ως αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας, για την ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

Συγκεκριμένα με την άσκηση της «Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής», υπό θεσμοθετημένο πλαίσιο, είτε μέσω των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, είτε του Υπουργείου Εξωτερικών, με βάση την αποκτηθείσα στρατιωτική εμπειρία των δυο χωρών δύναται να υφίσταται συνεχής ανταλλαγή απόψεων και διδαγμάτων, με σκοπό τη χάραξη Υψηλής Στρατηγικής βασισμένης στην εξυπηρέτηση των εκάστοτε τιθέμενων πολιτικών σκοπών.

Επιπροσθέτως δε, η εν λόγω μορφή Στρατηγικής Συνεργασίας, δύναται να συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τη συμμετοχή ενός κράτους με ένα άλλο, αλλά αυτό της συνεργασίας κρατών, η οποία θα εξάγει συμπεράσματα διαχείρισης και εφαρμογής πολιτικών αποφάσεων, μέσω της Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής, έναντι ενός έτερου κράτους ή μιας συμμαχίας έτερων κρατών.

Οι τομείς, ως προσεγγίσεις, οι οποίοι δύναται να καλύπτονται μέσω της ενάσκησης της «Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής», έχουν ως κάτωθι:

- Αυτή της «Στρατηγικής Προσέγγισης», η οποία βασίζεται στο σκεπτικό της αντιμετώπισης της τουρκικής ή γενικότερης (πολιτικο) ισλαμικής απειλής αναθεωρητικότητας -προκλητικότητας, με τη μορφή μιας συνεργασίας σε ενεργειακό και αμυντικό επίπεδο, μεταξύ Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ, ως σταθεροποιητικών παραγόντων στην περιοχή.
- Η δεύτερη προσέγγιση, είναι αυτή της «Οικονομικής Προσέγγισης», δίνοντας έμφαση στην ενεργειακή και εμπορική συνεργασία με το Ισραήλ.
- Τέλος, η τρίτη προσέγγιση, είναι αυτή της «Προσέγγισης της Ισορροπίας», η οποία, εφόσον προκρίνεται ότι, δυνητικός ανταγωνιστής της περιοχής δεν είναι η Τουρκία

αλλά το Ιράν, τότε η Ελλάδα θα πρέπει να διατηρεί τους δεσμούς της, ταυτοχρόνως με την Τουρκία και το Ισραήλ, όπως επίσης και με τις υπόλοιπες χώρες της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου, αποφεύγοντας την αποκλειστική εμπλοκή ενός στρατηγικού άξονα με το Ισραήλ μόνο. (S. N. TZIAMPIRIS 2017, 106)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.

ΕΛΛΑΔΑ ΙΣΡΑΗΛ

4.1 ΠΡΙΝ ΤΟ 1990

Η περιοδολόγησή μας στο αναλυόμενο κεφάλαιο, δεν θα ακολουθήσει τόσο τα χρονικά σημεία της αναφερόμενης περιόδου στις σχέσεις μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, όσο τα στρατηγικά γεγονότα, που καθόρισαν τις εν λόγω σχέσεις, ιδωμένα στο διαμορφωθέν στρατηγικό πλαίσιο, υπό το οποίο, η κάθε χώρα άσκησε της εθνική πολιτική της.

Εναρκτήριο σημείο αναφοράς των σχέσεων Ελλάδας-Ισραήλ, πριν το 1990, αποτέλεσε η θέση της Ελλάδας, αρχής εξαρχής στη δημιουργία του Ισραήλ, σε σχέση με την απόφαση 181 των Ηνωμένων εθνών στις 29 Νοεμβρίου 1947¹⁹, «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α», περί του σχεδίου διχοτόμησης της Παλαιστίνης και της δημιουργίας ανεξάρτητου αραβικού κράτους, και αντίστοιχου του Ισραήλ καθώς και ανεξάρτητη περιοχή για την πόλη της Ιερουσαλήμ.

Ειδικότερως, στη Γενική Συνεδρίαση των ΗΕ της 29^{ης} Νοεμβρίου 1947, υπέρ της διχοτόμησης της Παλαιστίνης, ψήφισαν 33 χώρες, 13 ψήφισαν αντίθετα, ενώ σημειώθηκαν 10 αποχές και μια απουσία.

Μεταξύ των 13 που εξέφρασαν αντίθετη θέση, ήταν και η Ελλάδα, η οποία εκείνη την περίοδο εξέφραζε την υποστήριξη της προς τις αραβικές χώρες.

¹⁹ «XVII RESOLUTION ADOPTED ON THE REPORT OF THE *AD HOC* COMMITTEE ON THE PALESTINIAN QUESTION RESOLUTION ADOPTEE SUR LE RAPPORT DE LA COMMISSION *AD HOC* CHARGEE DE LA QUESTION PALESTINIENNE

181 (II). Future government of Palestine

3. Independent Arab and Jewish States and the Special International Regime for the City of Jerusalem, set forth in part III of this plan, shall come into existence in Palestine two months after the evacuation of the armed forces of the mandatory Power has been completed but in any case not later than 1 October 1948. The boundaries of the Arab State, the Jewish State, and the City of Jerusalem shall be as described in parts II and III below».

Οι λόγοι για τους οποίους η στάση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής εκείνης της περιόδου, επηρεάζεται και εξ αυτών διαμορφώνεται ως αντι-ισραηλινή, συνοψίζονται ως κάτωθι:.

- Ο ρόλος της Αγγλίας

Πριν την έναρξη του 1^{ου} ΠΠ, η Αγγλία ενόψει της διευθέτησης του θέματος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, είχε υποσχεθεί στους Άραβες της ανεξαρτησία τους ως αντάλλαγμα για τη βοήθεια που αυτοί είχαν προσφέρει έναντι των Οθωμανών. (KARSH 2017)

Ταυτοχρόνως, με τη συμφωνία «Sykes Picot» μεταξύ Αγγλίας – Γαλλίας, ο άγγλος υπουργός εξωτερικών Arthur James Balfour, είχε υποσχεθεί στους Εβραίους βοήθεια, ώστε να καταστεί δυνατή η δημιουργία κράτους τους, στην Παλαιστίνη. Επιπροσθέτως δε, μετά το τέλος του 1^{ου} ΠΠ, στο πλαίσιο των εντολών (Mandates), η Παλαιστίνη τελούσε υπό βρετανική εντολή. (KARSH 2017)

Με την έναρξη του Β' ΠΠ, αλλά και νωρίτερα με αφορμή τις διώξεις των Εβραίων στην Ευρώπη, οι μετακινήσεις εβραϊκών πληθυσμών στην Παλαιστίνη ήταν έντονες, με αποτέλεσμα τη συγκέντρωση σημαντικού πλέον αριθμού Εβραίων, στις αντίστοιχες περιοχές. Τελικώς, ενώ η αρχική θέση της Αγγλίας, τη δεκαετία του 1930, ήταν μια ανεξάρτητη Παλαιστίνη, μετά τη διαδοχή του Chamberlain από τον Winston Churchill, η θέση περί διχοτόμησης σε αραβικό και εβραϊκό κράτος διαφαινόταν ως επικρατέστερη. Εκ των προαναφερομένων συνάγεται η ευρύτητα των θέσεων της Αγγλίας η οποία πρόσκειτο φιλικά, είτε στους Άραβες είτε στους Εβραίους, αναλόγως των πολιτικών περιστάσεων. (NAXMANI 1987, 4)

Τέλος, υπό τη UNSCOP, στις 31 Αυγούστου 1947 και εν συνεχεία, στις 23 Σεπτεμβρίου 1947, υπό την Ad-Hoc Committee, μετά και την πρόταση του αγγλικού εργατικού κόμματος, υπό την κυβέρνηση του Clement Attlee, η αγγλική εντολή για την Παλαιστίνη, τερματίστηκε στις 14 Μαΐου 1948. (NAXMANI 1987, 5)

- Η περίοδος έως το 1949 στην Ελλάδα

Με τη λήξη του Β' ΠΠ και το ξέσπασμα ταυτοχρόνως του εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα, η χώρα βρέθηκε ανάμεσα σε μια κατάσταση επί της οποίας η βασική βοήθεια έως και το 1947 προερχόταν από την Αγγλία, ενώ για τις δυνάμεις του ΕΑΜ ΕΛΑΣ, παρά τις δηλώσεις Στάλιν ότι η Ελλάδα ανήκε στην αγγλική σφαίρα επιρροής, υπήρχε ενεργό βήμα της ανάμειξης της Ρωσίας στα εσωτερικά της χώρας. (ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 2006)

Ταυτοχρόνως, η προαναφερόμενη μεταβατική περίοδος ανάμεσα σε Β' ΠΠ, εμφύλιο, Αγγλία, Ρωσία και εν συνεχεία την Αμερική, προκαλούσε σαθρό έδαφος ως προς την προσωποπαγή άσκηση εξωτερικής πολιτικής από επαΐοντες πολιτικούς, ικανούς να επιφέρουν συνεχές και διαχρονικό αποτέλεσμα. (ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 2006, 136)

Η ρωσική επιρροή δεν απαλειφόταν, ενώ η λήψη των αποφάσεων επί θεμάτων εξωτερικής πολιτικής, μεσούσης της κατάστασης του γηραιού Σοφούλη και του άπειρου υπουργού εξωτερικών Τσαλδάρη, έδινε έρισμα άσκησης εξωτερικής πολιτικής στον μοναδικό έμπειρο επί σχετικών θεμάτων διπλωμάτη, Παναγιώτη Πιπινέλη, ως αποτέλεσμα ικανοτήτων και επιρροής ενός και μόνο ανθρώπου. (ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 2006, 137)

Η αναπλήρωση του στρατηγικής σταθερότητας για την Ελλάδα ισοδυναμούσε με ενίσχυση δεσμών με χώρες της Μεσογείου, με την Ιταλία, την Τουρκία καθώς και με τις αραβικές χώρες.

Το παλαιστινιακό πρόβλημα αντανάκλατο μέσω της σοβιετικής απειλής, ως κοινή απειλή για την Ελλάδα και την Τουρκία, δημιουργούσε ισχυρότερους δεσμούς και προτάσεις για κοινή συμμετοχή σε επίπεδο συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της Αγγλίας, της Αμερικής και της Αιγύπτου. Παρά τη μη ενεργοποίηση του «Medditterranenan Pact», η θέση της Ελλάδας σε σχέση με τις αραβικές χώρες ήτο καταγεγραμμένη.

Ένας ακόμα λόγος που ενίσχυε τη φιλοαραβική στάση της Ελλάδος, ως εκ τούτου τη θέση για μη διχοτόμηση της Παλαιστίνης, ήταν και ο φόβος του κενού ισχύος που θα δημιουργείτο , μετά την κατάργηση της αγγλικής εντολής για την Παλαιστίνη , γεγονός που δυνητικά, με το κενό ισχύος, θα έδινε χώρο για πρόσβαση της Ρωσίας στην ανατολική Μεσόγειο, ακόμα και με εκπεφρασμένους φόβους αναρρίχησης του νέου κράτους του Ισραήλ, εξασφαλιζομένης της υποστήριξης της Ρωσίας, σε αυτό. Η εν λόγω θέση έβρισκε, επαμφοτερίζοντα στοιχεία και από αμερικανικούς κύκλους περί της εν λόγω ανησυχίας. (NAXMANI 1987, 104)

Μια επιπλέον σκοπιά, πέραν αυτής της σοβιετικής απειλής για διείσδυση στη Μέση Ανατολή, για την οποία η Ελλάδα, δεν επιθυμούσε τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης και τη δημιουργία αραβικού και ισραηλινού κράτους, ήταν η ύπαρξη της μεγάλης ελληνικής κοινότητας που διαβίωνε στην Αίγυπτο από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, η ύπαρξη της ελληνικής ορθόδοξης εκκλησίας στην Ιερουσαλήμ και τους αριθμητικά σημαντικούς Άραβες Ορθοδόξους που συμμετείχαν σε αυτή, ενώ τέλος οι εμπορικές συναλλαγές και επιχειρήσεις που θα διακυβεύοντο έδιναν μια επιπλέον χροιά της εν λόγω στάσης της Ελλάδος. (NAXMANI 1987, 236)

Πέραν των ανωτέρω και παρά τη συμπάθεια του προέδρου Τρούμαν ως προς την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ ειδικότερως, η κρατούσα θέση στο State Department, και κυριότερο εκφραστή της τον George Kennan, τίθετο ενεργά προς την τήρηση μιας φιλοαραβικής στάσης, των Ηνωμένων Πολιτειών.

- Η περίοδος μετά το 1949 στην Ελλάδα

Η Ελλάδα μετά την ένταξή της, μαζί με την Τουρκία, στο NATO, αναβαθμίζοντας τη θέση της, κατέρριπτε τις αντιστάσεις και θεράπευε την έλλειψη ενδιαφέροντος περί συμμετοχής της στις συμμαχικές αγκάλες, γεγονός το οποίο επιταχύνθηκε ανατρεπτικά από τον πόλεμο της Κορέας. (ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 2006, 143)

Πρωτίτερα δε μετά την προσφυγή της Ελλάδος, τον Δεκέμβριο του 1946, στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, για τους βόρειους γείτονες, κατόπιν συγκρότησης της ειδικής επιτροπής, δεδομένου του νομικού ερίσματος, από τη μια υπήρξε η συνέχεια με το Δόγμα Τρούμαν αλλά και η έκπληξη της ανακοίνωσης της Αγγλίας, περί αδυναμίας οικονομικής

βοήθειας, μετά τις 31 Μαρτίου 1947, προς Ελλάδα και Τουρκία, με την ελπίδα ότι κάτι τέτοιο θα αναλαμβανόταν πλέον από τις ΗΠΑ. (ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 2006, 150)

Επιπλέον δε, με την περαιτέρω υπογραφή στις 12 Οκτωβρίου 1953, της διμερούς ελληνοαμερικανικής συμφωνία για την εγκατάσταση αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα, το τρίπτυχο Ελλάδα-NATO-ΗΠΑ υπό τη σκοπιά των γεωπολιτικών-γεωστρατηγικών ανασχεδιασμών της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου, ενισχυόταν έπει περαιτέρω. (ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 2006)

Ειδικότερα η Ελλάδα ως προς τα αραβικά κράτη, ψήφισε στον ΟΗΕ την πρόταση για αυτοδιάθεση της Αλγερίας τον Φεβρουάριο του 1957, προσχώρησε στο Δόγμα Αϊζενχάουερ τον Μάιο του 1957 ως προς τη στήριξη των κρατών της Μέσης Ανατολής, υποστήριξε τη Συρία τον Νοέμβριο του 1957 έναντι των συμμαχικών πιέσεων ενώ τέλος συμμετείχε σε διάσκεψη στο Μπριόνι μαζί με τη Γιουγκοσλαβία και την Αίγυπτο, έχοντας ως σκοπό τη διαμαρτυρία για τη συμμαχική παρέμβαση στον Λίβανο, τον Ιούλιο του 1958. (ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 2006)

Για την Ελλάδα, ειδικά μετά τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου του 1955, από πλευράς Τουρκίας το μείζων θέμα που κυριάρχησε και ακόμα εκκρεμεί είναι αυτό, του ζητήματος της Κύπρου.

Με βάση τις προαναφερθείσες επιλογές από πλευράς εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδος, η ροπή του Ισραήλ προς την Αγγλία και την Τουρκία αποτελεί φυσικό επακόλουθο ως προς την άσκηση μιας ρεαλιστικής εξωτερικής πολιτικής, όπου και το γεγονός της μη ψηφοφορίας του Ισραήλ για ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, δημιούργησε σε εκείνη τη φάση, ακόμα περισσότερο αποκλίνουσες πορείες. (NAXMANI 1987)

Η εν λόγω κατάσταση διογκώθηκε έπει περαιτέρω, όπου το εβραϊκό λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες λειτούργησε αθροιστικά υπέρ της προώθησης της τουρκικής προπαγάνδας, με τη στάση του Ισραήλ να παραμένει, ως προς το κυπριακό τέτοια που συντηρούσε ψυχρές σχέσεις ανάμεσα σε Ελλάδα και Ισραήλ. (NAXMANI 1987)

Οι ανάγκες της λειτουργίας, μέσω των απαιτήσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, προς την Ελλάδα, όπου μετά την υπογραφή συμφωνίας σύνδεσης της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1961, οδήγησαν μεταξύ άλλων σε προσπάθειες εξωραϊσμού των ελληνο ισραηλινών σχέσεων, με χαρακτηριστική την υπογραφή συμφωνίας του υπουργού εθνικής άμυνας, Αβέρωφ - Τσοσίτσα, προς αγορά ηλεκτρονικού εξοπλισμού αμερικανικής κατασκευής προερχόμενου από το Ισραήλ, και στη συνέχεια η ανάλογη συμφωνία πολιτιστικού περιεχομένου, περί αμοιβαίας ανταλλαγής επισκέψεων ακαδημαϊκών και επιστημόνων.

Φτάνοντας στο 1980, τότε που ισραηλινός πρωθυπουργός ήταν ο Γιτζάκ Σαμίρ, υπήρξε τοποθέτηση από πλευράς του στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό να πιεστεί η Ελλάδα, στην αναβάθμιση των διπλωματικών της σχέσεων με το Ισραήλ. (NAXMANI 1987)

Παρά τις περί αντιθέτου «μεγαλοφωνίες» απέναντι στο Ισραήλ, και τη στήριξη του παλαιστινιακού θέματος, μετά το 1981 και επί της ουσίας, πάντα υπό την πίεση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προς εξομάλυνση των ελληνο ισραηλινών σχέσεων, όπως και συνεπικουρούμενης της βαρύτητας του λόγου του εβραϊκού λόμπυ στην Αμερική, υπήρξαν κάποιες επιπλέον ενέργειες με κέντρο βάρους των ενεργειών ΗΠΑ και Ευρωπαϊκής Κοινότητας προς πλήρη αναγνώριση του κράτους του Ισραήλ. (NAXMANI 1987)

4.2 ΜΕΤΑ ΤΟ 1990

Στις 21 Μαΐου 1990, το ελληνικό κοινοβούλιο ενέκρινε την «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ.

Η άνοιξη του 2000, είναι το πρώτο έτος που για πρώτη φορά Έλληνας Πρόεδρος πραγματοποιεί επίσημη επίσκεψη στο Ισραήλ, όπου εν συνεχεία τον Φεβρουάριο του 2006, ο ισραηλινός ομόλογός του, Μοσέ Κατσάβ ανταπέδωσε την προηγούμενη επίσκεψη.

Το 2010 πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή επισκέψεων των Πρωθυπουργών της Ελλάδας και του Ισραήλ, κ. Γιώργου Παπανδρέου και Βενιαμίν Νετανιάχου, οι οποίοι πήραν την πολιτική απόφαση να αναβαθμίσουν τις διμερείς σχέσεις των δύο χωρών.²⁰

Τον Ιούλιο του 2011 η διαδικασία κορυφώθηκε με την επίσκεψη του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, κ. Κάρολου Παπούλια στην Ιερουσαλήμ, την οποία ακολούθησε η επίσκεψη του Υπουργού Άμυνας της Ελλάδας, τον Σεπτέμβριο. Κατά την ίδια περίοδο επισκέφθηκαν την Ελλάδα οι Ισραηλινοί Υπουργοί Εξωτερικών, Επικράτειας, και Τουρισμού καθώς και ο Υφυπουργός Άμυνας.²¹

4.3 ΖΥΜΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ & LOBBY

Αποτολμώντας μια πρώτη συμπερασματολόγηση από τη χρονική στιγμή μέχρι και τις μέρες μας όσον αφορά στη στάση της Ελλάδος έναντι του Ισραήλ, μπορούμε να προβούμε στις κάτωθι διαπιστώσεις:

- Η στάση της Ελλάδας, σε σχέση με την προσπάθειά της έναντι της Ρωσίας κατά τον ψυχρό πόλεμο, ανεξάρτητα της εκάστοτε κυβερνήσεως, βασιζόταν στην άσκηση εξωτερικής πολιτικής σε κριτήρια ρεαλισμού, καθόσον επεδίωκε, την εξασφάλιση της ασφάλειάς της, της άμυνάς της και την ενίσχυση της ισχύος της.
- Η στάση αυτή βασιζόταν σε συνέχιση ήδη εξασφαλισμένων δεσμεύσεων κυρίως με τον αραβικό κόσμο, και ειδικότερος με την Αίγυπτο, ως εκ τούτου η σύναψη σχέσεων με το νεότευκτο ισραηλινό κράτος αποτελούσαν δραματική αλλαγή της προηγούμενης πολιτικής, δεδομένης της συγκρουσιακής σχέσεως του Ισραήλ με τον αραβικό κόσμο.

²⁰ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΙΣΡΑΗΛ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

<https://embassies.gov.il/athens/Relations/Pages/%CE%A3%CF%87%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%99%CF%83%CF%81%CE%B1%CE%AE%CE%BB---%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82.aspx>

²¹ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΙΣΡΑΗΛ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

<https://embassies.gov.il/athens/Relations/Pages/%CE%A3%CF%87%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%99%CF%83%CF%81%CE%B1%CE%AE%CE%BB---%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82.aspx>

- Σημαντικό ρόλο στην περαιτέρω διαμόρφωση συγκλίνουσας πολιτικής διαδραμάτισαν τα διάφορα Lobby, τα οποία διαμεσολαβητικά ασκούσαν πιέσεις αναλόγως της εκάστοτε στρατηγικής βούλησης. Τα χαρακτηριστικά, οι διαδικασίες, αλλά και οι μέθοδοι επιρροής που ασκούν τα Lobby, θα περιγραφούν στην αμέσως επόμενη ενότητα.

4.4 ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Γίνεται φανερό με βάση όσα προαναφέρθηκαν, ότι οι σχέσεις μεταξύ των κρατών πέρα από τις συμμαχίες που δημιουργούνται, αναλόγως των οικονομικών συμφερόντων, εμπεριέχουν και δυνητικούς παράγοντες της εκάστοτε διαμορφούμενης σχέσης σε περιφερειακό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, απαλλαγμένους από την περιοριστική έννοια των γεωγραφικών ορίων.

Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να βασίζονται σε αμιγώς ιδεολογικά κριτήρια, σε οικονομικά ή/και στρατιωτικά, όπου κοινός παρανομαστής όλων αυτών κατά βάση, είναι η εκάστοτε εξυπηρέτηση των εθνικών συμφερόντων με σκοπό είτε την επιβίωση είτε την περαιτέρω επαύξηση της ισχύος.

Σημαντικά εξέχοντα ρόλο στην εξάσκηση της εκάστοτε εξωτερικής πολιτικής σε σχέση με μια άλλη, από την έδρα κυρίως της πρώτης, δύναται να παίζει η κοινότητα των ομογενών που διαμένει στην πρώτη χώρα, μέσω της δημιουργικής συμμετοχής διαφόρων δραστηριοτήτων, πολιτικών, οικονομικών, πολιτιστικών μορφωμάτων κ. α, στην εν λόγω χώρα.

Μια ευρέως χρησιμοποιούμενη ονομασία αυτών των ομάδων είναι και αυτή των *advocacy groups*, (*pressure groups, lobby groups, campaign groups, interest groups, or special interest groups*), όπου ως ειδικότερο στόχο έχουν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη ή την εκάστοτε ασκούμενη Πολιτική.

Οι εν λόγω ομάδες δρουν είτε για σκοπούς εξυπηρέτησης ιδιωτικών συμφερόντων, είτε για σκοπούς άσκησης πίεσης στη λήψη αποφάσεων επί θεμάτων κυρίως άσκησης πολιτικού χαρακτήρα.²²

4.5 ΤΑ «LOBBY» ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Το «LOBBYING» είναι ένα σύνθετο φαινόμενο, καθώς, ειδικά για τις ΗΠΑ εμπλέκει όχι μόνο κυβερνητικούς μηχανισμούς, υπό νομιμοποιημένο πλαίσιο, αλλά και τον ιδιωτικό τομέα στο πλαίσιο κατάρτισης ή/και σύναψης εμπορικών συμφωνιών.²³

Συνοπτικά θα μπορούσε να αναφερθεί ότι μέσω εκάστου *Lobby*²⁴, οποιοσδήποτε *Lobbyist*²⁵, δύναται μέσω της άσκησης *Lobbying*²⁶, να εξυπηρετεί τα *Organized Interests*²⁷, της Ομάδος στην οποία ανήκει (NOWNES 2006, 273).

²² Lobbying Disclosure Act Guidance Effective January 1, 2008, Reviewed January 31, 2017/Last Revised January 31, 2017.

²³ Foreign Agents Registration Act.

²⁴ LOBBY: Μια ομάδα ανθρώπων με σκοπό να επηρεάσει τον νομοθέτη σε ένα συγκεκριμένο θέμα.

²⁵ LOBBYIST: Ένα άτομο που ασκεί LOBBY εκ μέρους ενός οργανωμένου συμφέροντος.

²⁶ LOBBYING: Μια προσπάθεια να επηρεαστεί η διαδικασία λήψης απόφασης, ως προς τις επιδιώξεις μιας κυβέρνησης.

²⁷ ORGANIZED INTEREST: Ένας οργανισμός που εμπλέκεται σε πολιτική διαδικασία με σκοπό να επηρεαστεί αυτό που η κυβέρνηση επιθυμεί. <https://en.oxforddictionaries.com/definition/lobby>

Ειδικότερα:

1. Το «LOBBYING» λαμβάνει χώρα σε όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης (Πολιτεία -Τοπικό-Εθνικό).
2. Το «LOBBYING» πραγματοποιείται σε όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης (Δημοτικό Συμβούλιο, Δικαστικό Σώμα, εκπρόσωποι της κυβέρνησης).
3. Το «LOBBYING» λαμβάνει διάφορες μορφές, συνδυάζοντας πληθώρα από τεχνικές.
4. Το «LOBBYING» ασκείται από ποικιλία οργανισμών.
5. Το «LOBBYING» ασκείται πρακτικά και σε διάφορες μορφές υπηρεσιών.
6. Το «LOBBYING» δεν είναι πάντοτε σίγουρο, πως θα φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Εν κατακλείδι, το «LOBBYING» είναι ένα σύνθετο φαινόμενο το οποίο για την κατανόησή του απαιτεί προηγουμένως την πληθώρα των συμπεριφορών ενός εκάστου από τους ασκούντες κάθε φορά «LOBBYING» και σε σχέση με τον ειδικό σκοπό δραστηριοποίησής του. (NOWNES 2006, 280).

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στις ΗΠΑ, έχει θεσπιστεί ο νόμος/FARA ²⁸ για τον έλεγχο των ξένων επενδυτών αλλά και αυτών που ασκούν Lobby. Επιπλέον σύμφωνα με τον προαναφερόμενο νόμο, απαιτείται η λεπτομερής τήρηση βάσεως δεδομένων (DATA BASE), σε ετήσια βάση στην οποία κοινοποιούνται οι επιχειρήσεις που ασκούν Lobby αλλά και τα άτομα/ιδιώτες(Lobbyists) τα οποία έχουν συνάψει συμβόλαια άσκησης Lobbying με αντίστοιχες εταιρείες. ²⁹

Η διαδικασία ενεργοποίησης και ελέγχου πράξεων που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών Lobby, είναι τέτοια, ώστε το υπουργείο δικαιοσύνης των ΗΠΑ (DEPARTMENT OF JUSTICE) ³⁰, μέσω του Advisory Opinions Branch να απαντά άμεσα και επακριβώς σε

²⁸ Foreign Agents Registration Act.

²⁹ <https://www.justice.gov/nsd-fara/advisory-opinions>

³⁰ <https://www.justice.gov/nsd-fara/advisory-opinions>

οποιαδήποτε ερωτήματα ιδιωτών ή επιχειρήσεων περί του νομικού πλαισίου³¹ για την άσκηση Lobbying.

Όπως προαναφέρθηκε, στις σχέσεις των ΗΠΑ μέσω της εκάστοτε ομογένειας υφίσταται μια αμφίδρομη σχέση όπου μεταξύ άλλων υπάρχει η δυνατότητα σε κάθε πολίτη, ώστε ως Lobbyist να ασκεί νομίμως Lobbying, μέσω ενός Lobby ή γενικότερα ενός Advocacy ή Interest Group.

Προχωρώντας σε ένα συμπέρασμα για την παρούσα ενότητα το «LOBBYING» στις ΗΠΑ, αποτελεί μια αναπόσπαστη διαδικασία, η οποία εμπλέκει όχι μόνο κυβερνητικούς μηχανισμούς, υπό νομιμοποιημένο πλαίσιο, αλλά και τον ιδιωτικό τομέα υπό τη διαδικασία εκείνη όπου καταρτώνται ή/και συνάπτονται εμπορικές συμφωνίες.

4.6 ΑΜΕΡΙΚΑΝΟ ΕΒΡΑΪΚΟ LOBBY

Ο τριγμός πραγματοποιήθηκε με την έκδοση του βιβλίου John Mearsheimer, University of Chicago και του Stephen Walt, Harvard University's Kennedy School of Government με τον τίτλο "The Israel Lobby and US Foreign Policy", το 2006, όπου μεταξύ άλλων το ισραηλινό lobby στις ΗΠΑ συμπεριελάμβανε «σχεδόν τα πάντα», από τις δεξαμενές σκέψης στην Ουάσινγκτον, εφημερίδες στη Νέα Υόρκη, διαδικτυακά site, έως την παραδοσιακή ισραηλινή ομάδα American Israel Public Affairs Committee (AIPAC), (NOWNES 2006, 195).

Το Παγκόσμιο Εβραϊκό Συμβούλιο (World Jewish Congress), το οποίο αποτελεί και το κεντρικό όργανο των απανταχού Εβραίων στον κόσμο, καθορίζει και την πολιτική δράσης των εβραϊκών ομάδων πίεσης στην Ουάσινγκτον καθώς και σε άλλες περιοχές ανά τον κόσμο, όπως η Μόσχα και οι Βρυξέλλες. (ΓΚΑΡΩΝΤΥ 1996, 216), (MEARSHEIMER 2006) (NOWNES 2006, 195) (RICHARDSON 1993, 8)

³¹ Lobbying Disclosure Act Guidance Effective January 1, 2008, Reviewed January 31, 2017/Last Revised January 31, 2017.

Μετά την υιοθέτηση από την κυβέρνηση Κένεντυ, μιας περισσότερο συνεργατικής σχέσης των ΗΠΑ με το Ισραήλ, η μετεξέλιξη των σχέσεων, μεταξύ της αρχικά δημιουργηθείσας υπό τον Isaiah L. Kenen American Zionist Committee for Public Affairs (AZPAC), το 1954 με την AIPAC, εγκαθιδρύθηκε μόνιμα η ύπαρξη του ισραηλινού «Lobby» στην Αμερική. (NOWNES 2006, 175)

Η εποχή μετά το 1967 και ο πόλεμος των 6 ημερών σηματοδοτεί την αλλαγή και τη γενικότερη στάση των ΗΠΑ έναντι του Ισραήλ.

Υποστηρίζεται ακροθιγώς ότι βάρος της μετάβασης του ενδιαφέροντος των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή στο τέλος της θητείας του Αϊζενχάουερ και της έναρξης αυτής του Κέννεντυ, οφείλεται και στην AIPAC. (NOWNES 2006, 198) Σημαντικός ωστόσο παραμένει ο προσανατολισμός της πολιτικής των ΗΠΑ έναντι της Ρωσίας στη Μέση Ανατολή, μεσούσης της διαμάχης των αραβικών κρατών έχοντας σχηματίσει τους αντίστοιχους συνασπισμούς τους υπέρ Ρωσίας ή Αμερικής.

Στις ΗΠΑ την παρούσα στιγμή ενεργοποιούνται ως κατηγορίες επίσημα (formal) και ανεπίσημα (informal), αυτά δηλαδή που δεν έχουν επίσημα εγγραφεί. Παρότι και τα ανεπίσημα Lobby ενίοτε δύνανται να ενεργοποιούνται με σκοπό τον επηρεασμό, στην παρούσα εργασία δεν θα ασχοληθούμε επιμέρους με τα συγκεκριμένα διότι ο τρόπος λειτουργίας τους είναι παρόμοιος με αυτών των επισήμων Lobby.

Το AEI³², και το ίδρυμα, Foundation for the Defense of Democracy, δημιουργήθηκαν μετά το χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001. Εάν επιχειρούσαμε να καθορίσουμε μια εσωτερική ιδεολογική ταξινόμηση των προαναφερομένων ομάδων, αυτή θα μπορούσε να καθορισθεί με τις εκατέρωθεν θέσεις που διατυπώθηκαν, όσον αφορά στην επίλυση της διαφοράς για το παλαιστινιακό μετά τη Συμφωνία του Όσλο το 2000. Η εν λόγω διαφοροποίηση καθρεφτίζει μακροσκοπικά και το πολιτικό ιδεολογικό υπόβαθρο μεταξύ Δημοκρατικών και Ρεπουμπλικάνων στις ΗΠΑ.³³

³² American Enterprise Institute.

³³ Ιδία Επεξεργασία.

Οι κυριότερες και μεγαλύτερες σε μέγεθος, μαζί με την AIPAC, είναι η Anti-Defamation League (ADL) και η American Jewish Committee (AJC). Η American Jewish Committee δημιουργήθηκε το 1906, όπου σήμερα, έχει ως κυριότερο σκοπό τη συνεργασία με αντίστοιχες ομάδες σε άλλες χώρες εκτός των ΗΠΑ. Ειδικότερα, η κυριότερη ενεργοποίησή της σχετίζεται με τις χώρες εκείνες οι οποίες είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξηγώντας έτσι τον λόγο κυριότερης εμφάνισής της στις Βρυξέλλες, με το AJC TRANSATLANTIC INSTITUTE.³⁴

Στη συνέχεια θα αναλυθεί και κατά βάση θα αναφερθούν στοιχεία περί της δομής και των ενεργειών της συγκεκριμένης ομάδας (AIPAC), η οποία όχι μόνο έχει καταγραφεί ιστορικά για τις ενέργειές της, αλλά αποτελεί και παράδειγμα για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, με τη δομή και τις επιμέρους δράσεις που διαρκώς αναπτύσσει, ως ένα εκ του συνόλου των Lobby, που ενεργοποιούνται στην Αμερική.³⁵

Η εν λόγω ανάλυση καθίσταται ενδεικτική, σε σχέση με τα συμπεράσματα τα οποία η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναδείξει, καταδεικνύοντας τη δυναμική σχέση μεταξύ της χάραξης και καθορισμού της εξωτερικής πολιτικής κάθε χώρας, με αυτή των εκάστοτε ομάδων πίεσης. Ειδικότερα, η AIPAC βασίζει τη λειτουργία της σε ένα πεντάπτυχο στο οποίο συμπεριλαμβάνει, την αποστολή της, τα μέσα τα οποία διαθέτει για επίτευξη της αποστολής της, τρόπους ώστε ο κάθε ενδιαφερόμενος να αποκτήσει πρόσβαση στην εν λόγω ομάδα, κοινοποίηση ειδήσεων και εκδόσεων σχετικών με την καθορισθείσα αποστολή και τέλος ύπαρξη δυνατότητας για δωρεές ή/και πραγματοποίηση συγκεντρώσεων/εκδηλώσεων με σκοπό την ενημέρωση κάθε ενδιαφερόμενου. Χαρακτηριστική είναι η ετήσια συνάντηση με τίτλο «AIPAC POLICY CONFERENCE», δημόσια συνάντηση που λαμβάνει χώρα στην Washington, D.C.³⁶

Ως τεχνικές βάσει των οποίων υλοποιείται ο σκοπός της εν λόγω Ομάδας, ακροθιγώς αναφέρονται:

³⁴ <https://www.ajc.org/whoweare>.

³⁵ <https://www.aipac.org/>.

³⁶ Για το 2019, πραγματοποιήθηκε από 24-26 Μαρτίου.

- Συνδυασμός – κοινή στόχευση και επαμφοτερίζουσα στάση συμφερόντων μελών της Ομάδας, με τα μέλη του Κογκρέσου.
- Πραγματοποίηση ταξιδιών στο Ισραήλ , όπου τα μέλη του Κογκρέσου αποκτούν ίδια άποψη για την κρατούσα κατάσταση , τα προβλήματα, τις ιδιομορφίες της χώρας του Ισραήλ. Η εν λόγω δραστηριότητα πραγματοποιείται από τη μη κερδοσκοπική οργάνωση AIEF³⁷, η οποία κατά βάση υλοποιεί δράσεις εκπαιδευτικού χαρακτήρα (Ταξίδια , Σεμινάρια).
- Καλλιέργεια πιθανών μελών ως υποψήφιους του Κογκρέσου.
- Διαμόρφωση της αμερικανικής κοινής γνώμης ώστε να κείται φιλικά στο Ισραήλ.

Γενικά, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το ισραηλινό Lobby στην Αμερική, καθίσταται αποτελεσματικό καθόσον εκμεταλλεύεται μέσω της οργάνωσης, των μεθόδων αλλά και της συμμετοχής με εκπροσώπους στο πολιτικό επίπεδο. Ειδικότερα δε,

- Είναι πολυπληθές και έχει ισχυρά μέλη,
- Τα μέλη του απολαμβάνουν ευρείας αποδοχής και εκτίμησης, στην αμερικανική κοινωνία,
- Μέλη απαριθμούν το εκλεκτικό σώμα και τον τομέα των χρηματοδοτήσεων,
- Τα μέλη του έχουν άμεση και προσωπική σχέση με τους λήπτες αποφάσεων,
- Απολαμβάνουν μεγάλη υποστήριξη και αποδοχή της κοινής γνώμης.

Οφείλεται ωστόσο να αναφερθεί ότι μεταξύ των Εβραίων της Αμερικής, υφίστανται σημαντικές διαφορές, οι οποίες σχετίζονται με θρησκευτικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια. Σύμφωνα με την ανάλυση των Alex Joffe and Asaf Romirowsky η ίδια η ύπαρξη αλλά και κάθε τι που σχετίζεται με το Ισραήλ, καθρεφτίζει δυο πρόσωπα μέσα στην ίδια την Αμερική και κάθε αμερικανό πολίτη. Η μια πλευρά βλέπει τους εβραίους ως μια μειονότητα, λευκής φυλής, πλούσιους και ρατσιστές, όπου το Ισραήλ αποτελεί μια επιπλέον αποικία των συμφερόντων της δύσης. (ASAF 2018)

Με βάση τα ως ανωτέρω αναφερθέντα στην παρούσα ενότητα, καθίσταται σαφές ότι το αμερικανο εβραϊκό Lobby στις ΗΠΑ, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της άσκησης επιρροής

³⁷ American Israel Education Foundation.

στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, καθόσον πέραν της συμμετοχής των εμπλεκομένων ατόμων σε πολιτικό επίπεδο, υφίσταται στρατηγική, πρόγραμμα, διαδικασίες και συμμετοχή τα οποία πλαισιώνονται από ένα ισχυρό ιστορικό υπόβαθρο.

4.7 ΕΛΛΗΝΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ LOBBY

Η μετανάστευση των πρώτων Ελλήνων στην Αμερική ξεκίνησε κατά μεγάλους αριθμούς το 1890 και συνεχίστηκε, μέχρι το 1920 περίπου. Ένα μικρότερο κύμα μεταναστών ξεκίνησε μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο και αυξήθηκε ιδιαίτερα μεταξύ του 1960 και 1975.³⁸ Ο συνολικός αριθμός των Ελληνοαμερικανών σήμερα, εκτιμάται ότι ανέρχεται μεταξύ του 1.000.000 έως 1.500.000 ατόμων.

Ο αριθμός αυτός είναι, ως επί το πλείστον συγκεντρωμένος, στη Νέα Υόρκη, στη Μασαχουσέτη, στο Ιλινόις, στη Φλόριδα, στην Καλιφόρνια και στις περιοχές της Ουάσιγκτον και της Βαλτιμόρης. Η πλειοψηφία των πρώτων μεταναστών προερχόταν από αγροτικές περιοχές της Ελλάδας. Τα βασικά θέματα που απασχολούσαν, έως και δίχαζαν, ήταν τα ζητήματα διοίκησης και της πολιτικής κατάστασης στην πατρίδα.

Περιγραφικά η διχαστικότητα κυμαινόταν μεταξύ της «Ελληνικής Συνόδου» των Αθηνών και του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινούπολης και της διαμορφωθείσας έριδας μεταξύ των «Βασιλικών» και των «Βενιζελικών», με τα αντίστοιχα παραμορφωτικά αποτελέσματα. Κατόπιν των αρχικών διαμορφωθείσών τάσεων, αναπτύχθηκαν δυο τάσεις που είχαν ως βασικό τους κριτήριο τον καθορισμό της κοινωνικής τους ταυτότητας και τη βαθύτερη ανάγκη ένταξης και αποδοχής.

Δημιουργήθηκε έτσι το ρεύμα των παραδοσιακών (TRADITIONALISTS)³⁹, αυτών που ήταν υπέρμαχοι της διατήρησης της ελληνικής ταυτότητας και αυτό των αφομοιωτικών (ASSIMILATIONISTS)⁴⁰ που διακήρυτταν την ενσωμάτωση, στον αντίστοιχο κοινωνικό ιστό.

Αντιστοίχως οι ενώσεις που δημιουργήθηκαν ήταν η GAPA (Greek American Progressive Association/Ελληνοαμερικανική Προοδευτική Ένωση) και η AHEPA (American Hellenic

³⁸ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, ΙΟΥΛ-ΑΥΓ 2002, σελ. 51.

³⁹ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, ΙΟΥΛ-ΑΥΓ 2002, σελ. 51. Ibid.

⁴⁰ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, ΙΟΥΛ-ΑΥΓ 2002, σελ. 52. Ibid 52.

Educational Progressive Association/Αμερικανοελληνική Εκπαιδευτική Προοδευτική Ένωση). Ιστορικά και στατιστικά το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν άνδρες.

Ως αποτέλεσμα μεταξύ άλλων ήταν, οι μικτοί γάμοι, γεγονός που επέφερε την ένταξη σε μετέπειτα θεσμούς με εξασθένηση από τις αρχικές καταβολές δράσης (κοινωνικές , εθνικές γεωγραφικές). Σημαντικό ρόλο στη συνέχεια, ως προς τη σύνδεση και χάραξη ενιαίας στρατηγικής ήταν η ίδρυση του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού (ΣΑΕ). (ΜΕΣΑΡΕΤΖΙΔΗΣ 2002)

Το σημαντικότερο στοιχείο συσπείρωσης και επίτευξης κοινωνικής συνοχής, ήταν η ενασχόληση μεγάλου αριθμού Ελλήνων με την πολιτική, στρατηγική η οποία προωθήθηκε από τους αμερικανούς προέδρους (ΡΟΥΣΒΕΛΤ/NEW DEAL, ΤΡΟΥΜΑΝ, ΚΕΝΝΕΤΙ, ΚΛΙΝΤΟΝ κ.α). (ΜΕΣΑΡΕΤΖΙΔΗΣ 2002) (ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ 2000)

Η αίσθηση της αναμενόμενης αμοιβαιότητας και της κοινής καταβολής, επέφερε οργανωτική πολλαπλότητα και εν συνεχεία συντέλεσε στη δημιουργία πολλών οργανώσεων. Μεταξύ αυτών ήταν οι (UHAC, PSEKA, WESTERN POLICY CENTER, HANC και ΣΑΕ), όπου η ΑΗΕΡΑ έδρασε οργανωτικά και στρατηγικά με τον τρόπο της γενικότερης λειτουργίας των Lobby, όπου μεταξύ άλλων υποστήριξε σημαντικά ελληνικά εθνικά θέματα και είχε εμπλοκή σε αρκετές δραστηριότητες. (ΜΕΣΑΡΕΤΖΙΔΗΣ 2002)

Επιπλέον η Αρχιεπισκοπή μέσω της UHAC, της PSEKA , της PSEKA-USA με την αμιγώς ενεργή μεσολάβηση της NATIONAL COORDINATED EFFORTS OF HELLENES (Εθνικά Συντονισμένες Προσπάθειες των Ελλήνων) κατάφερε σε σημαντικό βαθμό, δραστηριοποίηση πολιτικής παρέμβασης.

Τέλος, το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (ΣΑΕ) το οποίο δημιουργήθηκε με τον Νόμο 1867/89 (άρθρο 17) και απέκτησε ισχύ με το ΠΔ 196/30-05-95 (έδρα στη Θεσσαλονίκη), αποτελεί τον συνδετικό κρίκο για συνένωση και σύσφιγξη των σχέσεων του αποδήμου ελληνισμού και της ενίσχυσης των οικονομικών εμπορικών πολιτιστικών και επιμορφωτικών σχέσεων της Ελλάδας, με τις αντίστοιχες χώρες διαμονής των Ελλήνων στο εξωτερικό.

Καθίσταται κατανοητό, με βάση τα προαναφερθέντα στην παρούσα ενότητα, ότι πέραν του αμερικανο εβραϊκού Lobby στην Αμερική και πέραν της ισχυρής παρουσίας των Ελλήνων με αριθμητικά δεδομένα, υφίσταται αντιστοίχως και το ελληνο αμερικανικό Lobby, με τις επιμέρους οργανώσεις.

4.8 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΥ LOBBY

Ο τρόπος της επίδρασης της διασποράς της εκάστοτε χώρας, στην εξωτερική πολιτική ερμηνεύει τη στενή σχέση με την άσκηση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Η εν λόγω σχέση δεν είναι μονόδρομη, αλλά αμφίδρομη όπου και για τις δυο πλευρές (χώρα καταγωγής διασποράς- χώρα υποδοχής) εργαλείο και μοχλό δράσης αποτελούν τα εκάστοτε lobby ή γενικότερα οι ομάδες πίεσης.

Σημειώνεται ότι, εν συνόλω οι ομογενείς στις ΗΠΑ αποτελούν το 12%(38.5 εκατομμύρια) καλύπτοντας 3 έως 4 γενιές πίσω. Είναι ωστόσο σημαντικό να τονιστεί ότι η εν λόγω σχέση δεν είναι πάντοτε σχέση σύγκλισης αλλά και σχέση απόκλισης.

Η σχέση αυτή διαμορφώνεται μεταξύ των lobby και μελών της αμερικανικής κυβέρνησης αλλά και με μέλη σε διοικητικά ή νομικά πόστα, υπό τη σκιά της εκάστοτε ασκούμενης πολιτικής και των γενικότερων επιδιώξεων αυτής. Είναι εν τέλει μια σχέση διασποράς και κυβέρνησης. Η προαναφερόμενη σχέση περιγράφηκε γλαφυρά στη διακήρυξη του JAMES MADISON το 1787 (FEDERALIST PAPER No. 10) με τον τίτλο «mischief of factions»⁴¹.

Η βάση της συνεργασίας είναι καθαρά ηθική όπου υποστηρίζεται ότι οι εκάστοτε μειονότητες, διασπορές, ή εθνικές ομάδες με τα lobby έχουν την ηθική υποχρέωση άσκησης των συμφερόντων τους προσανατολισμένα στο διευρυμένο γενικό καλό και τα διατυπωμένα εθνικά συμφέροντα. Ιστορικό παράδειγμα του ρόλου του ισραηλινού lobby στην άσκηση της αμερικανικής πολιτικής αποτελεί η σύμπτωση των επιδιώξεων προς «ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΣΤΟΝ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ, ΜΕΤΑΞΥ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΗΠΑ»⁴².

⁴¹ «That, a minority group might impose its special interests in a manner “adverse” to the rights of other citizens or to the permanent and aggregate interests of the community».

⁴² MOHAMED AHRARI, 1987.

Επίσης, η θέση που διατυπώνεται από τον Thomas Ambrosio ανάμεσα στα δυο άκρα είναι ότι οι εθνοτικές ομάδες έχουν νομική υπόσταση επιρροής στο επίπεδο που η εν λόγω επιρροή υπεραμύνεται, προστατεύει και εξελίσσει τα γενικότερα συμφέροντα της διευρυμένης κοινότητας, ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι της Δημοκρατίας.

4.9 ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΒΡΑΪΚΟΥ LOBBY ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Πέραν των προαναφερομένων επιπτώσεων και της ταξινόμησης που προηγήθηκε, διαπιστώνονται και επιπτώσεις, οι οποίες θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι έχουν αποφέρει όχι εμφανώς θετικό αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα, στη μετά ψυχροπολεμική εποχή, όσον αφορά στις προτεραιότητες που δόθηκαν στις σχέσεις με τον αραβικό και ισλαμικό κόσμο, οι οποίες επέφεραν και την αντίστοιχη αστάθεια στην περιοχή, η ασάφεια θέσης απέναντι στο θέμα αντιμετώπισης της Παλαιστίνης, επέδρασε άμεσα αρνητικά καθόσον συρρίκνωνα εναντίον των ΗΠΑ τις εν λόγω χώρες, οι οποίες υπήρξαν οι βασικές χώρες παραγωγής πετρελαίου. Ενέργειες που χώρες της Μέσης Ανατολής προέβησαν σε δράσεις αναφέρονται περιγραφικά όπως παρακάτω:

- Οι αραβικές χώρες δημιούργησαν την αραβική συμμαχία το 1948
- Η αποτυχία του «Baghdad Act» το 1950, η οποία ως συμμαχία θα μπορούσε να λειτουργήσει πρωτοποριακά υπέρ των αμερικανικών επιδιώξεων στη Μέση Ανατολή.
- Η διεξαγωγή μιας σειράς τοπικών καταστροφικών πολέμων στη Μέση Ανατολή, οι οποίες θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί.
- Ο εγκλωβισμός πλήθους ατόμων στις αραβικές περιοχές λόγω της συνεχιζόμενης διαμάχης.

Κατ αναλογία οι εν λόγω επιπτώσεις έχουν επιδράσει δυσανάλογα και στις σχέσεις των χωρών της Μέσης Ανατολής με ευρωπαϊκές χώρες.

Επιπλέον των ανωτέρω, θα δύνατο να εξεταστεί ως αρνητική επίπτωση η δεσμευτικότητα και η στοχευμένη δράση του ισραηλινού lobby η οποία διασταλτικά δεν άσκησε την επιθυμητή

επιρροή στην άσκηση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, στις περιπτώσεις εκείνες που παρασχέθηκε βοήθεια σε αραβικές χώρες από τις ΗΠΑ.

Συγκεκριμένα:

- Η υπόθεση πώλησης των AWACS στη Σαουδική Αραβία , το 1980.
- Το δάνειο των 10 εκατομμυρίων δολαρίων, το 1991, ως εγγύηση που δεν χορηγήθηκε στο Ισραήλ, πριν τη συμφωνία του Όσλο.
- Η τελευταία και πιο πρόσφατη όχι επιτυχημένη στόχευση ισραηλινού lobby, όπου κατά την κυβέρνηση OBAMA, δεν κατέστη δυνατή η απόσπαση έγκρισης από το από το κογκρέσο για επίθεση στη Συρία/(21 Αυγούστου 2013).

Η ενεργοποίηση της ισραηλινής διασποράς όπου παρατηρούνται επιμερισμένες συμπεριφορές των μελών της, σε σχέση με τις αμερικανικές στρατηγικές επιδιώξεις.

4.10 ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Μια επιπλέον διαμορφωθείσα κατάσταση, η οποία θα δύνατο να ενταχθεί ως επίπτωση της ύπαρξης και δράσης του εβραϊκού lobby, ιδιαίτερα μετά τη μελέτη του γενικότερου τρόπου λειτουργίας της AIPAC όπως και των υπολοίπων εβραϊκών ομάδων άσκησης πίεσης , J STREET, AMERICANS FOR PEACE NOW, TIKUN, THE ISRAEL POLICY FORUM, είναι η πεποίθηση ότι τα ισραηλινά lobby αποτελούν το παράδειγμα δράσης για τις ανά τον κόσμο ομάδες που ενεργοποιούνται σε κάθε κράτος, προς ικανοποίηση ιδίων στοχεύσεων και στρατηγικών. (ASAF 2018) (NOWNES 2006)

Όσον αφορά στην επίδραση που ένα Lobby δύναται να ασκήσει θα αναφερθούμε στην επιτυχία η οποία, ουσιαστικά μετουσίωσε τις σχέσεις μεταξύ Ελλάδας –Ισραήλ, ώστε με τη μεσολάβησή του, όχι μόνο να δασαφηνιστούν σκοτεινά σημεία του παρελθόντος στις μεταξύ τους σχέσεις, αλλά και με γνώμονα τα νέα δεδομένα στην ανατολική Μεσόγειο να ανασχεδιαστεί εκ νέου η εκάστοτε ασκούμενη Στρατηγική.

4.11 «EAST MED ACT»

Έξοχο παράδειγμα της αλληλόδρασης μεταξύ της επιτυχούς συνεργασίας ελληνοαμερικανικού και αμερικανο εβραϊκού Lobby⁴³ αποτελεί η διαδικασία, επί της οποίας καρποί είναι η θέσπιση και προς ψήφιση του «EAST MED ACT»⁴⁴, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «B», στις ΗΠΑ, νομοθέτημα το οποίο αναδεικνύει δραματικά της θέση της Ελλάδος στην ανατολική Μεσόγειο.

Τα βασικά σημεία τα οποία, το εν λόγω νομοσχέδιο προβλέπει, είναι:

-
- Άρση του εμπάργκο αγοράς αμερικανικού πολεμικού υλικού από την Κύπρο.
 - Ίδρυση κέντρου Συνεργασίας για την ενέργεια μεταξύ των ΗΠΑ - Ισραήλ - Ελλάδας - Κύπρου, εξέλιξη που σχετίζεται και με την προτιθέμενη κατασκευή του ομώνυμου αγωγού φυσικού αερίου (EastMed) μεταξύ των χωρών αυτών (και της Ιταλίας).
 - Έγκριση χορήγησης 3 εκατ. δολαρίων σε στρατιωτική βοήθεια για την Ελλάδα (Foreign Military Financing) και κοινές στρατιωτικές ασκήσεις. Στρατιωτική εκπαίδευση για Ελλάδα και Κύπρο μέχρι το 2022.
 - Να διατηρηθεί μια ισχυρή ναυτική παρουσία των ΗΠΑ και επενδύσεις στη ναυτική εγκατάσταση στον κόλπο της Σούδας στην Ελλάδα και να αναπτυχθεί πιο στενή συνεργασία

⁴³ Σχεδιάζοντας την ολοκλήρωση των εργασιών της διάσκεψης, ο υπεύθυνος για θέματα άμυνας και ασφάλειας του HALC, στρατηγός (ε.α) Ταξιάρχης Σαρδέλης, σημείωσε το πόσο έχει αλλάξει η εικόνα αλλά και η οργάνωση του ελληνικού λόμπι στην Ουάσιγκτον τα τελευταία χρόνια.

<https://www.protothema.gr/greece/article/912983/o-stratigos-taxiarhis-sardelis-ypeuthunos-gia-themata-amunas-kai-asfaleias-sto-sumvouljo-tis-halc/>

⁴⁴ <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/1102/all-info>

στον τομέα της ασφάλειας, να περιληφθούν οι πρόσφατες εγκαταστάσεις των MQ-9 στην αεροπορική βάση της Λάρισας και η εκπαίδευση ελικοπτέρων των Ενόπλων Δυνάμεων των ΗΠΑ στην κεντρική Ελλάδα.

- Πάγωμα της πώλησης των F-35 στην Τουρκία και επιβολή κυρώσεων στην περίπτωση αγοράς του αντιαεροπορικού συστήματος S-400 από τη Ρωσία.
- Απαίτηση από την κυβέρνηση των ΗΠΑ να προωθήσει ενισχυμένα μέτρα «ασφάλειας» και ενεργειακής συνεργασίας με τις χώρες αυτές, καθώς και να συλλέγει αναφορές για τυχόν «εχθρικές» ενέργειες της Ρωσίας ή άλλων χωρών στην περιοχή.
- Συνεργασία μεταξύ Κύπρου και ΗΠΑ σε ενέργειες κατά του ξεπλύματος χρήματος στην Κύπρο και εποπτείας των ΗΠΑ στο σχετικό κανονιστικό πλαίσιο.
- Προώθηση απαίτησης προς την κυπριακή κυβέρνηση να μην επιτρέπει σε ρωσικά στρατιωτικά πλοία την προσέγγιση σε κυπριακά λιμάνια για καύσιμα και υπηρεσίες.
- Παρακολούθηση τουρκικών παραβιάσεων της κυπριακής ΑΟΖ.

Γίνεται κατανοητό, με βάση τα ανωτέρω ότι η σημασία της δράσης των Lobby, είναι σημαντική όσον αφορά στην εξυπηρέτηση της εκάστοτε εξωτερικής πολιτικής, όπου την τελευταία δεκαετία η εν λόγω συνεργασία, μεταξύ ελληνο αμερικανικού και αμερικανο εβραϊκού Lobby αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός.

4.12 LOBBY ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Στη συνέχεια, στην παρούσα ενότητα, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στη δράση και την ύπαρξη του Lobby και στο ευρωπαϊκό επίπεδο, με ειδικότερη μνεία στη δράση του στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο.

Η εν λόγω αναφορά θα διαλευκάνει τη σκέψη μας σε στοιχεία όσον αφορά στη δράση αλλά και στον ρόλο που οι αναπτυσσόμενες πρακτικές εντός ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, όχι μόνο υφίστανται αλλά και ότι έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προσέγγιση που επί

παρόντος έχει επιτευχθεί στη σχέση Ελλάδος Ισραήλ, μέσω των πρακτικών που έχουν εφαρμοσθεί.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί κατά την περίοδο της δεκαετίας του 1990, οι ελληνικές κυβερνήσεις μέσω των οδηγιών που εκπέμποντο από πλευράς ευρωπαϊκής προοπτικής, θα έπρεπε να εφαρμόζουν διαδικασίες σύγκλισης με το Ισραήλ, με ειδικότερη την επίτευξη της «De Jure» αναγνώρισης, η οποία τελικώς και επετεύχθη το 1990.

Από τη συνθήκη της Ρώμης, την Ευρωπαϊκή Ενιαία Πράξη (1986), τις Συνθήκες του Μάαστριχτ (1992) και του Άμστερνταμ (1997), η πορεία ενδυνάμωσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, βασισμένη, μεταξύ άλλων στην κάλυψη του δημοκρατικού ελλείμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς την επιθυμητή ενδυνάμωση, βασίστηκε και στον ρόλο των Ομάδων Συμφερόντων.

Ακολουθώντας πάντα τη ρεαλιστική θεώρηση, ότι οι Ομάδες Συμφερόντων ή γενικότερα, ότι τα Lobby λειτουργούν με στόχο την εξυπηρέτηση και ενδυνάμωση του εθνοκρατικού ιδεώδους, δεν θα πρέπει να μας προκαλεί απορία ότι το εν λόγω φαινόμενο εν τέλει δεν είναι ξένο από την ευρωπαϊκή κουλτούρα.

Σύμφωνα με τη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας περί της «Κοινωνίας Πολιτών»⁴⁵/ civil society, ο οποίος εν παρόδω, περιλαμβάνει δυνητικά και εθελοντικές ενώσεις, αστικές ή/και μη κερδοσκοπικές εταιρείες, ή σωματεία, ανιχνεύοντας την ιστορική καταβολή του εν λόγω όρου, θα δούμε ότι αποτελεί δομή του μάγματος της ευρωπαϊκής κουλτούρας αλλά και της εν γένει συμπεριφοράς.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της δράσης, ειδικότερως του εβραϊκού Lobby, ακόμα και στις διαδικασίες λειτουργίας του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, αποτελεί η απόφαση του Συμβουλίου Σύνδεσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τη σύνδεση ή μη της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου μεταξύ άλλων η κυβέρνηση στο Ισραήλ και στις προσπάθειές της να

⁴⁵ Ο όρος περιγράφεται στον Κικέρωνα (*societas civilis*), στον Locke, στον Rousseau, όπως και στον Hegel, βάσει των οποίων οι περιγράφουν τις μορφές των ενώσεων ως τέτοιες χαρακτηριζόμενες ως “αυθόρμητες”. Επιπλέον δε, ο Ιταλός Antonio Gramsci, διαχωρίζει την «Κοινωνία των Πολιτών»/*società civile*, η οποία στηρίζεται στην πειθώ, από την «Πολιτική Κοινωνία»/*società politica*, η οποία στηρίζεται στον εξαναγκασμό.

αποφευχθεί ο εξισλαμισμός της Τουρκίας, συμμετείχε δυναμικά στη διαδικασία προς την τελική τελωνειακή ένωση της Τουρκίας.⁴⁶

4.13 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ/ΔΡΑΣΕΩΝ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Συνεχίζοντας την ανάλυσή μας, με σκοπό να καταστεί σαφές το επίπεδο, της επί παρόντος συνεργασίας μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, κρίνεται απαραίτητο, ώστε να γίνει κατανοητή η εκ του αποτελέσματος σημασία Στρατηγικής Συνεργασίας Ελλάδος-Ισραήλ, να υπάρξει μια καταγραφή, των επιμέρους συμφωνιών μεταξύ των δυο χωρών⁴⁷ που έχουν συναφθεί από το 1990 έως σήμερα.

Συγκεκριμένα, οι επιμέρους συμφωνίες/δράσεις που επί παρόντος έχουν λάβει χώρα, παρατίθενται ως κάτωθι:

- **Ανώτατο Υπουργικό Συμβούλιο Συνεργασίας**

«Το Ανώτατο Υπουργικό Συμβούλιο Συνεργασίας αποτελεί το θεσμικό επιστέγασμα της άριστης συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ και αποβλέπει στην προαγωγή ειδικών προγραμμάτων συνεργασίας. Η τελευταία σύνοδος του πραγματοποιήθηκε στις 15 Ιουνίου 2017 στη Θεσσαλονίκη. Ο Πρόεδρος του Ισραήλ, κ. Reuven Rivlin, πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα στις 29-30 Ιανουαρίου 2018. Η πλέον πρόσφατη επίσκεψη είναι εκείνη του Έλληνα ΥΠΕΞ κ. Δένδια στο Ισραήλ (28.7.2019)».

⁴⁶ Στην τελική ψηφοφορία 343 Ευρωβουλευτές ψήφισαν υπέρ, 149 κατά, με 36 αποχές, όπου σχεδόν το σύνολο των Χριστιανοδημοκρατών ψήφισαν υπέρ, οι Σοσιαλιστές χωρίστηκαν στα δυο, οι Κομμουνιστές και οι Πράσινοι, παρείχαν αρνητική ψήφο, οι Φιλελεύθεροι υπέρ, ενώ οι μικρότερες ομάδες [ARE, EDN, οι μη εγγεγραμμένοι].

⁴⁷ *«Η εμβάθυνση των σχέσεων Ελλάδος – Ισραήλ βασίζεται στις σημαντικές δυνατότητες αμοιβαίως επωφελοούς συνεργασίας σε σειρά τομέων, όπως η οικονομία, η άμυνα, το εμπόριο, ο τουρισμός, οι επενδύσεις, η αγροτική ανάπτυξη, η τεχνολογία, η ενέργεια, το περιβάλλον, η ναυτιλία και η εκπαίδευση. Η πολύπλευρη συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών αποσκοπεί στην προώθηση της ανάπτυξης και σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο, χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς να στρέφεται εναντίον οιοδήποτε τρίτου, ενώ υπαγορεύεται από τις πολλαπλές προκλήσεις ασφαλείας στην περιοχή».*

- **Ενεργειακή Διπλωματία**

«Ενεργειακή συνεργασία με το Ισραήλ, τόσο διμερώς και τριμερώς, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου. Ειδικότερα στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα προωθεί εντατικά την ενεργειακή συνεργασία με τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου (Ισραήλ, Αίγυπτο και άλλες χώρες). Η Ελλάδα δραστηριοποιείται ενεργά και σε πολυμερές επίπεδο (Ευρωπαϊκή Ένωση, Ενεργειακή Ένωση, East Mediterranean Gas Forum-EMGF, Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας – IEA, V4+4+2, κ.ά.) στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και των Δυτικών Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου. Μετά την ανακάλυψη σημαντικών ενεργειακών πόρων στην Ανατολική Μεσόγειο (Αίγυπτος, Ισραήλ, Κύπρος) η ενεργειακή συνεργασία, αποτελεί πεδίο προτεραιότητας με σοβαρές προοπτικές και δυναμική για την περιοχή, αλλά και την Ε.Ε. εν γένει. Παραδείγματα ενεργειακής συνεργασίας αποτελούν οι ενεργειακές υποδομές που προωθούνται στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και υποστηρίζει ενεργά η χώρα μας. Ειδικότερα, ο αγωγός φυσικού αερίου EastMed (Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ-Ιταλία), ο οποίος θα μεταφέρει ποσότητες φυσικού αερίου από την Λεκάνη της Λεβαντίνης προς την Ευρώπη, μέσω Κρήτης και Ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις μεταξύ Ελλάδος, Κύπρου, Ισραήλ και Αιγύπτου, αναμένεται να έχουν σημαντικά γεωπολιτικά και οικονομικά οφέλη, όχι μόνο σε περιφερειακό, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, ο σταθμός της Ρεβυθούσας, το μοναδικό LNG Terminal στη νοτιοανατολική Ευρώπη και ένα από τα 24 που υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, λειτουργεί ανελλιπώς από τις αρχές 2000, τροφοδοτούμενος με εισαγωγές φυσικού αερίου κυρίως από την Αλγερία, βάσει μακροχρόνιου συμβολαίου, καθώς και από την παγκόσμια ευκαιριακή αγορά (spot market). Μετά την πρόσφατη αναβάθμισή του, συνέβαλε έτι περαιτέρω στην ασφάλεια της ενεργειακής τροφοδοσίας και της λειτουργικής ευελιξίας του συστήματος μεταφοράς, ενώ δύναται να τροφοδοτήσει με ικανές ποσότητες φυσικού αερίου τις όμορες χώρες.».

- **Τριμερής Συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου –Ισραήλ.**

«Η Ελλάδα προσβλέπει στην ανάπτυξη της ενεργειακής συνεργασίας με το Ισραήλ, τόσο διμερώς, όσο και τριμερώς, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου. Στο τριμερές πλαίσιο, οι τρεις χώρες (Ελλάδα, Ισραήλ, Κύπρος) έχουν εκφράσει την ισχυρή τους

βούληση να αναπτύξουν τη συνεργασία τους σε όλα τα επίπεδα. Κατά την πλέον πρόσφατη 6η Τριμερή Σύνοδο Κορυφής, την 20.3.2019, με την συμμετοχή του ΥΠΕΞ των ΗΠΑ, κ. Ρομπρεο, επιβεβαιώθηκε η πολιτική βούληση όλων των συμμετεχόντων ως προς την υλοποίηση του σχεδίου κατασκευής του αγωγού φυσικού αερίου EastMed».

- **Απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας**

«Σημαντική εξέλιξη των διμερών ελληνο-ισραηλινών σχέσεων υπήρξε η απόφαση της Ελλάδος, με βάση τον Νόμο 4018/30.09.2011, η οποία δίδει τη δυνατότητα στους επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος και στους κατιόντες τους, να ανακτήσουν την ελληνική ιθαγένεια. Τούτο αποτελεί χειρονομία μεγάλης συναισθηματικής και συμβολικής αξίας».

- **Σύμβαση Μπαρτσελώννας (Barcelona Convention at sub-regional Mediterranean)**

Η Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Υ.Δ.Α.Σ.) αποτελεί ανεξάρτητη αλλά αναπόσπαστη Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, αντίστοιχη των άλλων Γενικών Διευθύνσεων αυτού και υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εξωτερικών. Η Υ.Δ.Α.Σ. αποτελεί τον εθνικό αναπτυξιακό και ανθρωπιστικό μηχανισμό και φορέα σχεδιασμού και διαμόρφωσης της αναπτυξιακής στρατηγικής. Στην ετήσια έκθεση του 2018, όσον αφορά στο Ισραήλ και στις σχέσεις του με την Ελλάδα, περιγράφονται τα παρακάτω,

«Box 16: A successful show-case of technical cooperation for promoting the objectives of the Barcelona Convention at sub-regional Mediterranean level.

In the Eastern Mediterranean Region, two trilateral schemes of technical cooperation and partnership have been initiated, at a high political level, between Greece, Cyprus and Israel and between Greece, Cyprus and Egypt, in 2016 and in 2017, respectively. The ultimate objective of these cooperative schemes is to enhance peace and stability in the region and facilitate the sharing of experiences, knowledge and know-how in order to promote joint projects of mutual interest, find solutions to common concerns and promote interconnectivity and complementarity of actions. In the field of environmental protection, these trilateral cooperation frameworks, focus, inter alia, on: the protection of marine and coastal environment with emphasis on the prevention of marine pollution and the preparedness and response to it (particularly pollution which might stem from oil and gas exploration activities), the prevention of water pollution, water reuse and wastewater treatment with emphasis on wastewater from olive oil mills, and adaptation to climate change. With regard to the latter thematic priority, this is led in both cooperation schemes by Greece, since our country has already advanced its related institutional framework. In particular, Greece is sharing its

National Adaptation Observation & Monitoring Mechanism (NAOMM), which is currently in a process of being set up, with its Mediterranean partner countries, as a basis for the exchange of information, inter alia, on relative monitoring and observation mechanisms, on best practices and on know-how including on climate adaptation indicators and climate adaptation web applications and tools, aiming to create a solid knowledge-base for adaptation approaches and specific tools/methods that can be compatible to all parts».

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ», ακολουθεί αναλυτική και εκτενής αναφορά, του συνόλου των ανακοινωθέντων συμφωνιών, που επί παρόντος έχουν συναφθεί μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ.

Το πλήθος των συναφθεισών συμφωνιών, οι οποίες εν παρωδῶ, δεν καλύπτουν μόνο θέματα οικονομικού χαρακτήρα, αποδεικνύουν ότι οι σχέσεις των δυο χωρών έχουν ξεπεράσει τις δυσκολίες του παρελθόντος και ότι υπό το πλαίσιο της ευρύτερης Στρατηγικής Συνεργασίας, αναδεικνύονται νέες προοπτικές στην ανατολική Μεσόγειο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΛΛΑΔΑ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

«nervos belli, pecunian infinitam»

«Τα απεριόριστα χρήματα είναι το νεύρο του πολέμου», Κικέρων, 5^{ος} Φιλιππικός.

Ο Δημοσθένης (384-322 π.Χ) στον λόγο του, όπου παροτρύνει τους Αθηναίους να συνδράμουν στην Όλυνθο στον πόλεμο κατά του Φιλίππου, 349 π.Χ, ως βασική υπερασπιστική του γραμμή, για την εξασφάλιση της χρηματοδότησης, προτείνει τη μετατροπή των *«θεωρικών σε στρατιωτικά»*.

«θεωρικά, ήταν τα χρήματα προοριζόμενα για τους άπορους αθηναίους πολίτες από το δημόσιο ταμείο τα οποία είχαν ως σκοπό τη εξασφάλιση συμμετοχής τους στις θεατρικές παραστάσεις για καθαρά εκπαιδευτικό σκοπό.» (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 11)

Η εξασφάλιση των οικονομικών πόρων, εν γένει, εντός ενός οικονομικοπολιτικού πλαισίου λειτουργίας του κράτους, δύναται όπως βασίζεται, είτε στην φορολόγηση των πολιτών του, είτε σε εξασφάλιση χρηματοδότησης μέσω διάφορων μορφών δανεισμού.

Το προαναφερθέν δίλημμα, διατυπωμένο με τη σύγχρονη φράση *«βούτυρο ή κανόνια»*, (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 11) εκφράζεται στη σύγχρονη οικονομική θεωρία με την τυπική περίπτωση του κόστους ευκαιρίας. Ειδικότερως, το «κόστος ευκαιρίας» εκφράζει το πεπερασμένο των διαθέσιμων πόρων, όπου σε στενότητα πόρων, σημαίνει την υποχρεωτική θυσία ενός αγαθού, εν προκειμένω των *«θεωρικών»*, ώστε να εξασφαλισθεί η ύπαρξη ενός ετέρου. (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 201)

Η δυνατότητα διάθεσης πόρων ενός κράτους είναι συνάρτηση του πλούτου του κάθε κράτους, όπου η δυνατότητα διάθεσης πόρων στην άμυνα ως δημόσιου αγαθού, ήτοι στην παραγωγή στρατιωτικής ισχύος, αποτελεί άμεση συνάρτηση της οικονομίας του κάθε κράτους. (ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ 2012, 182)

Ο πλούτος και η δύναμη μιας χώρας στηρίζεται, μεταξύ άλλων και στην οικονομική ευρωστία της κάθε χώρας. Ο Taylor συγκεκριμένα υποστηρίζει ότι, η οικονομική διάσταση, μετά την

εξωτερική πολιτική και τα διπλωματικά-στρατιωτικά ζητήματα, αποτελούν τον τρίτο πυλώνα στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής. (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 16)

Συγκεκριμένα για το 2016, υπολογίζεται ότι οι στρατιωτικές δαπάνες ανήλθαν περίπου στο 1,7 τρις \$, το οποίο αναλογούσε στο 2,2% του παγκοσμίου ΑΕΠ.

Ακολουθώντας τη ρεαλιστική θεώρηση, καθίσταται σαφές ότι, το κράτος παραμένει ο σημαντικότερος το κυρίαρχο και σημαντικό υποκείμενο του διεθνούς συστήματος, παρά την ύπαρξη ισχυρών δρώντων, όπως οι διεθνείς οργανισμοί και οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Εξάγεται λοιπόν συμπερασματικά, ως απόφθεγμα, ότι το διεθνές σύστημα εξακολουθεί να επηρεάζεται πλήρως από τις πολιτικές των κρατών στο τρίπτυχο πολιτικής-ισχύος-και στρατού, παρά τις ορισμένες γενικές θεωρήσεις του ιδεαλισμού που προβλέπεται ο σταδιακός μαρasmus των κρατών, όπου θα μονοπωλούν πλέον οι περιφερειακές οργανώσεις και ολοκλήρωσης, όπως παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατόπιν του Β' ΠΠ, μετά τη συμφωνία «Bretton Woods», και τη συμφωνία περί ιδρύσεως των Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και της Παγκόσμιας Τράπεζας, η κρατική ισχύς κορυφώθηκε και έλαβε εναργό και καθοριστικό ρόλο με την άσκηση της «Διμερούς Αναπτυξιακής Βοήθειας». (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 40)

Το εν λόγω «καινοφανές εργαλείο» (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 40) στις διακρατικές σχέσεις ουσιαστικά πέρα από την ανάπτυξη των κρατών αποδεκτών κάθε είδους οικονομικής βοήθειας, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην άσκηση των στρατηγικών στόχων του εκάστου κράτους δωρητή.

Εξόχως αντιπροσωπευτικό, ως προς τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν τα κράτη στο διεθνές στερέωμα καις τη διαμόρφωση των διεθνών σχέσεων, με την αντίστροφη ματιά, είναι και η ανομοιογένεια (Μέγεθος, πληθυσμός, ισχύς), που παρουσιάζουν τα κράτη, η οποία δεν επηρεάζει την εκάστοτε ικανότητα άσκησης ισχύος από κάθε ένα από αυτά.

5.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΧΥΣ

Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα εν προκειμένω, αποτελούν η Ελλάδα και το Ισραήλ, όπου η εκάστοτε αναφορά σχετίζεται με τη συνολική ισχύ που τα κράτη διαθέτουν.

Γλαφυρή περιγραφή-απεικόνιση αποτελεί και η «Πυραμίδα Ισχύος» του Organski, όπου την υψηλότερη θέση σε αυτή, και πάντα σε σχέση με το Διεθνές Σύστημα, καταλαμβάνει η Ηγεμονική Δύναμη, ενώ στην κατώτερη βαθμίδα βρίσκονται οι Μικρές Δυνάμεις.

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό κατάταξης είναι η εκάστοτε κρατούσα ισχύς για το κάθε κράτος, η οποία δεν παραμένει σταθερά αμετάβλητη σε σχέση με το χρόνο και την αντίστοιχη ιστορική περίοδο. (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 52)

Αντιστοίχως με το παγκόσμιο σύστημα, υπάρχουν και τα περιφερειακά υποσυστήματα, όπου μια μεσαία δύναμη δύναται να κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ μεσαίων δυνάμεων ενός περιφερειακού υποσυστήματος όπως η Ελλάδα, η Τουρκία και το Ισραήλ. Ενδεικτικότεροι δείκτες ταξινόμησης δύναται να αποτελούν το Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ(ΚΚΑΕΠ), με όρους αγοραστικής δύναμης, καθώς και ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης, όπου σύμφωνα με τον ΟΗΕ η Νορβηγία κατέχει την πρώτη θέση για το 2014, με ΔΑΑ 0,944 και τελευταία ο Νίγηρας με ΔΑΑ 0,348.

Το συμπέρασμα που εξάγεται με βάση τα ανωτέρω είναι ότι, η σχετική θέση μιας μεσαίας δύναμης σε ένα περιφερειακό υποσύστημα, πέραν από τους καθοριστικούς παράγοντες ισχύος της, σε ένα παγκόσμιο σύστημα ισχύος διαμορφώνεται και από τη σχέση του κάθε κράτους με την Ηγέτιδα Δύναμη. Η ανατολική Μεσόγειος και οι χώρες, της Ελλάδας, της Τουρκίας, της Κύπρου και του Ισραήλ, αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα της εν λόγω σχέσης. (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 55)

Η πολυτοίκιλη σύσταση του Διεθνούς Συστήματος, πέρα από τη βασική Μονάδα, η οποία είναι το κράτος, αναδεικνύει ότι ο σημαντικότερος παράγοντας διατήρησης και επιβίωσης της κρατικής οντότητας, είναι η εκάστοτε εθνική Στρατηγική ασκούμενη μέσω της εναργούς διαχείρισης των παραγόντων ισχύος, που η κάθε χώρα διαθέτει.

Χαρακτηριστικά ως προς τους παράγοντες ισχύος ο Mearsheimer αναφέρει, «*ότι είναι το χρήμα για την οικονομία, είναι η Ισχύς για το Διεθνές Σύστημα*».

Πέρα από τους βασικούς παράγοντες της ισχύος οι οποίοι είναι η οικονομική, η στρατιωτική και η πολιτική, ο Μάζης επιπλέον συμπεριλαμβάνει και τη γεωγραφική, την τεχνολογική, την πολιτιστική, και την ανθρώπινη ισχύ, όπου πλέον ενώ ο Morgenthau αναφέρει ότι «ισχύς είναι ότι παρέχει ασφάλεια», η έξυπνη ισχύς κατά τον Nye «είναι η δυνατότητα συνδυασμού άσκησης της παραδοσιακής ισχύος με αυτήν της ήπιας μορφής».

Η μαθηματική λοιπόν έκφραση των διάφορων παραγόντων που απαρτίζουν την ισχύ εκφράζεται ως εξής: (LUTTWAK 1987)

$P=f(\text{Econ, Mil, Tech, Geo, Dem, Hc, Nr, Ps, Mor, Lead, Al, Int, Ext})$, όπου

P =Ισχύς

Econ= Οικονομία

Mil= Στρατός

Tech=Τεχνολογία

Geo=Γεωγραφική Θέση

Dem=Δημογραφία

Hc=Ποιότητα ανθρωπίνου κεφαλαίου (μορφωτικό επίπεδο)

Nr=Φυσικοί Πόροι

Ps=Πολιτικοκοινωνικά χαρακτηριστικά (εσωτερική/ εξωτερική νομιμοποίηση & συνοχή)

Mor= Ηθικό φρόνημα& Θέληση

Lead=Ηγεσία (Ποιότητα)

Al= Συμμαχίες

Int=Εσωτερικοί παράγοντες (άυλοι πόροι &πολιτισμός)

Ext= Εξωτερικό Περιβάλλον (Ισχύς άλλων οντοτήτων &Δρώντων).

(Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 59)

Για να αντιληφθούμε τη δυναμική θέση της ισχύος ενός κράτους σε σχέση με κάποιο άλλο, σε ένα παγκόσμιο σύστημα ή σε ένα περιφερειακό υποσύστημα, υπάρχει πληθώρα επιστημονικών δεικτών που αναλύει την προαναφερθείσα σχέση, αλλά και τη δυναμική φύση της ισχύος σε ένα σύστημα.

Μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονται ο δείκτης Borda, ο δείκτης CINC, (Composite Index of National Capacity) όπως και οι δείκτες των Cline και Rummel, όπου γίνεται αντιληπτό ότι

εκτός από τους παράγοντες σκληρής ισχύος σε ένα διεθνές σύστημα σημαντικό ρόλο καταλαμβάνουν και εκείνοι της άυλης ισχύος (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 75).

Με βάση τα ανωτέρω λεχθέντα με σκοπό την κατάληξη σε ένα συμπέρασμα, λαμβάνοντας υπόψη και τη θεώρηση των Keohane & Nye ότι, η κατοχή κάποιων παραγόντων δεν συνεπάγεται αυτόματα και επιρροή στο Διεθνές Σύστημα, διατυπώνεται ότι η επιρροή που ασκεί τελικώς μια χώρα είναι το ζητούμενο, η οποία εξαρτάται από το πόσο αυτή, μπορεί να μετατρέψει τους διαθέσιμους συντελεστές σε αποτελεσματική επιρροή. (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 79)

Όσον αφορά στον δείκτη Borda, η μελέτη του παρότι καταδεικνύει μια συγκεκριμένη ταξινόμηση ισχύος λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένα στοιχεία για κάθε κράτος, τελικώς αυτή η σχέση αποδεικνύεται όχι απόλυτη καθόσον δύναται να ληφθούν υπόψη στοιχεία, όπως παραδείγματος χάριν η πυρηνική ισχύς, η οποία ανατρέπεται ανομοιόμορφα την αρχική ταξινόμηση. (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 71)

Έξοχο παράδειγμα, αποτελεί η ταξινόμηση Borda, βάσει SIPRI 2013, (ΑΕΠ, ΑΕΠ Κατά Κεφαλή, Πληθυσμός, Στρατιωτικές Δαπάνες, Ένοπλες Δυνάμεις, Έκταση, Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα) μεταξύ των κρατών Αιγύπτου, Ελλάδας, Ισραήλ, & Τουρκίας, όπου ενώ το Ισραήλ κατέρχεται στην Τρίτη θέση, αν λάβουμε υπόψη την πυρηνική ισχύ, τότε αυτομάτως εκτοξεύεται στην πρώτη θέση έναντι όλων των υπολοίπων.

Επίσης ο δείκτης CINC, (Composite Index of National Capacity), ταξινομεί την κάθε χώρα ως προς την ισχύ της σύμφωνα με έξι μεταβλητές, Συνολικός Πληθυσμός, Αστικός Πληθυσμός, Στρατιωτικές Δαπάνες, Ένοπλες Δυνάμεις, Παραγωγή Σιδήρου & Χάλυβα και Κατανάλωση Ενέργειας. Ο μαθηματικός τύπος εκφράζεται ως λόγος με τα αντίστοιχα στοιχεία παγκοσμίως, (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 76)

Λόγος= Δείκτης Κράτους/Κόσμος, ενώ εν συνεχεία ο δείκτης CINC ισούται με

$CINC = POR_R + UPOR_R + ISP_R + EC_R + MILEX_R + AF_R / 6$, όπου

$POR_R =$ ο λόγος του πληθυσμού της χώρας προς τον παγκόσμιο

$UPOR_R =$ ο λόγος του αστικού πληθυσμού της χώρας προς τον παγκόσμιο

$ISP_R =$ ο λόγος της παραγωγής σιδήρου & χάλυβα προς την παγκόσμια παραγωγή

$EC_R =$ ο λόγος κατανάλωσης ενέργειας προς την παγκόσμια κατανάλωση

MILEX_R= ο λόγος των στρατιωτικών δαπανών προς τις αντίστοιχες παγκόσμιες

AF_R= ο λόγος των ενόπλων δυνάμεων προς τον παγκόσμιο αριθμό των ενόπλων δυνάμεων

Όπου διαπιστώνουμε ότι, σύγχρονες μορφές πολλαπλασιαστικής ισχύος, όπως η πληροφορική ή/και η νανοτεχνολογία, δεν συμπεριλαμβάνονται και πλέον άλλες αόρατες πηγές δεν καταδεικνύονται.

Προς επίρρωση αυτής της σχέσης ο δείκτης Cline υπολογίζει τη διαθέσιμη ισχύ ως εξής:

$P = (C+E+M) \times (S+W)$ όπου,

P= η εθνική στρατηγική ισχύς

C=κρίσιμη μάζα έκταση/πληθυσμός

E= οικονομικές δυνατότητες

M= στρατιωτικές δυνατότητες

S=στρατηγικός σκοπός

W= θέληση για να ακολουθήσει η εθνική στρατηγική

Και εν τέλει λαμβάνονται υπόψη οι αόρατοι ψυχολογικοί παράγοντες.

Συμπληρωματικά και παρεμφερώς τέλος, ο δείκτης Rummel, εκφράζει την απόλυτη σχέση υλικών και αόρατων πηγών ισχύος, απολύτως αναλογικά ως εξής:

$P = C \times I \times W$ όπου

P= Ισχύς για επίτευξη στόχων

C=Τα υλικά μέσα για επίτευξη στόχων

I= Το ενδιαφέρον για την επίτευξη στόχων, ήτοι στοχοπροσήλωση,

W= θέληση για την επίτευξη στόχων

Όπου δηλώνεται απερίφραστα η αναλογική σχέση των παραγόντων και ειδικά εάν ένας εξ αυτών είναι μηδενικός, τότε και η συνολική ισχύς παρά την ύπαρξη των υπολοίπων, μηδενίζεται.

Όπως προαναφέρθηκε λοιπόν και σύμφωνα με τους Keohanne & Nye, εν τέλει το ειδικό βάρος είναι η ασκούμενη επιρροή μιας χώρας έναντι μιας άλλης, όπου καθοριστικός παράγοντας καθίσταται το πόσο επιτυχώς μπορεί να μετατρέψει τους διαθέσιμους συντελεστές ισχύος σε αποτελεσματική επιρροή. (Χ. ΚΟΛΛΙΑΣ 2017, 79)

Μακροσκοπικά, εξετάζοντας τα προαναφερθέντα, και σε συνάρτηση με την αναφερθείσα έννοια της «Διευρυμένης Επιστημονικής Στρατηγικής» γίνεται κατανοητό ότι η συνεργασία ενός κράτους σε διευρυμένο επίπεδο προς άσκηση επιρροής σε ένα τρίτο σε ένα σύστημα περιφέρειας μπορεί να επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα σε σχέση πάντα με το παγκόσμιο σύστημα.

Πόσο δε σε ένα περιφερειακό σύστημα, εάν εν τέλει υπάρχει σύγκλιση και εξίσου συμμετοχική διαδικασία των συμμετεχουσών χωρών, όπως για παράδειγμα μια προσέγγιση Ελλάδας - Τουρκίας – Ισραήλ, το αποτέλεσμα καθίσταται εξόχως ανταγωνιστικό έναντι οποιασδήποτε άλλης μεμονωμένης προσπάθειας.

Άλλωστε η βάση των διμερών ή/και των τριμερών συνεργασιών πέρα από τον υπερκερασμό δυσκολιών που σχετίζονται με αγκυλώσεις π.χ του Διεθνούς Δικαίου, μας οδηγούν σε αντίστοιχα συμπεράσματα.

Η παραπάνω θέση καλύπτει ακόμα και εκείνες τις αναθεωρητικές τάσεις δυσaráσκείας κάποιων χωρών, όπου εν τέλει ένας ανάλογος συμβιβασμός δύναται να καθιστά το διεθνές σύστημα ισορροπημένο και σταθερό.

5.2 ΥΨΗΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Σύμφωνα με τον Edward Luttwak, (LUTTWAK 1987, 176) η υψηλή στρατηγική ορίζεται ως «οι διαδράσεις των κατώτερων στρατιωτικών επιπέδων, που αποδίδουν τα τελικά τους αποτελέσματα στο ευρύ σύστημα της διεθνούς πολιτικής και σε ευρύτερη διάσταση τις μη στρατιωτικές συναλλαγές των κρατών», ήτοι «τη διπλωματία, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις μυστικές επιχειρήσεις, τις αντιλήψεις που καλλιεργούνται από τις επίσημες μυστικές υπηρεσίες και τις ανεπίσημες», τους κρατικούς αξιωματούχους, καθώς και «όλες τις οικονομικές συναλλαγές που υπερβαίνουν τα αμιγώς ιδιωτικά συμφέροντα».

Η Υψηλή Στρατηγική σε σχέση με τις οικονομικές συναλλαγές, καθόσον όπως περιγράφηκε στην παράγραφο 5.1, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της αύξησης ισχύος ενός κράτους, δύναται να ασκείται μέσω της Οικονομικής Διπλωματίας. (ΤΣΑΡΔΑΝΙΔΗΣ 2018, 67)

Η οικονομική διπλωματία ορίζεται ως το σύνολο των πρακτικών οι οποίες εν συνόλων στοχεύουν στην υποστήριξη των συμφερόντων του κράτους το οποίο ασκεί την οικονομική διπλωματία. (RANA 2016)

Επιπλέον δε σύμφωνα με την αναφορά του KISHAN, υφίσταται διακριτή διαφορά μεταξύ οικονομικής και εμπορικής διπλωματίας, όπου η δεύτερη είναι υποσύνολο της οικονομικής, καθόσον η οικονομική διπλωματία πέραν της ανταλλαγής των αγαθών, περιλαμβάνει τη οικονομική βοήθεια, είτε ως δωρητής είτε ως λήπτης, καθώς και την ανάπτυξη των διεθνών οικονομικών οργανισμών όπως της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, ή τις οικονομικές διπλωματικές αποστολές εκάστης χώρας στα Ηνωμένα Έθνη. (RANA 2016)

Υφίστανται τέσσερα επίπεδα, επί των οποίων ασκείται η οικονομική διπλωματία, ειδικά τα τελευταία 40 χρόνια. Συγκριμένα αυτά είναι :

1. Η Προώθηση(Promotion of Trade) του Εμπορίου, με κύριο εργαλείο εφαρμογής του τις άμεσες Ξένες Επενδύσεις/ΑΞΕ (Foreign Direct Investments/FDIs).
2. Η Δικτύωση (Networking) των συμμετεχουσών χωρών.
3. Η Προώθηση της χώρας (country promotion), διαδικασία η οποία σχετίζεται άμεσα και με την ανάπτυξη του τουρισμού,
4. Η ρυθμιστική (Regulation) διαδικασία, μέσω της εμπλοκής των Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών. (RANA 2016)

Τον βασικότερο ρόλο της ενάσκησης των παραπάνω 4 σταδίων για την κάθε χώρα, τον αναλαμβάνουν οι εκάστοτε υφιστάμενες πρεσβείες της κάθε χώρας σε μια άλλη. (RANA 2016)

Σύμφωνα με τον Άγγελο Παγκράτη ειδικό συντονιστή, υπεύθυνο για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Διπλωματία στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, η Ελλάδα, αξιοποιώντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, μπορεί μέσω της άσκησης οικονομικής διπλωματίας και ειδικότερας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Διπλωματίας (ΕΟΔ).

Ειδικότερα, μέσω της οικονομικής διπλωματίας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Διπλωματίας (ΕΟΔ), η θέση της Ελλάδος δύναται να ενδυναμωθεί περαιτέρω μέσω αύξησης των εξαγωγών και των μηχανισμών υποστήριξης των ΜΜΕ, του κεντρικού ρόλου της υψηλής τεχνολογίας και της ανάγκης επαναβιομηχάνισης και ενσωμάτωσης στις παγκόσμιες αγορές.⁴⁸

5.3 ΕΛΛΑΔΑ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση 2018-2019, για την οικονομία του Ισραήλ, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ», όσον αφορά στην οικονομική διπλωματία, μεταξύ των δυο χωρών σημειώνεται ότι η οικονομία του Ισραήλ κατατάσσεται σταθερά στις αναπτυσσόμενες χώρες, και αξιολογείται ως «A+/A1» ενώ η (S&P), βελτίωσε ακόμη περισσότερο την αξιολόγηση σε AA-, τόσο λόγω της μακροοικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης, όσο και λόγω των σταθερών οικονομικών δεικτών. Επιπλέον δε, στον οδηγό «Ease Doing Business Index»⁴⁹ της Παγκόσμιας Τράπεζας, το Ισραήλ ανέβηκε 5 θέσεις και από την 54η θέση, το 2018 κατέλαβε την 49η θέση.

Σύμφωνα με το Bloomberg⁵⁰, το Ισραήλ, γνωστό και ως Start-up Nation, κατατάσσεται στη 10η θέση παγκοσμίως ως καινοτόμο κράτος. Είναι πρώτο στην κατάταξη ως προς τον αριθμό των ερευνητών (ανά 1 εκατ. πληθυσμού), δεύτερο, στην παγκόσμια κατάταξη της κατά κεφαλή επένδυσης στο R&D και τρίτο στην υψηλή τεχνολογία (πυκνότητα).

⁴⁸<https://www.accountancygreece.gr/%CE%B7-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B4%CE%B9%CF%80%CE%BB%CF%89%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1-%CF%89%CF%82-%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%B5/>

⁴⁹<https://data.worldbank.org/indicator/IC.BUS.EASE.XQ>.

⁵⁰<https://www.bloomberg.com/europe>

Κατά την Κεντρική Τράπεζα του Ισραήλ, οι ΑΞΕ, το 2018, υπολογίζεται ότι ανήλθαν στα \$17,6δισ, περίπου στο ίδιο επίπεδο, με το 2017 έτος ρεκόρ καθώς έλαβε χώρα η εξαγορά \$15,3 δισ της ισρ/εταιρείας MOBILYE από την INTEL. Στο Ισραήλ, έχουν επενδύσει 270 πολυεθνικές εταιρείες, από τις οποίες οι περισσότερες προέρχονται από τις ΗΠΑ. Επισημαίνεται επιπλέον ότι αυξάνεται, σε ετήσια βάση, το μερίδιο των κινεζικών εταιρειών στο Ισραήλ.

Όσον αφορά στις δράσεις οικονομικής διπλωματίας και στις επιχειρηματικές αποστολές, το ελληνικό γραφείο της Ελλάδος στο Τελ Αβίβ, παρείχε συστηματική ενημέρωση σε ελληνικές επιχειρήσεις και κλαδικούς φορείς αναφορικά με τις εξαγωγικές δυνατότητες των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά του Ισραήλ.

Επίσης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και σε συνεργασία με την Πρεσβεία, παρείχε πληροφόρηση και οργάνωσε επίσημες επισκέψεις προαγωγής της διμερούς συνεργασίας, που σαν στόχο είχαν:

(α) την προβολή της Ελλάδος ως επενδυτικού προορισμού & την προσέλκυση Ισραηλινών επενδυτών,

(β) την εμβάθυνση της οικονομικής συνεργασίας και την αύξηση των εξαγωγών,

(γ) την ανάπτυξη συνεργασιών στον τομέα της βιομηχανικής έρευνας και ανάπτυξης για καινοτομικά προϊόντα και τεχνολογίες.

Καταλήγοντας συμπερασματικά για την παρούσα ενότητα, καθίσταται φανερό ότι, δεν μπορεί να υπάρξει εθνικό σχέδιο ανάπτυξης και εθνική οικονομική στρατηγική, δίχως ιδιαίτερα αναπτυγμένη οικονομική διπλωματία, όπου ειδικά η σχέση της Ελλάδος με το Ισραήλ, αναδεικνύει τις περαιτέρω δυνατότητες συνεργασίας αλλά και ταυτοχρόνως, μέσω των επενδύσεων, των συμφωνιών και των ευρύτερων οικονομικών συνεργασιών, να αυξήσει το επίπεδο ισχύος της χώρας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΪΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Οι εντεινόμενες διεργασίες για την υπογραφή της συμφωνίας κατασκευής του αγωγού «EAST MED» έως τα μέσα Ιανουαρίου 2020, μεταξύ Ελλάδος, Ιταλίας, Κύπρου και Ισραήλ, εν μέσω προγραμματισμού της επισκέψεως του Έλληνα Πρωθυπουργού στις ΗΠΑ στις 07 Ιανουαρίου 2020, καταδεικνύει την ένταση των γεωπολιτικών εξελίξεων αλλά και τη στρατηγική σημασία που αποκτά η ανατολική Μεσόγειος, με αφορμή, μεταξύ άλλων, στα θέματα της εκμετάλλευσης των ενεργειακών αποθεμάτων που προσφάτως έχουν ανακαλυφθεί.

Ταυτοχρόνως, στις 19 Ιανουαρίου 2019, το αμερικανικό κοινοβούλιο επικύρωσε τον νόμο «EAST MED ACT», επί του οποίου υπήρξε εκτενής αναφορά στο ΚΕΦ 4. Την αμέσως επόμενη ημέρα κατά την πτήση του «AIR FORCE ONE», ο πρόεδρος των ΗΠΑ κ. Τραμπ, υπέγραψε αντιστοίχως από την πλευρά του, την εν λόγω συμφωνία.

Τα προαναφερθέντα λαμβάνουν χώρα την ίδια στιγμή που για το ίδιο θέμα από τη μια, κεντρικό ρόλο στις προσπάθειες ειρήνευσης ανέλαβε η Γερμανία, ώστε τους πρώτους μήνες του 2020, να προγραμματίζεται η διεξαγωγή της Διεθνούς Διάσκεψης στο Βερολίνο, η Ρωσία από την άλλη αυξάνει το ενδιαφέρον της, η οποία έχει στείλει (ή έχει επιτρέψει να σταλούν) δυνάμεις Ρώσων μισθοφόρων του γνωστού Wagner Group, που ανήκει στον Ρώσο ολιγάρχη Γεβγκένι Πριγκόζιν, ως το μακρύ χέρι του Κρεμλίνου.

Στην άλλη πλευρά του ατλαντικού, το πολύ βαρύ κλίμα που υπάρχει κατά της Τουρκίας στο αμερικανικό Κογκρέσο, καθορίζει την οικονομική και γεωπολιτική σταθερότητα της Τουρκίας, απ όπου εξαρτάται αν θα συνεχίσει να καθυστερεί ο Ντ. Τραμπ την εισαγωγή στη Γερουσία του νομοσχεδίου για βαριές κυρώσεις κατά της Τουρκίας. Τέλος, πολλοί αναλυτές στις αραβικές χώρες μιλούν για επανάληψη των πολέμων του 19ου αιώνα, που ίσως

αναβιώσουν, σας αυτούς ανάμεσα στους Άραβες και την Οθωμανική Αυτοκρατορία⁵¹.

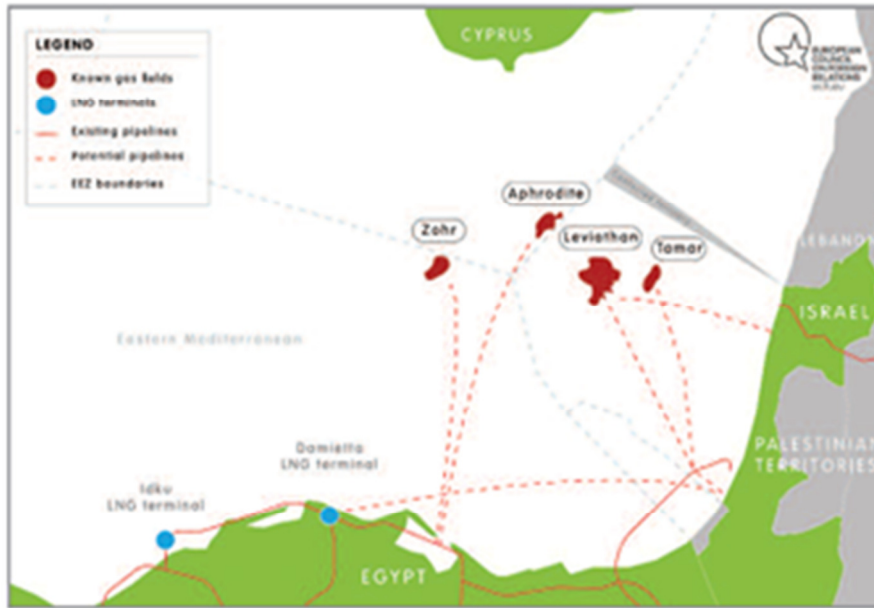
Τα παραπάνω, αποτελούν μόνο ένα μικρό παράδειγμα των αλλαγών που υφίστανται στην ανατολική Μεσόγειο, όπου ο όρος από μόνος του αντανakλά την υφιστάμενη αλλαγή, η οποία πλέον εξετάζεται από τους ειδικούς ως ειδική περιοχή ενδιαφέροντος.

Με σκοπό να καταστεί αντιληπτή η Στρατηγική Σημασία της αναδεικνυόμενης σχέσης της Ελλάδας με το Ισραήλ, στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου, μετά και την «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ, κρίνεται απαραίτητο να αναφερθούν οι αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Οι προαναφερόμενες αλλαγές μεταξύ άλλων, αφορούν, στις πρόσφατες ανακαλύψεις φυσικού αερίου, στις ανακατατάξεις στον τρόπο διακυβέρνησης των επηρεαζομένων χωρών, ως αποτέλεσμα της αραβικής άνοιξης με τους επακόλουθους εμφυλίους πολέμους, και τέλος στο αυξημένο ενδιαφέρον εμπλοκής στην περιοχή, της Ρωσίας και της Κίνας. (RUBINEIRAN 2019, 8)

6.1 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Το US GAS SURVEY το 2010, προσδιόρισε δυο λεκάνες κοιτασμάτων στην ανατολική Μεσόγειο, ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Τη μια εξ αυτών επονομαζόμενη «Nile Delta» στις παραλίες της Αιγύπτου και την άλλη του «Levant», στα παράλια του Ισραήλ. Το 1999 πρωτύτερα, τα παραλιακά κοιτάσματα φυσικού αερίου Mari-B & Noa είχαν ανακαλυφθεί 25 και 40 χιλιόμετρα δυτικά του Νοτίου Ισραήλ.

⁵¹<https://www.liberal.gr/diplomacy/pedio-diethnopolitikis-machis-i-libui-i-tourkia-anoixe-ton-asko-tou-aiolou/279124>.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Το USGS επιπλέον, εκτιμά ότι στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, συμπεριλαμβανομένων και των πιθανών κοιτασμάτων στο Αιγαίο, υπάρχουν περισσότερα από 340 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια αερίου, τα οποία κατατάσσουν την περιοχή στην τέταρτη θέση παγκοσμίως μετά τη Ρωσία, το Ιράν και το Κατάρ⁵².

Αυτά ακολουθήθηκαν το 2009, από τα κοιτάσματα του Tamar και του Leviathan, τα οποία εν τέλει μετέτρεψαν το Ισραήλ, λόγω του όγκου των κοιτασμάτων σε χώρα εξαγωγής ενέργειας. Κατ'ακολουθία με τις ανακαλύψεις κοιτασμάτων του Ισραήλ, το 2011, η κυπριακή Δημοκρατία προέβει σε καθορισμό της Αποκλειστικής Οικονομικής της Ζώνης, όπου το οικόπεδο της Αφροδίτης ανακαλύφθηκε 160 χιλιόμετρα, νότια της Λευκωσίας. (RUBINEIRAN 2019)

Γενικά, στην εν λόγω περιοχή συμπεριλαμβάνονται οι χώρες από τις ακτές της Λιβύης, έως τις αντίστοιχες της Ελλάδος, όπου μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνονται, η Τουρκία, η Συρία, ο Λίβανος, το Ισραήλ, η Αίγυπτος, η Κύπρος και η αποκαλούμενη Παλαιστινιακή Αρχή.

⁵²USGS 2010; BP Statistical Review of World Energy 2018, 27-28.

Ταυτοχρόνως, καθώς η Ελλάδα βασίζει τα ενεργειακά της αποθέματα μέσω αγωγών από την Τουρκία ή LNG από αφρικανικές χώρες, με τις πρόσφατες μελέτες για ύπαρξη αποθεμάτων, προχώρησε σε καθορισμό των δικών της αποκλειστικών οικονομικών ζωνών, με σκοπό την ενεργειακή αυτονομία της χώρας. (RUBINEIRAN 2019)

Τέλος το 2015, το κοίτασμα Zohr και το ακόμα μεγαλύτερο του Noor, της Αιγύπτου, μετά και την εξάντληση που είχε παρουσιαστεί το 2014, με διακοπές ρεύματος, οδήγησε σε περαιτέρω εξορύξεις καθώς το εν λόγω κοίτασμα του Noor, φαίνεται να είναι από τα μεγαλύτερα της Μεσογείου, το οποίο μετέτρεψε την Αίγυπτο σε ενεργειακό παράγοντα. (TZIARRAS 2019)

Επίσης το 1995, η παλαιστινιακή αρχή, ως μέρος της διαδικασίας της συμφωνίας του Όσλο, καθόρισε την παλαιστινιακή θαλάσσια ζώνη με αδειοδότηση στην British Gas για εξόρυξη, όπου το 2000 ανακοινώθηκε η ύπαρξη μεγάλων ποσοτήτων φυσικού αερίου. (TZIARRAS 2019)

Από την άλλη η Τουρκία, καθώς λειτουργεί διακομεταμιστικά για τους αγωγούς από την Κασπία, στη δυτική Ευρώπη, όπου ελείπεται δικές της ενεργειακές πηγές, εκτός κάποιων μικρών στη Μαύρη Θάλασσα, αναλαμβάνει κυρίως τον ρόλο του εισαγωγέα ενέργειας. (RUBINEIRAN 2019)

Η ανάγκη της Ευρώπης, ώστε με αφορμή την ενεργειακή προοπτική της ανατολικής Μεσογείου για εναλλακτικότητα-διασπορά από τον κύριο πάροχό της που είναι η Ρωσία, αλλά και η ανησυχία της για τη μείωση των αποθεμάτων στις βόρειες θάλασσες, καθιστά την ανατολική Μεσόγειο σημαντικό δρώντα, όπου μεταξύ άλλων το 35% του φυσικού της αερίου και το 50% του πετρελαίου, διέρχεται μέσω αυτής. (SZOKE 2016)

Ταυτοχρόνως οι μη ικανές εσωτερικές αγορές για εκμετάλλευση των αποθεμάτων σε Κύπρο και Ισραήλ, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι και οι δυο χώρες βασίζονται στην εξαγωγή, καθιστούν τη νομιμοποίηση των αποθεμάτων δύσκολο θέμα, όπου η προσέλκυση ξένων κεφαλαίων με την ταυτόχρονη ικανότητα διοχέτευσης των κοιτασμάτων μέσω αγωγών στην Ευρώπη αποτέλεσαν την άμεση προτεραιότητα δράσης. Τα προηγούμενα καθίσταντο ακόμα πιο επιτακτικά καθώς η γειτνίαση των κοιτασμάτων Ισραήλ και Κύπρου, ενέτεινε την εντατικοποίηση της συνεργασίας. (TZIARRAS 2019)

Όσον αφορά στο Ισραήλ, παρά τις προσπάθειες αναθέρμανσης των σχέσεων με την Τουρκία, από πλευράς Τουρκίας, το 2016, οι σχέσεις του με αυτή και η πιθανή διοχέτευση των αποθεμάτων, μέσω αυτής στην ευρωπαϊκή αγορά έχει τελματωθεί μετά την τροπή από το 2010, με το επεισόδιο του «Mavi Marmara» και τις δημόσιες δηλώσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, εναντίον του Ισραήλ, που πάγωσαν τις μεταξύ τους σχέσεις. (TZIARRAS 2019)

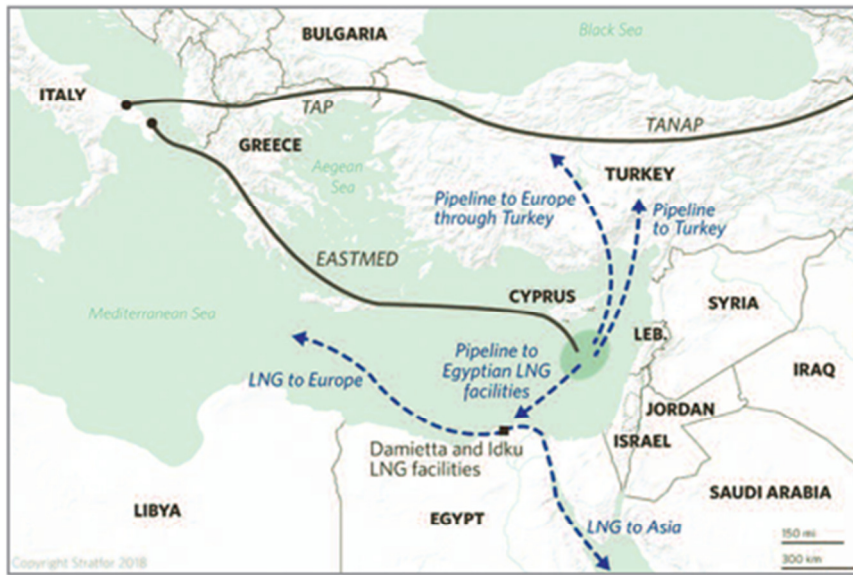
Η διέξοδος σε σχέση με τα παραπάνω και όσον αφορά στη μεταφορά των ενεργειακών αποθεμάτων Κύπρου και Ισραήλ, στην ευρωπαϊκή αγορά, δόθηκε με τη συμφωνία κατασκευής του «EAST MED», για όδευση των αποθεμάτων στην Ευρώπη, από Ισραήλ, Κύπρο, Ελλάδα και Ιταλία. (TZIARRAS 2019)

Τη θρυαλλίδα της εν λόγω προοπτικής και τη διέξοδο σε όλα τα προαναφερόμενα, αποτέλεσε η αναθέρμανση των σχέσεων Ελλάδος- Ισραήλ, η οποία κυοφορείτο από τη δεκαετία του 1980, και έλαβε μορφή με τη «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα, το 1990.

Όπως περιγράφηκε και στο ΚΕΦ. 4, η πληθώρα των συναφθειςών συμφωνιών αλλά και η συνεργατική δράση του ελληνοαμερικανικού και αμερικανο εβραϊκού Lobby, αποτέλεσαν το υλικό ζύμωσης των εν λόγω ιδεών.

Τον Ιανουάριο του 2019, οι υπουργοί ενέργειας Ελλάδας, Κύπρου, Ισραήλ, Ιταλίας, Ιορδανίας και Παλαιστινιακής Αρχής συναντήθηκαν στο Κάιρο για να συζητήσουν τη δημιουργία του «Eastern Mediterranean Gas Forum», το οποίο θα λειτουργεί ως ασπίδα συνεργασίας και διαλόγου, σε σχέση με τις ενεργειακές εξελίξεις στην περιοχή, όπου καθόσον το ενεργειακό αποτελεί τη βάση συζήτησης, αναφύονται ευρύτερα γεωστρατηγικά θέματα τα οποία αφορούν, με αφορμή την ανατολική Μεσόγειο, στην εθνική ασφάλεια της κάθε χώρας. (RUBINEIRAN 2019)

Το ντόμινο των εξελίξεων, με αφορμή την ενεργειακή ατζέντα έχει αναδείξει πληθώρα θεμάτων για τον κάθε συμμετέχοντα στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, τα οποία σχετίζονται με την ευρύτερη οπτική της εθνικής ασφάλειας.

Source: Stratfor

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & LNG ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Κρίνεται άξιο να σημειωθεί ότι η επιτάχυνση των διαδικασιών μέσω του προγραμματισμού κατασκευής του αγωγού «EAST MED», προσέδωσε τη δυνατότητα σύναψης τριμερών συνεργασιών μεταξύ των χωρών, όπως αυτή μεταξύ Ελλάδος-Κύπρου –Αιγύπτου. (ΤΖΙΑΡΡΑΣ 2019)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΑΓΩΓΟΣ EAST MED

Η ανάδειξη της Αιγύπτου σε σημαντικό προμηθευτή των αγορών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως διαμορφώνεται και μέσω της δυνατότητας μεταφοράς του φυσικού αερίου από τους σταθμούς μετατροπής LNG (ΠΙΝΑΚΑΣ 2) σε IDKHU και DAMIETTA.

Αντίστοιχα σημαντική, σε ιδιαίτερα πολιτικό συμβολισμό, έχει αναδειχθεί η τριμερής συνεργασία μεταξύ Ελλάδας-Ισραήλ και Κύπρου, επί της οποίας κατά την 6η συνάντηση τον Μάρτιο του 2019, συμμετείχε και ο Υπουργός εξωτερικών των ΗΠΑ, Mike Pompeo. (SOTIROPOULOS 2016)

6.2 ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΡΩΣΙΑΣ ΚΙΝΑΣ

Όπως αναφέρθηκε, στην εισαγωγή της παρούσας ενότητας, μεταξύ των βασικών αλλαγών που διαδραματίζονται στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου είναι αντιστοίχως η οικονομική και στρατιωτική διείσδυση της Ρωσίας και της Κίνας, μέσω της σύναψης συμφωνιών με διάφορες χώρες. Η εν λόγω κατάσταση, επιτάγγυνε περαιτέρω τις διαδικασίες για τις ΗΠΑ και την τοποθέτηση σε υψηλό επίπεδο στην ατζέντα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, το θέμα της ανατολικής Μεσογείου. (SOTIROPOULOS 2016)

Πέρα από την προαναφερθείσα εμπλοκή των ναυτικών δυνάμεων της Ρωσίας στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, το 2015 η Ρωσία σε συνεργασία με την Κίνα, πραγματοποίησε από κοινού άσκηση 10 ημερών, ενώ ταυτοχρόνως εξασφάλισε την εμπλοκή της και στην Κύπρο με την εκεί χρήση αντίστοιχων λιμανιών.

Η προαναφερόμενη παρουσία των ρωσικών ναυτικών δυνάμεων στην περιοχή επιταχύνθηκε και από την αντίστοιχη απουσία των αμερικανικών ναυτικών δυνάμεων.

Η Κίνα επίσης, έχει αυξήσει δραματικά τη ναυτική της παρουσία της στην ανατολική Μεσόγειο, κάτι που πέραν της συνεργασίας της με την Αλβανία το 1961-1968, είχε καιρό να επισυμβεί. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια η αλλαγή στάσης του Πεκίνου, συμπεριλαμβάνει τη Μεσόγειο ως αναπόσπαστο μέρος του φιλόδοξου σχεδίου της «Belt and Road maritime Initiative (BRI)», του οποίου η Ελλάδα και το Σουέζ αποτελούν ενδιάμεσα τμήματα. (RUBINEIRAN 2019)

Συγκεκριμένα, η «Αραβική Άνοιξη», το 2011, και οι ανακατατάξεις που επέφερε στις τοπικές ισορροπίες εξουσίας, επηρέασε κατ'επέκταση, με αφορμή την Αίγυπτο του Μόρσι, τις σχέσεις της με το Ισραήλ & την Κύπρο. Ταυτοχρόνως, η αυξανόμενη εκδήλωση ενδιαφέροντος των ΗΠΑ για τα ενεργειακά στην ανατολική Μεσόγειο, βασιζόταν όχι μόνο στην επιδίωξη μείωσης του μονοπωλίου της Ρωσίας στην ευρωπαϊκή αγορά, αλλά συνδεόταν ταυτοχρόνως και με το ξέσπασμα του εμφυλίου στη Συρία καθώς και με την αλλαγή της κυβέρνησης στην Αίγυπτο το 2013, από τον Σίσι στον Μόρσι. (GRIGORIADIS 2016)

Εν τω μεταξύ, το θέμα επίλυσης του κυπριακού καθώς και οι προβληματικές σχέσεις του Ισραήλ με την Τουρκία, μείωναν την αποτελεσματικότητα άσκησης της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής στην περιοχή και τη διαχείριση της έντασης λόγω της «Αραβικής Άνοιξης».

Από την άλλη, το θέμα της επίλυσης του κυπριακού αλλά και οι εξελίξεις στην Ουκρανία το 2014, περιέπλεξαν ακόμα περισσότερο την κατάσταση, ώσπου το ενδιαφέρον των ΗΠΑ για την περιοχή να εκφράζεται έντονα, όπου ακόμα και για πρώτη φορά μετά το 1962 που ο Λίντον Τζόνσον επισκέφθηκε την Κύπρο, αντίστοιχα το ίδιο να συμβεί τον Μάιο του 2014, με την επίσκεψη του αντιπροέδρου των ΗΠΑ Τζόζεφ Μπάιντεν.(GRIGORIADIS 2016)

Η στρατηγική σημασία που αποκτά στις μέρες μας η εμπλοκή τόσων δρώντων σε μια συγκεκριμένη περιοχή όπως αυτή της ανατολικής Μεσογείου, μεταξύ άλλων πυροδοτήθηκε από την κατεύθυνση που δόθηκε στις εξελίξεις από τις σχέσεις μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, επί των οποίων ακολούθησε ακόμα και η υπογραφή του νόμου «EAST MED ACT», του οποίου υπήρξε εκτενής αναφορά στο ΚΕΦ 4.

Χαρακτηριστικά, στην εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» ο Αθανάσιος Έλλης, στο δημοσίευσμά του στις 24-12-19, ενδεικτικά αναφέρει ότι, για την υπογραφή του EAST MED ACT, «Με τον νόμο αυτό η Ουάσιγκτον διαμηνύει με επίσημο τρόπο ότι δεν οικοδομεί πλέον τη στρατηγική της στην περιοχή πρωτίστως στον ρόλο της Τουρκίας, αλλά ότι επενδύει διπλωματικά και ενεργειακά στο σχήμα Ελλάδας, Κύπρου, Ισραήλ, το οποίο αποκτά και θεσμικά νευραλγικό ρόλο στην πολιτική ασφάλειας της Αμερικής», και «Πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαδικασία υιοθέτησης του νομοσχεδίου από το Κογκρέσο διαδραμάτισε το Συμβούλιο

*Ελληνοαμερικανικής Ηγεσίας (HALC) σε στενή συνεργασία με την Αμερικανική Εβραϊκή Επιτροπή (AJC). Με προσβάσεις και στα δύο κόμματα, η ελληνική και η εβραϊκή κοινότητα της Αμερικής άνοιξαν δρόμους συνεργασίας που δύσκολα θα ανακοπούν».*⁵³

6.3 ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Στην προσπάθεια με την παρούσα εργασία, να ικανοποιηθεί ο τίτλος του θέματος και ο εξαρχής τεθέντας σκοπός, ως προς την ανάδειξη της στρατηγικής σημασίας, λόγω της συνεργασίας μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, διαπιστώνεται ότι ο ρόλος και η σημασία είναι τόσο ευρύς, ώστε μόνο μέσω θεμάτων κομβικής σημασίας για το σύνολο δρώντων σε μια περιοχή να καθίσταται διεξοδική η ανάλυση.

Συγκεκριμένα, το θέμα που αναδεικνύεται και έχει αρχίσει να γίνεται εμφανές, ως να καθίσταται από κοινού ερώτημα για το σύνολο των συμμετεχουσών χωρών στην ανατολική Μεσόγειο, είναι και αυτό της θαλάσσιας ασφάλειας.

Το εν λόγω θέμα έλκει την αναγνώρισή του στη συγκεκριμένη περιοχή, όχι μόνο από τις ευρύτερες ανακατατάξεις που λαμβάνουν χώρα και όπως αυτές περιγράφησαν παραπάνω, αλλά και με αφορμή τη σύγκλιση των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας Ισραήλ ως προς την εκμετάλλευση των ενεργειακών αποθεμάτων.

Οι ανακατατάξεις που πραγματοποιούνται Διεθνώς, όπου πέραν της άμυνας έναντι οποιασδήποτε απειλής εναντίον κρατών, πλέον ο όρος της διατήρησης της ασφάλειας με τη σύγχρονη έννοιά της (Διευρυμένη + Securitization)⁵⁴ καθιστά επιτακτική την ενεργοποίηση κάθε φορέα προς διατήρηση ή/και αύξηση των εκάστοτε φορτίων ισχύος.

⁵³<https://www.kathimerini.gr/1057653/opinion/epikairothta/politikh/o-nomos-east-med-kai-h-omogeneia>.

⁵⁴Σπουδές Ασφάλειας: 2 + 2 προσεγγίσεις για τη σύγχρονη έννοια της ασφάλειας.

1. Παραδοσιακή έννοια της ασφάλειας – ταυτίζεται με την ασφάλεια του κράτους και προεξάρχοντα ρόλο έχει η στρατιωτική ασφάλεια και με έμφαση στην παραδοσιακή αντίληψη του χώρου και των απειλών κατά της εδαφικής ακεραιότητας και εθνικής κυριαρχίας.

2. Διευρυμένη έννοια της ασφάλειας – κεντρικό ρόλο στην ασφάλεια του κράτους και της κοινωνίας, διευρυμένη προσέγγιση ώστε να περιλαμβάνει μη-στρατιωτικές διαστάσεις της ασφάλειας, οι οποίες όμως δένουν 'αρμονικά' με μια σύγχρονη αντίληψη της στρατιωτικής ασφάλειας.

Συγκεκριμένα, η «Νέα Συναινετική» θέση, η οποία θεωρείται ότι συσχετίζει στοιχεία από την προσέγγιση 2 + κάποια χρήσιμα εργαλεία της προσέγγισης 3, με παραδείγματα όπως, στρατιωτική ασφάλεια, κοινωνική ασφάλεια (ταυτότητα, ομάδα), περιβαλλοντική ασφάλεια, οικονομική ασφάλεια κτλ., βρίσκει απόλυτη εφαρμογή ως προς την εξέτασή της, στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, στα θέματα της θαλάσσιας ασφάλειας.

Ξεκινώντας το 2010, όλες οι αραβικές χώρες στην ανατολική Μεσόγειο αντιμετώπισαν έντονη πολιτική αστάθεια, γνωστή αρχικώς, ως «Αραβική Άνοιξη». Σε συνέχεια της αστάθειας, στην Τυνησία, εξαγριωμένο πλήθος διαδήλωσε ενάντια στα καταπιεστικά καθεστώτα στη Λιβύη, στη Συρία, και στην Αίγυπτο. Ο Λίβανος ενεπλάκη έμμεσα στον πόλεμο στη Συρία, ως διαμεσολαβητής μέσω της Χεζμπολά, η οποία έλαβε μέρος αντιστοίχως, στον πόλεμο στη Συρία. Τέλος η Γάζα, μετά το 2008 ενεπλάκη 4 φορές σε σύγκρουση με το Ισραήλ, ιδωμένες υπό το περιθώριο των συγκρούσεων της αραβικής άνοιξης. (RUBINEIRAN 2019)

Το αποτέλεσμα των προαναφερομένων συγκρούσεων, μεταξύ άλλων, ανέδειξε στο προσκήνιο, το ευρύτερο θέμα της θαλάσσιας ασφάλειας, καθώς χιλιάδες προσφύγων, μέσω θαλασσιών οδών καταφτάνουν ακόμα και σήμερα, στην Ελλάδα. (RUBINEIRAN 2019)

Το δεύτερο θέμα το οποίο ανεδείχθη, σχετικά με τη θαλάσσια ασφάλεια, ήταν η ανάπτυξη των ρωσικών ναυτικών δυνάμεων στην περιοχή, η οποία καθώς κατέφτασε ως βοήθεια στη

3. Σχολή της Κοπεγχάγης – Σχολή της Ασφαλειοποίησης (securitization) – επιρροή από εξελίξεις στις κοινωνικές επιστήμες και τη φιλοσοφία της επιστήμης - ερευνητικό ενδιαφέρον όχι για το αντικείμενο της ασφάλειας (τι εξασφαλίζουμε) αλλά για το υποκείμενο και τη διαδικασία (Ποιος, και κυρίως, Πως ορίζει κάτι ως αντικείμενο ασφάλειας).

4. Κριτικές Σπουδές Ασφάλειας / (Critical Security Studies) – «Η Ασφάλεια ως Χειραφέτηση» (security as emancipation) – επιρροή από μετα-μαρξιστικές αντιλήψεις (Σχολή της Φρανκφούρτης) – αντιστροφή του αντικειμένου της ασφάλειας – από τον ισχυρό (κράτος, κυρίαρχο έθνος κτλ.) στον αδύναμο (περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες κτλ.). Προσέγγιση 1: απαρχαιωμένη, δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες απειλές, συχνά αντιπαραγωγική Προσέγγιση 4: ριζοσπαστική πολιτικά και κοινωνικά, μη-ρεαλιστική Νέα συναινετική θέση: Προσέγγιση 2 + κάποια χρήσιμα εργαλεία της προσέγγισης 3. Παραδείγματα: στρατιωτική ασφάλεια, κοινωνική ασφάλεια (ταυτότητα, ομάδα), περιβαλλοντική ασφάλεια, οικονομική ασφάλεια κτλ.

Συρία υπέρ του καθεστώτος Άσσαντ, έλαβε ως αντάλλαγμα τη ναυτική βάση στην Ταρσό. (RUBINEIRAN 2019)

Το τρίτο και ακόμα περισσότερο διευρυμένο θέμα, σχετικά με τη θαλάσσια ασφάλεια στην ανατολική Μεσόγειο, είναι η προβολή της ισχύος που επιχειρείται από τις Μεγάλες Δυνάμεις, όπου επί παραδείγματι η Ρωσία στην ανακοίνωσή της το 2015, για τη θαλάσσια στρατηγική ειδικά για τη Μεσόγειο, κατέστησε σαφές ότι αυτή θα στηρίζεται, στη μετατροπή της περιοχής σε περιοχή πολιτικοστρατιωτικής ασφάλειας και καλής θέλησης, στη μόνιμη παρουσία στην περιοχή των ναυτικών της Δυνάμεων και τέλος στη διεύρυνση της θαλάσσιας διέλευσης από τα λιμάνια της Κριμαίας και του Κράσνονταρ, στις χώρες της λεκάνης της ανατολικής Μεσογείου. (RUBINEIRAN 2019)

Αντίστοιχη επέκταση και παρουσία διαπιστώνεται σε σχέση με την Κίνα στην ανατολική Μεσόγειο, όπου ενδεικτικά στην Αίγυπτο, στο Ισραήλ, στην Κύπρο και στην Ελλάδα, στη Λιβύη και στον Λίβανο είναι έντονη η παρουσία της Κίνας με διάφορες επενδυτικές εταιρείες αντιστοίχως, ενώ ταυτοχρόνως έντονη είναι και η παρουσία του κινεζικού στόλου στην ανατολική Μεσόγειο. (RUBINEIRAN 2019)

Τα παραπάνω, καθίστανται ακόμα πιο ενδεικτικά ως προς την αναδεικνυόμενη σημασία της θαλάσσιας ασφάλειας καθόσον το σύνολο των χωρών που κείτονται στη λεκάνη της ανατολικής Μεσογείου, υπό το πλαίσιο της εθνικής ασφάλειας και υπό το πρίσμα της εξασφάλισης των αντίστοιχων ζωτικών πόρων-πηγών ενέργειάς τους, έχουν προβεί δίχως πνεύμα συνεργατικότητα η κάθε μια με την άλλη σε έντονες εξοπλιστικές δράσεις ειδικά σε θέματα ναυτικών δυνάμεων. Τα προηγούμενα δείχνουν την εντονότητα των ανταγωνισμών, καθώς πραγματοποιούνται και εξελίσσονται εν μέσω οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης. (RUBINEIRAN 2019)

Επιπλέον των ανωτέρω, καθόσον έχουν παραπάνω περιγραφεί αναλυτικά, σχετιζόμενα με τη θαλάσσια ασφάλεια είναι τα κοιτάσματα φυσικού αερίου και πετρελαίου που έχουν ανακαλυφθεί σε όλες σχεδόν τις χώρες της ανατολικής Μεσογείου.

Στην προηγούμενη κατάσταση, ως προς την ικανότητα άντλησης των εκάστοτε αποθεμάτων, βοήθησαν δραματικά οι τεχνολογικές εξελίξεις στον αντίστοιχο τομέα των εξορύξεων.

Αναπόσπαστο τμήμα της προηγούμενης κατάστασης αποτελεί και η προσπάθεια πλέον, της χάραξης των αντίστοιχων Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών, που κάθε χώρα επιδιώκει σε συνάρτηση με τις συνεργασίες που επιδιώκονται με άλλες χώρες. (RUBINEIRAN 2019)

Η περιγραφή των παραπάνω καταδεικνύει τις μονομερείς ενέργειες που η κάθε χώρα έχει λάβει με σκοπό την εξασφάλιση της άμυνας και της ασφάλειάς της, δίχως ωστόσο να έχει πραγματοποιηθεί, υπό το πλαίσιο εξασφάλισης της θαλάσσιας ασφάλειας, ευρύτερη συνεργασία και κοινή Στρατηγική μεταξύ των χωρών της ανατολικής Μεσογείου.

Καινούριες απειλές όπως η θαλάσσια μόλυνση, η πειρατεία και το «Human Trafficking», αναδεικνύουν δραματικά τη σημασία της Ασφάλειας με νέους όρους και απαιτούν πλέον τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Η συνεργασία που ξεκίνησε μεταξύ Ελλάδος – Ισραήλ, έχει δώσει τον ρυθμό των εξελίξεων στην ευρύτερη ανατολική Μεσόγειο, όπου τίθεται ως μοναδική Στρατηγικά ευκαιρία, η Ελλάδα να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ –ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ– ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 ΠΡΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

Η περσόνα της Blanche Du Bois, στο θεατρικό έργο του Tennessee William's, όπου η συμπεριφορά του υποδουμένου χαρακτήρα καθορίζεται από την καλοσύνη των περαστικών, χαρακτηρίζει αναλόγως και τη συμπεριφορά της χώρας μας στην πρόσφατη ιστορία της, όπου η Ελλάδα αποτελεί τον αδύναμο κρίκο, σε ευρωπαϊκά δεδομένα. (S. N. TZIAMPIRIS 2017, 23)

Η Υψηλή Στρατηγική, από τις έμμεσες αναφορές του Θουκυδίδη έως τους ενδελεχείς ορισμούς του Basil Liddel Hart, εξορθολογιζόμενοι και «εκπολιτιζόμενοι» στη διακριτή, αλλά ταυτοχρόνως αλληλοσυμπληρούμενη σχέση, μεταξύ Στρατιωτικής και Επιστημονικής Υψηλής Στρατηγικής του Σπυρίδωνα Λίτσα, αποτελεί την ατραπό βιωσιμότητας, μακροημέρευσης αλλά και ορθολογικής αλληλόδρασης τοπικών και διεθνών πολιτικών, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών, για αύξηση ισχύος αλλά και επίτευξη ασφάλειας .

Ταυτοχρόνως και στην πιο δραματική της εκδοχή, η αδυναμία ενός κράτους να καθορίσει την οντολογική του εξέλιξη [μέσω της Υψηλής Στρατηγικής], είναι καταδικασμένο να οδηγηθεί στην αποτυχία. Η προαναφερθείσα δραματική χροιά καθίσταται ακόμα πιο προειδοποιητική, καθώς πλέον η Υψηλή Στρατηγική πέραν των στρατιωτικών, οικονομικών και της εικόνας στο διεθνές σύστημα παραμέτρων, καθορίζεται από την προβολή νέων πηγών ισχύος σε καθημερινή βάση, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και ιστορικών δομών της εκάστοτε εθνοκρατικής οντότητας. (S. N. TZIAMPIRIS 2017, 3)

Η χάραξη της ελληνικής Υψηλής Στρατηγικής, μετά το 1832, βασισμένη σε συναισθηματισμούς, ελλείπουσα στρατιωτικής επάρκειας και εξωτερικής υποστήριξης περιορίστηκε σε κενούς εθνικισμούς και στρατιωτικές ήττες, πληγώνοντας έπει περαιτέρω τη διεθνή εικόνα της Ελλάδος την εποχή εκείνη.

Από τη «Μεγάλη Ιδέα» του 1844, «διανύοντας» τη Μικρά Ασία του 1922, φτάνουμε στον στρατηγικό στόχο της ένταξης της Ελλάδος στο NATO από τη μια, και τη συνεχή, απαθή έως κατευναστική χάραξη σχέσης με την Τουρκία, δεδομένης της δημοσιονομικής κρίσης που διανύεται, καθιστά αναγκαίως επιτακτική στις μέρες μας τη χάραξη και άσκηση μιας Νέας

Υψηλής Στρατηγικής, απαλλαγμένης «αγκυλωτικών» δεσμεύσεων, προκαταλήψεων και δεισιδαιμονιών με σχέσεις κρατών, όπως αυτής με το Ισραήλ, εκμεταλλεόμενοι κατ ελάχιστο τις εξής παραμέτρους:

1) Της Κοινωνίας, που θα χαρακτηρίζεται από αξιοκρατία απαλλαγμένη από νεποτισμό αλλά και επαναγέννησης της γηραιάς της υπόστασης, μέσω ώσμωσης των υφιστάμενων πολιτισμικών στοιχείων.

2) Της Οικονομίας, βασισμένη στην εξέλιξη των τομέων της τεχνολογίας και από την άλλη ενισχυόμενη στον βασικό τομέα της ναυτιλίας και του εμπορίου.

3) Στο Πολιτικό Σύστημα, βασισμένο σε διαδικασίες εξισοροπητικού ελέγχου και διαχείρισης των υπερβολικών κοινοβουλευτικών εξουσιών του εκάστοτε Πρωθυπουργού.

4) Στην Εξωτερική Πολιτική, με ακόμα πιο ενεργή στρατιωτική συμμετοχή στο πλαίσιο NATO, δίνοντας έμφαση στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, αλλά και περαιτέρω ενδυνάμωση των σχέσεων της με τις ΗΠΑ, τη Μεγάλη Βρετανία, το Ισραήλ και την Αίγυπτο, με ενεργό διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ Ευρωπαϊκής Ενώσεως και ΗΠΑ.

Η ανάλογη έμφαση που οφείλεται να δοθεί σχετίζεται και με την ανάδειξη των σχέσεων μεταξύ Ελλάδος και του Ισραήλ, όπου πέραν της πολλαπλασιαστικής ικανότητας που δύναται να διαδραματίζει η Ελλάδα ως ισχυρός ναυτικός παράγοντας στην ευρύτερη περιοχή, το Ισραήλ μπορεί να παράσχει ικανοποιητικό «απόθεμα ισχύος» σε περίπτωση περαιτέρω κλιμάκωσης των σχέσεων της Ελλάδος με την Τουρκία. Προσθήκους έμφαση δε, πρέπει μεταξύ άλλων να δοθεί στην ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρίας δια μέσω των πληθυσμών Ελλάδος και Ισραήλ, λειτουργώντας ως ψυχολογικός πολλαπλασιαστής ισχύος.

5) Στη Στρατιωτική Στρατηγική, συνδυασμός της υπάρχουσας οικονομικής δυνατότητας, μέσω συνδυασμού μείωσης αξιωματικών καριέρας και ταυτόχρονης αύξησης των εθελοντών με επιμήκυνση του χρονικού ορίου θητείας. Ταυτοχρόνως η ευελιξία μέσω της ενίσχυσης των τοπικών

στρατιωτικών Μονάδων και της ανανέωσης του ναυτικού στόλου, και των δυνάμεων του λιμενικού σώματος, θα καθίστανται ικανά για υπεράσπιση, ακόμα και των πιο απομακρυσμένων ελληνικών νήσων, συμπεριλαμβανομένης της κατάστασης διαχείρισης των καθημερινών μεταναστευτικών ροών. (S. N. TZIAMPIRIS 2017, 23)

Λαμβάνοντας υπόψη όσα επί παρόντος έχουν αναφερθεί στο ανά χείρας πόνημα, αρχικώς θα επιχειρήσουμε την εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων, ώστε εν συνεχεία, βασιζόμενοι σε αυτά, να διατυπωθούν ανάλογες προτάσεις.

7.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Καταλήγοντας στα συμπεράσματα ακολουθώντας την επαγωγική συλλογιστική⁵⁵, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατέθηκαν στα αντίστοιχα προαναφερθέντα κεφάλαια, αυτά έχουν ως κάτωθι:

1) Υπήρξε συνεχής προσπάθεια από πλευράς Ισραήλ για σύγκλιση με την Ελλάδα, ειδικά από τη χρονική στιγμή της επίσημης δημιουργίας του ισραηλινού κράτους. Ειδικότερως η εν λόγω προσπάθεια αφορούσε στη «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα.

2) Ένας εκ των βασικών μοχλών πίεσης ώστε να επιτευχθεί η «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα, ήταν το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, κυρίως μετά το 1980.

3) Πίεση ώστε να επιτευχθεί η «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα, ασκήθηκε και μέσω του εβραϊκού Lobby στην Αμερική.

4) Από πλευράς Ελλάδας οι βασικοί λόγοι, αμέσως μετά τη δημιουργία του ισραηλινού κράτους, οι οποίοι δημιουργούσαν αποκλίνουσα θέση ως προς τη «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα, ήταν οι παρακάτω:

α) Η θέση της Ελλάδος, μετά τον Β' ΠΠ και διαρκούντος του εμφυλίου πολέμου, ως προς τη στάση της απέναντι στο Ισραήλ, ήταν από ουδέτερη έως εχθρική διότι, η δημιουργία

⁵⁵ **Επαγωγικοί**, είναι οι συλλογισμοί, όπου από κρίσεις για επιμέρους περιστατικά προχωρούμε συμπερασματικά σε κρίση **γενικευτική**.

του κράτους τους Ισραήλ, δυνητικά θα προσέφερε τη δυνατότητα στη Ρωσία, να αποκτήσει πρόσβαση στην ανατολική Μεσόγειο.

β) Η θέση της Ελλάδος, μετά τον Β' ΠΠ, ήταν φιλική προς τους Άραβες, ως εκ αντίθετη με τη δημιουργία του ισραηλινού κράτους, όπου βασικότερος λόγος της στήριξης προς τους Άραβες, ήταν η ύπαρξη μεγάλου αριθμού Ελλήνων που διαβιούσαν στην Αίγυπτο.

γ) Ένας επιπλέον λόγος της αντίθετης θέσης της Ελλάδος, ως προς τη δημιουργία του ισραηλινού κράτους, ήταν η ύπαρξη πολυάριθμων ελληνικών επιχειρήσεων στην Αίγυπτο και στην ευρύτερη περιοχή της μέσης Ανατολής, οι οποίες διακυβεύονταν ως προς την εξασφάλιση της βιωσιμότητάς τους εφόσον αναγνωριζόταν το Ισραήλ ως κράτος.

δ) Η οικονομική ελίτ της Ελλάδας, μετά τον Β' ΠΠ, κυρίως στον τομέα της ναυτιλίας, υποστήριζε τις εκφραζόμενες θέσεις από την Αίγυπτο, ώστε μέσω αυτής της θέσης τους να εξασφαλίζεται η χρήση της Διώρυγας του Σουέζ για τη μεταφορά πετρελαίου και εμπορευμάτων.

ε) Κατά τη διάρκεια του ελληνικού εμφυλίου πολέμου πολλοί Έλληνες Εβραίοι διασώθηκαν από τους συμμετέχοντες στον ΕΛΑΣ, ο οποίος υποστηριζόμενος από τη ρωσική εξωτερική πολιτική, εν συνεχεία κατά τη μετεγκατάστασή τους στο κράτος του Ισραήλ, εξέφραζαν ως συνέχεια την υπαγόμενη καταβολή της πολιτικής πεπαιθώσεως. Το γεγονός οξύνθηκε περαιτέρω όταν κατά τη μετακίνηση των εν λόγω πληθυσμών στο Ισραήλ, τέθηκε και το θέμα της απόδοσης της περιουσίας των εν λόγω ατόμων, από την Ελλάδα στο Ισραήλ.

5) Μετά το 1990, και κατόπιν της «De Jure» αναγνώρισης του Ισραήλ από την Ελλάδα, όπως παρουσιάστηκε και στο ΚΕΦ 5, επετεύχθη σημαντική αύξηση στη σύναψη στρατιωτικών και εμπορικών συμφωνιών, οι οποίες εμβάθυναν το επίπεδο αλληλεξάρτησης των δυο χωρών.

6) Στο ίδιο πλαίσιο διευρύνθηκε έντονα και το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ της ευρωπαϊκής ενώσεως με το Ισραήλ.

7) Παρότι κατά τη δεκαετία του 1990 υπήρξε σύγκλιση των ισραηλινοτουρκικών θέσεων, η ξεκάθαρη τυχολογική (Band Wagoning for Profit) πολιτική στάση της Τουρκίας, καθώς κλιμακώθηκε μετά το 2008, υπό την άσκηση πολιτικής του ΑΚΡ (Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης/ ADALET VE KALKINMA PARTISI) του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ, Ταγίπ Ερντογάν, σε συνδυασμό με τη στρατηγική σύγκλιση της ευρωπαϊκής ένωσης με το Ισραήλ, επιτάχυναν την περαιτέρω σύγκλιση και σύναψη συμφωνιών μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ.

8) Η κλιμάκωση των σχέσεων της Τουρκίας με το Ισραήλ σε συνάρτηση με την πολιτική Obama που ασκήθηκε στην ανατολική Μεσόγειο, με αφορμή τις εξελίξεις στη Συρία, ενδυνάμωσαν περαιτέρω τις σχέσεις Ρωσίας Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή.

9) Η ευρωπαϊκή συνεργασία του Ισραήλ, η «De Jure» αναγνώριση του Ισραήλ από την Ελλάδα και η ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου σε ενεργειακό μονοπάτι, σε συνάρτηση με την αναγκαιότητα συνεργασίας μεταξύ των της περιοχής οδήγησαν στη σύναψη των τριμερών συνεργασιών Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ και Ελλάδας – Κύπρου-Αιγύπτου αναδεικνύοντας σημαντικά τον ρόλο της Ελλάδας στην εν λόγω περιοχή.

10) Οι Ομάδες Πίεσης αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας μιας κοινωνίας, όπου μέσω των θεσμισμένων δημοκρατικών και νόμιμων διαδικασιών επιδιώκεται, μεταξύ άλλων και η μεγιστοποίηση του εκάστοτε συμφέροντος, που θέτει οποιαδήποτε κοινωνία.

11) Υπάρχουν διάφορα είδη ομάδων πίεσης οι οποίες , ειδικά στην αμερικανική κοινωνία εξυπηρετούν είτε εμπορικά είτε επιδιώξεις της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Αντιστοίχως Ομάδες Πίεσης δύναται να ανιχνευθούν και σε άλλες χώρες όπως Αγγλία , Γερμανία ή και σε Διεθνείς Οργανισμούς όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

12) Όσον αφορά στις εβραϊκές Ομάδες Πίεσης στην Αμερική, οι οποίες ονομάζονται και Lobby, αυτές ιστορικά δημιουργήθηκαν ώστε μέσω του επηρεασμού της αμερικανικής κυβέρνησης να εξυπηρετούν συμφέροντα τα οποία τα οποία συγκλίνουν με αυτά της χώρας του Ισραήλ.

13) Οι επιπτώσεις των εβραϊκών Ομάδων Πίεσης στην Αμερική, καταγράφουν θετικές, αρνητικές ή ακόμα και ουδέτερες πτυχές. Κοινό σημείο αυτών των επιπτώσεων, είναι ότι στο μεγαλύτερο βαθμό αυτές οι επιπτώσεις συγκλίνουν ή ακόμα τείνουν να εξυπηρετούν την αμερικανική εξωτερική πολιτική, ανεξαρτήτως κυβερνήσεως ή πολιτικής ιδεολογίας.

Ακόμα και σε περιπτώσεις που οι εξωτερική πολιτική της Αμερικής είχε συμφέροντα, τα οποία είτε δεν ταυτίζονταν με αυτά των εβραϊκών Ομάδων Πίεσης, είτε ξεκάθαρα ικανοποιούσαν τον αραβικό κόσμο αμιγώς, αυτά εν τέλει υλοποιήθηκαν.

7.3 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Όπως προείπαμε, η μετά το «Mavi Marmara» και την «Operation Cast Lead», εποχή κλιμάκωσης των τουρκο ισραηλινών σχέσεων, οδήγησε το ίδιο το Ισραήλ, σε αναζήτηση συμμαχιών και συνεργασιών, ενισχύοντας ακόμα περισσότερο τις ήδη δρομολογημένες σχέσεις μετά τη «De Jure» αναγνώρισή του από την Ελλάδα, το 1990, ενώ ταυτοχρόνως σε ανάλογη αναθεώρηση προέβη και η Τουρκία αναθερμαίνοντας τις σχέσεις της με το Ιράν.

Ταυτοχρόνως ο συνδυασμός της συνεχιζόμενης ελληνοτουρκικής «εκκρεμότητας», η ανακάλυψη υδρογονανθράκων στην ανατολική Μεσόγειο, αλλά και η ελλειπώς διεισδυτική άσκηση στρατηγικής της Ελλάδος στα Βαλκάνια, οδήγησαν σε μια «επιβεβλημένη» αναθεωρητική ωρίμανση των συμμάχων της Ελλάδας στον ευρύτερο χώρο της ανατολικής Μεσογείου, και ειδικότερως στις σχέσεις Ελλάδος – Ισραήλ.

Τα παραπάνω συνέβησαν εκείνη τη «Στρατηγική Στιγμή», όπου ο «Στρατηγικός Χρόνος», έψαχνε το ελατήριό του για την επόμενη χρονική Στρατηγική καταμέτρηση και ιστορική καταγραφή.

Ακολουθώντας την αναφερόμενη υπό τον Κοτζιά θεώρηση της «Αγγλοφωνίας» (ΚΟΤΖΙΑΣ 2010, 101), η ανάδειξη νέων παικτών όπως της Ινδίας, της υπό «BREXIT» Αγγλίας, αλλά και αυτήν της Ρωσίας και της Κίνας σε σημαντικούς οικονομικοπολιτικούς παίκτες σε συνδυασμό με το ξετύλιγμα του νήματος της «Αραβικής Άνοιξης» και το επακολουθούμενο κενό ισχύος, επιταγχύνθηκαν ακόμα περισσότερο, οι διαδικασίες ανεύρεσης νέων συμμαχιών και στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

Η Ελλάδα, μετά και όσα προαναφέρθηκαν καλείται στην παρούσα ιστορική Στρατηγική Στιγμή και συγκυρία να αναλάβει τον στρατηγικό ρόλο που της αρμόζει στην ανατολική Μεσόγειο.

Η προσέγγιση με το Ισραήλ δύναται να λειτουργήσει όχι μόνο ευεργετικά για το σύνολο των συμμετεχόντων στις αναδυόμενες συμμαχίες, αλλά η αρχή της «αυτοβοήθειας» μέσω της αύξησης ισχύος και της συνεργατικής Διευρυμένης Επιστημονικής και Στρατιωτικής Στρατηγικής, θα στέκει ως ισχυρός άξονας αποτροπής, έναντι οιασδήποτε αναθεωρητικής δύναμης ή αντίληψης.

Εν προκειμένω οι σχέσεις της Ελλάδος με το Ισραήλ δύναται, όπως εδράζονται σε τρεις βασικές θεωρήσεις-προοπτικές, με σκοπό τη θέσμιση και εγκαθίδρυση μιας ισορροπίας συμμαχιών στην ανατολική Μεσόγειο.

Η πρώτη προσέγγιση, η οποία θα μπορούσε να ονομαστεί «Στρατηγική Προσέγγιση», βασίζεται στο σκεπτικό της αντιμετώπισης της τουρκικής ή γενικότερης (πολιτικο) ισλαμικής απειλής αναθεωρητικότητας -προκλητικότητας, με τη μορφή μιας συνεργασίας σε ενεργειακό και αμυντικό επίπεδο, μεταξύ Ελλάδας-Κύπρου – Ισραήλ, ως σταθεροποιητικός παράγοντας στην περιοχή. (S. N. TZIAMPIRIS 2017, 106)

Η δεύτερη προσέγγιση, είναι αυτή της «Οικονομικής Προσέγγισης», δίνοντας έμφαση στο στην ενεργειακή και εμπορική συνεργασία με το Ισραήλ. (S. N. TZIAMPIRIS 2017, 106)

Τέλος, η τρίτη προσέγγιση, είναι αυτή της «Προσέγγισης της Ισορροπίας», η οποία, καθώς προκρίνει ότι ο δυνητικός ανταγωνιστής της περιοχής δεν είναι η Τουρκία αλλά το Ιράν, υποστηρίζει ότι η Ελλάδα θα πρέπει να διατηρεί τους δεσμούς της ταυτοχρόνως με την Τουρκία και το Ισραήλ, όπως επίσης και με τις υπόλοιπες χώρες της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου αποφεύγοντας την αποκλειστική εμπλοκή ενός στρατηγικού άξονα με το Ισραήλ μόνο. (S. N. TZIAMPIRIS 2017, 106)

7.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μετά την παράθεση των συμπερασμάτων και την εν συνεχεία παρουσίαση των πιθανών προοπτικών στη στρατηγική συνεργασία μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ, θα ακολουθήσει η διατύπωση προτάσεων, οι οποίες με την εφαρμογή τους θα δύνατο να ενισχύσουν περαιτέρω τη στρατηγική συνεργασία των δυο χωρών, αλλά κυρίως στο πλαίσιο της αυτοβοήθειας να ενισχύσουν ενεργά την εσωτερική ενδυνάμωση μέσω απόκτησης γνώσεων αλλά και εξοικονόμησης αντίστοιχων πόρων. :

1) Στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών και ειδικότερα στον τομέα της συνεργασίας σε θέματα εθνικής άμυνας, προτείνεται:

α) Η ανταλλαγή επισκέψεων αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων των δυο χωρών εκατέρωθεν με σκοπό πέραν της σύσφιγξης των σχέσεων, τη δημιουργία κοινής στρατιωτικής κουλτούρας αλλά και κατανόησης των δυσκολιών που ο κάθε τομέας καθημερινά αντιμετωπίζει.

β) Η δημιουργία διαδικασιών με σκοπό την εκμάθηση της γλώσσας της κάθε χώρας εκατέρωθεν, ώστε να επιτευχθεί ένα κοινό σημείο κατανόησης μέσω της εκμάθησης της γλώσσας αλλά και της αντίληψης περί ύπαρξης πληθώρας κοινών πολιτισμικών στοιχείων στην ευρύτερη ιστορική καταβολή των δυο χωρών στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου.

γ) Η δημιουργία τμήματος «ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ», στο ΠΑΜΑΚ, όπου κατά τη συνεργασία του μέσω της έδρας «ΘΟΥΚΙΔΙΔΗΣ» με το ελληνικό ΥΠΕΘΑ, να υφίσταται αντίστοιχο μάθημα και στο Μεταπτυχιακό τμήμα, στο οποίο να αναλύονται από κοινού με κατάλληλο διδακτικό προσωπικό των δυο χωρών οι έννοιες και η θεωρία της ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, με έμφαση σε αυτή της ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.

Απώτερος στόχος, μεταξύ άλλων της εν λόγω δράσης, θα είναι η δημιουργία ενός Διεθνούς Κέντρου Αριστείας/CENTER OF EXCELLENCE(COE), εξειδικευμένου σε θέματα ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ/GRAND STRATEGY και ειδικότερα στα θέματα της «ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ»/EXPANDED GRAND STRATEGY, με έμφαση την ενάσκησή της, στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου.

δ) Η υιοθέτηση διαδικασιών ώστε να επιτυγχάνεται η συμμετοχή Ελλήνων και ισραηλινών Αξιωματικών στις αντίστοιχες Ανώτατες Σχολές Πολέμου των δυο χωρών.

2) Το επίπεδο των συνταγματικών αρχών, οι οποίες καθορίζουν, μεταξύ άλλων, την πολιτική βούληση του ελληνικού κράτους για την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής καλείται άλλως, Επίπεδο Συνταγματισμού. Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1975, η ελληνική εξωτερική πολιτική, διέπεται από 3 συνταγματικές αρχές, όπου μεταξύ άλλων, πέραν της διεθνούς ειρήνης του κράτους, τη συμμετοχή της χώρας στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, ως τρίτη βασική αρχή, είναι αυτή της πρόνοιας για την ελληνική διασπορά. Το Συμβούλιο Απόδημου

Ελληνισμού (ΣΑΕ) το οποίο δημιουργήθηκε με τον Νόμο 1867/89 (άρθρο 17) και απέκτησε ισχύ με το ΠΔ 196/30-05-95 (έδρα στη Θεσσαλονίκη) καταργήθηκε το 2010, όπου επί παρόντος τα θέματα του απόδημου ελληνισμού παρακολουθούνται από το Υπουργείο Εξωτερικών, μέσω της αρμόδιας Δνσης.

Ειδικότερως, προτείνεται η δημιουργία μιας διαδικτυακής βάσης, η οποία θα λειτουργεί ως «FORUM» μέσω της συμμετοχής και της ανταλλαγής απόψεων αρχικά μελών του ελληνοαμερικανικού και αμερικανο εβραϊκού Lobby. Ως προτεινόμενη ονομασία της εν λόγω τοποθεσίας προτείνεται το «EASTERN MEDITERRANEAN LOBBY LANDMARK», επί της οποίας θα υλοποιούνται δράσεις και στόχοι σε πλαίσιο αυτοχρηματοδότησης αλλά και με τη δυνατότητα χρηματοδότησης μέσω των συμμετεχόντων φορέων αναλόγως της εκάστοτε δράσης.

3) Οι Έλληνες Εβραίοι που κατοικούν στην ελληνική επικράτεια, ως Έλληνες ιθαγενείς, δύναται να αποτελέσουν, μέσω εφαρμοσμένης στρατηγικής τον μοχλό δράσης ώστε σε επαφή και εξάσκηση ήπιων μορφών ισχύος, με τους αντίστοιχους φορείς των εβραϊκών Lobby στην Αμερική καθώς και με τους ισραηλινούς πολίτες στο Ισραήλ να τείνουν συγκλινόμενοι προς την προαναφερόμενη θέση. Η εν λόγω προσέγγιση δύναται επιπλέον να συμπεριλαμβάνει και τη μεσολάβηση των προαναφερομένων φορέων, ώστε σε επίπεδο ακόμα και σκληρής ισχύος (Ένοπλες Δυνάμεις, Οικονομία) να αποτελούν τη βάση προετοιμασίας και διεξαγωγής δραστηριοτήτων (Ανταλλαγή επισκέψεων, εκμάθηση γλώσσας, υλοποίηση FORUM κ.α) σε διακρατικό επίπεδο μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ ή Ελλάδας με την Αμερική.

4) Με δεδομένη την πραγματικότητα της εμφάνισης ΠΕΠ⁵⁶ στην Ελλάδα και στον ευρύτερο χώρο των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη τα διδάγματα που περιγράφησαν, όπου έχει υπάρξει διαφοροποίηση των Παραδοσιακών θέσεων των εβραϊκών Lobby στην Αμερική μέσω υιοθέτησης περισσότερων φιλελευθέρων απόψεων, η εν λόγω κατάσταση δυνητικά, βραχυπρόθεσμα ή έστω μακροπρόθεσμα, εκτιμάται ότι δύναται να εμφανιστεί και στη χώρα μας. Ειδικότερα μέσω της μόνιμης εγκατάστασης των προαναφερομένων ομάδων ατόμων στην Ελλάδα, και την αρχική συγκρότηση ομάδων

⁵⁶ Παράτυπα Εισερχόμενα Πρόσωπα

επιρροής, όπου εν συνεχεία με όρους Διασποράς-Κρατών Αποστολής και Κράτους Υποδοχής (εν προκειμένω η Ελλάδα), οφείλεται η αποκρυστάλλωση της εθνικής στρατηγικής σε σχέση με πιθανές επιδιώξεις των προαναφερομένων ομάδων (μελλοντικά Lobby εντός Ελλάδας) που θα αντίκεινται στα εθνικά συμφέροντα. Κύριος φορέας ενσωμάτωσης των εν λόγω ατόμων δύναται να αποτελεί ο εκάστοτε εθνικός φορέας εθνικής ήπιας ισχύος, αρχής γενομένης από την παροχή εκπαίδευσης, εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και υπό προϋποθέσεις, μελλοντικά, παροχής δικαιώματος συμμετοχής στις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις.

Ο αγγλοσαξονικός πολιτισμός μύησε την ευρύτερη κοινωνία μέσω των Κοινωνικών Επιστημών, στον όρο «Ομάδες Συμφερόντων», με σκοπό, μέσω μιας πλουραλιστικής και ορθολογικής αντίληψης επί της πολιτικής ηγεσίας, τη μεγιστοποίηση του εθνικού συμφέροντος.

Η ευημερία, η ασφάλεια και η ανάπτυξη του συνόλου της ανθρωπότητας, εφόσον βασίζεται σε υγιείς βάσεις άσκησης των εκάστοτε εθνικών συμφερόντων δύναται όχι μόνο να φαντάζουν υλοποιήσιμες αλλά και να αποτελέσουν μελλοντικό πρότυπο δράσης καθόσον ο ανθρώπινος παράγοντας, εξακολουθεί να αποτελεί τον πυρήνα των παγκόσμιων αξιών.

Εκεί είναι που αναφύεται και η αμφίδρομη σημαντικότητα των εκάστοτε Ομάδων Πίεσης εντός κάθε κράτους, καθόσον μέσω κοινής πόρευσης και χάραξης στρατηγικής διαχείρισης της διατιθέμενης ισχύος τους, δύνανται να είναι ικανές να υλοποιήσουν τις προαναφερόμενες στοχεύσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΚΟΥΤΣΗΣ. «Η ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΟΥΜΕΝΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΩΝ ΗΠΑ Κ ΤΡΑΜΠ.» *ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΑΛΞΕΙΣ*, ΙΟΥΝΙΟΣ 2018: 82.
- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΚΟΥΡΟΣ, ΜΑΖΗΣ, ΛΟΥΚΑΣ, ΚΙΤΣΙΚΗΣ, ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ, ΝΤΟΚΟΣ. *ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΕΣΟΠΤΡΟΝ, 2001.
- ΒΑΣΙΛΗΣ, ΦΟΥΣΚΑΣ. *ΖΩΝΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2003.
- Γ.Α.ΠΙΚΟΥΛΑΣ. *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΑ, 2012.
- ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α. *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ*. ΑΘΗΝΑ: ΜΠΕΝΟΥ, 2012.
- ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΣΕΚΕΡΗΣ. «ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΡΑΜΠ.» *ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΑΛΞΕΙΣ*, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017: 82.
- ΓΚΑΡΩΝΤΥ, ΡΟΖΕ. *ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΙΣΡΑΗΛΙΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ*. ΑΘΗΝΑ : ΝΕΑ ΘΕΣΙΣ, 1996.
- Ι., ΗΛΙΑΣ ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ. *ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2000.
- . *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2007.
- Ι., ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ ΗΛΙΑΣ. *ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ, 1997.
- ΙΩΑΝΝΗΣ, ΑΘ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ*. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΑΝΝΙΚΟΥΛΑ, 2003.
- ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. *Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2008.
- ΚΟΛΛΙΑΣ, ΗΛΙΑΣ ΚΕΒΟΡΚ & ΧΡΗΣΤΟΣ. *ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ*. ΒΟΛΟΣ: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, 2018.
- ΚΟΛΛΙΑΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ. *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΤΟΥΡΙΚΗ, 2017.
- ΚΟΤΖΙΑΣ, ΝΙΚΟΣ. *Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, 2010.
- ΛΙΤΣΑΣ. *ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2010.
- ΛΙΤΣΑΣ, ΣΠΥΡΙΔΩΝ Ν. *ΙΛΙΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ*. ΑΘΗΝΑ : ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2014.
- ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ. *Εβραίοι κ Χριστιανοί Στη φρίκη του Ολοκαυτώματος*. ΒΟΛΟΣ: AGAPE HELLAS, 2017.
- ΜΑΖΗΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ. «THE NEW WORLD ORDER AND THE MIDDLE EAST THE CREATION AND THE REALIGNMENT OF STATES IN THREE STAGES.» *ACADEMIA EU*, 2002: 10.
- ΜΕΣΑΡΕΤΖΙΔΗΣ, ΗΡΑΚΛΗΣ. «ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΟΜΠΙ ΣΤΙΣ ΗΠΑ.» *ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ*, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2002: 172.
- ΝΑΧΜΑΝΙ, ΑΜΙΚΑΜ. *GREAT POWER DISCORD IN PALESTINE* . ΛΟΝΔΙΝΟ: FRANK CASS, 1987.
- ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ. *ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΥΨΗΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2000.

- ΠΑΡΙΣΗΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ. *Η ΚΑΘ ΗΜΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑ*. ΑΘΗΝΑ : ΛΙΒΑΝΗ, 2013.
- ΠΟΥΛΟΥ, ΑΔΑΜ ΒΕΛΕΝΗ, ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΤΕΦΑΝΗ. *ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΚΕΣ ΣΤΑ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ*. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, 2010.
- ΡΙΚΑ, ΜΠΕΝΒΕΝΙΣΤΕ. *ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥΣ*. ΑΘΗΝΑ : ΠΟΛΙΣ, 2007.
- ΤΣΑΡΔΑΝΙΔΗΣ. *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ, 2018.
- ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ. *ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ* . ΑΘΗΝΑ : ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, 2000.
- ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΕΥΑΝΘΗΣ. *GREECE AND THE COLD WAR*. ΛΟΝΔΙΝΟ: ROUTLEDGE, 2006.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- AMIR, TIBON. «TRUMPS BUDGET PLAN INCLUDES \$175m THAT COULD GO SUPPORTING MIDEAST PEACE PLAN.» *HAARETZ*, 2019: 2.
- ASAF, ROMIROWSKY ALEX JOFFE AND. *AMERICAS TWO CONCEPTIONS OF ISRAEL*. ANNUAL, TEL AVIV: BESA CENTER PERSPECTIVES PAPER, PAPER No 1091, 2018.
- BASCH, L. *THALASSA L EGREE PREHISTORIQUE ET LA MER, UN DE LIEGE*. LIEGE: FARMAN, 1991.
- DAVID, FROMKIN. *A PEACE TO END ALL PEACE: THE FALL OF THE OTTOMAN EMPIRE AND THE CREATION OF THE MODERN MIDDLE EAST*. NEW YORK : HENRY HOLT AN COMPANY, 1998.
- E., FLEMING K. *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ* . ΑΘΗΝΑ: ΟΔΥΣΣΕΑΣ, 2008.
- EDWARD, H. CARR. *Η ΕΙΚΟΣΑΕΤΗΣ ΚΡΙΣΗ 1919-1939*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2000.
- FOXMAN, ABRAHAM H. *THE DEADLIEST LIES, THE ISRAEL LOBBY AND THE MYTH OF JEWISH CONTROL*. Chicago: NOXVILLE, 2006.
- GEORGIΟΥ, H. S. *BRONZE AGE SHIPS AND RIGGING* . LIEGE, 1997.
- GREEN, MOLLY. *ΚΡΗΤΗ ΕΝΑΣ ΚΟΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ, 2001.
- GRIGORIADIS. «ENERGY DISCOVERIES IN THE EASTERN MEDITERRANEAN COFLICT OR COOPERATION?» *BILKENT UNIVERSITY*, 2016.
- HEDLEY, BULL. *Η ΑΝΑΡΧΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2007.
- J., MEARSHEIMER JOHN. *Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ* . ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2006.
- KARSH, EFRAIM. «ARABS AND TURKS WELCOMED THE BALFOUR DECLARATION.» *BESA*, NOVEMBER 2017: 23.
- KENNETH, LEVIN. *AMERICAN JEWS AND THEIR PROBLEM* . ANNUAL , TEL AVIVI : MID EAST SECURITY, No 159, 2019.
- KENNETH, WALTZ. *ΘΕΩΡΙΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2011.
- . *Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 2011.
- KOUSKOUVELIS, ILIAS. «INSTITUTIONALISM AND THE MACEDONIAN QUESTION.» *ACADEMIA EU*, SEPTEMBER 2004.
- . «THE PROBLEM WITH TURKEYS ZERO PROBLEMS .» *ACADEMIA EU*, 2013.
- KUHRT, A. *THE ANCIENT NEAR EAST 3000-330B.C*. LONDON: OXFORD, 1995.
- LION. *KUHRT*. LONDON: OXFORD, 1995.
- LION, CHARPIN &. *JAMOUS*. LONDON: OXFORD, 2005.

- LUTTWAK. *STRATEGY: THE LOGIC OF WAR AND PEACE*. NEW YORK: CAMBRIDGE, 1987.
- MAZIS, IOANNIS. «THE MEDITERRANEAN GEOPOLITICAL STRUCTURE AND THE MATTER OF RESOLVING THE CYPRUS ISSUE IN ACCORDANCE WITH THE ANNAN PLAN .» *ACADEMIA EU*, 2004: 14.
- MEARSHEIMER, WALT &. *ΤΟ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟ ΛΟΜΠΙ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ*. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΘΥΡΑΘΕΝ, 2006.
- MELEK, FIRAT. *ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ*. ΑΘΗΝΑ: Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ, 2012.
- MONK, HAMPSHER IAIN. *A HISTORY OF MODERN POLITICAL THOUGHT*. MALDEN MASSACHUSETTS, USA: BLACKWELL, 1992.
- NOAM CHOMSKY, GILBERT ACHCAR. *ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΔΥΝΑΜΗ, Η ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΛΥΤΡΟΠΟΝ, 2007.
- NOMIKOS, IOANNIS. «GREECE AND THE EASTERN MEDITERRANEAN ALLIANCE .» *BESA*, 17 JULY 2018: 3.
- NOWNES. *WHAT LOBBYISTS WANT (AND HOW THEY TRY TO GET IT)*. TEXAS: KNOXVILLE, 2006.
- OZGUNEL, C. *BATI ANADOLU*. LONDON: ADVENTURE, 1987.
- PETRAS, JAMES. *THE POWER OF ISRAEL IN THE UNITED STATES* . Chicago, 2007.
- PIERRE, LEVY. *ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (REALITE VIRTUELLE)*. ΑΘΗΝΑ: ΚΡΙΤΙΚΗ, 2001.
- RANA. *NEW ECONOMIC DIPLOMACY* . LONDON: ASHGATE, 2016.
- RICHARDSON, JEREMY. *PRESSURE GROUPS*. NEW YORK: OFXORD, 1993.
- RUBINEIRAN. «THE EASTERN MEDITERRANEAN TOWARDS A COORDINATED MARITIME SECURITY ENVIROMENT.» *ISA MEETING*, MARCH 2019.
- . «THE EASTERN MEDITERRANEAN TOWARDS A COORDINATED MARITIME SECURITY ENVIROMENT.» *ISA MEETING*, MARCH 2019.
- SIMON, SCHAMA. *THE STORY OF THE JEWS*. LONDON: THE BODLEY HEAD, 2013.
- SOTIROPOULOS. «THE ROLE OF ENERGY AS A GEOPOLITICAL FACTOR FOR THE CONSOLIDATION OF GREEK ISRAELI RELATIONS.» *REGIONAL SCIENCE INQUIRY*, 2016.
- SPYRIDON, LITSAS. «BAND WAGONING FOR PROFIT AND TURKEY ALLIANCE FORMATIONS AND VOLATILITY IN THE MIDDLE EAST.» *ISRAEL AFFAIRS*, 7 JANUARY 2014: 17.
- STERGIOU, ANDREAS. «GREK ISRAELI DEFENCE AND ENERGY TIES .» *ACADEMIA EU*, 1 FEBRUARY 2016: 13.
- . «TURKEY CYPRUS ISRAEL RELATIONS AND THE CYPRUS CONFLICT.» *ACADEMIA EU*, 14 SEPTEMBER 2016: 19.
- SZOKE. «THE NEW ENERGY ERA.» 2016.
- TZIAMPIRIS, ARISTOTLE. «GREEK FOREIGN POLICY IN THE SHADOW OF THE DEBT CRISIS.» *ACADEMIA EU*, 2006.
- TZIAMPIRIS, SPYRIDON N. LITSAS & ARISTOTLE. *FOREIGN POLICY UNDER AUSTERITY*. NEW YORK: PALGRAVE MACMILLAN , 2017.
- TZIARAS, ZENONAS. «THE NEW GEOPOLITICAL LAND SCAPE IN THE EASTERN MEDITERRANEAN THE ISRAELI PERCEPTION.» *ACADEMIA EU*, 2015: 12.
- TZIARRAS. «THE NEW GEOPOLITICS OF THE EATSREN MEDITERRANEAN.» *PRIO CYPRUS CENTER*, MARCH 2019.
- TZOGOPOULOS, GEORGE . «GREECE ISRAEL AND CHINAS BELT AND ROAD INIATIVE.» *BESAT*, OCTOBER 2014: 47.

WIGHT, MARTIN. *ΔΙΕΘΝΗΣ ΘΕΩΡΙΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ, 1998.
ZILBERMAN, SHIMON. *ENGLISH HEBREW DICTIONARY*. JERUSALEM, ISRAEL:
ZILBERMAN, 2006.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

...the

1.

2.

3.

...the

1.

2.

3.

...the

1.

2.

3.

...the

1.

2.

3.

...the

1.

2.

...the

1.

2.

...the

1.

2.

...the

1.

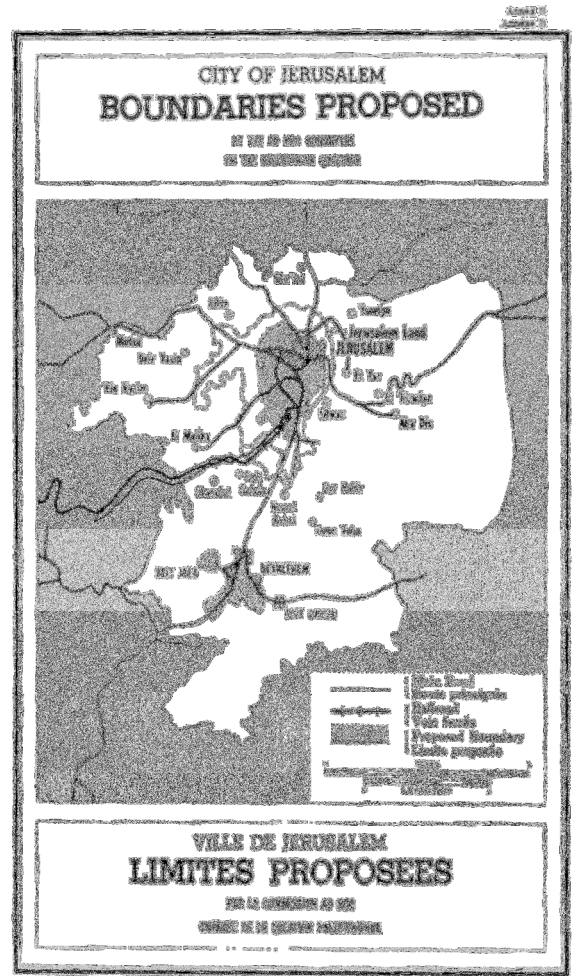
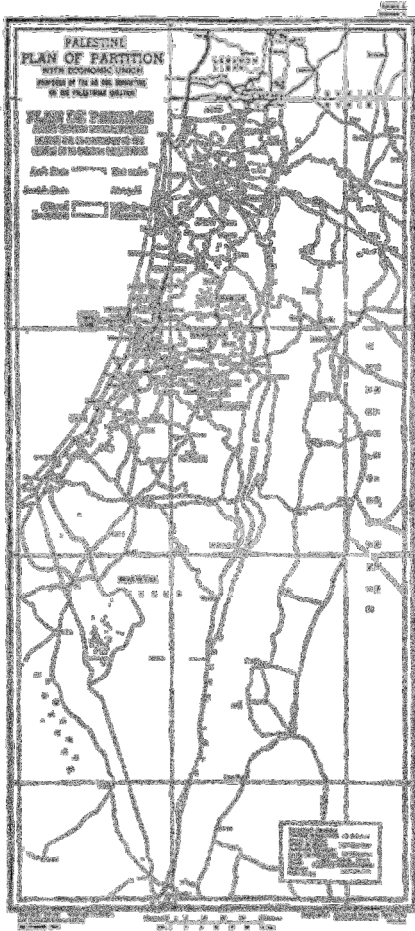
2.

...the

...the

...the

...the

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» EAST MED ACT DRAFT SESSION

ii

Calendar No. 142

116TH CONGRESS
1ST SESSION

S. 1102

To promote security and energy partnerships in the Eastern Mediterranean,
and for other purposes.

IN THE SENATE OF THE UNITED STATES

APRIL 10, 2019

MR. MENENDEZ (for himself, MR. RUBIO, MR. VAN HOLLEN, MR. PETERS, MR. COONS, MR. CRUZ, and MR. CRAMER) introduced the following bill, which was read twice and referred to the Committee on Foreign Relations

JULY 10, 2019

Reported by MR. RISCH, with an amendment

[Strike out all after the enacting clause and insert the part printed in italic]

A BILL

To promote security and energy partnerships in the Eastern
Mediterranean, and for other purposes.

1 *Be it enacted by the Senate and House of Representa-*
2 *tives of the United States of America in Congress assembled,*

Calendar No. 142

116TH CONGRESS

1ST SESSION **S. 1102**

To promote security and energy partnerships in the Eastern Mediterranean,
and for other purposes.

IN THE SENATE OF THE UNITED STATES

APRIL 10, 2019

MR. MENENDEZ (for himself, MR. RUBIO, MR. VAN HOLLEN, MR. PETERS, MR. COONS, MR. CRUZ, and MR. CRAMER) introduced the following bill; which was read twice and referred to the Committee on Foreign Relations

JULY 10, 2019

Reported by MR. RISCH, with an amendment

[Strike out all after the enacting clause and insert the part printed in italic]

[Strike out all after the enacting clause and insert the part printed in italic]

A BILL

To promote security and energy partnerships in the Eastern
Mediterranean, and for other purposes.

1 *Be it enacted by the Senate and House of Representa*
2 *tives of the United States of America in Congress assembled,*

3 SECTION 1. SHORT TITLE.

4 This Act may be cited as the “Eastern Mediterranean

5 Security and Energy Partnership Act of 2019”.

2

•S 1102 RS

1 SEC. 2. FINDINGS.

2 Congress makes the following findings:

3 (1) The security of partners and allies in the

4 Eastern Mediterranean region is critical to the secu5
rity of the United States and Europe.

6 (2) Greece is a valuable member of the North

7 Atlantic Treaty Organization (NATO) and a key pil8
lar of stability in the Eastern Mediterranean.

9 (3) Israel is a steadfast ally of the United
10 States and has been designated a “major non-NATO
11 ally” and “major strategic partner”.

12 (4) Cyprus is a key strategic partner and
13 signed a Statement of Intent with the United States
14 on November 6, 2018, to enhance bilateral security
15 cooperation.

16 (5) The countries of Greece, Cyprus, and Israel
17 have participated in critical trilateral summits to im18
prove cooperation on energy and security issues.

19 (6) Secretary of State Mike Pompeo partici20
pated in the trilateral summit among Israel, Greece,
21 and Cyprus on March 20, 2019.

22 (7) All four countries oppose any action in the
23 Eastern Mediterranean and the Aegean Sea that
24 could challenge stability, violate international law, or
25 undermine good neighborly relations, and in a joint
26 declaration on March 21, 2019, agreed to “defend

3

•S 1102 RS

1 against external malign influences in the Eastern
2 Mediterranean and the broader Middle East”.

3 (8) The recent discovery of potentially the re4
gion’s largest natural gas field off the Egyptian
5 coast and the newest discoveries of natural gas off
6 the Cypriot coast could represent a significant posi7
tive development for the Eastern Mediterranean and
8 the Middle East, enhancing the region’s strategic en9
ergy significance.

10 (9) Turkish government officials have expressed
11 an intent to purchase the S–400 system from the
12 Russian Federation, which could trigger the imposi13
tion of mandatory sanctions under the Countering
14 America’s Adversaries Through Sanctions Act (Pub15
lic Law 115–44).

16 (10) It is in the national security interests of
17 the United States to promote, achieve, and maintain
18 energy security among, and through cooperation
19 with, allies.

20 (11) Natural gas developments in the Eastern
21 Mediterranean have the potential to provide eco22
nomic gains and contribute to energy security in the
23 region and Europe, as well as support European ef24
forts to diversify away from natural gas supplied by
25 the Russian Federation.

4

•S 1102 RS

1 (12) The soon to be completed Trans Adriatic
2 Pipeline is a critical component of the Southern Gas
3 Corridor and the European Union’s efforts to diver4
sify energy resources.

5 (13) The proposed Eastern Mediterranean pipe6
line if commercially viable would provide for energy
7 diversification in accordance with the European
8 Union’s third energy package of reforms.

9 (14) The United States acknowledges the
10 achievements and importance of the Binational In1
dustrial Research and Development Foundation
12 (BIRD) and the United States-Israel Binational
13 Science Foundation (BSF) and supports continued
14 multiyear funding to ensure the continuity of the
15 programs of the Foundations.

16 (15) The United States has welcomed Greece's
17 allocation of 2 percent of its gross domestic product
18 (GDP) to defense in accordance with commitments
19 made at the 2014 NATO Summit in Wales.

20 (16) Energy exploration in the Eastern Medi21
terranean region must be safeguarded against
22 threats posed by terrorist and extremist groups, in23
cluding Hezbollah and any other actor in the region.

5

•S 1102 RS

1 (17) The energy exploration in the Republic of
2 Cyprus's Exclusive Economic Zone and territorial
3 waters—

4 (A) furthers United States interests by
5 providing a potential alternative to Russian gas
6 for United States allies and partners; and

7 (B) should not be impeded by other sov8
oreign states.

9 (18) The United States Government cooperates
10 closely with the Government of the Republic of Cy11
prus through information sharing agreements.

12 (19) United States officials have assisted the
13 Government of the Republic of Cyprus with crafting
14 that nation's national security strategy.

15 (20) The United States Government provides
16 training to Cypriot officials in areas such as cyberse17
curity, counterterrorism, and explosive ordnance dis18
posal and stockpile management.

19 (21) The Republic of Cyprus is a valued mem20
ber of the Proliferation Security Initiative to combat
21 the trafficking of weapons of mass destruction.

22 (22) The Republic of Cyprus continues to work
23 closely with the United Nations and regional part24
ners in Europe to combat terrorism and violent ex25
tremism.

6

•S 1102 RS

1 (23) Despite robust economic and security rela2
tions with the United States, the Republic of Cyprus
3 has been subject to a United States prohibition on
4 the export of defense articles and services since
5 1987.

6 (24) The 1987 arms prohibition was designed
7 to restrict United States arms sales and transfer to
8 the Republic of Cyprus and the occupied part of Cy9
prus to avoid hindering reunification efforts.

10 (25) At least 40,000 Turkish troops are sta11
tioned in the occupied part of Cyprus with some

12 weapons procured from the United States through
13 mainland Turkey.

14 (26) While the United States has, as a matter
15 of policy, avoided the provision of defense articles
16 and services to the Republic of Cyprus, the Govern17
ment of Cyprus has, in the past, sought to obtain
18 defense articles from other countries, including coun19
tries, such as Russia, that pose challenges to United
20 States interests around the world.

21 **SEC. 3. STATEMENT OF POLICY.**

22 It is the policy of the United States—

23 (1) to continue to actively participate in the tri24
lateral dialogue on energy, maritime security, cyber

7

•S 1102 RS

1 security and protection of critical infrastructure con2
ducted among Israel, Greece and Cyprus;

3 (2) to support diplomatic efforts with partners

4 and allies to deepen energy security cooperation

5 among Greece, Cyprus, and Israel and to encourage

6 the private sector to make investments in energy in7

frastructure in the Eastern Mediterranean region;

8 (3) to strongly support the completion of the

9 Trans Adriatic and Eastern Mediterranean Pipelines

10 and the establishment of liquified natural gas (LNG)

11 terminals across the Eastern Mediterranean as a

12 means of diversifying regional energy needs away

13 from the Russian Federation;

14 (4) to maintain a robust United States naval

15 presence and investments in the naval facility at

16 Souda Bay, Greece and develop deeper security co17

operation with the latter to include the recent MQ—

18 9 deployments to the Larissa Air Force Base and

19 United States Army helicopter training in central

20 Greece;

21 (5) to welcome Greece's commitment to move

22 forward with the Interconnector Greece-Bulgaria

23 (IGB pipeline) and additional LNG terminals that

24 will help facilitate delivery of non-Russian gas to the

25 Balkans and central Europe;

8

•S 1102 RS

1 (6) to support deepened security cooperation

2 with the Republic of Cyprus through the removal of

3 the arms embargo on the country;

4 (7) to support robust International Military

5 Education and Training (IMET) programming with

6 Greece and the Republic of Cyprus;

7 (8) to leverage relationships within the Euro8

pean Union to encourage investments in Cypriot bor9

der and maritime security;

10 (9) to support efforts to counter Russian Fed11

eration Government interference and influence in the

12 Eastern Mediterranean through increased security

13 cooperation with Greece, Cyprus, and Israel, to in14

clude intelligence sharing, cyber, and maritime do15
main awareness;
16 (10) to support the Republic of Cyprus efforts
17 to regulate its banking industry to ensure that it is
18 not used as a source of international money laun19
dering and encourages additional measures toward
20 that end;
21 (11) to strongly oppose any actions that would
22 trigger mandatory sanctions pursuant to section 231
23 of the Countering America's Adversaries Through
24 Sanctions Act (CAATSA) (Public Law 115–44), to

9

•S 1102 RS

1 include the purchase by Turkey of an S–400 system
2 from the Russian Federation;
3 (12) to continue robust official strategic en4
agement with Israel, Greece, and Cyprus;
5 (13) to urge countries in the region to deny
6 port services to the Russian Federation vessels de7
ployed to support the government of Bashar Al-
8 Assad in Syria;
9 (14) to support joint military exercises among
10 Israel, Greece, and Cyprus;
11 (15) to fully implement relevant CAATSA pro12
visions to prevent interference by the Government of
13 the Russian Federation in the region;
14 (16) to support efforts by countries in the re15
gion to demobilize military equipment supplied by
16 the Government of the Russian Federation in favor
17 of equipment provided by NATO and NATO-allied
18 member countries; and
19 (17) to strongly support the active and robust
20 participation of Israel, Cyprus, and Greece in the
21 Combating Terrorism Fellowship Program.
22 **SEC. 4. UNITED STATES-EASTERN MEDITERRANEAN EN23**
ERGY COOPERATION.
24 (a) IN GENERAL.—The Secretary of State, in con25
sultation with the Secretary of Energy, may enter into co-

10

•S 1102 RS

1 operative agreements supporting and enhancing dialogue
2 and planning involving international partnerships between
3 the United States and Israel, Greece, and Cyprus.
4 (b) ANNUAL REPORTS.—If the Secretary of State, in
5 consultation with the Secretary of Energy, enters into
6 agreements authorized under subsection (a), the Secretary
7 shall submit an annual report to the appropriate congres8
sional committees that describes—
9 (1) actions taken to implement such agree10
ments; and
11 (2) any projects undertaken pursuant to such
12 agreements.
13 (c) UNITED STATES-EASTERN MEDITERRANEAN EN14
ERGY CENTER.—The Secretary of Energy, in consultation
15 with the Secretary of State, may establish a joint United

16 States-Eastern Mediterranean Energy Center in the
 17 United States leveraging the experience, knowledge, and
 18 expertise of institutions of higher education and entities
 19 in the private sector, among others, in offshore energy de20
 velopment to further dialogue and collaboration to develop
 21 more robust academic cooperation in energy innovation
 22 technology and engineering, water science, technology
 23 transfer, and analysis of emerging geopolitical implica24
 tions, which include opportunities as well as crises and

11

•S 1102 RS

1 threats from foreign natural resource and energy acquisi2
 tions.

3 **SEC. 5. REPEAL OF PROHIBITION ON TRANSFER OF ARTI4
 CLES ON THE UNITED STATES MUNITIONS
 5 LIST TO THE REPUBLIC OF CYPRUS.**

6 (a) SENSE OF THE SENATE ON CYPRUS.—It is the
 7 sense of the Senate that—

8 (1) the direct sale or transfer of arms by the
 9 United States to the Republic of Cyprus would ad10
 vance United States security interests in Europe by
 11 helping to reduce the dependence of the Government
 12 of Cyprus on other countries for defense-related ma13
 teriel, including countries that pose challenges to
 14 United States interests around the world; and
 15 (2) it is in the interest of the United States—
 16 (A) to continue to support United Nations17
 facilitated efforts toward a comprehensive solu18
 tion to the division of Cyprus; and
 19 (B) for the Republic of Cyprus to join
 20 NATO's Partnership for Peace program.

21 (b) MODIFICATION OF PROHIBITION.—Section
 22 620C(e) of the Foreign Assistance Act of 1961 (22 U.S.C.
 23 2373(e)) is amended by adding at the end the following
 24 new paragraph:

12

•S 1102 RS

1 “(3) The requirement under paragraph (1) shall not
 2 apply to any sale or other provision of any defense article
 3 or service to Cyprus if the end-user of such defense article
 4 or service is the Republic of Cyprus.”.

5 (c) EXCLUSION OF THE GOVERNMENT OF THE RE6
 PUBLIC OF CYPRUS FROM CERTAIN RELATED REGULA7
 TIONS.—Beginning on the date of the enactment of this
 8 Act, the Secretary of State shall not apply a policy of de9
 nial for exports, re-exports, or transfers of defense articles
 10 and defense services destined for the Republic of Cyprus
 11 if—

12 (1) the request is made by or on behalf of the
 13 Republic of Cyprus; and

14 (2) the end-user of such defense articles or de15
 fense services is the Republic of Cyprus.

16 **SEC. 6. IMET COOPERATION WITH GREECE AND CYPRUS.**

17 There is authorized to be appropriated for fiscal year
 18 2020 \$2,000,000 for International Military Education and

19 Training (IMET) assistance for Greece and \$2,000,000
20 for such assistance for Cyprus. The assistance shall be
21 made available for the following purposes:
22 (1) Training of future leaders.
23 (2) Fostering a better understanding of the
24 United States.

13

•S 1102 RS

1 (3) Establishing a rapport between the United
2 States military and the country's military to build
3 alliances for the future.
4 (4) Enhancement of interoperability and capa5
bilities for joint operations.
6 (5) Focusing on professional military education.
7 (6) Enabling countries to use their national
8 funds to receive a reduced cost for other Department
9 of Defense education and training.
10 (7) Provision of English Language Training as11
sistance.

12 **SEC. 7. FOREIGN MILITARY FINANCING.**

13 There is authorized to be appropriated for fiscal year
14 2020 \$3,000,000 for Foreign Military Financing (FMF)
15 assistance for Greece to assist the country in meeting its
16 commitment as a member of the North Atlantic Treaty
17 Organization (NATO) to dedicate 20 percent of its de18
fense budget to enhance research and development.

19 **SEC. 8. LIMITATION ON TRANSFER OF F-35 AIRCRAFT TO
20 TURKEY.**

21 (a) IN GENERAL.—Except as provided under sub22
section (b), no funds may be obligated or expended—
23 (1) to transfer, facilitate the transfer, or au24
thorize the transfer of, an F-35 aircraft to the Re25
public of Turkey;

14

•S 1102 RS

1 (2) to transfer intellectual property or technical
2 data necessary for or related to any maintenance or
3 support of the F-35 aircraft; or
4 (3) to construct a storage facility for, or other5
wise facilitate the storage in Turkey of, an F-35 air6
craft transferred to Turkey.
7 (b) EXCEPTION.—The President may waive the limi8
tation under subsection (a) upon a written certification to
9 Congress that the Government of Turkey does not plan
10 or intend to accept delivery of the S-400 air defense sys11
tem.

12 (c) TRANSFER DEFINED.—In this section, the term
13 “transfer” includes the physical relocation outside of the
14 continental United States.

15 (d) APPLICABILITY.—The limitation under sub16
section (a) does not apply to F-35 aircraft operated by
17 the United States Armed Forces.

18 **SEC. 9. SENSE OF THE SENATE ON PURCHASE BY TURKEY
19 OF S-400 AIR DEFENSE SYSTEM.**

20 It is the sense of the Senate that, if the Government

21 of Turkey purchases the S–400 air defense system from
 22 the Russian Federation—
 23 (1) such a purchase would constitute a signifi24
 cant transaction within the meaning of section

15

•S 1102 RS

1 231(a) of the Countering Russian Influence in Eu2
 rope and Eurasia Act of 2017 (22 U.S.C. 9525(a));
 3 (2) such a purchase would endanger the integ4
 rity of the NATO alliance;
 5 (3) such a purchase would adversely affect on6
 going operations of the United States Armed Forces,
 7 including coalition operations in which the United
 8 States Armed Forces participate;
 9 (4) such a purchase would result in a signifi10
 cant impact to defense cooperation between the
 11 United States and Turkey;
 12 (5) such a purchase would significantly increase
 13 the risk of compromising United States defense sys14
 tems and operational capabilities; and
 15 (6) the President should faithfully execute the
 16 Countering Russian Influence in Europe and Eur17
 asia Act of 2017 by imposing and applying sanctions
 18 under section 235 of that Act (22 U.S.C. 9529) with
 19 respect to any individual or entity determined to
 20 have engaged in such a significant transaction.
 21 **SEC. 10. STRATEGY ON UNITED STATES SECURITY AND EN22**
ERGY COOPERATION IN THE EASTERN MEDI23
TERRANEAN.
 24 (a) IN GENERAL.—Not later than 90 days after the
 25 date of the enactment of this Act, the Secretary of State,

16

•S 1102 RS

1 in consultation with the Secretary of Defense and the Sec2
 retary of Energy, shall submit to the appropriate congres3
 sional committees a strategy on enhanced security and en4
 ergy cooperation with countries in the Eastern Mediterra5
 nean region, including Israel, Cyprus, and Greece.
 6 (b) ELEMENTS.—The report required under sub7
 section (a) shall include the following elements:
 8 (1) A description of United States participation
 9 in and support for the Eastern Mediterranean Nat10
 ural Gas Forum.
 11 (2) An evaluation of all possible delivery mecha12
 nisms into Europe for natural gas discoveries in the
 13 Eastern Mediterranean region.
 14 (3) An evaluation of efforts to protect energy
 15 exploration infrastructure in the region, including
 16 United States companies.
 17 (4) An assessment of the capacity of Cyprus to
 18 host an Energy Crisis Center in the region which
 19 could provide basing facilities in support search and
 20 rescue efforts in the event of an accident.
 21 (5) An assessment of the timing of natural gas
 22 delivery in the region as well as assessment of the

23 ultimate destination countries for the natural gas
24 delivery from the region.

17

•S 1102 RS

1 (6) A plan to work with United States busi2
nesses seeking to invest in Eastern Mediterranean
3 energy exploration, development, and cooperation.
4 (c) FORM.—The report required under subsection (a)
5 shall be submitted in unclassified form, but may contain
6 a classified annex.

**7 SEC. 11. REPORT ON RUSSIAN FEDERATION MALIGN INFLU8
ENCE IN THE EASTERN MEDITERRANEAN.**

9 (a) IN GENERAL.—Not later than 90 days after the
10 date of the enactment of this Act, the Secretary of State
11 shall submit to the appropriate congressional committees
12 a report on Russian Federation malign influence in Cy13
prus, Greece, and Israel since January 1, 2017.

14 (b) ELEMENTS.—The report required under sub15
section (a) shall include the following elements:

16 (1) An assessment of security, political, and en17
ergy goals of the Government of the Russian Fed18
eration in the Eastern Mediterranean.

19 (2) A description of energy projects of the Gov20
ernment of the Russian Federation in the Eastern
21 Mediterranean.

22 (3) A listing of Russian national ownership of
23 media outlets in these countries, including the name
24 of the media outlet, approximate viewership, and as-

18

•S 1102 RS

1 assessment of whether the outlet promotes pro-Krem2
lin views.

3 (4) An assessment of military engagement by
4 the Government of the Russian Federation in the se5
curity sector, including engagement by military
6 equipment and personnel contractors.

7 (5) An assessment of efforts supported by the
8 Government of the Russian Federation to influence
9 elections in the three countries, through the use of
10 cyber attacks, social media campaigns, or other ma11
lign influence techniques.

12 (6) An assessment of efforts by the Government
13 of the Russian Federation to intimidate and influ14
ence the decision by His All Holiness Ecumenical
15 Patriarch Bartholomew, leader of 300,000,000 Or16
thodox Christians worldwide, to grant autocephaly to
17 the Ukrainian Orthodox Church.

18 (c) FORM.—The report required under subsection (a)
19 shall be submitted in unclassified form, but may contain
20 a classified annex.

**21 SEC. 12. REPORT ON INTERFERENCE BY OTHER COUN22
TRIES IN THE EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE
23 OF CYPRUS AND AIRSPACE OF GREECE.**

24 (a) IN GENERAL.—Not later than 90 days after the
25 date of the enactment of this Act, the Secretary of State,

19

•S 1102 RS

1 in consultation with the Secretary of Defense and the Sec2
retary of Energy, shall submit to the appropriate congres3
sional committees a report listing incidents of interference
4 in efforts by the Republic of Cyprus to explore and exploit
5 natural resources in its Exclusive Economic Zone and vio6
lations of the airspace of the sovereign territory of Greece.

7 (b) ELEMENTS.—The report required under sub8
section (a) shall include the following elements:

9 (1) A listing of incidents since January 1,
10 2017, determined by the Secretary of State to inter11
fere in efforts by the Republic of Cyprus to explore
12 and exploit natural resources in its Exclusive Eco13
nomic Zone.

14 (2) A listing of incidents since January 1,
15 2017, determined by the Secretary of State to be
16 violations of the airspace of Greece by its neighbors.

17 (c) FORM.—The report required under subsection (a)
18 shall be submitted in unclassified form, but may contain
19 a classified annex.

20 SEC. 13. APPROPRIATE CONGRESSIONAL COMMITTEES.

21 In this Act, the term “appropriate congressional com22
mittees means” the Committee on Foreign Relations of
23 the Senate and the Committee on Foreign Affairs of the
24 House of Representatives.

20

•S 1102 RS**1 SECTION 1. SHORT TITLE.**

2 *This Act may be cited as the “Eastern Mediterranean*
3 *Security and Energy Partnership Act of 2019”.*

4 SEC. 2. FINDINGS.

5 *Congress makes the following findings:*

6 (1) *The security of partners and allies in the*
7 *Eastern Mediterranean region is critical to the secu8*
riety of the United States and Europe.

9 (2) *Greece is a valuable member of the North At10*
lantic Treaty Organization (NATO) and a key pillar
11 *of stability in the Eastern Mediterranean.*

12 (3) *Israel is a steadfast ally of the United States*
13 *and has been designated a “major non-NATO ally”*
14 *and “major strategic partner”.*

15 (4) *Cyprus is a key strategic partner and signed*
16 *a Statement of Intent with the United States on No17*
vember 6, 2018, to enhance bilateral security coopera18
tion.

19 (5) *The countries of Greece, Cyprus, and Israel*
20 *have participated in critical trilateral summits to*
21 *improve cooperation on energy and security issues.*

22 (6) *Secretary of State Mike Pompeo participated*
23 *in the trilateral summit among Israel, Greece, and*
24 *Cyprus on March 20, 2019.*

25 (7) *The United States, Israel, Greece, and Cy26*
prus oppose any action in the Eastern Mediterranean

21

•S 1102 RS

1 and the Aegean Sea that could challenge stability,
2 violate international law, or undermine good neigh3
borly relations, and in a joint declaration on March
4 21, 2019, agreed to “defend against external malign
5 influences in the Eastern Mediterranean and the
6 broader Middle East”.

7 (8) The recent discovery of what may be the re8
gion’s largest natural gas field off the Egyptian coast
9 and the newest discoveries of natural gas off the coast
10 of Cyprus could represent a significant and positive
11 development for the Eastern Mediterranean and the
12 Middle East, enhancing the region’s strategic energy
13 significance.

14 (9) Turkish government officials have expressed
15 an intent to purchase the S–400 system from the Rus16
sian Federation, which is subject to mandatory sanc17
tions under the Countering America’s Adversaries
18 Through Sanctions Act (Public Law 115–44).

19 (10) It is in the national security interest of the
20 United States to promote, achieve, and maintain en21
ergy security among, and through cooperation with,
22 allies.

23 (11) Natural gas developments in the Eastern
24 Mediterranean have the potential to provide economic
25 gains and contribute to energy security in the region

22

•S 1102 RS

1 and Europe, as well as support European efforts to
2 diversify away from natural gas supplied by the Rus3
sian Federation.

4 (12) The soon to be completed Trans Adriatic
5 Pipeline is a critical component of the Southern Gas
6 Corridor and the European Union’s efforts to diver7
sify energy resources.

8 (13) The proposed Eastern Mediterranean pipe9
line, if commercially viable, would provide for energy
10 diversification in accordance with the European
11 Union’s third energy package of reforms.

12 (14) The United States acknowledges the achieve13
ments and importance of the Binational Industrial
14 Research and Development Foundation (BIRD) and
15 the United States-Israel Binational Science Founda16
tion (BSF) and supports continued multiyear fund17
ing to ensure the continuity of the programs of the
18 Foundations.

19 (15) The United States has welcomed Greece’s a20
location of 2 percent of its gross domestic product
21 (GDP) to defense in accordance with commitments
22 made at the 2014 NATO Summit in Wales.

23 (16) Energy exploration in the Eastern Medi24
terranean region must be safeguarded against threats

23

•S 1102 RS

1 posed by terrorist and extremist groups, including
2 Hezbollah and any other actor in the region.

3 (17) The energy exploration in the Republic of
4 Cyprus's Exclusive Economic Zone and territorial
5 waters—

6 (A) furthers United States interests by pro7
8 viding a potential alternative to Russian gas for
9 United States allies and partners; and
10 (B) should not be impeded by other sov10
11 ereign states.

12 (18) The United States Government cooperates
13 closely with Cyprus, Greece, and Israel through infor13
14 mation sharing agreements.

15 (19) United States officials have assisted the
16 Government of the Republic of Cyprus with crafting
17 that nation's national security strategy.

18 (20) The United States Government provides
19 training to Cypriot officials in areas such as cyberse19
20 curity, counterterrorism, and explosive ordnance dis20
21 posal and stockpile management.

22 (21) Israel, Greece, and Cyprus are valued mem22
23 bers of the Proliferation Security Initiative to combat
24 the trafficking of weapons of mass destruction.

24

•S 1102 RS

1 (22) The Republic of Cyprus continues to work
2 closely with the United Nations and regional partners
3 in Europe to combat terrorism and violent extremism.

4 (23) Despite robust economic and security rela5
6 tions with the United States, the Republic of Cyprus
7 has been subject to a United States prohibition on the
8 export of defense articles and services since 1987.

9 (24) The 1987 arms prohibition was designed to
10 restrict United States arms sales and transfers to the
11 Republic of Cyprus and the occupied part of Cyprus
12 to avoid hindering reunification efforts.

13 (25) At least 40,000 Turkish troops are stationed
14 in the occupied part of Cyprus with some weapons
15 procured from the United States through mainland
16 Turkey.

17 (26) While the United States has, as a matter of
18 policy, avoided the provision of defense articles and
19 services to the Republic of Cyprus, the Government of
20 Cyprus has, in the past, sought to obtain defense arti20
21 cles from other countries, including countries, such as
22 Russia, that pose challenges to United States interests
23 around the world.

24 SEC. 3. STATEMENT OF POLICY.

25 It is the policy of the United States—

25

•S 1102 RS

1 (1) to continue to actively participate in the tri2
2 lateral dialogue on energy, maritime security, cyber3

security and protection of critical infrastructure conducted among Israel, Greece, and Cyprus;
 5 (2) to support diplomatic efforts with partners
 6 and allies to deepen energy security cooperation
 7 among Greece, Cyprus, and Israel and to encourage
 8 the private sector to make investments in energy infrastructure in the Eastern Mediterranean region;
 10 (3) to strongly support the completion of the
 11 Trans Adriatic and Eastern Mediterranean Pipelines
 12 and the establishment of liquified natural gas (LNG)
 13 terminals across the Eastern Mediterranean as a
 14 means of diversifying regional energy needs away
 15 from the Russian Federation;
 16 (4) to maintain a robust United States naval
 17 presence and investments in the naval facility at
 18 Souda Bay, Greece and develop deeper security cooperation with Greece to include the recent MQ-9 deployments to the Larissa Air Force Base and United
 21 States Army helicopter training in central Greece;
 22 (5) to welcome Greece's commitment to move forward with the Interconnector Greece-Bulgaria (IGB
 24 pipeline) and additional LNG terminals that will

26

•S 1102 RS

1 help facilitate delivery of non-Russian gas to the Balkans and central Europe;
 3 (6) to support deepened security cooperation
 4 with the Republic of Cyprus through the removal of
 5 the arms embargo on the country;
 6 (7) to support robust International Military
 7 Education and Training (IMET) programming with
 8 Greece and the Republic of Cyprus;
 9 (8) to leverage relationships within the European
 10 Union to encourage investments in Cypriot border
 11 and maritime security;
 12 (9) to support efforts to counter Russian Federation interference and influence in the Eastern Mediterranean through increased security cooperation with
 15 Greece, Cyprus, and Israel, to include intelligence
 16 sharing, cyber, and maritime domain awareness;
 17 (10) to support the Republic of Cyprus' efforts to
 18 regulate its banking industry to ensure that it is not
 19 used as a source of international money laundering
 20 and encourage additional measures toward that end;
 21 (11) to strongly oppose any actions that would
 22 trigger mandatory sanctions pursuant to section 231
 23 of the Countering America's Adversaries Through
 24 Sanctions Act (CAATSA) (Public Law 115-44), to

27

•S 1102 RS

1 include the purchase by Turkey of an S-400 system
 2 from the Russian Federation;
 3 (12) to continue robust official strategic engagement with Israel, Greece, and Cyprus;
 5 (13) to urge countries in the region to deny port

6 services to Russian Federation vessels deployed to
 7 support the government of Bashar Al-Assad in Syria;
 8 (14) to support joint military exercises among
 9 Israel, Greece, and Cyprus;
 10 (15) to fully implement relevant CAATSA provi1
 sions to prevent interference by the Russian Federa12
 tion in the region;
 13 (16) to support efforts by countries in the region
 14 to demobilize military equipment supplied by the
 15 Russian Federation in favor of equipment provided
 16 by NATO and NATO-allied member countries; and
 17 (17) to strongly support the active and robust
 18 participation of Israel, Cyprus, and Greece in the
 19 Combating Terrorism Fellowship Program.
 20 **SEC. 4. UNITED STATES-EASTERN MEDITERRANEAN EN21**
ERGY COOPERATION.
 22 (a) IN GENERAL.—The Secretary of State, in coordi23
 nation with the Secretary of Energy, may enter into cooper24
 ative agreements supporting and enhancing dialogue and
 25 planning involving international partnerships between the

28

•S 1102 RS

1 United States and Israel, Greece, and the Republic of Cy2
 prus.
 3 (b) ANNUAL REPORTS.—If the Secretary of State, in
 4 coordination with the Secretary of Energy, enters into
 5 agreements authorized under subsection (a), the Secretary
 6 shall submit an annual report to the appropriate congres7
 sional committees that describes—
 8 (1) actions taken to implement such agreements;
 9 and
 10 (2) any projects undertaken pursuant to such
 11 agreements.
 12 (c) UNITED STATES-EASTERN MEDITERRANEAN EN13
 ERGY CENTER.—The Secretary of Energy, in coordination
 14 with the Secretary of State, may establish a joint United
 15 States-Eastern Mediterranean Energy Center in the United
 16 States leveraging the experience, knowledge, and expertise
 17 of institutions of higher education and entities in the pri18
 vate sector, among others, in offshore energy development
 19 to further dialogue and collaboration to develop more robust
 20 academic cooperation in energy innovation technology and
 21 engineering, water science, technology transfer, and anal22
 ysis of emerging geopolitical implications, which include
 23 opportunities as well as crises and threats from foreign nat24
 ural resource and energy acquisitions.

29

•S 1102 RS

1 **SEC. 5. REPEAL OF PROHIBITION ON TRANSFER OF ARTI2**
CLES ON THE UNITED STATES MUNITIONS
 3 **LIST TO THE REPUBLIC OF CYPRUS.**
 4 (a) SENSE OF CONGRESS ON CYPRUS.—It is the sense
 5 of Congress that—
 6 (1) allowing for the export, re-export or transfer
 7 of arms subject to the United States Munitions List

8 (part 121 of title 22, Code of Federal Regulations) to
 9 the Republic of Cyprus would advance United States
 10 security interests in Europe by helping to reduce the
 11 dependence of the Government of the Republic of Cy12
 prus on other countries, including countries that pose
 13 challenges to United States interests around the
 14 world, for defense-related materiel; and
 15 (2) it is in the interest of the United States—
 16 (A) to continue to support United Nations17
 facilitated efforts toward a comprehensive solu18
 tion to the division of Cyprus; and
 19 (B) for the Republic of Cyprus to join
 20 NATO's Partnership for Peace program.
 21 (b) MODIFICATION OF PROHIBITION.—Section 620C(e)
 22 of the Foreign Assistance Act of 1961 (22 U.S.C. 2373(e))
 23 is amended—
 24 (1) in paragraph (1), by striking “Any agree25
 ment” and inserting “Except as provided in para26
 graph (3), any agreement”; and

30

•S 1102 RS

1 (2) by adding at the end the following new para2
 graph:
 3 “(3) The requirement under paragraph (1) shall
 4 not apply to any sale or other provision of any de5
 fense article or defense service to Cyprus if the end6
 user of such defense article or defense service is the
 7 Government of the Republic of Cyprus.”.
 8 (c) EXCLUSION OF THE GOVERNMENT OF THE REPUB9
 LIC OF CYPRUS FROM CERTAIN RELATED REGULATIONS.—
 10 (1) IN GENERAL.—Subject to subsection (d) and
 11 except as provided in paragraph (2), beginning on the
 12 date of the enactment of this Act, the Secretary of
 13 State shall not apply a policy of denial for exports,
 14 re-exports, or transfers of defense articles and defense
 15 services destined for or originating in the Republic of
 16 Cyprus if—
 17 (A) the request is made by or on behalf of
 18 the Government of the Republic of Cyprus; and
 19 (B) the end-user of such defense articles or
 20 defense services is the Government of the Repub21
 lic of Cyprus.
 22 (2) EXCEPTION.—This exclusion shall not apply
 23 to any denial based upon credible human rights con24
 cerns.

31

•S 1102 RS

1 (d) LIMITATIONS ON THE TRANSFER OF ARTICLES ON
 2 THE UNITED STATES MUNITIONS LIST TO THE REPUBLIC
 3 OF CYPRUS.—
 4 (1) IN GENERAL.—The policy of denial for ex5
 ports, re-exports, or transfers of defense articles on the
 6 United States Munitions List to the Republic of Cy7
 prus shall remain in place unless the President deter8
 mines and certifies to the appropriate congressional

9 committees not less than annually that—
 10 (A) the Government of the Republic of Cy11
 prus is continuing to cooperate with the United
 12 States Government in efforts to implement re13
 forms on anti-money laundering regulations and
 14 financial regulatory oversight; and
 15 (B) the Government of the Republic of Cy16
 prus has made and is continuing to take the
 17 steps necessary to deny Russian military vessels
 18 access to ports for refueling and servicing.
 19 (2) WAIVER.—The President may waive the lim20
 itations contained in this subsection for one fiscal
 21 year if the President determines that it is essential to
 22 the national security interests of the United States to
 23 do so.

32

•S 1102 RS

1 (3) APPROPRIATE CONGRESSIONAL COMMITTEES

2 DEFINED.—In this section, the term “appropriate
 3 congressional committees” means—4 (A) the Committee on Foreign Relations
 5 and the Committee on Armed Services of the
 6 Senate; and7 (B) the Committee on Foreign Affairs and
 8 the Committee on Armed Services of the House
 9 of Representatives.**10 SEC. 6. IMET COOPERATION WITH GREECE AND THE RE11
 PUBLIC OF CYPRUS.**12 There is authorized to be appropriated \$1,300,000 for
 13 fiscal year 2020, \$1,500,000 for fiscal year 2021, and
 14 \$1,800,000 for fiscal year 2022 for International Military
 15 Education and Training (IMET) assistance for Greece and
 16 \$200,000 for fiscal year 2020, \$500,000 for fiscal year 2021,
 17 and \$750,000 for fiscal year 2022 for such assistance for
 18 the Republic of Cyprus. The assistance shall be made avail19
 able for the following purposes:

20 (1) Training of future leaders.

21 (2) Fostering a better understanding of the
 22 United States.23 (3) Establishing a rapport between the United
 24 States military and the country’s military to build
 25 alliances for the future.

33

•S 1102 RS1 (4) Enhancement of interoperability and capa2
 bilities for joint operations.

3 (5) Focusing on professional military education.

4 (6) Enabling countries to use their national
 5 funds to receive a reduced cost for other Department
 6 of Defense education and training.**7 SEC. 7. FOREIGN MILITARY FINANCING.**8 (a) AUTHORIZATION OF APPROPRIATIONS.—There is
 9 authorized to be appropriated for fiscal year 2020
 10 \$3,000,000 for Foreign Military Financing (FMF) assist1
 11 ance for Greece to assist the country in meeting its commit12

ment as a member of the North Atlantic Treaty Organiza¹³
 tion (NATO) to dedicate 20 percent of its defense budget¹⁴
 to enhance research and development.

15 (b) *SENSE OF CONGRESS.*—It is the sense of Congress¹⁶
 that Greece should receive robust support under the Euro¹⁷
 pean Recapitalization Incentive Program implemented by¹⁸
 the Department of Defense.

19 **SEC. 8. LIMITATION ON TRANSFER OF F-35 AIRCRAFT TO**
 20 **TURKEY.**

21 (a) *IN GENERAL.*—Except as provided under sub²²
 section (b), no funds may be obligated or expended—

23 (1) to transfer, facilitate the transfer, or author²⁴
 ize the transfer of an F-35 aircraft to the Republic²⁵
 of Turkey;

34

•S 1102 RS

1 (2) to transfer intellectual property or technical²
 2 data necessary for or related to any maintenance or³
 support of the F-35 aircraft; or

4 (3) to construct a storage facility for, or other⁵
 wise facilitate the storage in Turkey of, an F-35 air⁶
 craft transferred to Turkey.

7 (b) *EXCEPTION.*—The President may waive the limita⁸
 tion under subsection (a) upon a written certification to⁹
 Congress that the Government of Turkey does not plan or¹⁰
 intend to accept delivery of the S-400 air defense system.

11 (c) *TRANSFER DEFINED.*—In this section, the term¹²
 “transfer” includes the physical relocation outside of the¹³
 continental United States.

14 (d) *APPLICABILITY.*—The limitation under subsection¹⁵
 (a) does not apply to F-35 aircraft operated by the United¹⁶
 States Armed Forces.

17 **SEC. 9. SENSE OF CONGRESS ON PURCHASE BY TURKEY OF**
 18 **S-400 AIR DEFENSE SYSTEM.**

19 It is the sense of Congress that, if the Government of²⁰
 Turkey purchases the S-400 air defense system from the²¹
 Russian Federation—

22 (1) such a purchase would constitute a signif²³
 cant transaction within the meaning of section 231(a)²⁴
 of the Countering Russian Influence in Europe and²⁵
 Eurasia Act of 2017 (22 U.S.C. 9525(a));

35

•S 1102 RS

1 (2) such a purchase would endanger the integrity²
 2 and interoperability of the NATO alliance;

3 (3) such a purchase would adversely affect ongo⁴
 ing operations of the United States Armed Forces, in⁵
 cluding coalition operations in which the United⁶
 States Armed Forces participate;

7 (4) such a purchase would result in a significant⁸
 8 impact to defense cooperation between the United⁹
 States and Turkey;

10 (5) such a purchase would significantly increase¹¹
 the risk of compromising United States defense sys¹²
 tems and operational capabilities; and

13 (6) *the Countering Russian Influence in Europe*
 14 *and Eurasia Act of 2017 mandates the imposition of*
 15 *sanctions under section 235 of that Act (22 U.S.C.*
 16 *9529) with respect to any individual or entity deter*
 17 *mined to have engaged in such a significant trans*
 18 *action.*

19 **SEC. 10. STRATEGY ON UNITED STATES SECURITY AND EN**
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000
1001
1002
1003
1004
1005
1006
1007
1008
1009
1010
1011
1012
1013
1014
1015
1016
1017
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040
1041
1042
1043
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1050
1051
1052
1053
1054
1055
1056
1057
1058
1059
1060
1061
1062
1063
1064
1065
1066
1067
1068
1069
1070
1071
1072
1073
1074
1075
1076
1077
1078
1079
1080
1081
1082
1083
1084
1085
1086
1087
1088
1089
1090
1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1100
1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1110
1111
1112
1113
1114
1115
1116
1117

14 (b) *ELEMENTS.*—The report required under subsection
 15 (a) shall include the following elements:
 16 (1) An assessment of security, political, and en17
 ergy goals of the Russian Federation in the Eastern
 18 Mediterranean.
 19 (2) A description of energy projects of the Gov20
 ernment of the Russian Federation in the Eastern
 21 Mediterranean.
 22 (3) A listing of Russian national ownership of
 23 media outlets in these countries, including the name
 24 of the media outlet, approximate viewership, and as-

38

•S 1102 RS

1 sessment of whether the outlet promotes pro-Kremlin
 2 views.

3 (4) An assessment of military engagement by the
 4 Government of the Russian Federation in the security
 5 sector, including engagement by military equipment
 6 and personnel contractors.

7 (5) An assessment of efforts supported by the
 8 Government of the Russian Federation to influence
 9 elections in the three countries, through the use of
 10 cyber attacks, social media campaigns, or other ma11
 lign influence techniques.

12 (6) An assessment of efforts by the Government
 13 of the Russian Federation to intimidate and influence
 14 the decision by His All Holiness Ecumenical Patri15
 arch Bartholomew, leader of 300,000,000 Orthodox
 16 Christians worldwide, to grant autocephaly to the
 17 Ukrainian Orthodox Church.

18 (c) *FORM.*—The report required under subsection (a)
 19 shall be submitted in unclassified form, but may contain
 20 a classified annex.

21 **SEC. 12. REPORT ON INTERFERENCE BY OTHER COUNTRIES**
 22 **IN THE EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE OF THE**
 23 **REPUBLIC OF CYPRUS.**

24 (a) *IN GENERAL.*—Not later than 90 days after the
 25 date of the enactment of this Act, the Secretary of State,

39

•S 1102 RS

1 in consultation with the Secretary of Defense and the Sec2
 retary of Energy, shall submit to the appropriate congres3
 sional committees a report listing incidents since January
 4 1, 2017, determined by the Secretary of State to interfere
 5 in efforts by the Republic of Cyprus to explore and exploit
 6 natural resources in its Exclusive Economic Zone.

7 (b) *FORM.*—The report required under subsection (a)
 8 shall be submitted in unclassified form, but may contain
 9 a classified annex.

10 **SEC. 13. REPORT ON INTERFERENCE BY OTHER COUNTRIES**
 11 **IN THE AIRSPACE OF GREECE.**

12 (a) *IN GENERAL.*—Not later than 90 days after the
 13 date of the enactment of this Act, the Secretary of State,
 14 in consultation with the Secretary of Defense, shall submit
 15 to the appropriate congressional committees a report listing

16 incidents since January 1, 2017, determined by the Secretary of State to be violations of the airspace of the sovereign territory of Greece by its neighbors.

19 (b) FORM.—The report required under subsection (a) shall be submitted in unclassified form, but may contain a classified annex.

22 SEC. 14. APPROPRIATE CONGRESSIONAL COMMITTEES.

23 In this Act, the term “appropriate congressional committees” means the Committee on Foreign Relations of the

40

•S 1102 RS

1 Senate and the Committee on Foreign Affairs of the House
2 of Representatives.

Calendar No. 142

116TH CONGRESS
1ST SESSION **S. 1102**

A BILL

To promote security and energy partnerships in the Eastern Mediterranean, and for other purposes.

JULY 10, 2019

Reported with an amendment

Calendar No. 142

116TH CONGRESS
1ST SESSION **S. 1102**

A BILL

To promote security and energy partnerships in the Eastern Mediterranean, and for other purposes.

JULY 10, 2019
Reported with an amendment

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΙΣΡΑΗΛ

- Ένωση για τη Μεσόγειο (UNION FOR THE MEDITERRANEAN)
- Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για το Νερό (EU Water for Life Initiative - EUWI)
- Συμφωνία Γεωργικής Συνεργασίας

AGREEMENT OF AGRICULTURAL COOPERATION BETWEEN THE GOVERNMENTS OF THE STATE OF ISRAEL AND THE HELLENIC REPUBLIC

Date of signature:07/10/1991

Date of entry into force: 29/08/1994

Place of signature: ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1347

- **Συμφωνία στον τομέα Αερομεταφορών**
- AIR TRANSPORT AGREEMENT

Date of signature:15/07/1952

Date of entry into force:15/04/1953

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):162

- **Συμφωνία στον τομέα του Εμπορίου**

COMMERCIAL AGREEMENT

Date of signature:30/01/1969

Date of entry into force:30/01/1969

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):711

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Ανάπτυξης**

CULTURE
AGREEMENT BETWEEN THE GOV.OF THE HELLENIC REPUBLIC AND THE GOV. OF THE STATE OF ISRAEL ON
COOPERATION IN THE FIELDS OF CULTURE,EDUCATION &SCIENCE

Date of signature:18/05/1992

Date of entry into force:

Place of signature:JERUSALEM

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Φαρμάκων**

DRUGS

AGREEMENT ON COOPERATION IN COMBATTING ILLICIT TRAFFICKING AND ABUSE OF NARCOTIC DRUGS & TERRORISM & OTHER SERIOUS CRIMES

Date of signature:05/04/1995

Date of entry into force:17/12/1996

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1198

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Οικονομίας**

ECONOMY

AGREEMENT BETWEEN THE GOV.OF THE HELLENIC REPUBLIC AND THE GOV.OF THE STATE OF ISRAEL ON ECONOMIC AND TECHNOLOGICAL COOPERATION

Date of signature:18/05/1992

Date of entry into force:01/10/2006

Place of signature:JERUSALEM

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1489

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Οικονομίας**

ECONOMY

AGREEMENT BETWEEN THE GOV.OF THE HELLENIC REPUBLIC AND THE GOV.OF THE STATE OF ISRAEL ON ECONOMIC AND

TECHNOLOGICAL COOPERATION

Date of signature:18/05/1992 Date of entry into force:01/10/2006

Place of signature:JERUSALEM State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1489

- **Συμφωνία στον τομέα Βιομηχανικής Ανάπτυξης**

INDUSTRIAL DEVELOPMENT

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL AND THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC ON BILATERAL COOPERATION IN PRIVATE SECTOR,INDUSTRIAL RESEARCH DEVELOPMENT

Date of signature:14/02/2006

Date of entry into force:13/03/2007

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1497

- **Συμφωνία στον τομέα Aircraft-Space Object**

AIRCRAFT- SPACE OBJECTS
EXCHANGE OF LETTERS FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION FROM SEA AND AIR TRANSPORT
INCOMES

Date of signature:22/07/1952

Date of entry into force:22/07/1952

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):76

- **Συμφωνία συνεργασίας στον τομέα της Ιατρικής**

MEDICINE
AGREEMENT BETWEEN THE STATE OF ISRAEL AND THE GOV.OF THE HELLENIC REPUBLIC ON COOPERATION
IN THE FIELDS OF HEALTH AND MEDICINE

Date of signature:09/03/1992

Date of entry into force:02/08/1993

Place of signature:JERUSALEM

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1064

- **MFN - Convention on Commerce and Navigation**

MFN
CONVENTION ON COMMERCE AND NAVIGATION

Date of signature:22/07/1952

Date of entry into force:22/07/1952

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):75

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα του Τουρισμού**

MIXED COMMISSION
AGREEMENT ON COOPERATION IN THE FIELD OF TOURISM

Date of signature:22/06/1980

Date of entry into force:22/07/1980

Place of signature:JERUSALEM

State:Greece Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Ναυσιπλοΐας**

NAVIGATION
CONVENTION ON COMMERCE AND NAVIGATION

Date of signature:22/07/1952

Date of entry into force:22/07/1952

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):75

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Τηλεπικοινωνιών**

POST AND TELECOMMUNICATIONS
AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL AND THE GOVERNMENT OF THE
HELLENIC REPUBLIC FOR COOPERATION IN THE FIELDS OF POSTS AND TELECOMMUNICATIONS

Date of signature:24/09/2001

Date of entry into force:24/06/2003

Place of signature:Jerusalem

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1414

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Φόρων**

TAXES

CONVENTION BETWEEN THE STATE OF ISRAEL AND THE HELLENIC REPUBLIC FOR THE AVOIDANCE OF
DOUBLE TAXATION AND FOR THE PREVENTION OF FISCAL EVASION WITH RESPECT TO TAXES ON INCOME

Date of signature:24/10/1995

Date of entry into force:06/03/1998

Place of signature:JERUSALEM

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1406

EXCHANGE OF LETTERS FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION FROM SEA AND AIR TRANSPORT
INCOMES

Date of signature:22/07/1952

Date of entry into force:22/07/1952

Place of signature:ATHENS

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):76

- **Συμφωνία στον τομέα Οικονομίας και Τεχνολογίας**

TECHNICAL COOPERATION

AGREEMENT BETWEEN THE GOV.OF THE HELLENIC REPUBLIC AND THE GOV.OF THE STATE OF ISRAEL ON ECONOMIC AND TECHNOLOGICAL COOPERATION

Date of signature:18/05/1992

Date of entry into force:01/10/2006

Place of signature:JERUSALEM

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):1489

- **Συμφωνία Συνεργασίας: VISA**

VISA

EXCHANGE OF NOTES CONSTITUTING AN AGREEMENT RELATING TO VISAS- NATIONAL AND DIPLOMATIC PASSPORTS

Date of signature:

Date of entry into force:28/03/1969

Place of signature:

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):712

- **Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Air Service**

Agreements with No Subject associated to AIR SERVICE AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL AND THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC

Date of signature:18/10/2010

Date of entry into force:19/08/2011

Place of signature:JERUSALEM

State:Greece

Publication number in "Kitvai Amana" (Israel's official publication journal):

- **Μνημόνιο Συναντίληψης**

Μνημόνιο Συναντίληψης μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων της Ελληνικής Δημοκρατίας (Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων) και του Εβραϊκού Μουσείου της Ελλάδας (οι οποίοι αμφότεροι θα καλούνται εφεξής η "Ελληνική πλευρά" και του Yad Vashem, του Ιδρύματος για τη Μνήμη των Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος (το οποίο θα καλείται εφεξής "Yad Vashem") οι οποίοι θα καλούνται εφεξής "τα μέρη".

Υπεγράφη στην Αθήνα στις 26 Ιανουαρίου 2017.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ

AGREEMENT OF AGRICULTURAL COOPERATION
 BETWEEN THE GOVERNMENTS OF THE STATE OF ISRAEL
 AND THE HELLENIC REPUBLIC

Aiming at developing and promoting the cooperation of their two countries in the agricultural field and taking into consideration the meeting of the Ministers of Agriculture of the two countries in Jerusalem, on June 23, 1991, when the above endeavour was expressed, the Government of the Greek Democracy and the Government of the State of Israel, agreed upon the following:

Article 1

The two Parties will cooperate in the agricultural field, on the basis of the laws prevailing in each country.

Article 2

The cooperation referred to in Article 1 of the present Agreement, will comprise the sectors of Agricultural Research and Development, as well as agricultural training and practice.

2.1 More specifically, the cooperation will include activities in the following specific fields:

a) Land Reclamation

Dams, lake reservoirs, irrigation works, water resources. Project specifications. Waste water recycling.

b) Aquaculture and Fisheries

Development of fish farming in sea and fresh water (grey mullet, shrimps, etc.) both in the open sea and coastal areas.

Problems of environmental pollution related to aquaculture, biological processing introduction of new marine species for cultivation. Improvement of the commercial yields of the fishing fleet.

c) Pasture

Improving methods, in view of increasing the grazing capacity of pastures mainly in arid zones with a mediterranean climate with an aim to better utilize these areas for the development of sheep and goat production with parallel soil protection.

d) Agricultural exploitation - Crops

Development, technology and know-how of greenhouses. Development of mediterranean crops. Prevention of Plant diseases and integrated biological control of pests. Solving of problems in cotton cultivation, improving seeds and the relevant agricultural technology.

e) Food technology

Solving of problems and improvement in quality of processed products.

f) Livestock growing - Veterinary field

Improving of livestock production. Prevention and control of animal diseases. Protection of Public Health.

g) Forestry - Environment

Protection of Environment and Forests.

h) Marketing Research

Research on marketing and promotion of agricultural products.

2.2 Financial Resources

Each Party will examine the possibilities to mobilize international financial resources, such as those granted by the EEC, the FAO, etc., implementig the joint agricultural research programme of activity for both countries.

2.3 Agricultural Training

In case one of the Parties expresses interest in agricultural training and extension - following a request through diplomatic channels - the other Party will agree to the dispatch of experts, technicians and producers to Institutes, Agricultural experimental Stations, Agricultural Research Centers, modern farms and Institutions, for a period of one (1) month, as well as their participation to Seminars, Conferences and events on agricultural matters to be organized in each country.

Article 3

In order to implement this Agreement, materialize Article 2 and set priorities, a joint Committee of agricultural experts will be established by the Services and Institutions of the two Ministries, with the assistance of professional bodies. The Committee will nominate the relevant working teams for every subject and activity and will supervise these teams.

The above Committee will meet once a year alternately in Athens and Jerusalem. The place and time of the meeting will be agreed upon by the Ministers of Agriculture of both countries.

Article 4

Each Party will cover the cost of stay, food and flight of its representatives. The host country will undertake the transportation costs within its territory.

Article 5

5.1 This Agreement will be ratified in accordance with the regulations prevailing in each one of the Parties. The Agreement shall enter into force when ratified documents of the Agreement shall be exchanged through diplomatic channels, according to the requirements in effect in the two countries.

- 5.2 The Parties undertake not to transmit to third parties - without the approval of the other Party - scientific or other information on Agricultural Research which they get in any form, within the frame of this Agreement.
- 5.3 This Agreement shall be in force for five (5) years and shall automatically be extended for successive periods of one (1) year unless either of the Parties denounces in written the Agreement, six (6) months before its expiration.

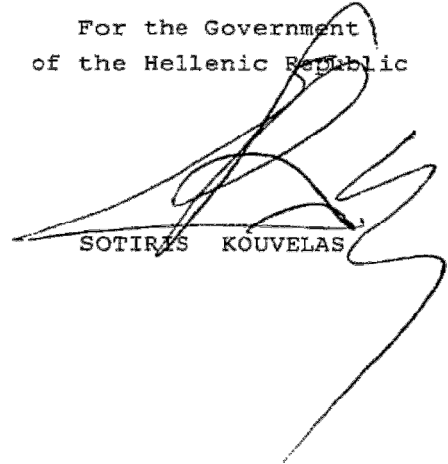
Done and signed in Athens, on 7th of October 1991, corresponding to 29 Tishre 5752, in two original copies in Greek, English and Hebrew language and all the three texts will be equally authentic. In case of divergency of interpretation, the English text will prevail.

Treaties Department - Ministry Of Foreign Affairs - Israel

For the Government
of the State of Israel

RAPHAEL EITAN

For the Government
of the Hellenic Republic

SOTIRIS KOUVELAS

1248

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

B1 Division

REF: B1 D.F.3124.22/AS 1820

VERBAL NOTE

The Ministry of Foreign Affairs presents its compliments to the Embassy of the State of Israel and, has the honour to inform the Embassy that from the Greek text of the Agreement on Agricultural Cooperation, signed in Athens on October 7, 1991, article 2 & 1c (the whole paragraph on pasture) has been omitted by mistake, as well as the title of article 2 § 2 (the words: "Financial Recourses").

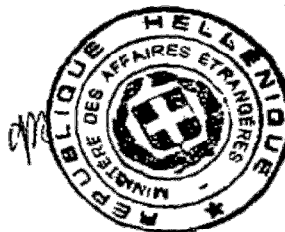
The Ministry asks therefore the esteemed Embassy to consent to the adding of the missing stipulations to both greek texts, the one in our hands and the one of the Israeli side.

This completion is necessary in order to proceed with the ratification of the Agreement.

The Ministry of Foreign Affairs avails itself of this opportunity to renew to the Embassy of the State of Israel the assurances of its highest consideration.

Athens, November 8 1991

EMBASSY
 OF THE STATE OF ISRAEL
ATHENS

02

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE L'ETAT D'ISRAEL
ET LE GOUVERNEMENT ROYAL HELLENIQUE RELATIF AUX
TRANSPORTS AERIENS ENTRE LEURS TERRITOIRES
RESPECTIFS

Le Gouvernement de l'Etat d'Israel et le Gouvernement Royal Hellenique,
Faisant parties à la Convention relative à l'Aviation Civile Internationale
signée à Chicago le 7 décembre 1944 et désireux de favoriser les relations aé-
riennes entre leurs territoires respectifs, ont, à cet effet, désigné leurs
représentants, lesquels sont convenus des dispositions suivantes:

A R T I C L E S P R E M I E R S

Pour l'application du présent Accord:

- 1) L'expression "Autorités aéronautiques" signifie, en ce qui concerne l'Israel, le Ministre des Transports et Communications et, en ce qui concerne la Grèce, le Directeur général du Service de l'Etat pour l'Aviation Civile au Ministère des Communications ou, dans les deux cas, toute personne ou tout organisme qui serait habilité à assumer les fonctions actuellement exercées par eux;
- 2) L'expression "entreprise désignée" s'entend à toute entreprise de transport aérien que l'une des Parties Contractantes aura choisie pour exploiter les services agréés énumérés à l'Article III et dont la désignation aura été notifiée aux Autorités aéronautiques de l'autre Partie Contractante conformément aux dispositions de l'Article IV du présent Accord;
- 3) Le mot "territoire" s'entend tel qu'il est défini à l'Article 2 de la Convention relative à l'Aviation civile internationale conclue à Chicago le 7 décembre 1944;
- 4) Le terme "La Convention" désigne la Convention relative à l'Aviation civile Internationale, signée à Chicago le 7 décembre 1944 et toute annexe adoptée conformément à l'Article 90 de cette Convention ainsi que tout amendement à cette Convention ou à ses annexes conformément aux Articles 90 et 94 de celle-ci;

M.B.

./.

- 2 -

5) L' expression "service aérien international" s'entendra dans le sens défini par l'Article 96 de la Convention sur l'Aviation Civile Internationale, signée à Chicago le 7 décembre 1944.

A R T I C L E II.

Dans la mesure où ils s'appliquent aux Services aériens internationaux établis par le présent Accord, les Articles 9, 11, 13, 15, 24 et 33 de la Convention resteront en vigueur entre les deux Parties Contractantes, pour la durée de validité de cet Accord, dans leur rédaction actuelle comme en formant partie intégrante, jusqu'à ce que les deux Parties Contractantes ratifient quelque amendement à ces Articles qui entreraient en vigueur en conformité avec l'Article 94 de la Convention; dans ce dernier cas l' Article ainsi amendé restera en vigueur pour la durée de validité du présent Accord.

A R T I C L E III.

1) Chaque Partie Contractante accorde à l'autre Partie Contractante les droits spécifiés dans le présent Accord en vue d'établir les services réguliers aériens devant être exploités en vertu du dit Accord sur les routes et aux fréquences spécifiées dans l'Annexe au présent Accord et dorénavant appelées "services agréés" et "routes spécifiées".

2) Sous réserve des clauses du présent Accord, l'entreprise désignée par chacune des Parties Contractantes jouira dans l' exploitation d' un service agréé sur une route spécifiée, des droits ci-dessous:

- a) traverser le territoire de l'autre Partie Contractante sans y atterrir;
- b) effectuer des escales aux aéroports ouverts au trafic international à des fins non-commerciales dans ledit territoire et
- c) effectuer des escales dans ledit territoire aux points spécifiés pour cette route à l'Annexe ci-jointe afin d'y embarquer ou d'y débarquer en trafic international des passagers, du frêt et du courrier en provenance ou à destination des autres points spécifiés.

Treaties Department - Ministry Of Foreign Affairs - Israel

M.B.

./.

- 3 -

3) Rien du paragraphe 2) du présent Article ne devra être interprété comme conférant à l'entreprise de l'une des Parties Contractantes le droit d'embarquer dans le territoire de l'autre Partie Contractante, des passagers, du fret ou du courrier, transportés contre rémunération ou location et destinés à un autre point du territoire de l'autre Partie Contractante.

A R T I C L E IV

1) Chaque Partie Contractante aura le droit de désigner par écrit à l'autre Partie Contractante une entreprise qui sera chargée d'exploiter les services agréés sur les routes spécifiées.

2) Chaque Partie Contractante aura le droit, par notification écrite à l'autre Partie Contractante, d'annuler la désignation de son entreprise pour lui en substituer une autre.

3) Les Autorités aéronautiques d'une Partie Contractante pourront demander à l'entreprise désignée par l'autre Partie Contractante, de leur donner la preuve qu'elle est en mesure de remplir les conditions prescrites par les lois et règlements appliqués normalement et raisonnablement par ces Autorités, en conformité avec les clauses de la Convention, au fonctionnement des entreprises commerciales de transport aérien exploitant des services aériens commerciaux sur les routes internationales.

4) Chaque Partie Contractante se réserve le droit de rejeter la désignation de l'entreprise et de suspendre ou de révoquer l'octroi à une entreprise des droits spécifiés au paragraphe 2) de l'Article III du présent Accord ou d'imposer telles conditions qui paraîtraient nécessaires à l'exercice par une entreprise de ces droits dans tous les cas où la preuve n'a pas été faite que la propriété réelle et le contrôle effectif de l'entreprise sont entre les mains de la Partie Contractante désignant l'entreprise ou de nationaux de cette Partie Contractante ayant désigné l'entreprise.

5) L'entreprise ainsi désignée aura, à tout moment, après que les formalités prévues au paragraphe 1) du présent Article auront été accomplies, la faculté d'exploiter les services agréés.

6) Chaque Partie Contractante aura le droit de suspendre l'exercice par l'entreprise des droits spécifiés au paragraphe 2) de l'Article III

M.B.

-1-

- 4 -

du présent Accord ou d'imposer telles conditions qui lui paraîtraient nécessaires à l'exercice par l'entreprise de ces droits dans tous les cas où l'entreprise ne se conformerait pas aux stipulations de l'Article IX du présent Accord.

7) Dans les cas prévus par les paragraphes 4) et 6) ci-dessus, chacune des Parties Contractantes pourra demander qu'une consultation ait lieu entre les Autorités Aéronautiques des deux Parties Contractantes. Cette consultation doit commencer dans un délai d'un mois à compter de la date de la demande. Dans le cas prévu par le paragraphe 6), si la consultation n'a pas abouti à une solution dans un nouveau délai d'un mois, la Partie plaignante aura la faculté d'exercer les droits prévus par ce paragraphe.

Toutefois la suspension pourra être immédiate lorsque l'infraction qui l'aura motivée intéresse la sécurité aérienne.

A R T I C L E V

1) Les entreprises des deux Parties Contractantes seront assurées d'un traitement juste et équitable pour l'exploitation des services agréés sur les routes spécifiées.

2) Dans l'exploitation des services agréés, les entreprises de chacune des Parties Contractantes tiendront compte des intérêts de l'entreprise de l'autre Partie Contractante afin de ne pas affecter indûment le service aérien que cette dernière assure en totalité ou en partie sur les mêmes routes.

3) Les services assurés sur les routes agréées par les entreprises désignées par les deux Parties Contractantes devront correspondre aux besoins du public en matière de transport aérien et ils auront pour objectif primordial la mise en oeuvre, sur la base d'un coefficient de charge raisonnable, d'une capacité adaptée aux besoins normaux et raisonnablement prévisibles pour le trafic aérien en provenance ou à destination du territoire de la Partie Contractante qui a désigné l'entreprise.

M. B.

- 5 -

4) Le droit, pour l'entreprise désignée de chacune des deux Parties Contractantes, d'embarquer ou de débarquer, dans l'exploitation de services agréés, aux points spécifiés à l'annexe ci-jointe et situés en territoire de l'autre Partie Contractante, du trafic international à destination ou en provenance de pays tiers, sera exercé conformément aux principes généraux de développement ordonné affirmés par les deux Parties Contractantes et dans des conditions telles que la capacité soit adaptée :

- a) à la demande de trafic à destination ou en provenance de la Partie Contractante qui a désigné l'entreprise exploitant lesdits services;
- b) à la demande de trafic dans les régions traversées, compte tenu des services locaux ou régionaux;
- c) aux exigences de l'exploitation des services long-courrier.

A R T I C L E V I

1) La fixation des tarifs à appliquer par les services agréés desservant les routes helléniques et israéliennes et faisant l'objet du présent Accord sera faite, dans la mesure du possible, par accord entre les entreprises désignées hellénique et israélienne.

Ces entreprises procéderont :

- a) en appliquant, en premier lieu, les résolutions qui auront pu être adoptées par la procédure de fixation des tarifs de l'Association du Transport Aérien International (I.A.T.A.) et
- b) en l'absence de pareilles résolutions de la I.A.T.A., par entente directe après consultation, s'il y a lieu, des entreprises de transport aérien des pays tiers qui exploiteraient tout ou partie du même parcours.

2) Les tarifs ainsi fixés devront être soumis à l'approbation des Autorités Aéronautiques de chaque Partie Contractante au moins trente (30) jours avant la date prévue pour leur entrée en vigueur, ce délai pouvant

- 6 -

être réduit, dans des cas spéciaux, sous réserve de l'accord de ces Autorités.

3) Si les entreprises de transport aérien ne parvenaient pas à s'entendre sur la fixation d'un tarif conformément aux dispositions du paragraphe 1) ci-dessus ou si l'une des Parties Contractantes faisait connaître son désaccord sur le tarif qui lui a été soumis conformément aux dispositions du paragraphe 2) précédent, les Autorités Aéronautiques des deux Parties Contractantes s'efforceraient d'aboutir à un règlement satisfaisant.

En dernier ressort, il serait fait recours à l'arbitrage prévu par l'Article VII du présent Accord.

Tant que la sentence arbitrale n'aura pas été rendue, la Partie Contractante qui aura fait connaître son désaccord aura le droit d'exiger de l'autre Partie Contractante le maintien des tarifs préalablement en vigueur.

A R T I C L E V I I

1) En cas de différend entre les Parties Contractantes relativement à l'interprétation ou à l'application du présent Accord, les Parties Contractantes s'efforceront, en premier lieu, de le résoudre entre elles au moyen de négociations directes.

2) Au cas où les Parties Contractantes ne pourraient aboutir, dans ces négociations, à un accord, le différend sera soumis à l'arbitrage d'un tribunal composé de trois arbitres. Chaque Partie Contractante nommera un arbitre et le troisième sera choisi à son tour par les deux Parties Contractantes sous réserve que ce troisième arbitre ne soit pas ressortissant de l'une ou l'autre Partie Contractante. Les Parties Contractantes désigneront leur arbitre respectif en déans deux mois à dater du jour de l'échange de notes diplomatiques relatif à la demande d'un arbitrage du différend et le troisième arbitre sera nommé en déans un mois après cette période de deux mois. Si l'une ou l'autre Partie Contractante manquait de désigner son arbitre ou si le troisième arbitre n'était pas nommé, le choix en appartiendrait au Président du Conseil d'Organisation de l'Aviation

- 7 -

Civile Internationale (O.A.C.I.).

3) Les Parties Contractantes s'engagent à se conformer aux mesures provisoires qui pourraient être édictées au cours de l'instance ainsi qu'à la décision arbitrale, cette dernière étant, en tout cas, considérée comme définitive.

4) Si l'une des Parties Contractantes ne se conforme pas aux décisions des arbitres, l'autre Partie Contractante pourra, aussi longtemps que durera ce manquement, limiter, suspendre ou révoquer les droits ou privilèges qu'elle avait accordés en vertu du présent Accord à la Partie Contractante en défaut.

A R T I C L E V I I I

Les certificats de navigabilité, les brevets d'aptitude et les licences délivrées ou validées par l'une des Parties Contractantes, seront, durant la période de leur validité, reconnus valables par l'autre Partie Contractante.

Chaque Partie Contractante se réserve cependant le droit de ne pas reconnaître comme valables pour la circulation au-dessus de son propre territoire, les brevets d'aptitude et licences délivrées à ses propres ressortissants par l'autre Partie Contractante ou par un Etat tiers.

A R T I C L E I X

1) Les lois et règlements de chaque Partie Contractante relatifs à l'entrée et au séjour dans son territoire ainsi qu'à la sortie dudit territoire des aéronefs employés à la navigation aérienne internationale ou relatifs à l'exploitation, à la manoeuvre et à la navigation desdits aéronefs durant leur séjour dans les limites de son territoire, s'appliqueront aux aéronefs de l'autre Partie Contractante.

2) Les lois et règlements régissant sur le territoire de chaque Partie Contractante l'entrée, le séjour et la sortie des passagers, équipages et marchandises transportés à bord des aéronefs, tels que ceux qui s'appliquent aux formalités de police, à l'entrée, à l'immigration, à l'émigration, aux passeports, aux formalités de congé, aux douanes et à la

M.B.

- 8 -

santé, seront applicables aux passagers, aux équipages et aux marchandises pris à bord des aéronefs de l'autre Partie Contractante.

A R T I C L E X

Afin d'éviter toute discrimination et assurer l'égalité de traitement, il est convenu que :

1) Chacune des Parties Contractantes pourra imposer ou permettre que soient imposées des taxes justes et raisonnables pour l'utilisation par les entreprises de transport aérien désignées par l'autre Partie Contractante des aéroports et autres installations. Chacune des Parties Contractantes convient cependant, que ces taxes ne seront pas plus élevées que celles qui seraient payées pour l'utilisation desdits aéroports et desdites installations, par ses aéronefs nationaux employés à des services internationaux similaires.

2) Les carburants, les huiles lubrifiantes et les pièces de rechange, introduits sur le territoire d'une Partie Contractante, par une entreprise de transport aérien désignée par l'autre Partie Contractante ou par les nationaux de celle-ci et destinés uniquement à l'usage des aéronefs de cette Partie Contractante, bénéficieront d'un traitement aussi favorable que le traitement appliqué à l'entreprise nationale ou à celle de la Nation la plus favorisée, en ce qui concerne l'imposition de droits de douane, de frais d'inspection ou autres droits et taxes nationaux appliqués par la Partie Contractante sur le territoire de laquelle aura effectué l'importation.

3) Tout aéronef de l'une des Parties Contractantes opérant sur les routes faisant l'objet du présent Accord ainsi que les carburants, les huiles lubrifiantes, les pièces de rechange, l'équipement normal et les provisions demeurant à bord des aéronefs des entreprises de transport aérien des Parties Contractantes autorisées à exploiter les routes et les services spécifiés à l'Annexe ci-jointe bénéficieront à leur arrivée sur le territoire de l'autre Partie Contractante, ou à leur départ de celui-ci, de l'exemption de droits de douane, frais d'inspection ou autres droits et taxes similaires, même au cas où ces approvisionnements seraient employés ou consommés par ces aéronefs au cours de leurs vols au-dessus dudit territoire.

M.B.

- 9 -

4) Les approvisionnements énumérés au paragraphe 3 du présent Article et bénéficiant de l'exemption ci-dessus définie, ne pourront être déchargés qu'avec l'approbation des Autorités douanières de l'autre Partie Contractante.

Ces approvisionnements, s'ils doivent être réexportés, seront, jusqu'à leur réexportation, soumis au contrôle douanier de l'autre Partie Contractante.

A R T I C L E X I

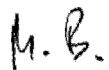
Les Autorités aéronautiques de chacune des Parties Contractantes se communiqueront, à la demande des Autorités aéronautiques de l'autre Partie Contractante, tout rapport statistique périodique qui pourra contribuer à la bonne application des services faisant l'objet du présent Accord et, plus spécialement, la capacité offerte par les entreprises désignées par les deux Parties Contractantes. Ces rapports comprendront toute information requise pour déterminer la quantité du trafic transporté par ces entreprises sur les services agréés ainsi que la provenance et la destination dudit trafic.

A R T I C L E X I I

1) Les Autorités Aéronautiques des deux Parties Contractantes pourront, d'un commun accord, porter toute modification qu'ils jugeraient nécessaire à l'Annexe du présent Accord.

2) Au cas où les deux Parties Contractantes auraient ratifié une Convention multilatérale ayant trait à l'aviation civile internationale ou y auraient adhéré, le présent Accord sera amendé de façon à le mettre en concordance avec les dispositions de ladite Convention dès que celle-ci sera entrée en vigueur entre elles.

3) Dans un esprit d'étroite collaboration les Autorités Aéronautiques des deux Parties Contractantes se consulteront directement de temps en temps afin de s'assurer de l'application des principes définis au présent Accord et de leur exécution satisfaisante.

- 10 -

A R T I C L E X I I I

Le présent Accord et tous les autres actes destinés à le compléter seront enregistrés à l'Organisation de l'Aviation Civile Internationale.

A R T I C L E X I V

Chaque Partie Contractante pourra, à tout moment, indépendamment de la terminaison de l'exploitation prévue au dernier alinéa du paragraphe 3 de l'Annexe ci-jointe, notifier à l'autre Partie Contractante son désir de dénoncer le présent Accord. Une telle dénonciation sera communiquée simultanément à l'autre Partie Contractante et à l'Organisation de l'Aviation Civile Internationale. La dénonciation aura effet six (6) mois après la date de réception de la notification par l'autre Partie Contractante.

Au cas où la Partie Contractante qui recevrait une telle notification n'en accuserait pas réception, ladite notification sera considérée comme reçue quatorze (14) jours après sa réception à l'Organisation de l'Aviation Civile Internationale.

Si avant l'expiration du délai de six mois prévu pour la dénonciation de l'Accord, les deux Parties Contractantes conviennent d'un nouvel accord ou s'entendent pour que la notification de dénonciation soit retirée, communication en sera faite à l'Organisation de l'Aviation Civile Internationale.

A R T I C L E X V

Les entreprises désignées communiqueront aux Autorités Aéronautiques des deux Parties Contractantes au moins quinze jours avant la mise en exploitation effective de leurs services respectifs et aux fins d'approbation préalable, les horaires, itinéraires et types d'appareils qui seront utilisés. Elles devront également communiquer dans les mêmes conditions toute modification éventuelle ultérieure concernant leur exploitation.

M. B.

- 11 -

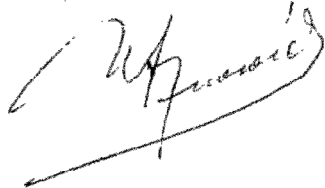
A R T I C L E X V I

Les instruments de ratification seront échangés à HAKIRYA le plus tôt possible. Dès l'échange des instruments de ratification le présent Accord sera considéré comme mis en vigueur à partir de la date de sa signature.

FAIT à Athènes le 15 Juillet 1962 en double exemplaire, en langues française, hellénique et hébraïque, le texte français faisant foi.

Pour le
GOUVERNEMENT ROYAL HELLENIQUE

Pour le
GOUVERNEMENT DE L'ETAT D'ISRAEL

A N N E X E

1.- Les routes qui seront exploitées par les entreprises désignées des deux Parties Contractantes seront fixées dans un délai de six mois à partir de la date de signature du présent Accord dans une annexe finale qui sera conclue et signée par les Parties Contractantes. Il est entendu que des négociations à cet effet seront entamées le plus tard dans un délai de trois mois à partir de la date de signature du présent Accord.

2.- Durant le délai ci-dessus de six mois, l'entreprise désignée par Israël aura la faculté d'exploiter provisoirement les routes suivantes aux fréquences indiquées ci-contre :

- a) Leq - Athènes - Rome - Vienne et vice versa une fois par semaine.
- b) Leq - Athènes - Zurich - Paris - Londres-New York et vice versa une fois par semaine.
- c) Leq - Athènes - Rome ou Milan - Paris - Zurich et vice versa, Service exclusivement "Cargo" une fois par semaine.

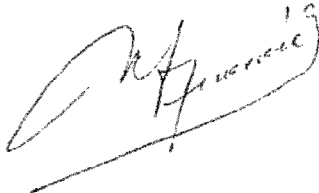
3.- Dans le cas où une annexe finale ne serait pas conclue et signée dans le délai ci-haut mentionné de six mois à partir de la date de signature du présent Accord, les Parties Contractantes s'engagent à négocier entre elles dans le but de conclure une annexe finale mutuellement satisfaisante. Ces négociations doivent en tout cas être conclues dans un délai de neuf mois à partir de la date de la signature du présent Accord.

Dans le cas où un accord ne serait pas conclu dans un délai de neuf mois, la présente annexe cessera d'être en vigueur et aucune entreprise désignée des deux Parties Contractantes n'aura la faculté d'exploiter des services conformément au présent Accord.

Athènes, le 15 Juillet 1952

POUR LE GOUVERNEMENT ROYAL HELLENIQUE

POUR LE GOUVERNEMENT D'ISRAËL

Protocole Supplémentaire à l'Accord entre le
Gouvernement de l'Etat d'Israel et le Gouvernement
Royal Hellénique relatif aux transports aériens
entre leurs territoires respectifs.

Attendu qu'il a été signé à Athènes le 15 juillet 1952
un Accord entre le Gouvernement de l'Etat d'Israel et le Gou-
vernement Royal Hellénique relatif aux transports aériens entre
leurs territoires respectifs;

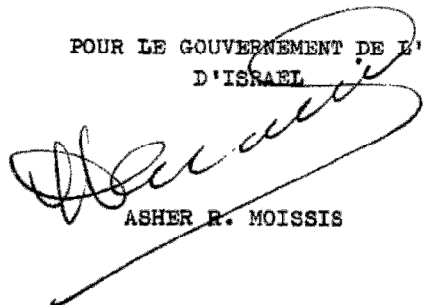
Attendu qu'au dit Accord était jointe une Annexe qui
avait cessé d'être en vigueur le 15 avril 1953;

Le Gouvernement de l'Etat d'Israel et le Gouvernement
Royal Hellénique sont convenus de ce qui suit:

1. Les mots suivants figurant à l'Article XIV du dit Accord
seront éliminés: "...indépendamment de la terminaison de l'exploit-
ation prévue au dernier alinéa du paragraphe 3 de l'Annexe ci-
jointe ...".
2. L'Annexe du dit Accord, signée aujourd'hui à Athènes est
substituée à l'Annexe signée à Athènes le 15 juillet 1952 et
elle sera considérée comme étant entrée en vigueur à la date de
la cessation de la validité de la dite Annexe, soit le 15 avril
1953.
3. Le présent Protocole sera lu conjointement avec l'Accord
entre le Gouvernement de l'Etat d'Israel et le Gouvernement Royal
Hellénique mentionné ci-dessus et constituera partie intégrante
du dit Accord.

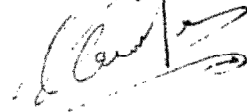
FAIT A ATHENES, le 30 décembre 1953, en double exemplaire,
en langue française, hellénique et hébraïque, le texte français
faisant foi.-

POUR LE GOUVERNEMENT DE L'ETAT
D'ISRAEL

ASHER R. MOÏSSIS

POUR LE GOUVERNEMENT ROYAL
HELLENIQUE

TH. PAPANASTASSIOU

ANNEXE

SECTION 1

Itinéraires qui seront exploités par l'entreprise de transports aériens désignée par le Gouvernement de l'Etat d'Israël.

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

1	2	3	4
Points situés en territoire israélien:	Points de destination ou de passage en territoire hellénique:	Un ou plusieurs des points suivants, soit de passage, soit terminaux, comme voulu:	Les fréquences des services:
1) Tel Aviv-Yafo	Rhodes et/ou Athènes		Suivant les besoins
2) Tel Aviv-Yafo	Athènes	Rome Vienne	Une fois par semaine dans chaque direction
3) Tel Aviv-Yafo	Athènes	Rome Zurich Paris Londres Osaka Etats Unis d'Amérique	Deux fois par semaine dans chaque direction
4) Tel Aviv-Yafo (Service de fret)	Athènes	Rome ou Milan Zurich Bruxelles Amsterdam Paris Londres	Suivant les besoins

SECTION 2

Itinéraires qui seront exploités par l'entreprise de transports aériens désignée par le Gouvernement Royal Hellénique.

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

1	2	3	4	5
Points situés en territoire hellénique:		Points de destination ou de passage en territoire israélien:	Un ou plusieurs des points suivants, soit de passage soit terminaux, comme voulu:	Les fréquences des services:
1) Athènes		Tel Aviv-Yafo		Suivants les besoins
2) Athènes	Point ou Points intermédiaires/ ou non	Tel Aviv-Yafo		Suivants les besoins
3) Athènes	Point ou Points intermédiaires/ ou non	Tel Aviv-Yafo	Points en Moyen Orient, Points en Extrême Orient, Autres points à déterminer par les deux parties contractantes.	Deux fois par semaine

Athènes le 30 décembre 1953.

664

A C C O R D

Commercial entre l'Etat d'Israël et le
Royaume de Grèce

Le Gouvernement de l'Etat d'Israël et le Gouvernement du Royaume de Grèce animés du désir de développer leur échanges commerciaux réciproques sur la base des avantages mutuels sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1

Les deux Gouvernements s'engagent, dans le cadre des règlements en vigueur dans chacun des deux pays, de faciliter dans la mesure la plus grande possible les importations et les exportations des marchandises offertes de part et d'autre.

Les deux Parties Contractantes s'accorderont un traitement aussi favorable que possible dans le cas où des licences spécifiques d'importation ou d'exportation seraient nécessaires.

Il est entendu que les marchandises importées dans chacun des deux pays seront destinées à la consommation intérieure de ce pays.

Exceptionnellement et après approbation de l'autre Partie Contractante ces marchandises pourront, le cas échéant, être réexportées aux pays tiers.

Article 2

Dans le but d'obtenir une augmentation équilibrée aux échanges entre les deux pays, les autorités de chaque Partie Contractante s'engagent à adopter les mesures nécessaires afin que l'importation de produits en provenance de l'autre Partie Contractante atteigne le maximum possible.

Article 3

Les deux Gouvernements feront tous leurs efforts dans le cadre de leur réglementation en vigueur pour que les prix des produits li-

./.

E.F. de.

Treaties Department - Ministry Of Foreign Affairs - Israel

-2-

vrés en vertu du présent accord soient établis sur la base des prix mondiaux, c'est à dire des prix pratiqués pour les mêmes produits sur les principaux marchés.

Article 4

Les Parties Contractantes s'appliqueront réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée en ce qui concerne les taxes douanières, les taxes et les impôts, ainsi que dans la manière de percevoir ces taxes douanières et les différentes formalités relatives à l'importation, l'exportation et au dédouanement des marchandises originaires de l'une des Parties Contractantes.

Chacune des deux Parties Contractantes n'appliquera pas aux échanges des marchandises en transit de l'autre Partie un traitement plus onéreux que celui réservé au transit des marchandises d'un pays tiers.

Le traitement ci-haut mentionné ne comprendra pas:

- a) Les privilèges que l'une des Parties Contractantes a reconnu ou reconnaîtra aux pays limitrophes en vue de faciliter le trafic frontalier.
- b) Les avantages découlant d'une union douanière ou d'une zone de libre échange qui existe déjà ou qui sera signée ultérieurement par l'une des Parties Contractantes.

Article 5

Aux termes du présent accord comme marchandises originaires d'Israël seront considérées celles produites ou fabriquées en Israël et comme marchandises originaire de la Grèce celles produites ou fabriquées en Grèce.

Les Parties Contractantes faciliteront dans le cadre de leur réglementation en vigueur l'échange des marchandises fabriquées partiellement des produits en provenance des pays tiers et ayant subi une transformation essentielle dans leur territoire.

Chacune des Parties Contractantes pourra exiger, pour établir l'origine des marchandises importées, la présentation de certificats

/.

E.T.O.

-3-

dûment issus constatant que la marchandise importée est de production ou de fabrication nationale ou qu'elle doit être considérée comme telle étant donnée la transformation qu'elle a subie dans le pays d'où elle provient.

Les deux Parties Contractantes examineront dans le cadre de leur réglementation en vigueur la possibilité de leur coopération pour la réalisation en commun des exportations vers d'autres pays.

Article 6

Les articles importés dans chacun des deux pays et destinés à être exposés aux Foires ainsi que les échantillons et l'équipement utilisé pour l'assemblage et l'installation des machines seront dans chacun des deux pays admis temporairement en franchise des droits et impôts en conformité des règlements et formalités de douane établis pour assurer leur réexportation ou le paiement des droits de douane prescrits en cas de non réexportation dans le délai prévu.

Article 7

Le règlement des paiements afferant aux échanges commerciaux et aux services réciproques s'effectuera en dollars USA ou en toute autre monnaie convertible. Chacune des deux Parties s'engage à autoriser le transfert des dites monnaies de son pays à celui de l'autre Partie Contractante.

Article 8

Les deux Gouvernements constitueront une Commission Mixte composée de représentants des deux Parties. Cette Commission aura pour tâche de surveiller la bonne application du présent accord et de soumettre aux deux Gouvernements toute proposition tendant à améliorer les relations commerciales entre les deux pays. Elle aura aussi mandat de fixer des contingents pour des marchandises à être échangées dans le cas où ce serait nécessaire.

La Commission Mixte se réunira une fois par an, ou chaque fois que le besoin se présente, alternativement en Israël et en Grèce.

./.

 E. F. de.

-4-

Article 9

Le présent Accord entre en vigueur dès sa signature - à l'exception des dispositions de l'article 7 qui seront appliquées à partir du 1er juillet 1969 - et il expirera le 30 juin 1971. Après cette date il sera prorogé par tacite reconduction pour des périodes annuelles, s'il n'est pas dénoncé avec préavis de trois mois avant la date de son expiration.

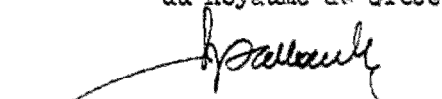
Les dispositions du présent Accord continueront d'être appliquées aux transactions qui ne seront pas définitivement réalisées jusqu'au jour de son expiration.

FAIT à Athènes le 30 janvier 1969 en double exemplaire en langue française.

Pour le Gouvernement
de l'Etat d'Israël

Ephraïm Haran

Pour le Gouvernement
du Royaume de Grèce

Athanase Pallantinos

Treaties Department - Ministry Of Foreign Affairs - Israel

PROTOCOLE ADDITIONNEL

a l'Accord Commercial entre l'Etat d'Israël et le
Royaume de Grèce du 30 janvier 1969

- - - - -

La Délégation d'Israël et la Délégation Hellénique ayant en vue l'Accord Commercial entre l'Etat d'Israël et le Royaume de Grèce signé en date de ce jour sont convenues des dispositions suivantes:

L'Accord de Paiements conclu entre la Banque de Grèce et la Banque d'Israël en 1956 (échange des lettres du 16 juin et du 20 juillet 1956) est prorogé jusqu'au 30 juin 1969.

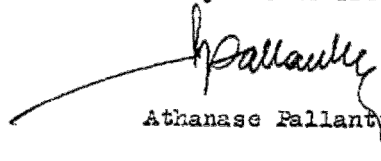
Le solde que présenterait le compte prévu par l'Accord en question le 30 juin 1969 sera utilisé en règlement des services rendus ainsi que de la valeur de marchandises exportées de la part du pays débiteur. Au cas où le compte en question continuerait à présenter un solde après une période de 3 (trois) mois à partir de la date précitée, ce solde devra être réglé en devises libres durant une période additionnelle de (trois) mois.

FAIT à Athènes, le 30 janvier 1969 en double exemplaire, en langue française.

Pour le Gouvernement
de l'Etat d'Israël

Ephraïm Haran

Pour le Gouvernement
du Royaume de Grèce

Athanase Pallantios

Treaties Department
Ministry of Foreign Affairs
Tel Aviv, Israel

CONVENTION DE COMMERCE ET DE NAVIGATION
ENTRE LE GOUVERNEMENT D'ISRAEL ET LE GOUVERNEMENT ROYAL HELLENIQUE

Les Hautes Parties Contractantes, désireuses d'encourager le développement des rapports commerciaux entre les deux Pays, sont convenues de ce qui suit:

A R T I C L E I

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent de s'accorder réciproquement, en toutes les matières concernant leur commerce et la navigation, un traitement aussi favorable que celui qui est ou pourrait être accordé à la nation la plus favorisée.

A R T I C L E II

Chaque Haute Partie Contractante accordera le traitement de la nation la plus favorisée aux produits naturels ou fabriqués originaires de l'autre Haute Partie Contractante indépendamment des moyens employés pour leur transport. Ce traitement concerne les taxes douanières et autres droits ainsi que les règlements et formalités douanières se rapportant aux importations et exportations.

A R T I C L E III

1. Le traitement des navires et bateaux battant pavillon de chacune des Hautes Parties Contractantes sera régi dans les ports de l'autre Haute Partie Contractante par les dispositions de la Convention Internationale sur le Régime des Ports Maritimes, signée à Genève le 9 décembre 1923, et le Règlement y annexé.

2. Le sens du terme "cabotage", dont traite l'article 9 du Règlement annexé à la Convention Internationale sur le Régime des Ports Maritimes, comporte tout transport de marchandises, lesquelles, bien qu'expédiées par connaissance direct et indépendamment de leur provenance ou destination, sont transbordées immédiatement ou non dans le port d'une des Hautes Parties Contractantes afin d'être transportées à un autre port de la même Haute Partie Contractante.

Les dispositions ci-dessus sont également applicables en ce qui concerne le transport des passagers, même au cas où ceux-ci seraient en possession de billets de passage directs.

A R T I C L E I V

Les Hautes Parties Contractantes encourageront la conclusion d'accords ayant le but de développer le commerce entre les deux Pays. A cet effet, chaque Haute Partie Contractante accordera aux ressortissants et Sociétés de l'autre Partie Contractante le traitement de la nation la plus favorisée, prévu à l'article II.

A R T I C L E V

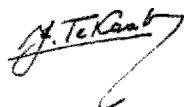
Aucune clause de la présente Convention n'affectera les privilèges spéciaux qui sont en vigueur ou qui pourraient être accordés par chacune des Hautes Parties Contractantes à des Pays voisins.

La présente Convention entrera en vigueur à la date de sa signature.

Fait à Athènes, en deux exemplaires, en langue française,
le 22 juillet 1952.

POUR LE GOUVERNEMENT D'ISRAEL

POUR LE GOUVERNEMENT ROYAL HELLENIQUE

**AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL
AND
THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC
ON BILATERAL COOPERATION IN PRIVATE SECTOR
INDUSTRIAL RESEARCH AND DEVELOPMENT**

The Government of the State of Israel (hereinafter referred to as "the State of Israel") and the Government of the Hellenic Republic (hereinafter referred to as "The Hellenic Republic") hereinafter referred to as the "Parties";

DESIRING to develop and strengthen economic, industrial, technological and commercial cooperation between The State of Israel and the Hellenic Republic;

RECOGNIZING the importance and the mutual interest in making progress in the fields of technological and industrial research and development (hereinafter referred to as "R&D") for the development and the benefits of and the advantages to their national economies including among others, in the improvement of their socio-economic standards of life;

DESIRING to develop, enhance and strengthen the technological, industrial, commercial and economic cooperation between the Parties, on the basis of equality and mutual benefit;

WHEREAS the Parties are currently implementing programs for the encouragement of industrial R&D in fields of common interest and have an interest in cooperating on these programs for the mutual benefit of the Parties;

RESOLVING to undertake a sustained effort to promote, facilitate and support technology based industrial R&D projects between corporations or entities (hereinafter referred to as the "Entities") from the two countries (hereinafter referred to as the "Projects"), according to the existing legislation, rules, regulations and procedures in The State of Israel and the Hellenic Republic and the provisions of this Agreement.

Have reached the following Agreement ("the Agreement").

Article I
Objectives

The overall objectives of the Agreement are to strengthen the State of Israel and the Hellenic Republic's science, industrial, commercial and technology, business-to-business, and ultimately overall economic relations through the support of industrial R&D Projects. For the purposes of this Agreement the term Industrial R&D means, inter alia, research, development and demonstration activities aimed at the development of new products or processes to be commercialized in the global market and in particular in Europe. In particular, the objectives of this Agreement are to:

1. Promote activities of their respective private sectors to intensify bilateral industrial R&D cooperation, among others by stimulating of contacts, exchange of information, organization of and participation in technology meetings, conferences, symposia, courses, workshops, exhibitions, etc;
2. Facilitate the identification of specific industrial R&D Projects, partnerships or collaborations between Entities from The State of Israel and the Hellenic Republic that could lead to industrial R&D cooperation;
3. Encourage the development of partnerships in the context of multilateral European R&D programs in which both Parties have common interest such as the EU Framework Program of Research and Technological Development and Demonstration (RTD), EUREKA and COST.
4. Coordinate and focus suitable government resources and programs to support financially or otherwise industrial cooperation and commercial exploitation of R&D Projects results, including the establishment of a framework for financial support of joint industrial R&D cooperation between the Parties and industrial R&D Projects jointly approved by the Parties, all according to each of the Parties' laws, regulations and procedures.
5. Such R&D cooperation shall be undertaken between Entities from each state, based on innovation and innovative technologies, leading to commercialization in the global market, in particular in Europe.
6. In the future, at the time when funds shall become available and subject to the mutual approval of the Parties, the Parties will consider enhancing the initiative created under this Agreement through the establishment of an Israeli-Hellenic Industrial R&D Fund to support jointly approved Industrial R&D Projects of cooperation between Entities from the two countries leading to commercialization in the global market.

Article II Cooperating Authorities

1. The Office of the Chief Scientist (hereinafter referred to as "OCS") of the Ministry of Industry, Trade and Labor on behalf of the State of Israel and the General Secretariat for Research and Technology (hereinafter referred to as "GSRT") of the Ministry of Development on behalf of The Hellenic Republic shall be the Cooperating Authorities for implementing this Agreement (hereinafter referred to as "the Cooperating Authorities").
2. The Cooperating Authorities shall be responsible for their respective costs in promoting and administering the objectives of this Agreement such as traveling expenses, organization of seminars and publications.
3. The Parties through their Cooperating Authorities may conclude a separate implementation agreement (hereinafter referred to as the "Implementation Agreement"), regarding the procedures, activities and plans for the practical measures to be taken to initiate, enhance and promote cooperation between the Parties and the support provided to Projects according to the objectives of this Agreement.

Article III Israeli - Hellenic Coordinating Committee

1. In order to monitor, facilitate and enhance cooperation between the Parties under this Agreement, the Cooperating Authorities shall appoint an Israeli - Hellenic Coordinating Committee (hereinafter referred to as "Coordinating Committee").
2. The Coordinating Committee will consist of an equal number of representatives from The State of Israel and from the Hellenic Republic. The Coordinating Committee will meet at least once a year, unless otherwise agreed, alternately in the capitals of the State of Israel and of the Hellenic Republic on mutually convenient dates and its objectives will be as follows:
 - a- Identification of potential fields of cooperation between the Parties based on general lines of the respective national Science and Technology policies and information provided by the Parties or by Entities from the State of Israel and/or the Hellenic Republic.
 - b- Advise the Cooperating Authorities with respect to the creation of favorable conditions for the implementation of this Agreement.

- c- Monitor the implementation of Projects that were approved by and receive financial support from the Cooperating Authorities.
- d- Sharing experience arising from bilateral cooperation in research and development science and technology and reviewing proposals for further development in these fields between the Parties.

Article IV Mode of Cooperation

The Parties through the Cooperating Authorities shall encourage, facilitate and support, financially or otherwise, cooperation Projects that were approved by each of the Cooperating Authorities in accordance with its own domestic laws, regulations, procedures, budget and appropriate mechanisms, in the field of industrial R&D undertaken by Entities from The State of Israel and the Hellenic Republic.

Eligible Projects will be those based on cooperation between at least one industrial Entity from The State of Israel and at least one industrial Entity from and the Hellenic Republic, by which technological knowledge is developed to the mutual benefit of the said partners (hereinafter referred to as the "Partners"). The Partners may involve in the Project agencies or research organizations from the two States.

The facilitation and stimulation of the cooperation Projects, may comprise, inter alia, of the following forms and methods:

- 3.1 Organization of meetings for Entities, organizations and/or institutions from The State of Israel and the Hellenic Republic to jointly assess cooperation opportunities;
- 3.2 Performance of any other activities to promote possibilities for cooperation between Entities, organizations and/or institutes from both The State of Israel and the Hellenic Republic.

Each of the Partners to the Project will be subject to the provisions of the applicable laws, regulations, procedures and appropriate mechanisms, with respect to the assistance and funding of research and development provided by the government of that Partner, including the level of support and the terms and conditions under which that support may be provided.

Treaties Department - Ministry Of Foreign Affairs - Israel

Article V
Fair and Equitable Treatment

Subject to its internal laws, regulations, procedures and appropriate mechanisms, each Party shall accord fair and equitable treatment to the individuals, government agencies and other Entities of the other Party engaged in the pursuit of activities under this Agreement.

Article VI
Disclosure of information

1. Each Party shall notify the other immediately of any requirement arising under which it might be compelled by law to disclose information or documents relating to this Agreement, which would otherwise be subject to confidentiality. The Party required to disclose shall in any event use its best endeavors to ensure that the person obtaining disclosure of the information in these circumstances protects the confidentiality at all times and observes the terms of this Agreement.
2. Each Party commits itself not to transmit, without written approval of the other Party, information concerning the results obtained from the cooperative programs for industrial R&D covered under this Agreement to a third person, organization, entity or to any other country.

Article VII
Intellectual Property Rights

1. The Partners to Projects supported under this Agreement shall be required to submit to the Parties evidence of contractual arrangements between them relating to intellectual property rights in particular:
 - (a) The ownership and use of know-how and intellectual property owned by the Partners to the Project prior to the Project;
 - (b) Arrangements for the ownership and use of information and intellectual property to be created in the course of the Project.
2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 above, it shall be the responsibility of the parties to Projects supported under this Agreement to safeguard their own interests.
3. Scientific and technological information of a non-proprietary nature arising from the

cooperative activities under this Agreement may be made available to the public through customary channels.

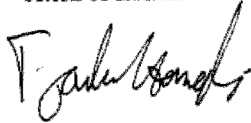
Article VIII
Final Provisions

1. This Agreement shall enter into force on the date of the last diplomatic note by which each Party informs the other of the completion of its relevant internal legal procedures required for the entry into force of this Agreement.
2. The Agreement shall remain in force until either Party terminates it.
3. Either Party may terminate this Agreement by written notification to the other Party, through diplomatic channels. The Agreement shall cease to be in force six months after the date of such notification.
4. This Agreement may be amended by mutual consent, in writing. Any amendment of this Agreement shall follow the same procedure as for its entry into force.
5. The amendment of this Agreement shall not affect the validity of arrangements and contracts already concluded.
6. This Agreement shall not affect present or future rights, duties or obligations of the Parties under other international agreements and treaties, particularly the Hellenic Republic's obligations arising from its membership in the European Union.

IN WITNESS WHEREOF, this Agreement has been signed by the undersigned, being duly authorized.

Done in duplicate in Athens on the 14th day of February 2006, corresponding to the 16th day of Shvat 5766, in the Hebrew calendar, each in Hebrew, Greek and English, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF THE
STATE OF ISRAEL

Mr. TZAHY HANEGBI

MINISTER, PRIME MINISTER'S OFFICE

FOR THE GOVERNMENT OF THE
HELLENIC REPUBLIC

Mr. DIMITRIOS SIOUFAS

MINISTER OF DEVELOPMENT

AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF GREECE
AND
THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL
ON COOPERATION IN
COMBATING ILLICIT TRAFFICKING
AND ABUSE OF NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES
AND
TERRORISM AND OTHER SERIOUS CRIMES

The Government of the Republic of Greece and the Government of the State of Israel, hereinafter referred to as the Contracting Parties;

Bearing in mind the existing friendly relations between the two countries;

Recognizing the importance of bilateral cooperation in the prevention of illicit use of Narcotic Drugs;

Recalling the UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988, the Single Convention on Narcotic Drugs of 1961 as modified by the Protocol of 1972 and the Convention on Psychotropic Substances of 1971;

Deeply disturbed by the continuation of terrorism which denies democratic values and human rights;

Desiring to further promote the cooperation between the two Parties in combatting illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances, as well as terrorism and other serious crimes, and to strengthen cooperation and channels of communication between their appropriate law-enforcement authorities;

Conscious of the mutual advantages of such a cooperation for both parties;

Have agreed on the following:

Article 1

1. The Contracting Parties shall cooperate with and assist each other:
 - a) in the prevention, and prosecution of illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances and in the substances used in their illicit manufacture as enumerated in the Single Convention on Narcotic Drugs of 1961 as modified by the Protocol of 1972, the Convention on Psychotropic Substances of 1971, and as recognized by the national legislations of the two Contracting Parties;
 - b) in drug abuse control as well as in the treatment and rehabilitation of drug addicts.
2. In this respect the Contracting Parties shall endeavour to:
 - exchange information and details concerning the use and illicit traffic of Narcotic Drugs and Psychotropic Substances and the modalities to combat them;

Treaties Department - Ministry Of Foreign Affairs - Israel

- coordinate the activities of their repressive services concerned with the use and the illicit traffic of Narcotic Drugs and Psychotropic Substances as well as the criminal activities deriving from it;
 - share their knowledge and experience and mutually promote their study and research in the areas of prevention, education for the health, treatment and rehabilitation of drug users, social activities, existing methods and organizational structures relating to the prevention and fight against the phenomenon of the use of narcotic drugs;
 - send each other reports of origin and analysis of narcotic substances seized and copies of investigation documents, and also mutually exchange information on this matter, as per Official Request for Legal Assistance in accordance with international Agreements on Legal Assistance to which both Contracting Parties are Party.
 - organize meetings, lectures, seminars and courses for training workers in the field of the fight against drugs.
3. The Contracting Parties shall, when necessary, reciprocally invite the officials of each other's competent authorities for consultations with a view to improving cooperation in combatting illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances.
 4. The Contracting Parties shall notify each other through the diplomatic channels of the competent authorities responsible for the implementation of this Article.

Article 2

In the fight against terrorism, the Contracting Parties shall cooperate in the exchange of information and experience regarding the security measures taken for the protection of the public. The cooperation in terrorism matters shall be conducted by the police authorities of the Contracting Parties through their relevant police units.

Article 3

In respect of the fight against other forms of serious crimes, the Contracting Parties shall attempt to accomplish, within the limits permitted by their national laws, exchange of information between their Police authorities.

Article 4

The cooperation within this Agreement shall also cover an exchange of information on new national laws and international conferences or meetings held in each other's country in areas covered by this Agreement.

Article 5

1) The cooperation in the areas covered by this Agreement shall be subject to and be carried out in accordance with the national legislation of the two countries, as well as the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters and the European Convention on Extradition. Such cooperation shall also endeavour to comply with the ICPO/Interpol norms and practices to the extent applicable under their national legislation.

2) Furthermore, the cooperation in the field of narcotic drugs will take place in accordance with the provisions of the Single Convention on Narcotic Drugs of 1961, the Convention on Psychotropic Substances of 1971, as well as the UN Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988 when both Contracting Parties have ratified it, and to the extent applicable under their national legislation.

Article 6

Within the framework of the cooperation in the areas covered by this Agreement, Police experts may be exchanged between the competent authorities of the Contracting Parties.

Article 7

The Contracting Parties shall cooperate on exchange of experience on using criminal technology and utilising criminal search methods and means, and also cooperate on organizing training and seminars between the managers of criminal services.

Article 8

A Greek-Israeli Joint Committee composed of representatives of both Contracting Parties shall be established and shall meet at any time when necessary, at the request of either Contracting Party, alternately in Athens and Jerusalem.

The Committee shall be responsible for coordinating the activities under this Agreement, and may include, when needed, experts designated by the competent authorities responsible for the implementation of this Agreement.

Neither Party shall disclose any confidential information regarding the other Party, nor transfer it to a third country, unless the consent of the other Party is received.

Article 9

The procedural arrangements for the implementation of this Agreement shall be worked out jointly by the competent authorities of the two Contracting Parties.

Article 10

The implementation of the cooperation contained by this Agreement shall be subject to the national legislation of each Contracting Party.

Treaties Transmitted - Ministry of Foreign Affairs - Israel

AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL

AND

THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC

OF ECONOMIC, INDUSTRIAL AND TECHNOLOGICAL COOPERATION

Treaties Transmitted - Ministry of Foreign Affairs - Israel

The Government of the State of Israel and the Government of the Hellenic Republic, hereinafter referred to as "the Contracting Parties",

Desiring to promote the development of economic, industrial and technological cooperation between them in areas of mutual interest on the basis of equality, mutual benefit and reciprocity.

Recognizing the importance of long term measures for the successful development of the cooperation and the strengthening of ties between them at various levels and in particular at the level of their economic operators,

Having regard to the Agreement between Israel and the European Economic Community and its additional protocols,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

1. The Contracting Parties shall, within the framework of their respective laws and regulations and taking into account their international obligations, make every effort to develop and strengthen economic, industrial and technological cooperation, on as broad a basis as possible, in all fields deemed to be in their mutual interest and benefit.

2. Such cooperation shall be aimed in particular at:

- strengthening and diversifying economic links between the Contracting Parties,
- opening up new markets,
- encouraging cooperation between economic operators, including small and medium sized enterprises, with a view to promote commercial exchanges, investments, joint ventures, licensing agreements and other forms of cooperation between them.

- facilitating the exchanges and contacts between their economic operators,
- facilitating the organization of fairs, exhibitions, symposia etc.,
- encouraging trade promotion activities.

Article 4

1. The Contracting Parties shall create favourable conditions for the development of technological cooperation between them, as well as between their respective organizations or firms according to their national priorities and in accordance with their legislation.

2. This cooperation may take the form of, among others:

- the elaboration of common research programmes,
- the organization of visits and study tours for specialized delegations,
- the organization of training programmes in fields of mutual interest,
- the provision of technical and scientific expertise,
- the convening of symposia and meetings.

Article 5

1. A Joint Committee shall be set up, with the aim of ensuring the implementation of this Agreement.

2. The Joint Committee shall be composed of representatives of the Contracting Parties and shall meet at the request of either Party, at a place and time to be mutually agreed upon, through diplomatic channels.

Article 2

1. The cooperation provided for in Article 1, shall extend in particular in the following sectors:

- industry,
- ship-building and ship repairing,
- agriculture, including agro-industry,
- construction and housing,
- transport, including marine transport,
- banking, insurance and other financial services,
- tourism,
- vocational training and management training,
- other service activities of mutual interest.

2. The Contracting Parties shall consult in order to identify the priority sectors in their cooperation as well as new sectors of economic, industrial and technological cooperation.

Article 3

1. The economic and industrial cooperation provided for in this Agreement, shall be carried out mainly, on the basis of agreements and contracts between Greek and Israeli enterprises, organizations and firms, according to the legislation of each Contracting Party.

2. The Contracting Parties shall make every effort to facilitate this activity by creating favourable conditions for economic and industrial cooperation, in particular by:

- developing a favourable climate for investment,
- facilitating the exchange of commercial and economic information,

Treaties Transmitted - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Treaties Transmitted - Ministry of Foreign Affairs - Israel

3. The Joint Committee shall review the progress made towards achieving the objectives of this Agreement and, if necessary, formulate recommendations for its implementation.

Article 6

1. This Agreement shall enter into force, on the first day of the second month following the date on which the Contracting Parties notify each other that the legal procedures, necessary to this end, have been completed. It shall remain in force for a period of ten years.

2. Unless notice of termination has been given by either Contracting Party at least six months before the date of expiry of its validity, this Agreement shall be extended tacitly for periods of ten years, each Contracting Party reserving the right to terminate the Agreement upon notice of at least six months before the date of expiry of the current period of validity.

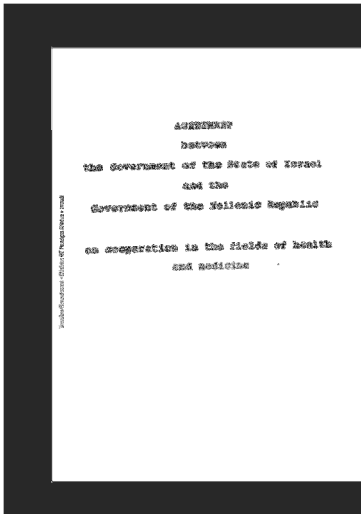
3. In respect of agreements and contracts concluded between economic operators of the two Parties on the basis of this Agreement the foregoing Articles shall continue to be effective for a further period of ten years from that date.

Done in duplicate, in Jerusalem, on 18 May 1992 which corresponds to 15 Tishri 5752, in the English, Hebrew and Greek languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT
OF THE STATE OF ISRAEL

FOR THE GOVERNMENT OF THE
THE HELLENIC REPUBLIC

Treaties Commission - Ministry Of Foreign Affairs - Israel

the Government of the State of Israel and the Government of the Hellenic Republic hereinafter - the Contracting Parties desirous to develop cooperation between their respective countries in the fields of health and medicine, have concluded the following Agreement:

Article 1

The Contracting Parties shall encourage cooperation in the fields of health and medicine on the basis of equality, reciprocity and mutual benefit. The specific areas of cooperation shall be determined by mutual consent taking into account their respective interests.

Article 2

In particular, the Contracting Parties shall use their best endeavors to facilitate:

- exchanges of information in health fields of mutual interest;
- exchanges of specialists for purposes of study and consultations as specified in the Plans of Cooperation referred to in Article 5 of this Agreement;
- direct contacts between institutions and organizations connected by the Contracting Parties in their respective countries;
- exchanges of information on new equipment, pharmaceutical products and technological developments related to medicine and public health, and
- such other forms of cooperation in the fields of medicine and public health as may be mutually agreed.

Article 3

The Contracting Parties shall encourage interaction on congresses and symposia with international participation dealing with the problems of health and medicine which will take place in their respective countries and on the request of one Contracting Party, the other Contracting Party shall send the respective materials issued on the occasion of such congresses.

Article 4

The respective bodies of the Contracting Parties shall encourage lists of medical literature and films on health care as well as any other written, visual or audio-visual informative materials in the field of health knowledge.

Article 5

The Contracting Parties entrust the Ministry of Health of the State of Israel and the Ministry of Health, Welfare and Social Security of the Hellenic Republic with the implementation of this Agreement.

To implement this Agreement the Ministries will sign plans of cooperation in which among other things, financial conditions will be specified.

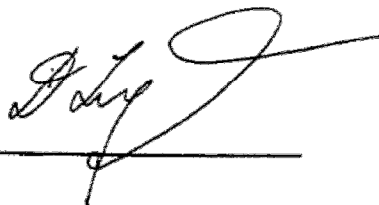
Article 6

The Agreement shall be approved or ratified in accordance with the internal procedures of the Contracting Parties. It will enter into force with the exchange of diplomatic notes on approval or ratification and will remain in force six months from the date on which a written notice is given by either of the Parties through diplomatic channels, of its desire to terminate this Agreement.

Done in... *Jerusalem* on the *9 March* 1992, which corresponds to the *4 Adar B...* 5752, in two original copies in the English, Hebrew and Greek languages, each of the texts being equally authentic. In case of divergency of interpretation, the English text shall prevail.

ON BEHALF OF THE GOVERNMENT
OF THE STATE OF ISRAEL

ON BEHALF OF THE GOVERNMENT
THE HELLENIC REPUBLIC

Transits Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

**AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL
AND
THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC
ON BILATERAL COOPERATION IN PRIVATE SECTOR
INDUSTRIAL RESEARCH AND DEVELOPMENT**

The Government of the State of Israel (hereinafter referred to as "the State of Israel") and the Government of the Hellenic Republic (hereinafter referred to as "the Hellenic Republic") have entered into this Agreement as follows:

PURPOSE - To develop and strengthen economic, industrial, technological and commercial cooperation between the State of Israel and the Hellenic Republic;

SCOPE - To encourage the cooperation and the mutual interest in working progress in the fields of technological and industrial research and development (hereinafter referred to as "R&D") for the development and the benefit of and the advantages to their national economies including among others, the improvement of their socio-economic standards of life;

GOALS - To develop, enhance and strengthen the technological, industrial, commercial and economic cooperation between the Parties, on the basis of equality and mutual benefit;

WHEREAS the Parties are currently implementing programs for the encouragement of industrial R&D in fields of common interest and have an interest in cooperating in these programs for the mutual benefit of the Parties;

DESIRING to undertake a sustained effort to promote, facilitate and support technology-based industrial R&D projects between cooperation or similar (hereinafter referred to as the "Partners") from the two countries (hereinafter referred to as the "Partners"), according to the existing legislation, rules, regulations and provisions in the State of Israel and the Hellenic Republic and the provisions of this Agreement;

Have reached the following Agreement ("the Agreement").

Tessier Document - Ministry of Foreign Affairs - Israel

**Article I
Objectives**

The Parties of the Agreement aim to strengthen the State of Israel and the Hellenic Republic's economic relations through the support of industrial R&D projects. The objectives of this Agreement are to promote industrial R&D projects, their research and development activities aimed at the development of new products or services, commercialized in the global market and in particular in Europe in accordance with the objectives of this Agreement are:

1. To identify the identification of specific industrial R&D projects, partnerships or collaborative ventures between the State of Israel and the Hellenic Republic and to facilitate industrial R&D cooperation;
2. To develop the development of partnerships in the context of multilateral European R&D programs in which both Parties have common interest such as the EU Research Program of Research and Technological Development and Dissemination (FP6, FP7, FP8, and FP9);
3. To identify and from suitable government resources and programs to support industrial R&D projects, including the establishment of a framework for the financial support of joint industrial R&D cooperation between the Parties and industrial R&D projects jointly approved by the Parties, all according to each of the Parties' laws, regulations and procedures;
4. To facilitate R&D cooperation that is undertaken between Parties from each state, based on innovation and innovative technologies, leading to commercialization in the marketplace, in particular in Europe;
5. To identify, at the time when funds shall become available and subject to the mutual approval of the Parties, the Parties will consider advancing the initiatives created under this Agreement through the establishment of an Israeli-Hellenic industrial R&D fund to support jointly approved industrial R&D projects of cooperation between Parties from the two countries leading to commercialization in the global market.

Tessier Document - Ministry of Foreign Affairs - Israel

**Article II
Cooperating Authorities**

1. The Office of the Chief Technologist (hereinafter referred to as "OCT") of the Ministry of Industry, Trade and Labor on behalf of the State of Israel and the General Secretariat of the Ministry of Industry and Technology (hereinafter referred to as "GIT") of the Ministry of Development on behalf of the Hellenic Republic shall be the Cooperating Authorities for implementing this Agreement (hereinafter referred to as "the Cooperating Authorities").
2. The Cooperating Authorities shall be responsible for their respective costs in processing and administering the objectives of this Agreement such as traveling expenses, organization of seminars and publications.
3. The Parties through their Cooperating Authorities may conclude a separate implementation agreement (hereinafter referred to as the "Implementation Agreement"), regarding the procedures, activities and plans for the practical measures to be taken to facilitate, enhance and promote cooperation between the Parties and the support provided to Projects according to the objectives of this Agreement.

**Article III
Israel - Hellenic Coordinating Committee**

1. In order to monitor, facilitate and enhance cooperation between the Parties under this Agreement, the Cooperating Authorities shall appoint an Israel - Hellenic Coordinating Committee (hereinafter referred to as "Coordinating Committee").
2. The Coordinating Committee will consist of an equal number of representatives from the State of Israel and from the Hellenic Republic. The Coordinating Committee will meet at least once a year, unless otherwise agreed, alternately in the capitals of the State of Israel and of the Hellenic Republic or mutually convenient date and its objectives will be as follows:
 - a. Identification of potential fields of cooperation between the Parties based on general lines of the respective national policies and Technology policies and information provided by the Parties or by Parties from the State of Israel and the Hellenic Republic.
 - b. Advise the Cooperating Authorities with respect to the creation of favorable conditions for the implementation of this Agreement.

Tessier Document - Ministry of Foreign Affairs - Israel

**Article IV
Fields of Cooperation**

The Parties through the Cooperating Authorities shall encourage, facilitate and support, financially or otherwise, cooperation Projects that were approved by each of the Cooperating Authorities in accordance with its own domestic laws, regulations, procedures, budget and appropriate mechanisms, in the field of industrial R&D undertaken by Parties from the State of Israel and the Hellenic Republic.

Eligible Projects will be those based on cooperation between at least one industrial entity from the State of Israel and at least one industrial entity from the Hellenic Republic, by which technological knowledge is developed to the mutual benefit of the Parties (hereinafter referred to as the "Partners"). The Partners may involve in the Project agencies or research organizations from the two States.

The facilitation and stimulation of the cooperation Projects, may comprise, inter alia, of the following forms and methods:

- 3.1 Organization of meetings for Parties, organizations and/or institutions from the State of Israel and the Hellenic Republic to jointly assess cooperative opportunities;
- 3.2 Performance of any other activities to promote possibilities for cooperation between Parties, organizations and/or institutions from both the State of Israel and the Hellenic Republic.

Each of the Parties to the Protocol will be subject to the provisions of the applicable laws, regulations, procedures and appropriate mechanisms, with respect to the facilitation and funding of research and development provided by the government of the Parties, including the level of support and the terms and conditions under which that support may be provided.

Tessier Document - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Tondex Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Article V
Trade and Exportable Instruments

Subject to its national laws, regulations, procedures and appropriate mechanisms, each Party shall accord fully and expeditiously to the individuals, government agencies and other entities of the other Party engaged in the pursuit of activities under this Agreement.

Article VI
Disclosure of Information

Each Party shall notify the other immediately of any requirement arising under which it might be compelled by law to disclose information, or documents relating to this Agreement, which would otherwise be subject to confidentiality. The Party notified in advance shall in any event use its best endeavours to ensure that the parties obtaining disclosure of the information in those circumstances protect the confidentiality of all source and otherwise the terms of this Agreement.

Each Party consents itself not to transmit, without written approval of the other Party, information concerning the results obtained from the cooperative programs for Intellectual R&D covered under this Agreement to a third person, organization, entity or to any other entity.

Article VII
Intellectual Property Rights

The Parties to this Agreement understand that this Agreement shall be required to comply with the basic objectives of intellectual cooperation between them relating to intellectual property rights in particular:

- (a) The ownership and use of know-how and industrial property owned by the business in the Project prior to the Project;
- (b) Arrangements for the ownership and use of information and industrial property to be created in the course of the Project.

Notwithstanding the provisions of paragraph 1 above, it shall be the responsibility of the parties to the Project agreed under this Agreement to safeguard their own interests.

Confidential and technological information of a non-proprietary nature arising from the

Tondex Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

cooperative activities under this Agreement may be made available to the public through necessary channels.

Article VIII
Final Provisions

1. This Agreement shall enter into force on the date of the last diplomatic note by which each Party informs the other of the completion of its relevant internal legal procedures required for the entry into force of this Agreement.
2. The Agreement shall remain in force until either Party terminates it.
3. Either Party may terminate this Agreement by written notification to the other Party, through diplomatic channels. The Agreement shall cease to be in force six months after the date of such notification.
4. This Agreement may be amended by mutual consent, in writing. Any amendment of this Agreement shall follow the same procedure as for its entry into force.
5. The amendment of this Agreement shall not affect the validity of arrangements and contracts already concluded.
6. This Agreement shall not affect present or future rights, duties or obligations of the Parties under other international agreements and treaties, including the Helsinki Declaration's obligations within their respective territories in the European Union.

Tondex Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

IN WITNESS WHEREOF, this Agreement has been signed by the undersigned, being duly authorized.

Done in duplicate in Athens on the 16th day of February 2005, corresponding to the 16th day of Shevat 5765, in the Hebrew calendar, each in Hebrew, Greek and English, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF THE
STATE OF ISRAEL

Mr. TZAHU HANEGBI
MINISTER, PRIME MINISTERS OFFICE

FOR THE GOVERNMENT OF THE
HELLENIC REPUBLIC

Mr. DIMITRIOS SIOUFAS
MINISTER OF DEVELOPMENT

MINISTÈRE DE L'ÉCONOMIQUE ET DES FINANCES

ATHÈNES

le 21 juillet 1952.

Excellence,

J'ai l'honneur de porter à votre connaissance que le Gouvernement d'Israël accepte, à titre de réciprocité, d'annuler de tout impôt sur le revenu imposé par l'État d'Israël les bénéfices réalisés en Israël par l'exploitation des bateaux enregistrés dans les ports hollandais ou des avions munis de documents hollandais.

Je vous prie de vouloir bien me confirmer votre accord sur ce qui précède, étant entendu que la présente lettre et votre réponse constitueront un accord entre les deux Gouvernements qui aura effet à compter du jour de leur signature.

Veuillez agréer, Excellence, l'assurance de ma plus haute considération.

JTS

M. Kerkiras
Secrétaire des Affaires
Ministère des Affaires Étrangères
1952

Trafic Commercial - Statut of Foreign Ships - Israël

Trafic Commercial - Statut of Foreign Ships - Israël

ROYAUME HOLLANDAIS
DES PAYS-BAS

Athènes,
le 21 juillet 1952.

Monsieur,

J'ai l'honneur d'accuser réception de la lettre que vous avez bien voulu m'adresser en date de ce jour, dont voici le contenu.

J'ai l'honneur de porter à votre connaissance que le Gouvernement d'Israël accepte, à titre de réciprocité, d'annuler de tout impôt sur le revenu imposé par l'État d'Israël, les bénéfices réalisés en Israël par l'exploitation des bateaux enregistrés dans des ports hollandais ou des avions munis de documents hollandais.

Je vous prie de vouloir bien me confirmer votre accord sur ce qui précède, étant entendu que la présente lettre et votre réponse constitueront un accord entre les deux Gouvernements qui aura effet à compter du jour de leur signature.

Veuillez agréer, Excellence, l'assurance de ma plus haute considération.

En acceptant ce qui précède au nom du Gouvernement Royal Hollandais, je m'empresse de vous confirmer que mon Gouvernement accepte, à titre de réciprocité, d'annuler de tout impôt sur le revenu imposé par le Gouvernement Royal Hollandais, les bénéfices réalisés en Israël par l'exploitation des bateaux enregistrés dans des ports israéliens ou des avions munis de documents israéliens.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma plus haute considération.

Monsieur Josef Eshkol
Ministre du Gouvernement Israélien
à Jérusalem

AGREEMENT
 between
 the Government of the State of Israel
 and the
 Government of the Hellenic Republic
 on cooperation in the fields of health
 and medicine

The Government of the State of Israel and the Government of the Hellenic Republic (hereinafter - the Contracting Parties) desirous to develop cooperation between their respective countries in the fields of health and medicine, have concluded the following Agreement:

Article 1

The Contracting Parties shall encourage cooperation in the fields of health and medicine on the basis of equality, reciprocity and mutual benefit. The specific areas of cooperation shall be determined by mutual consent taking into account their respective interests.

Article 2

In particular, the Contracting Parties shall use their best endeavors to facilitate:

- exchanges of information in health fields of mutual interest;
- exchanges of specialists for purpose of study and consultation as specified in the Plans of cooperation referred to in Article 5 of this Agreement;
- direct contacts between institutions and organizations maintained by the Contracting Parties in their respective countries;
- exchanges of information on new equipment, pharmaceutical products and technological developments related to medicine and public health, and
- such other forms of cooperation in the fields of medicine and public health as may be mutually agreed.

Article 3

The Contracting Parties shall exchange information on congresses and symposia with international participation dealing with the problems of health and medicine which will take place in their respective countries and on the request of one Contracting Party, the other Contracting Party shall send the respective materials issued on the occasion of such sessions.

Article 4

The respective bodies of the Contracting Parties shall exchange lists of medical literature and files on health care as well as any other written, visual or audio-visual informative materials in the field of health knowledge.

Article 5

The Contracting Parties entrust the Ministry of Health of the State of Israel and the Ministry of Health Welfare and Social Security of the Hellenic Republic with the implementation of this Agreement.

To implement this Agreement the Ministries will sign plans of cooperation in which among other things, financial conditions will be specified.

Article 6

The Agreement shall be approved or ratified in accordance with the internal procedures of the Contracting Parties. It will enter into force with the exchange of diplomatic notes on approval or ratification and will remain in force six months from the date on which a written notice is given by either of the Parties through diplomatic channels, of its desire to terminate this Agreement.

Done in... *Jerusalem* on the *9 March* 1992, which corresponds to the *4 Adar B...* 5752, in two original copies in the English, Hebrew and Greek languages, each of the texts being equally authentic. In case of divergency of interpretation, the English text shall prevail.

ON BEHALF OF THE GOVERNMENT
OF THE STATE OF ISRAEL

ON BEHALF OF THE GOVERNMENT
THE HELLENIC REPUBLIC

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Traité de Commerce - Ministère des Affaires Étrangères - France

CONVENTION DE COMMERCE ET DE NAVIGATION
ENTRE LE ROYAUME D'ISRAËL ET LE ROYAUME ROYAL HELLÉNIQUE

Les Hautes Parties Contractantes, désireuses d'encourager le développement des rapports commerciaux entre les deux Pays, ont convenu de ce qui suit:

ARTICLE I

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent de s'abstenir réciproquement, en toutes les matières concernant leur commerce et la navigation, du traitement aussi défavorable que celui qui est ou peut être accordé à la nation la plus favorisée.

ARTICLE II

Chaque Haute Partie Contractante accordera le traitement de la nation la plus favorisée aux produits naturels ou fabriqués originaires de l'autre Haute Partie Contractante indépendamment des moyens employés pour leur transport. Ce traitement concerne les taxes douanières et autres droits ainsi que les règlements et formalités douanières se rapportant aux importations et exportations.

ARTICLE III

1. Le traitement des navires et bateaux battant pavillon de chacune des Hautes Parties Contractantes sera régi dans les ports de l'autre Haute Partie Contractante par les dispositions de la Convention Internationale sur le Régime des Ports Maritimes, signée à Genève le 9 décembre 1923, et la Règlement y annexé.

2. Le cas du terme "anchorage", dont traite l'article 9 du Règlement annexé à la Convention Internationale sur le Régime des Ports Maritimes, comporte tout transport de marchandises, lesquelles, bien qu'expédiées par commerce direct et indépendamment de leur provenance ou destination, sont transférées immédiatement ou non dans le port d'une des Hautes Parties Contractantes afin d'être transportées à un autre port de la même Haute Partie Contractante.

Traité de Commerce - Ministère des Affaires Étrangères - France

Les dispositions ci-dessus sont également applicables en ce qui concerne le transport des passagers, ainsi qu'en cas de catastrophe ou possession de billetterie de passage directe.

ARTICLE IV

Les Hautes Parties Contractantes encourageront la conclusion d'accords ayant le but de développer le commerce entre les deux Pays. A cet effet, chaque Haute Partie Contractante accordera son maximum de facilités et privilèges de l'autre Haute Partie Contractante le traitement de la nation la plus favorisée, prévu à l'article XI.

ARTICLE V

Aucune clause de la présente Convention n'abolira les privilèges anciens qui sont en vigueur ou qui pourraient être accordés par chacune des Hautes Parties Contractantes à des Pays voisins.

La présente Convention entrera en vigueur à la date de sa signature.

Fait à Athènes, en deux exemplaires, en langue française, le 22 juillet 1952.

POUR LE GOUVERNEMENT D'ISRAËL

POUR LE GOUVERNEMENT ROYAL HELLÉNIQUE

AGREEMENT
between
THE MINISTRY OF INDUSTRY, TRADE AND TOURISM OF THE STATE OF ISRAEL
and
THE NATIONAL TOURIST ORGANIZATION OF GREECE
on
COOPERATION IN THE FIELD OF TOURISM

Touche Doumont - Ministry of Foreign Affairs - Israel

The Ministry of Industry, Trade and Tourism of the State of Israel and the National Tourist Organization of Greece
desire to develop cooperation between the two Countries in the field of
Tourism,
recognizing the importance of tourism in promoting mutual acquaintance,
understanding and cooperation between peoples
to establish cooperation in the field of tourism as close and
as fruitful
as possible.

ARTICLE 1

The Contracting Parties shall endeavor to develop tourist traffic between their
Countries and shall suggest the organization between their Travel Agencies,
carriers and other organizations operating in the field of Tourism.

ARTICLE 2

The Contracting Parties will give special attention to simplify frontier formalities
to the mutual benefit of tourists of both countries.

Handwritten initials: H. and P.

- 2 -

ARTICLE 3

With the aim of increasing tourist traffic between the two countries, the
Contracting Parties will encourage tourist promotion through the exchange
of information, publicity and promotional materials, as well as through
participation in exhibitions.

ARTICLE 4

The Contracting Parties shall encourage all forms of cooperation aimed at
the exchange of practical experience between Organizations and Institutions
active in the field of tourism.

ARTICLE 5

The Contracting Parties shall encourage bilateral cooperation between their
Travel Agencies and other specialized bodies with a view to attract and
promote travel from their countries.

ARTICLE 6

With the aim of implementing this Agreement through bilateral consultations
and through the organization of interconsultations in the competent
authorities, a Joint Commission is hereby established, composed of
authorized representatives of the Ministry of Industry, Trade and Tourism
of Israel and of the National Tourist Organization of Greece. The Commission
meetings shall take place in each of the two Countries alternately, at a time
agreed upon by the Contracting Parties. These meetings shall be presided over
by the Head of the Delegation of the Country in which it is taking place.

ARTICLE 7

This Agreement shall enter into force thirty (30) days after it has been signed.

Handwritten signatures

- 3 -

ARTICLE 8

This Agreement shall remain in force for a period of two years. Its validity
shall however be tacitly extended for additional periods of two years unless
denounced by notification by one of the Contracting Parties three (3) months
before its expiry.

Done in Jerusalem on 22 June 1960 in two copies in the English language,
both copies being equally authentic.

Touche Doumont - Ministry of Foreign Affairs - Israel

For the Ministry of Industry, Trade
and Tourism of Israel

Signature of Gideon Palt
Gideon Palt
Minister of Industry, Trade and
Tourism of Israel

For the National Tourist
Organization of Greece

Signature of Professor George D. Douloulakis
Professor George D. Douloulakis
President of the National Tourist
Organization of Greece

CONVENTION DE COMMERCE ET DE NAVIGATION
ENTRE LE GOUVERNEMENT D'ATHÈNES ET LE GOUVERNEMENT ROYAL HELLÉNIQUE

Les Hautes Parties Contractantes, désireuses d'encourager le développement des rapports commerciaux entre les deux Pays, sont convenues de ce qui suit:

ARTICLE I

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent de s'accorder réciproquement, en toutes les matières concernant leur commerce et la navigation, un traitement aussi favorable que celui qui est ou pourra être accordé à la nation la plus favorisée.

ARTICLE II

Chaque Haute Partie Contractante accordera le traitement de sa nation la plus favorisée aux produits naturels ou manufacturés originaires de l'autre Haute Partie Contractante indépendamment des moyens employés pour leur transport. Ce traitement concerne les taxes douanières et autres droits ainsi que les règlements et formalités douaniers se rapportant aux importations et exportations.

ARTICLE III

1. Le traitement des navires et bateaux battant pavillon de commerce des Hautes Parties Contractantes sera régi dans les ports de l'autre Haute Partie Contractante par les dispositions de la Convention Internationale sur le Régime des Ports Maritimes, signée à Genève le 9 décembre 1923, et le Règlement y annexé.

2. Le sens du terme "sabotage", dont traite l'article 9 du Règlement annexé à la Convention Internationale sur le Régime des Ports Maritimes, comporte tout transport de marchandises, lesquelles, bien qu'expédiées par connement direct et indépendamment de leur provenance ou destination, sont transbordées immédiatement ou non dans le port d'une des Hautes Parties Contractantes afin d'être transportées à un autre port de la même Haute Partie Contractante.

Les dispositions ci-dessus sont également applicables en ce qui concerne le transport des passagers, même au cas où celui-ci bénéficie en possession de billets de passage directs.

ARTICLE IV

Les Hautes Parties Contractantes encourageront la conclusion d'accords ayant le but de développer le commerce entre les deux Pays. A cet effet, chaque Haute Partie Contractante accordera aux ressortissants et sociétés de l'autre Haute Partie Contractante le traitement de la nation la plus favorisée, prévu à l'article II.

ARTICLE V

Aucune clause de la présente Convention n'affectera les privilèges spéciaux qui sont en vigueur ou qui pourraient être accordés par chacune des Hautes Parties Contractantes à des Pays voisins.

La présente Convention entrera en vigueur à la date de sa signature.

Fait à Athènes, ce jour exceptionnel, en langue française.

Le 22 juillet 1930.

POUR LE GOUVERNEMENT D'ATHÈNES

POUR LE GOUVERNEMENT ROYAL HELLÉNIQUE

Travaux Diplomatiques - Ministère des Affaires Étrangères - Athènes

Travaux Diplomatiques - Ministère des Affaires Étrangères - Athènes

AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL
AND
THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC
FOR COOPERATION IN THE FIELDS OF
POSTS AND TELECOMMUNICATIONS

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL AND THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC, hereinafter referred to as the "Parties",

DESIRING to develop the bilateral relations between the State of Israel and the Hellenic Republic,

SHAREING the view that the development of telecommunications is a major factor for promoting trade and technical exchanges as well as the economic and social development of each country,

CONSIDERING the necessity of mutual co-operation for the expansion and development of up-to-date telecommunications services between the two countries,

EMPHASIZING the common interest in establishing closer co-operation in the fields of posts and telecommunications based on advantageous and equitable conditions and on the good neighborhood ties,

RECOGNIZING that many new telecommunications services are based on the proper utilization of the radio frequency spectrum and the geostationary satellite orbit, as well as other suitable orbits,

HAVING IN MIND that in applying the latter articles of the Agreement, the Hellenic Republic shall respect the obligations arising from its membership in the European Union,

AGREE as follows:

Article 1

The Parties, on the basis of equality, reciprocity and mutual benefit, shall pursue a policy of providing and developing postal and telecommunication services between the two countries, in accordance with the laws and regulations in force in each country; the mutually applicable obligations under the International Telecommunication Union (ITU), the Universal Postal Union (UPU), the World Trade Organization (WTO) and the legal instruments established by these, and the provisions of the present Agreement.

Items which are not regulated by this Agreement, by the mutually applicable obligations or Agreements referred to above or by other

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

international Agreements which are binding on the Parties shall be settled by separate agreements in accordance with the legislation of each country.

Matters related to the provision and operation of postal and telecommunication services which are not provided for by this Agreement, will be regulated by the provisions of the mutually applicable obligations under the UPU, the ITU, the WTO and the legal instruments established by them.

Article 2

The Parties shall encourage contacts between their governments, public bodies and private structures, research institutes, corporations, other relevant organizations and specialists:

- a) to discuss scientific and technical issues related to the co-operative activities in the fields of posts and telecommunications;
- b) to solve the problems that may arise concerning the implementation of the Agreement; and
- c) to implement joint projects.

The said bodies may conclude implementing programs, which will provide the details of the co-operative activities stipulated under this Agreement.

Article 3

The Parties shall facilitate the transit through their territories of all kinds of postal items and telecommunication services, under the most favourable conditions for both.

Article 4

1. The Parties shall agree to directly exchange air mail, surface mail and other services, *inter alia*:
 - a. Letter-post items including letters, postcards, printed papers, stickers for the letter and small packets;

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

- b. Ordinary parcels;
- c. Express mail service (EMS) and electronic mail service.

2. The Parties may, through consultation by correspondence, provide additional services as appropriate.

Article 5

The Parties shall inform each other in a timely manner of the restrictions relating to the conditions of posting and delivery and the amounts of postal taxes, based on domestic regulations.

Article 6

The Parties shall endeavor to take the necessary measures, if the need should arise, for the improvement of forms and methods of mail exchange, in order to expedite transportation of mail and secure its safety.

Article 7

The Parties shall bear liability for the loss, theft or damage to the registered letter-post items and postal parcels in all cases except for force majeure.

The amount of damage compensation and the measure of liability shall be determined by the provisions of the Convention and the Postal Parcels Agreement of the UPU in force.

Article 8

The Parties shall promote the development of co-operation in the field of philately, including the organization of philatelic exhibitions.

4

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Tunisia Department - Ministry of Foreign Affairs - Beirut

Article 9

The Parties shall endeavour to promote:

- a) the establishment of telecommunication networks between the two countries, on the basis of open access to modern technologies and their integration into the world-wide telecommunication network;
- b) the utilization of satellite systems and short-optical communication lines as part of the future world-wide telecommunication infrastructure.

To this end, co-operation on international projects may be implemented on the basis of separate agreements concluded between the relevant entities under the jurisdiction of each Party.

Article 10

The Parties shall coordinate, in the framework of their authority, the use of frequencies by radio services, in accordance with their domestic laws and regulations and the ITU Constitution, Convention and Administrative Regulations. Such coordination may be achieved by the exchange of correspondence or by the signing of separate agreements.

Article 11

The Parties, in accordance with the needs and resources existing in their countries, agree to train and send students to study in the field of telecommunication in the purpose of developing mutually advantageous bilateral co-operation.

Regarding the fields of research and training of specialists in this field, the Parties shall encourage and support direct collaboration and co-operation between the specialized entities in their countries.

Tariffs and charges for postal and telecommunication services shall be established in accordance with the provisions of the Convention and Postal Parcel Agreement of the UPU, and the Convention, Administrative Regulations and as appropriate Recommendations of the ITU.

Tunisia Department - Ministry of Foreign Affairs - Beirut

Article 12

The Parties shall co-operate through:

- a) exchanging information and documentation;
- b) bilateral consultations;
- c) meetings of experts and establishment of working groups;
- d) exchange of specialists;
- e) training programmes;
- f) other forms of co-operation.

Article 13

The Parties may make proposals for closer co-operation and for further coordination on specific issues according to this Agreement. For this purpose, when appropriate and upon mutual consent, contacts may be signed between the respective telecommunication entities stipulating, inter alia, the goals, plans of action, time periods, the departments and persons responsible for the successful implementation of the Agreement and its content.

The Parties shall, in case of need, consult with each other through correspondence on further clarification of operational, managerial and staff arrangements, taking into consideration the actual operational situation of postal and telecommunication services in the two countries.

Article 14

Any difference arising from the Parties on the application and interpretation of this Agreement should be settled by means of negotiation and consultation.

Tunisia Department - Ministry of Foreign Affairs - Beirut

Article 15

The present Agreement shall not affect the rights and obligations of the Parties resulting from international Agreements with third countries or international organizations.

Article 16

The competent authorities responsible for the implementation of the present Agreement shall be:

- in the Hellenic Republic: the Ministry of Transport and Communications;
- in the State of Israel: the Ministry of Communications.

In case of any change relating to these competent authorities, the Parties shall notify each other in due course.

Article 17

None of the information acquired under this Agreement shall be disclosed to third Parties without a prior written consent of the Party from which it has originated.

Article 18

The provisions of this Agreement and all activities undertaken pursuant to this Agreement will be conducted and subject to the respective laws and regulations of the parties, having in mind that in applying all the articles, the Hellenic Republic shall respect the obligations arising from its membership to the European Union.

Article 19

Each Party shall bear its own costs resulting from the observance of its undertakings pursuant to this Agreement, unless otherwise agreed upon in writing between the Parties.

Tunisia Department - Ministry of Foreign Affairs - Beirut

Article 20

The Agreement may be modified by mutual written consent of the Parties.

Any modification of the Agreement shall enter into force in accordance with the same procedures as the entering into force of the Agreement (Article 22).

Article 24

For correspondence related to the implementation of the present Agreement, the two Parties shall use the English language. The language of correspondence between the other entities may be decided by mutual agreement between them.

Article 22

This Agreement shall enter into force on the date of the second of the diplomatic Notes by which the Parties notify each other on the completion of their relevant internal procedures.

The Agreement shall be valid for an indefinite period of time and shall be terminated six (6) months from the date on which one of the Parties notifies the other, in writing, of its intention to terminate the Agreement.

Done at Jerusalem on the 22nd day of September 2004, which corresponds to the 24th day of Tishrei, 5764. In two original copies in the Hebrew, Greek and English languages, all the three texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation, the English text shall prevail.

 For the Government of the State of Israel For the Government of the Hellenic Republic

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

BETWEEN

THE STATE OF ISRAEL

AND

THE HELLANDIC REPUBLIC

FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION AND FOR THE PROMOTION OF FISCAL COOPERATION WITH REGARD TO TAXES ON INCOME

The Government of the Hellenic Republic and the Government of the State of Israel,

desiring to conclude a Convention for the avoidance of double taxation and the promotion of fiscal cooperation with respect to taxes on income,

and to further develop and facilitate their relationship,

have agreed as follows:

Article 2

GENERAL DEFINITIONS

1. For the purposes of this Convention, unless the context otherwise requires:
 - a) the term "Hellenic Republic" comprises the territory of the Hellenic Republic and the part of the island and the island under the sovereignty of Greece within the Hellenic Republic's tax sovereignty rights in accordance with international law;
 - b) the term "Israel" means the State of Israel, and when used in a geographic sense comprises the territory of the State of Israel and the part of the island and island under the sovereignty of the State of Israel in accordance with international law;
 - c) the terms "a Contracting State" and "the other Contracting State" mean the Hellenic Republic or Israel, as the context requires;
 - d) the term "person" includes an individual, a company and any other body of persons;
 - e) the term "company" means any body corporate or any entity which is treated as a body corporate for tax purposes;
 - f) the terms "subsidiary of a Contracting State" and "subsidiary of the other Contracting State" mean respectively an enterprise owned or by a resident of a Contracting State and an enterprise owned or by a resident of the other Contracting State;
 - g) the term "resident" means:
 - (i) any individual possessing the nationality of a Contracting State;
 - (ii) any legal person, partnership or association deriving its status as such from the laws in force in a Contracting State;
 - h) the term "international traffic" means any transport by a ship or aircraft, except when the ship or aircraft is operated solely between places in one of the Contracting States;
 - i) the term "competent authority" means:
 - (i) in the case of the Hellenic Republic - the Minister of Finance or his authorized representative;
 - (ii) in the case of Israel - the Minister of Finance or his authorized representative.
2. As regards the application of the Convention by a Contracting State any term not defined therein shall, unless the context otherwise requires, have the meaning which it has under the laws of that State concerning the taxes to which the Convention applies.

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Article 1

PERSONAL SCOPE

This Convention shall apply to persons who are residents of one or both of the Contracting States.

Article 2

TAXES COVERED

1. This Convention shall apply to taxes on income imposed on behalf of a Contracting State irrespective of the manner in which they are levied.
2. There shall be regarded as taxes on income all taxes imposed on total income or on elements of income including taxes on gifts from the situation of movable or immovable property so well as taxes on capital appreciation.
3. The existing taxes to which the Convention shall apply are, in particular:
 - a) in the case of the Hellenic Republic:
 - (i) the income tax on natural persons;
 - (ii) the income tax on legal persons;
 (hereinafter referred to as "Greek tax");
 - b) in the case of Israel:
 - (i) the income tax;
 - (ii) the company tax;
 - (iii) the capital gains tax and the land appreciation tax;
 (hereinafter referred to as "Israeli tax").
4. The Convention shall apply also to any identical or substantially similar taxes which are imposed after the date of signature of this Convention in addition to, or in place of, the existing taxes. The competent authorities of the Contracting States shall notify each other of any substantial changes which have been made in their respective taxation laws.

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Article 3

GENERAL DEFINITIONS

1. For the purposes of this Convention, unless the context otherwise requires:
 - a) the term "Hellenic Republic" comprises the territory of the Hellenic Republic and the part of the island and the island under the sovereignty of Greece within the Hellenic Republic's tax sovereignty rights in accordance with international law;
 - b) the term "Israel" means the State of Israel, and when used in a geographic sense comprises the territory of the State of Israel and the part of the island and island under the sovereignty of the State of Israel in accordance with international law;
 - c) the terms "a Contracting State" and "the other Contracting State" mean the Hellenic Republic or Israel, as the context requires;
 - d) the term "person" includes an individual, a company and any other body of persons;
 - e) the term "company" means any body corporate or any entity which is treated as a body corporate for tax purposes;
 - f) the terms "subsidiary of a Contracting State" and "subsidiary of the other Contracting State" mean respectively an enterprise owned or by a resident of a Contracting State and an enterprise owned or by a resident of the other Contracting State;
 - g) the term "resident" means:
 - (i) any individual possessing the nationality of a Contracting State;
 - (ii) any legal person, partnership or association deriving its status as such from the laws in force in a Contracting State;
 - h) the term "international traffic" means any transport by a ship or aircraft, except when the ship or aircraft is operated solely between places in one of the Contracting States;
 - i) the term "competent authority" means:
 - (i) in the case of the Hellenic Republic - the Minister of Finance or his authorized representative;
 - (ii) in the case of Israel - the Minister of Finance or his authorized representative.
2. As regards the application of the Convention by a Contracting State any term not defined therein shall, unless the context otherwise requires, have the meaning which it has under the laws of that State concerning the taxes to which the Convention applies.

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Article 4
INDUSTRY

1. For the purposes of this Convention, the term "industrial plant" means any plant, other than a power station, in which the process of manufacture, production, preparation, or assembly of a finished article is carried out. However, a power station will not be deemed to be a plant of an industrial nature by virtue only of its being used to generate electricity in that State.

2. Where by reason of the provisions of paragraph 1 an industrial plant is situated in a territory of both Contracting States, then its status shall be determined as follows:

- a) It shall be deemed to be a resident of the State with which the principal and substantial activities are clearly linked or most closely connected.
- b) If the State in which the plant has its centre of administration is not a resident of the State in which the plant has a permanent home available to it in either State, or if the plant has a permanent home available to it in both States, it shall be deemed to be a resident of the State in which the plant has its industrial activity.

3. If the plant has no industrial activity in both States or in neither of them, it shall be deemed to be a resident of the State of which it is a national.

4. If the plant is a resident of both States or of neither of them, the competent authorities of the Contracting States shall settle the question by mutual agreement.

5. Where by reason of the provisions of paragraph 1 a power station is situated in a territory of both Contracting States, then it shall be deemed to be a resident of the State in which its place of effective management is situated. If the State in which the place of effective management is situated, the competent authorities of the Contracting States shall settle the question by mutual agreement.

Treaty Document - Ministry of Energy Affairs - Israel

Article 5
PERMANENT ESTABLISHMENT

1. For the purposes of this Convention, the term "permanent establishment" means a fixed place of business through which the business of an enterprise is wholly or partly carried on.

2. The term "permanent establishment" includes especially:

- a) a place of management;
- b) a branch;
- c) an office;
- d) a factory;
- e) a workshop;
- f) a mine, an oil or gas well, a quarry or any other place of extraction of natural resources and
- g) any installation or structure used for the exploration of natural resources.

3. A building site or construction or installation project constitutes a permanent establishment only if it lasts more than 6 months.

4. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, the term "permanent establishment" shall be deemed not to include:

- a) the use of facilities solely for the purpose of storage, display or delivery of goods or merchandise belonging to the enterprise;
- b) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of processing by another enterprise;
- c) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of purchasing goods or merchandise or of collecting information, for the enterprise;
- d) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of advertising, for the supply of information, for scientific research or for similar activities which have a preparatory or auxiliary character, for the enterprise;
- e) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of carrying on, for the enterprise, any other activity of a preparatory or auxiliary character;
- f) the maintenance of a fixed place of business solely for any combination of activities mentioned in sub-paragraphs a) to e), provided that the overall activity of the fixed place of business resulting from this combination is of a preparatory or auxiliary character.

Treaty Document - Ministry of Energy Affairs - Israel

6. Interest shall be deemed to arise in a Contracting State when the paper in that State itself, a political subdivision, a local authority or a resident of that State, however, the person paying the interest, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment or a fixed base in connection with which the indebtedness on which the interest is paid was incurred, and such interest is borne by such permanent establishment or fixed base, then such interest shall be deemed to arise in the State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

Article 13
SOURCES OF INCOME

1. Dividends arising from a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such dividends may also be taxed in the Contracting State in which they arise and according to the law of that State, but if the recipient is the beneficial owner of the dividends the tax so charged shall not exceed 10 per cent of the gross amount of the dividends. The competent authorities of the Contracting States shall by mutual agreement settle the mode of application of these provisions.

3. The term "dividends" as used in this Article means payments of any kind made to a shareholder in a Contracting State, whether he is a resident of that State, whether or not he is a resident of a Contracting State, in respect of shares in a company or other body which is a resident of a Contracting State, or in respect of any other right which carries a right to participate in the assets of a company or other body which is a resident of a Contracting State, or in respect of any other right which carries a right to participate in the assets of a company or other body which is a resident of a Contracting State, or in respect of any other right which carries a right to participate in the assets of a company or other body which is a resident of a Contracting State.

4. The provisions of paragraph 1 and 2 shall not apply if the recipient of the dividends being a resident of a Contracting State, except as provided in the other Contracting State in which the dividends arise, through a permanent establishment situated therein or through a fixed base in that other State, has received or is to receive income from a fixed base situated therein, and the right or property in respect of which the dividends are paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

5. Interest shall be deemed to arise in a Contracting State when the paper in that State itself, a political subdivision, a local authority or a resident of that State, however, the person paying the interest, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment or a fixed base in connection with which the indebtedness on which the interest is paid was incurred, and such interest is borne by that permanent establishment or fixed base, then the interest shall be deemed to arise in the Contracting State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

Transfer Income - Double Taxation - Israel

Transfer Income - Double Taxation - Israel

5. The provisions of Article 13, 14 and 15 shall apply to remuneration and pensions in respect of services rendered in connection with a business carried on by a Contracting State or a political subdivision or a local authority thereof.

Article 15
PROFESSORS AND STUDENTS

1. A professor or teacher who visits a Contracting State for the purpose of teaching or carrying out research at an educational institution not operated for profit in that Contracting State and who was immediately before that visit a resident of the other Contracting State shall be exempt from tax in the first-mentioned State for a period of two years from the date of his arrival therein.

2. Payments which a student in a business occupation who is or was immediately before visiting a Contracting State a resident of the other Contracting State and who is present in the first-mentioned Contracting State solely for the purpose of his education or training receives for the purpose of his education, education or training shall not be taxed in that State, provided that such payments arise from sources within that State.

Article 16
PENSIONS

1. Where an income earner who is a resident of a Contracting State, whether or not he is a resident of a Contracting State, has received or is to receive income from a fixed base situated in a Contracting State, or in respect of any other right which carries a right to participate in the assets of a company or other body which is a resident of a Contracting State, or in respect of any other right which carries a right to participate in the assets of a company or other body which is a resident of a Contracting State, the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

Transfer Income - Double Taxation - Israel

Transfer Income - Double Taxation - Israel

Article 18
EXEMPTION OF INCOME TAXATION

1. The double taxation shall be eliminated as follows

a) In the Islamic Republic

Subject to the law of the Islamic Republic regarding the alienation of a credit against Israeli tax of tax paid in any country other than the Islamic Republic, Israeli tax paid in respect of income derived from Israel shall be allowed as a credit against Israeli tax payable in respect of that income. The credit shall not, however, exceed that portion of Israeli tax which the income from sources within Israel bears to the entire income subject to Israeli tax.

b) In Israel

Subject to the law of Israel regarding the alienation of a credit against Israeli tax of tax paid in any country other than Israel, credit for paid in respect of income derived from the Islamic Republic shall be allowed as a credit against Israeli tax payable in respect of that income. The credit shall not, however, exceed that portion of Israeli tax which the income from sources within the Islamic Republic bears to the entire income subject to Israeli tax.

2. Where by reason of special double taxation provisions designed to promote economic activity in a Contracting State the taxes actually levied on dividends or interest income in that Contracting State are lower than the tax which would have otherwise been levied in accordance with the domestic legislation of that Contracting State, the provisions of Article 18 or 19 of this Convention shall apply for the purposes of the preceding paragraphs, the tax paid in the Contracting State in such circumstances on interest shall be treated as tax paid in the other Contracting State in which the interest arose, and the provisions of Article 18 or 19 of this Convention shall apply for the purposes of the preceding paragraphs.

Article 19
SOURCES OF INCOME

1. Residuary of a Contracting State shall not be subjected in the other Contracting State to any taxation or any requirement connected therewith, whether direct or indirect, in connection with the taxes and requirements mentioned in the provisions of this Convention, in the case of income of Article 1, and apply to the resident who, notwithstanding the provisions of Article 1, has applied to the resident who was not a resident of one or both of the Contracting States.

2. The taxation of a permanent establishment which is operated in a Contracting State shall be the same as the taxation of that other State, but in such other State than the Contracting State in which the permanent establishment is situated, the tax shall not exceed that of the other State.

Transfer Income - Double Taxation - Israel

Transfer Income - Double Taxation - Israel

3. Except where the provisions of Article 9, paragraph 1 of Article 11, or paragraph 6 of Article 22, apply, however, requests and other communications shall be made to a Contracting State in a request of the other Contracting States under the same conditions as if they had been made to a Contracting State.

4. An objection of a Contracting State, the receipt of which is itself or other Contracting States shall not be regarded as a new instance of the fact or any requirement connected therewith which is either or more instances than the instance and connected requirements to which other similar objections of the Contracting States are or may be subjected.

5. The provisions of this Article shall, notwithstanding the provisions of Article 9, apply to those of every kind and description.

6. The provisions of this Article shall not be construed as obliging a Contracting State to grant its assistance in the other Contracting States any personal assistance, unless such assistance is furnished pursuant to request of such State or such request is made under the provisions of this Article.

Article 34

RESOLUTION OF DISPUTES

The competent authorities of the Contracting States, upon their mutual agreement, may have the disputes of the Convention in any manner, or with respect to any provision, if in their opinion the subject of those disputes, under the circumstances, would constitute an issue of the Convention according to its provisions.

Article 35

INITIAL AGREEMENT PROCEDURE

1. Where a person complains that the actions of one or both of the Contracting States would or will result for him in violation of his responsibilities with the provisions of this Convention, in any, irrespective of the number provided by the second set of these States, personal his case to the competent authority of the Contracting State of which he is a resident or, if his case comes under paragraph 1 of Article 11, to that of the Contracting State of which he is a resident. The case must be presented within three years from the date of the completion of the action resulting in violation and in accordance with the provisions of the Convention.

2. The competent authority shall endeavor, if the objection appears to it to be justified and if it is not itself able to solve it a satisfactory solution, to solve the case by mutual agreement with the competent authority of the other Contracting State, with a view to the avoidance of action which is not in accordance with the Convention. Any agreement reached shall be implemented notwithstanding any time limits in the domestic law of the Contracting States.

3. The competent authorities of the Contracting States shall endeavor to resolve by mutual agreement any differences or disputes arising as to the interpretation or application of the Convention. They may also consult together for the elucidation of doubtful questions in cases not provided for in the Convention.

4. The competent authorities of the Contracting States may communicate with each other directly for the purpose of reaching an agreement in the cases of the preceding paragraphs. Where it seems desirable in order to reach agreement to have an oral exchange of opinions, such exchange may take place through a Commission consisting of representatives of the competent authorities of the Contracting States.

Article 36

RESOLUTION OF DISPUTES

1. The competent authorities of the Contracting States shall exchange with each other as to the manner of carrying out the provisions of this Convention or of the domestic laws of the Contracting States concerning laws covered by the Convention insofar as the latter thereunder is not contrary to the Convention. The exchange of information is not restricted by Article 1. Any information received by a Contracting State shall be treated as secret in the same manner as information received under the domestic laws of that State and shall be disclosed only to persons or authorities having access and administrative control thereof in the management of application of the Convention or provisions in respect of, or the granting or extension of, the instrument or the such provision. They may disclose the information in public court proceedings or in judicial decisions.

2. In no case shall the provisions of paragraph 1 be construed so as to impose on a Contracting State the obligation:

a) to supply confidential information or to disclose with the same and administrative purposes of that of the other Contracting State;

b) to supply information which is not available under the laws or in the normal course of the administration of that of the other Contracting State;

c) to supply information which would disclose any trade, business, industrial, commercial or professional secret or trade process, or information, the disclosure of which would be contrary to public policy (ordre public).

Article 37

DIPLOMATIC AGENTS AND CONSULAR OFFICERS

Nothing in this Convention shall affect the special privileges of diplomatic agents or consular officers under the general rules of international law or under the provisions of special agreements.

Travaux Préparatoires - Mémoires de l'Assemblée Consultative - Tome 1

Travaux Préparatoires - Mémoires de l'Assemblée Consultative - Tome 1

Article 28

ENTRY INTO FORCE

1. The Contracting States shall notify each other that the constitutional requirements for the entry into force of this Convention have been complied with.
2. This Convention shall enter into force on the date of the latter of the notifications referred to in paragraph 1 and its provisions shall apply:
 - a) in respect of taxes withheld at source, to amounts of income derived on after 1 January in the calendar year next following the year in which the Convention enters into force;
 - b) in respect of other taxes on income, to such taxes chargeable for any taxable year beginning on or after 1 January in the calendar year next following the year in which the Convention enters into force.

Article 29

TERMINATION

This Convention shall remain in force until terminated by one of the Contracting States. Either Contracting State may terminate the Convention, through diplomatic channels, by giving notice of termination at least six months before the end of any calendar year following after the period of five years from the date on which the Convention enters into force. In such event the Convention shall cease to have effect:

- a) in respect of taxes withheld at source, to amounts of income derived on or after 1 January in the calendar year next following the year in which the notice is given;
- b) in respect of other taxes on income, to such taxes chargeable for any taxable year beginning on or after 1 January in the calendar year next following the year in which the notice is given.

In witness whereof the undersigned, duly authorized hereto, have signed this Convention.

Done at Jerusalem on 24 October 1958 in two original copies, each in the Greek, Hebrew and English languages, the three texts being equally authentic. In the case there is any divergence of interpretation of the provisions of this Convention, the English text shall prevail.

For the Government of
The State of Israel

For the Government of
The Hellenic Republic

15^A

AMBASSADE DU ROYAUME BELGE

Belgique

Le 22 juillet 1952.

Monsieur,

J'ai l'honneur de porter à votre connaissance que le Gouvernement d'Israël accepte, à titre de réciprocité, d'exempter de tout impôt sur le revenu imposé par l'Etat d'Israël les bénéfices réalisés en Israël par l'exploitation des bateaux enregistrés dans les ports belges ainsi que des avions munis de documents belges.

Je vous prie de vouloir bien me confirmer votre accord sur ce qui précède, étant entendu que la présente lettre et votre réponse constitueront un accord entre les deux Gouvernements qui aura effet à compter du jour de leur signature.

Veuillez agréer, Excellence, l'assurance de ma plus haute considération.

Tous droits réservés - Reproduction interdite sans autorisation

FOR BELGIUM
Monsieur Jean Stephane
Ministre Plénipotentiaire
Directeur des Affaires Belges
au Ministère des Affaires Etrangères
de Paris

J. F.

MINISTRE ROYAL
DES AFFAIRES ETRANGERES

Athènes,
le 22 juillet 1952.

Monsieur,

J'ai l'honneur d'accuser réception de la lettre que vous avez bien voulu m'adresser en date de ce jour, dont voici le contenu :

" J'ai l'honneur de porter à votre connaissance que le Gouvernement d'Israël accepte, à titre de réciprocité, d'exempter de tout impôt sur le revenu imposé par l'Etat d'Israël, les bénéfices réalisés en Israël par l'exploitation des bateaux enregistrés dans des ports belges ainsi que des avions munis de documents belges."

Je vous prie de vouloir bien me confirmer votre accord sur ce qui précède, étant entendu que la présente lettre et votre réponse constitueront un accord entre les deux Gouvernements qui aura effet à compter du jour de leur signature.

Veuillez agréer, Excellence, l'assurance de ma plus haute considération."

En acceptant ce qui précède au nom du Gouvernement Royal Belge, je m'empresse de vous confirmer que mon Gouvernement accepte, à titre de réciprocité, d'exempter de tout impôt sur le revenu imposé par le Gouvernement Royal Belge, les bénéfices réalisés en Grèce par l'exploitation des bateaux enregistrés dans des ports israéliens ou des avions munis de documents israéliens.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Monsieur Josef Fekouk
Délégué du Gouvernement d'Israël
à Paris

Tous droits réservés - Reproduction interdite sans autorisation

AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE STATE OF ISRAEL

AND

THE GOVERNMENT OF THE HELLENIC REPUBLIC

ON ECONOMIC, INDUSTRIAL AND TECHNOLOGICAL COOPERATION

Article 2

1. The cooperation provided for in Article 1, shall extend in particular in the following sectors:

- industry,
- ship-building and ship repairing,
- agriculture, including agro-industry,
- construction and housing,
- transport, including maritime transport,
- banking, insurance and other financial services,
- tourism,
- vocational training and management training,
- other service activities of mutual interest.

2. The Contracting Parties shall consult in order to identify the priority sectors in their cooperation as well as new sectors of economic, industrial and technological cooperation.

Article 3

1. The economic and industrial cooperation provided for in this Agreement, shall be carried out, mainly, on the basis of agreements and contracts between Greek and Israeli enterprises, organisations and firms, according to the legislation of each Contracting Party.

2. The Contracting Parties shall make every effort to facilitate this activity by creating favourable conditions for economic and industrial cooperation, in particular by:

- developing a favourable climate for investment,
- facilitating the exchange of commercial and economic information.

The Government of the State of Israel and the Government of the Hellenic Republic, hereinafter referred to as "the Contracting Parties".

Desiring to promote the development of economic, industrial and technological cooperation between them in areas of mutual interest on the basis of equality, mutual benefit and reciprocity.

Recognising the importance of long term measures for the successful development of the cooperation and the strengthening of ties between them at various levels and in particular at the level of their economic operators.

Having regard to the Agreement between Israel and the European Economic Community and its additional protocols.

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

1. The Contracting Parties shall, within the framework of their respective laws and regulations and taking into account their international obligations, make every effort to develop and strengthen economic, industrial and technological cooperation, on as broad a basis as possible, in all fields deemed to be in their mutual interest and benefit.

2. Such cooperation shall be aimed in particular at:

- strengthening and diversifying economic links between the Contracting Parties,
- opening up new markets,
- encouraging cooperation between economic operators, including small and medium sized enterprises, with a view to promote commercial exchanges, investments, joint ventures, licensing agreements and other forms of cooperation between them.

- facilitating the exchanges and contacts between their economic operators,
- facilitating the organisation of fairs, exhibitions, symposia etc.,
- encouraging trade promotion activities.

Article 4

1. The Contracting Parties shall create favourable conditions for the development of technologic cooperation between them as well as between their respective enterprises or firms according to their national priorities and in accordance with their legislation.

2. This cooperation may take the form of, among others:

- the elaboration of common research programmes,
- the organisation of visits and study tours for specialised delegations,
- the organisation of training programmes in fields of mutual interest,
- the provision of technical and scientific expertise,
- the convening of symposia and meetings.

Article 5

1. A Joint Committee shall be set up, with the aim of ensuring the implementation of this Agreement.

2. The Joint Committee shall be composed of representatives of the Contracting Parties and shall meet at the request of either Party, at a place and time to be mutually agreed upon, through diplomatic channels.

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

Treaties Department - Ministry of Foreign Affairs - Israel

3. The Joint Committee shall review the progress made towards achieving the objectives of this Agreement and, if necessary, formulate recommendations for its implementation.

Article 6

1. This Agreement shall enter into force, on the first day of the second month following the date on which the Contracting Parties notify each other that the legal procedures, necessary to this end, have been completed. It shall remain in force for a period of ten years.

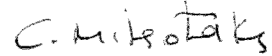
2. Unless notice of termination has been given by either Contracting Party at least six months before the date of expiry of its validity, this Agreement shall be extended tacitly for periods of ten years, each Contracting Party reserving the right to terminate the Agreement upon notice of at least six months before the date of expiry of the current period of validity.

3. In respect of agreements and contracts concluded between economic operators of the two Parties on the basis of this Agreement the foregoing Articles shall continue to be effective for a further period of ten years from that date.

Done in duplicate, in *Jerusalem* on *18 May* 1992 which corresponds to *ἡμερομηνία 18 Μαΐου 1992* 5752, in the English, Hebrew and Greek languages, all texts being equally authentic. In case of divergency of interpretation the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT
OF THE STATE OF ISRAEL

FOR THE GOVERNMENT OF THE
THE HELLENIC REPUBLIC

670

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟΝ
No. 400

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Αθήνα, 14 Ιανουαρίου 1969.

Μεγαλειώτατε, Υπουργέ,

Επί το επαινετόν έχω την τιμή να σας ενημερώσω ότι το Υπουργείο των Εξωτερικών της Ελλάδας, με την απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1969, έχει αποφασίσει να δεχθεί στην Ελλάδα, με την προϋπόθεση να μην έχουν υποστεί ποτέ ποινική ή διοικητική δίωξη, οι υπήκοοι των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, οι οποίοι έχουν αποκτήσει την ιθαγένεια της Ελλάδας, με την προϋπόθεση να μην έχουν υποστεί ποτέ ποινική ή διοικητική δίωξη, οι υπήκοοι των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, οι οποίοι έχουν αποκτήσει την ιθαγένεια της Ελλάδας, με την προϋπόθεση να μην έχουν υποστεί ποτέ ποινική ή διοικητική δίωξη.

ARTICLE I

Le Gouvernement de l'Etat d'Israël dispense de l'obligation de visa d'entrée les ressortissants grecs titulaires d'un passeport valide, en transit ou en visite en Grèce, si leur séjour ne dépasse pas trois mois et à la condition qu'ils n'accepteront pas de travail dans le pays.

Le Gouvernement Hellénique dispense de l'obligation de visa d'entrée les ressortissants israéliens titulaires d'un passeport valide, en transit ou en visite en Grèce, si leur séjour ne dépasse pas trois mois et à condition qu'ils n'accepteront pas de travail dans le pays.

ARTICLE II

Les ressortissants israéliens en visite en Grèce et les ressortissants grecs, en visite en Israël, qui désirent prolonger le durée de leur séjour au-delà de trois mois sont tenus de solliciter aux autorités compétentes du pays visité ou avant l'expiration de la durée de leur séjour, une demande de prolongation de séjour qui, si elle est agréée, sera présentée au Service.

ARTICLE III

Le Gouvernement de l'Etat d'Israël dispense de l'obligation de visa d'entrée les ressortissants grecs

Μεγαλειώτατε
Μεγαλειώτατε ΠΡΥΤΑΝΕΥΣ
Υπουργείο των Εξωτερικών
Αθήνα

*/2

670

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟΝ
No. 400

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Αθήνα, 14 Ιανουαρίου 1969.

- 2 -

titulaires d'un passeport valide diplomatique ou de service, et le Gouvernement Hellénique dispensera de l'obligation de visa d'entrée les ressortissants israéliens titulaires d'un passeport valide diplomatique ou de service.

ARTICLE IV

Chaque des Parties contractantes autorisera la libre entrée sur son territoire des navires maritimes d'une jauge d'au moins (deux mille tonnes), dans le cas où les navires en question,

a) voyagent pour ramener le bateau sur lequel ils doivent être marqués,

b) passent en transit pour retourner leur bateau au port d'origine,

c) se dirigent pour toute autre raison approuvée par la Partie intéressée.

Quand des Parties contractantes sont liées la durée du séjour des dits navires sur son territoire, à une période considérée comme adéquate au but poursuivi ci-dessus.

ARTICLE V

Sous réserve des dispositions ci-dessus, les bénéficiaires du présent accord sont tenus de respecter les lois et les règlements en vigueur dans chaque des deux pays contractants, sur le séjour temporaire ou permanent et sur les activités professionnelles.

ARTICLE VI

Chaque Partie signataire se réserve le droit de retirer l'accord ou le suspendre dans son pays aux personnes qu'il considère comme inadmissibles ou qui ont contrevenu au présent accord.

ARTICLE VII

Chaque Partie signataire se réserve le droit de suspendre temporairement, pour des raisons d'ordre public ou de sécurité nationale, l'application du présent accord ou de le suspendre, la suspension ainsi que la révoquant de la suspension, devront être notifiées immédiatement à l'autre Partie par voie diplomatique.

REPRESENTATION DIPLOMATIQUE D'ISRAEL

Yousif Ya'akovitch KATZ

- 3 -

ARTICLE VIII

La dénonciation de l'accord par une des Parties contractantes entraînera son abrogation qui prendra effet trois mois après la notification de la dénonciation.

La Lettre de Votre Excellence exprime l'accord aux dispositions ci-dessus, constituant un accord entre les deux gouvernements et cet accord entrera en vigueur trente jours après la réception de votre Lettre.

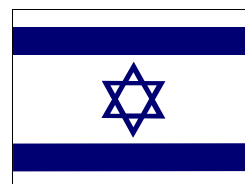
Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances de ma très haute considération.

Y. Katz
Y. Katz
Représentant Diplomatique d'Israël

M

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2018-2019 ΓΙΑ ΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
2018 - 19**

*Επιμέλεια-Σύνταξη:
Παρασκευή Καμπούρογλου,
Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Προϊστάμενος Γραφείου ΟΕΥ*

*Σύνταξη:
Κωνσταντίνος Σ. Κουρούμαλος,
Γραμματέας ΟΕΥ Α΄*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι.

1.1 ΙΣΡΑΗΛΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1.1 Συνοπτική επισκόπηση κυριότερων μακροοικονομικών εξελίξεων και της οικονομικής πολιτικής

Το Ισραήλ είναι μια μικρή χώρα με πληθυσμό 8,9 εκατομμυρίων κατοίκων (το 2018 αυξήθηκε κατά 1,9% ή 162.000) και υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα της τάξης του €34.300 (\$41.644 -αύξηση 1,3%). Η χώρα διαθέτει περιορισμένους φυσικούς πόρους, με εξαίρεση την πρόσφατη ανακάλυψη φυσικού αερίου στα ισραήλινά ύδατα. Η οικονομία της χώρας, στηρίζεται κύρια στο εμπόριο, το οποίο στο μεγαλύτερο μέρος του, πραγματοποιείται με υπερπόντιους

εμπορικούς εταίρους. Οι μακροοικονομικοί δείκτες της χώρας παρουσιάζουν ένα μίγμα, τόσο καλών οικονομικών δεικτών που σχετίζονται με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, του εμπορίου και των εξαγωγών, όσο και μεγάλων κοινωνικών διαφοροποιήσεων, αύξησης του δημοσιονομικού ελλείμματος και εξασθένησης του ανταγωνισμού της οικονομίας σε ορισμένους τομείς.

Αναλυτικότερα:

Στο σύνολο της, η ισρ/οικονομία εξακολουθεί να αναπτύσσεται σταθερά χωρίς διακοπή, από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, καθώς σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας του Ισραήλ (CBS), κατά τη διάρκεια του 2018, το ΑΕΠ σημείωσε περαιτέρω άνοδο κατά 3,3% σε ετήσια βάση, ελαφρά χαμηλότερο από το αναμενόμενο 3,6% και υψηλότερο από τον μέσο όρο 2,4% των χωρών του ΟΟΣΑ, αντανακλώντας, τη σταθερή μακροοικονομική πολιτική και τους σταθερούς οικονομικούς δείκτες.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφώθηκε στο 2,9% του ΑΕΠ, ελάχιστα αυξημένο από τον στόχο του σε πραγματικούς αριθμούς. Εκτιμάται όμως ότι το 2019 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα αυξηθεί στο 3,5% λόγω των κρατικών εξόδων για την διεξαγωγή των κοινοβουλευτικών εκλογών (Απρίλιος 2019), της είσπραξης μικρότερου ποσού από την φορολογία των ακινήτων (λιγότερες πωλήσεις) και της μείωσης των εσόδων από τις πωλήσεις και εξαγωγές ισρ/εταιρειών.

Το δημόσιο χρέος υπολογίζεται ότι ανήλθε στο 61%, ελαφρά αυξημένο έναντι του 60,5% του ΑΕΠ (2017). Σημειώνεται ότι το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, θεωρείται ένα από τα χαμηλότερα στις χώρες του ΟΟΣΑ.

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών συνέχισε να είναι πλεονασματικό και σε ονομαστικές τιμές ανήλθε στα \$11 δις (2,8% του ΑΕΠ) έναντι \$10,1 δις το 2017. Σημειώνεται ότι το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παραμένει σταθερά πλεονασματικό, από το 2003, με αυξητικές τάσεις, γεγονός που αντανακλά την ανάπτυξη της οικονομίας του Ισραήλ.

Το μίγμα της οικονομικής δραστηριότητας παρέμεινε ίδιο, με αυτό του 2017. Κύριο συστατικό της οικονομικής ανάπτυξης παρέμεινε η ιδιωτική κατανάλωση. Σημαντικό στοιχείο, αποτέλεσε, επίσης, η συνέχεια της ανόδου των εξαγωγών και κυρίως των υπηρεσιών και των βιομηχανικών προϊόντων. Αντίθετα, οι επενδύσεις στην κατασκευές σημείωσαν μείωση.

Οι προβλέψεις για το 2019 παραμένουν παρόμοιες, με μειωμένο, όμως, ρυθμό αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης. Λαμβάνοντας υπόψη το διεθνές περιβάλλον, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αναμένεται να αυξηθούν με χαμηλότερο επίσης ρυθμό. Οι επενδύσεις στο βιομηχανικό τομέα και κυρίως στον τομέα του φυσικού αερίου (παραγωγή, μεταφορά, εξοπλισμός) αναμένεται να αυξηθούν το 2019 παράλληλα με τις εισαγωγές.

Το Νοέμβριο 2018, η Τράπεζα του Ισραήλ για πρώτη φορά μετά από το 2011 αύξησε τα επιτόκια, κατά 0,15%, από μηδενικά σχεδόν επίπεδα (+0,1%), στο 0,25%. Είναι η πρώτη αύξηση που σημειώνεται από το 2011 και η πρώτη μεγάλη αλλαγή, από το 2015, όταν το επιτόκιο μειώθηκε στο χαμηλό 0,1%.

Το Σέκελ ενισχύθηκε περαιτέρω, κατά 6,7%, σε σχέση με το δολάριο και 4,6% σε σχέση με το Euro (+34% την τελευταία δεκαετία). Το ισχυρό Σέκελ είναι αποτέλεσμα της αύξησης των ΑΞΕ, του υψηλού πλεονάσματος του ισοζυγίου πληρωμών (2,9% του ΑΕΠ), της δυναμικής του ΦΑ καθώς και των μεγάλων αποθεμάτων σε ξένο νόμισμα της Τράπεζας του Ισραήλ. Η ισχυροποίηση του Σέκελ 3,5%, κατά τους πρώτους μήνες του 2019, εκτιμάται ότι θα συνεχισθεί καθόλη τη διάρκεια του. Στα παραπάνω, προστίθενται και η έναρξη παραγωγής ΦΑ του κοιτάσματος «LEVIATHAN», στο τέλος του 2019. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, αναμένεται η οικονομία να ενισχυθεί περαιτέρω τα επόμενα χρόνια ως αποτέλεσμα, αφενός της περαιτέρω επέκτασης της χρήσης του ΦΑ στην εσωτερική οικονομία, αφετέρου των εξαγωγών ΦΑ (έχουν υπογραφεί συμβόλαια με την Ιορδανία και την Αίγυπτο).

Η οικονομία του Ισραήλ κατατάσσεται σταθερά στις αναπτυσσόμενες χώρες, και αξιολογείται ως «Α+/Α1» ενώ η (S&P) βελτίωσε, ακόμη περισσότερο, την αξιολόγηση σε ΑΑ-, τόσο, λόγω της μακροοικονομικής πολιτικής της Κυβέρνηση, όσο και λόγω των

σταθερών οικονομικών δεικτών. Στον Οδηγό «Easy Doing Business Index» της Παγκόσμιας Τράπεζας, το Ισραήλ ανέβηκε 5 θέσεις και από την 54^η θέση, το 2018, κατέλαβε την 49^η θέση. Αντίθετα, στο δείκτη ανταγωνιστικότητας του Παγκόσμιου Οικονομικού Forum, έχασε 4 θέσεις και από την 16^η κατατάχθηκε στην 20^η θέση.

Η αύξηση των τουριστών στη χώρα σημείωσε αύξηση 14,4% ,σε σχέση με το 2017, οι οποίοι ανήλθαν στα 4,4 εκατ..

Ο πληθωρισμός αυξήθηκε από μηδενικός στο θετικό χαμηλό του 1%. Η μικρή αύξηση του πληθωρισμού οφείλεται στην αύξηση των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων λόγω της αύξησης της εσωτερικής ζήτησης, και της σταθεροποίησης των τιμών των κατοικιών.

Το χαμηλό ποσοστό ανεργίας 4% (από τα χαμηλότερα μεταξύ των ανεπτυγμένων κρατών), θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι οδηγεί σε καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Επιπλέον, παρατηρείται ότι, παρά το μικρό ποσοστό ανεργίας, η έλλειψη προσωπικού σε κύριους τομείς της οικονομίας είναι εμφανής, η δε διάσταση μεταξύ των προσόντων του εργατικού δυναμικού που αναζητά ο επιχειρηματικός κόσμος και της προσφοράς είναι πολύ μεγάλη. Ο τομέας της Τεχνολογίας οδήγησε σε αύξηση του μέσου μισθού κατά 6% από τον Φεβρουάριο του 2017 και ανήλθε περίπου στα 2.600 ευρώ.

Η μείωση της ανεργίας σημειώθηκε, τόσο στον Εβραϊκό, όσο και στον Αραβικό πληθυσμό της χώρας, κυρίως, λόγω της υιοθέτησης συγκεκριμένων μέτρων από την ισρ/Κυβέρνηση. Παρά ταύτα, η συμμετοχή των Ορθόδοξων-Εβραίων ανδρών και των γυναικών Αραβικής καταγωγής στο εργατικό δυναμικό παραμένει πολύ χαμηλή, σε συνδυασμό δε, με τα υψηλά ποσοστά γεννητικότητας το ποσοστό της φτώχειας και των κοινωνικών ανισοτήτων παρέμεινε το υψηλότερο μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα δε, με τον ΟΟΣΑ, στο Ισραήλ υπάρχουν 1.809.000 φτωχοί που αντιστοιχούν σε 463.000 φτωχές οικογένειες, από τους οποίους 863.000 είναι παιδιά.

Αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της κυβέρνησης η ενσωμάτωση και επιμόρφωση των Υπερ-ορθόδοξων Εβραίων (Haredim). Η ομάδα αυτή του πληθυσμού έχει χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και βρίσκεται σε καθεστώς ανεργίας, καθώς δεν διδάσκεται θετικές επιστήμες, γεγονός που τη θέτει εκτός παραγωγικών δραστηριοτήτων και αποτελεί μακροπρόθεσμα δυνητικό παράγοντα επιβράδυνσης της ανάπτυξης. Το ποσοστό φτώχειας ανέρχεται σε 47% στους πληθυσμούς των υπερ-ορθόδοξων Εβραίων και 54 % στους Άραβες. Η προσπάθεια της Κυβέρνησης να μειώσει κάποια από τα κρατικά επιδόματα, προκειμένου να τους παρακινήσει να ενταχθούν στο παραγωγικό δυναμικό, δεν έχει αποδώσει, μέχρι στιγμής, καθώς το κόμμα των Υπερ-Ορθόδοξων εξακολουθεί να συμμετέχει στον κυβερνητικό συνασπισμό και ασκεί πιέσεις προς την κατεύθυνση της μη-μείωσης των επιδομάτων. Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι η απασχόληση των Υπερ-Ορθόδοξων, το 2017, μειώθηκε από το 51,6% το 2016 στο 50,3%.

Παρά τους θετικούς οικονομικούς δείκτες, υπάρχουν πολλοί παράγοντες που απειλούν τις επιδόσεις της ισραηλινής οικονομίας. Η πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ εντοπίζει και το 2018 ως μεγάλα προβλήματα της ισραηλινής οικονομίας την έλλειψη ανταγωνιστικότητας και επαρκούς παραγωγής. Η αγορά είναι προστατευμένη και κλειστή, ιδιαίτερα στον τραπεζικό τομέα, στο λιανικό εμπόριο και στα τρόφιμα. Η χαμηλή παραγωγικότητα, σε συνδυασμό με την συγκεντρωτική και προστατευμένη αγορά, έχει οδηγήσει το κόστος ζωής σε υψηλότερα επίπεδα από πολλές χώρες του ΟΟΣΑ (το Τελ-Αβίβ 10^η ακριβότερη πόλη παγκοσμίως). Η μείωση του υψηλού κόστους ζωής αποτελούσε προτεραιότητα για την Κυβέρνηση, η οποία, παρά τις συστάσεις προς τους εμπλεκόμενους, κατάφερε ελάχιστα να βελτιώσει, καθώς υπερίσχυσαν οι ισχυρές εγχώριες ομάδες συμφερόντων (lobbies).

Επιπλέον, οι θετικές επιδόσεις της οικονομίας οδήγησαν την Κυβέρνηση να κινηθεί με πολύ αργούς ρυθμούς στο πεδίο των μεταρρυθμίσεων (ρύθμιση και άνοιγμα της εσωτερικής αγοράς, αύξηση του ανταγωνισμού στους τομείς των τροφίμων, τραπεζών, μείωση των τιμών). Ορισμένες δε, απαραίτητες μεταρρυθμίσεις έχουν προσωρινά εγκαταλειφθεί (μεταποίηση, αγροδιατροφικός τομέας). Φαίνεται, η Κυβέρνηση και οι άλλοι

οικονομικοί κύκλοι της χώρας, να πιστεύουν ότι δεν υπάρχει άμεση ανάγκη να προχωρήσουν στις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις.

Αντίθετα, η Κυβέρνηση, προχώρησε στην υιοθέτηση νόμων και πρακτικών που δυσκολεύουν και μερικές φορές αποτρέπουν τις εισαγωγές, ακυρώνοντας κάθε προσπάθεια μεγαλύτερου ανοίγματος της αγοράς (νέοι κανόνες ως προς τις διατροφική σήμανση στις ετικέτες των τροφίμων, καλλυντικών, πιθανή απαγόρευση εισαγωγής ζώων, υποχρεωτική επαλήθευση και εγγραφή των τροφίμων, κατά την είσοδό τους στο Ισραήλ).

Παράλληλα, οι τιμές των κατοικιών, συνέχισαν την ανοδική τους πορεία στις περιοχές με μεγάλη ζήτηση στο σύνολο, όμως, ο αριθμός των πωλήσεων των κατοικιών μειώθηκε καθώς πολλοί επενδυτές αποχώρησαν από τις κατασκευές, κυρίως λόγω των μεγάλων φόρων που επέβαλε η κυβέρνηση στον κατασκευαστικό τομέα. Η τάση αυτή έγινε αισθητή, κυρίως στις περιοχές με χαμηλότερη ζήτηση. Στις τελευταίες, σημειώθηκε μείωση των τιμών ενώ στις περιοχές με υψηλή ζήτηση σημειώθηκε αύξηση.

Τα παραπάνω οδηγούν στον χαρακτηρισμό της οικονομίας ως «δυναμική» καθώς από τη μια ο τομέας της υψηλής τεχνολογίας παρουσιάζει μια αλματώδη ανάπτυξη, δημιουργώντας ένα αυτόνομο οικοσύστημα (κύρια γύρω από την πόλη του Τελ Αβιβ) σε ένα ευρύ φάσμα της οικονομίας, και από την άλλη οι παραδοσιακοί τομείς της οικονομίας σημειώνουν μεγάλη καθυστέρηση (τρόφιμα και βιομηχανική παραγωγή).

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη (χώρας)

	2014	2015	2016	2017	2018
Όνομαστικό ΑΕΠ	310.01	300.47	319.37	353.26	368.72
Μεταβολή ΑΕΠ	+3.9%	+2.6%	+4.0%	+3.5%	+3.30%
%Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (\$)	37.750	35.869	37.382	40.560	41.644
Ανεργία	5.9 %	5.2%	4.8%	4.2%	4.00%
Πληθωρισμός	-0.2%	-1.0%	-0.2%	0.4%	1.00%
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	2.7%	1.6%	1.9%	1.9%	3.80%
Πρωτογενές ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	0.7%	0.5%	0.3%	0.3%	-0.60%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	65.8%	63.7%	62.0%	60.5%	61.00%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	4.0%	4.9%	3.5%	3.0%	2.80%
Συναλλαγματική ισοτιμία (\$/NIS)	3.58	3.89	3.84	3.60	3.74
Βασικό επιτόκιο	3.6%	3.9%	3.8%	3.6%	3.60%
Συναλλαγματικά διαθέσιμα σε δις \$	86.1	90.6	98.4	113.0	120.60

Πηγή: Central Bureau of Statistics – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβιβ

1.1.2. ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Από τους πρώτους μήνες του 2018, συνεχίστηκε η αυξητική τάση (με μειωμένο ρυθμό) των ΑΞΕ με θετικές συνέπειες στην οικονομία του Ισραήλ. Η τάση των εξαγορών μεγάλων εταιρειών από διεθνείς ομίλους δεν άλλαξε πορεία, καθώς, τον Μάιο του 2018, εξαγοράστηκε η ισρ/Frutarom από την International Flavors & Fragrances αντί 7,1δισ δολ.

Οι επενδύσεις στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας παρέμειναν ο κινητήριος μοχλός της ισραηλινής οικονομίας. Υπολογίζεται ότι το 2018 στον τομέα της τεχνολογίας και στις νεοφυείς επιχειρήσεις (start up) επενδύθηκε το ποσόν ρεκόρ των \$6,45δισ, που αντιστοιχούσαν σε 623 deals, αυξημένα κατά +110% σε σχέση με τα \$3,5 δις το 2013. Σημειώνεται ότι, 40 επιχειρήσεις από τις χώρες της ΕΕ λειτουργούν R&D κέντρα στο Ισραήλ (SKODA, PORSCHE, DAIMLER, BOSCH, NOKIA, ERICSON, LONZA, BAYER, NOVARTIS, DEUCHE TELECOM κ.ά). Από αυτά 13 προέρχονται από τη Γερμανία, 10 από τη Γαλλία, 7 από το ΗΒ, 4 από την Ελβετία, 2 από την Ολλανδία και τη Σουηδία και από 1 η Ιταλία, η Τσεχία και η Φιλανδία.

Οι επενδύσεις του Ισραήλ στο R&D ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν παγκοσμίως οι μεγαλύτερες μέχρι το 2014. Σύμφωνα όμως, με την πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ (2017), η Νότια Κορέα υπερκέρασε το Ισραήλ με ποσοστό 4,3% του ΑΕΠ έναντι 4,1% του Ισραήλ. Πολλοί αποδίδουν την πτώση στην έλλειψη υψηλού επιπέδου εργατικού δυναμικού

(μηχανικών), καθώς αποτέλεσε κυβερνητική επιλογή η περικοπή των παροχών στην εκπαίδευση και στα ερευνητικά κέντρα.

Σύμφωνα με το Bloomberg, το Ισραήλ, γνωστό και ως Start-up Nation, κατατάσσεται στη 10^η θέση παγκοσμίως ως καινοτόμο κράτος. Είναι πρώτο στην κατάταξη ως προς τον αριθμό των ερευνητών (ανά 1 εκατ.πληθυσμού), δεύτερο, στην παγκόσμια κατάταξη της κατά κεφαλή επένδυσης στο R&D και τρίτο στην υψηλή τεχνολογία (πυκνότητα).

Κατά την Κεντρική Τράπεζα του Ισραήλ, οι ΑΞΕ, το 2018, υπολογίζεται ότι ανήλθαν στα \$17,6δισ, περίπου στο ίδιο επίπεδο, με το 2017, έτος κατά το οποίο είχαν σημειώσει ρεκόρ καθώς έλαβε χώρα η εξαγορά \$15,3 δις της ισρ/εταιρείας MOBILYE από την INTEL. Στο Ισραήλ, έχουν επενδύσει 270 πολυεθνικές εταιρείες, από τις οποίες οι περισσότερες προέρχονται από τις ΗΠΑ, ενώ οι αντίστοιχες από τις χώρες της ΕΕ υπολείπονται σημαντικά. Επισημαίνεται ότι αυξάνεται, σε ετήσια βάση, το μερίδιο των κινεζικών εταιρειών στο Ισραήλ.

Παράγοντες που συντελούν στην προσέλκυση ΑΞΕ:

- Ισχυρή οικονομία.
- Υψηλού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό και ακαδημαϊκό προσωπικό - Λειτουργούν κορυφαία ακαδημαϊκά ιδρύματα (2 συμπεριλαμβάνονται στα 100 πρώτα στον κόσμο).
- Ο ρόλος των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων δεν εξαντλείται μόνο στην έρευνα αλλά και στη μεταφορά της τεχνολογίας στην αγορά, μέσω εξειδικευμένων φορέων μεταφοράς και εμπορικής αξιοποίησης τους (TTO's-Technology Transfer Organizations). Έχουν δε ως αποστολή, τόσο τον εντοπισμό των επιστημονικών ιδεών που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης, όσο και την αποτελεσματική εφαρμογή στην παραγωγή προϊόντων από τον ιδιωτικό τομέα. Οι Οργανισμοί Μεταφοράς Τεχνολογίας των Πανεπιστημίων έχουν συστήσει έναν Εθνικό Φορέα από 12 μέλη, στα οποία αναμένεται να προστεθούν ερευνητικά και ιατρικά κέντρα και (Israel Tech Transfer Organization). Στα Δ.Σ. αυτών των οργανισμών συμμετέχουν σημαντικοί επιχειρηματίες, ακαδημαϊκοί και διευθύνοντες Σύμβουλοι εταιριών σχετικών με την E&A.
- Τα εγχώρια Venture Capital (VC) επενδύουν στην καινοτομία, σε μία χώρα που ιδρύονται 1000 περίπου νεοφυείς επιχειρήσεις και έχουν παραρτήματα και ερευνητικά κέντρα 300 πολυεθνικές. Στην αγορά δραστηριοποιούνται 60-70 VC's. Προσφάτως, εμφανίζεται η τάση μεγάλες εταιρίες να ιδρύουν τα δικά τους επενδυτικά κεφάλαια στο Ισραήλ, προκειμένου αφενός να έχουν ίδια άποψη για τις τεχνολογικές εξελίξεις, αφετέρου συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι του ανταγωνισμού για την απόκτησή της. Παράλληλα, οι ισρ/ εταιρίες επωφελούνται γενικώς από την εμπιστοσύνη που δείχνουν στην αγορά τους μεγάλοι επενδυτικοί κολοσσοί.
- Σημαντικό ρόλο στην κρατική υποστήριξη στις τεχνολογικές επενδύσεις έχει το Γραφείο του Επιστημονικού Επικεφαλής της Χώρας (Chief Scientist), το οποίο πλέον ονομάζεται Innovation Authority και ιδρύθηκε με Νόμο του 1984 με τον τίτλο «Encouragement of Industrial Research and Development Act – 1984» και υποστηρίζει σειρά τεχνολογικών προγραμμάτων.
- Οι επενδύσεις κατευθύνονται, τόσο σε τομείς σε οποίους η χώρα έχει ιδιαίτερη ανάγκη, όσο και σε νέους όπως: cyber security/ τεχνολογία υδάτων, ανακύκλωση υδάτων (86% των υδάτων ανακυκλώνονται για αγροτική χρήση), life sciences/αγροτεχνολογία, άμυνα.
- Προωθείται συστηματικά η εμπορική και οικονομική διασύνδεση των αμυντικών δαπανών με την εθνική οικονομία της χώρας, τόσο ως μορφή κεφαλαίου, όσο και υπό τη μορφή τεχνογνωσίας (know-how) αλλά και εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού. Οι αμυντικές δαπάνες λειτουργούν τελικά ως μία μορφή οικονομικού πολλαπλασιαστή.

- Δίδονται σημαντικά φορολογικά κίνητρα (αν και με υψηλές απαιτήσεις-προϋποθέσεις), όπως φοροαπαλλαγές, μειωμένοι φορολογικοί συντελεστές, εξαιρέσεις από την φορολογία για βιομηχανικές επενδύσεις. Ειδικότερα, ο εταιρικός φόρος από 25% μειώνεται σε 9% και 16% για τις περιοχές Α (Γαλιλαία, Κοιλάδα του Ιορδάνη, Έρημος Νέγκεβ, Ιεροσόλυμα – για εταιρίες υψηλής τεχνολογίας) και περιοχές Β (Κάτω Γαλιλαία, Βόρειος Νέγκεβ), εφόσον πρόκειται για εξαγωγικές επιχειρήσεις σε ποσοστό, τουλάχιστον 25% του συνολικού εισοδήματος τους, με αντίστοιχη μείωση και στην φορολογία των μερισμάτων. Αντίστοιχα, επενδύσεις εταιριών που υπάγονται σε προτιμησιακό καθεστώς φορολογούνται με ποσοστό 5% και 8%, αντίστοιχα, για τις περιοχές Α και Β.
- Δίδονται, επίσης, σημαντικές ενισχύσεις-επιχορηγήσεις για βιομηχανικές επενδύσεις (20% στην περιοχή Α, για περίοδο 5 ετών για εξοπλισμό, κτιριακές εγκαταστάσεις, έπιπλα) εταιριών, εφόσον είναι διεθνώς ανταγωνιστικές (πραγματοποιούν εξαγωγές) και είναι καταχωρημένες ως εταιρίες που υπάγονται στο ισρ/δίκαιο. Επιπρόσθετα, 10% επιδότηση με απόφαση του Invest in Israel, μπορούν να εγκριθούν για βιομηχανικές επενδύσεις στην έρημο Negev.
- Υφίστανται επιδοτήσεις για R&D της ισρ/βιομηχανίας σε διάφορους τομείς. Στόχος των δράσεων των προγραμμάτων αυτών είναι, αφενός, η τεχνολογική καινοτομία, σε σύντομο χρόνο να μετατρέπεται σε διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά, αφετέρου η προώθηση της εξωστρέφειας των ισρ/επιχειρήσεων.
- Η τοπική αυτοδιοίκηση, ιδίως ο Δήμος Τελ Αβίβ (πρόκειται, ουσιαστικά για μητροπολιτική περιοχή), προσφέρει, μέσω του Τμήματος Διεθνών Σχέσεων υποστήριξη σε αλλοδαπές επιχειρήσεις (είτε start up, είτε πολυεθνικές που εγκαθίστανται στο Ισραήλ), μέσω διευκόλυνσης παροχής γης για τις εγκαταστάσεις της επιχείρησης, όσο και της επιβολής μειωμένων δημοτικών τελών.
- Στον τομέα των στρατηγικών επενδύσεων διεξάγονται επιμέρους διαπραγματεύσεις, μεταξύ επιχειρήσεων και Κυβέρνησης, σε μία σειρά θεμάτων (παραχώρηση γης, φορολογική μεταχείριση, επιδοτήσεις, χρηματοδότηση, E&A, άδειες εισόδου και εργασίας), το περιεχόμενο των οποίων κυρώνεται είτε με νόμο, είτε με σύμβαση.

Τελευταία, ασκείται κριτική στις ισραηλινές επενδυτικές εταιρείες ότι επενδύουν αποκλειστικά στον περιορισμένο τομέα της τεχνολογίας που μακροπρόθεσμα θα έχει αρνητικές συνέπειες στη βιομηχανία και στους άλλους τομείς της οικονομίας.

1.1.3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Συνολικά, οι ισρ/εξαγωγές σημείωσαν περαιτέρω άνοδο 7% και έφτασαν στα \$111δισ, σύμφωνα με στοιχεία του Israel Export and Cooperation Institute.

Πίνακας 2: Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Ισραήλ και η θέση της Ελλάδας (2018)

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εξαγωγών σε €	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	ΕΕ 28	14,589	28.4	-
2	ΗΠΑ	14,226	27.7	-
3	Κίνα	3,901	7.6	50.0
4	Χόνγκ Κόνγκ	3,527	6.9	-
5	Ινδία	1,782	3.5	18.0
6	Τουρκία	1,583	3.1	-
7	Ελβετία	1,143	2.2	-
8	Ιαπωνία	944	1.8	30.0
9	Βραζιλία	844	1.6	34.0
10	Νότιος Κορέα	797	1.6	-
	Ελλάδα	563	1.1	5.2
	ΣΥΝΟΛΟ	51,353	100.0	-3.3

Πηγές: EUROSTAT – ΔΝΤ – ΕΛ.ΣΤ.Α. – Israel Export and Cooperation Institute: Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ

Αναλυτικότερα:

Σημαντική εξέλιξη στην ισρ/οικονομία, αποτέλεσε η βελτίωση των ισρ/εξαγωγών προϊόντων, οι οποίες σημείωσαν περαιτέρω αύξηση κατά 3%, σε σχέση με το 2017, και ανήλθαν στα \$ 60,6 δις. Σημειώνεται η σημαντική αύξηση των ισρ/εξαγωγών στην Κίνα (+50%), Ιαπωνία (+31%), Βραζιλία (+28%) και Αργεντινή (+16%). Συνολικά στις αναδυόμενες αγορές σημειώθηκε αύξηση +14% στις εξαγωγές ισρ/ προϊόντων, και ειδικά στην Ασία +21%. Αντίθετα, στους δυο μεγάλους παραδοσιακούς εμπορικούς εταίρους ΕΕ και ΗΠΑ σημειώθηκε μικρή κάμψη το 2018, παρά τη μεγάλη αύξηση το 2017. Η κάμψη αυτή οφείλεται στη μείωση των εξαγωγών φαρμακευτικών (καλύπτουν το 25% των συνολικών εξαγωγών στην ΕΕ) και της αεροβιομηχανίας. Αύξηση όμως σημειώθηκε στους τομείς των χημικών, του τηλεπικοινωνιακού υλικού, ιατρικού εξοπλισμού και των αγροτικών προϊόντων.

Στις εξαγωγές των βιομηχανικών προϊόντων, κυρίαρχο ρόλο είχαν οι εξαγωγές των ηλεκτρονικών προϊόντων-συσκευών και των χημικών ενώ οι εξαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων και των αεροσκαφών σημείωσαν πτωτική πορεία.

Οι εξαγωγές υπηρεσιών, κυρίως υψηλής τεχνολογίας, ανήλθαν στο ιστορικό υψηλό, των \$50δις (45% των συνολικών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών). Η μεγάλη αύξηση στις εξαγωγές υπηρεσιών 12% είναι αποτέλεσμα, αφενός της μεγάλης συγκέντρωσης που παρατηρείται στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας (computer, παροχή λογισμικών, υπηρεσίες επικοινωνίας), αφετέρου στο γεγονός ότι οι εξαγωγές υπηρεσιών επηρεάζονται λιγότερο από τις νομισματικές αλλαγές σε αντίθεση με τις εξαγωγές των προϊόντων.

Οι 10 πρώτοι εξαγωγικοί προορισμοί αντιπροσωπεύουν το 63,5%, των συνολικών εξαγωγών. Συγκεκριμένα στις ΗΠΑ, ΗΒ και Γαλλία σημειώθηκε κάμψη στις εξαγωγές αντίθετα σημείωσαν διψήφια αύξηση στην Κίνα (+50%), Τουρκία (+34%), Ινδία (+18%), Βραζιλία (+21%) και Ιαπωνία (+30%).

Αντίστοιχα οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 8% και ανήλθαν στα \$76,1δις.

Πίνακας 3: Σημαντικότεροι προμηθευτές (Ισραήλ) και η θέση της Ελλάδας (2018)

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εισαγωγών	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	ΕΕ 28	28,114	41.2	-
2	ΗΠΑ	8,855	13.0	-
3	Ελβετία	6,926	10.1	-
4	Κίνα	6,125	9.0	-
5	Τουρκία	2,588	3.8	-
6	Χόνγκ Κόνγκ	1,927	2.8	-
7	Ιαπωνία	1,842	2.7	-
8	Ινδία	1,531	2.2	-
9	Σιγκαπούρη	1,478	2.2	-
10	Νότιος Κορέα	1,352	2.0	-
	Ελλάδα	400	0.6	-9,5
	ΣΥΝΟΛΟ	68,242	100.0	11.0

Πηγές: EUROSTAT – ΔΝΤ –ΕΛ.ΣΤ.Α. –Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ

Το εμπορικό έλλειμμα αυξήθηκε κατά 15,5% και ανήλθε στα \$16,5δις. Το εξωτερικό εμπόριο συμβάλλει κατά 56% στο ΑΕΠ και οι εξαγωγές στο 21% του ΑΕΠ. Διαπιστώνεται ότι οι ισρ/εξαγωγές επηρεάζονται από τα αποτελέσματα συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας ακόμη και εταιρειών καθώς το 50% των εξαγωγών πραγματοποιείται από 10 εταιρείες.

Παρά το γεγονός, ότι η αύξηση των ισρ/εξαγωγών οφείλεται κύρια στα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας για πρώτη φορά μετά από χρόνια σημειώθηκε άνοδος των εξαγωγών στα αγροτικά προϊόντα. Η βελτίωση των εξαγωγικών αγαθών, όσο και η μείωση των εισαγωγών

προϊόντων ενέργειας είχαν ως αποτέλεσμα το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών να παρουσιάζεται πλεονασματικό.

Πίνακας4: Εξωτερικό Εμπόριο του Ισραήλ :(σε \$)

	2014	2015	2016	2017	2018
Εξαγωγές αγαθών (αξία)	64,2	57,2	56,1	58,6	60,6
Εισαγωγές αγαθών (αξία)	71,0	60,4	63,9	68,6	76,1
Εμπορικό ισοζύγιο (αξία)	-6,8	-3,2	-7,7	-9,9	-16,5
Εξαγωγές υπηρεσιών (αξία)	36,2	36,8	39,4	44,7	50,0
Εισαγωγές υπηρεσιών (αξία)	23,7	23,9	25,8	28,8	31,6
Ισοζύγιο υπηρεσιών (αξία)	+12.5	+12.8	+13.6	+15.8	+19,2

Πηγή: Israel Export Institute – Central Bureau of Statistics of Israel

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Π

2.1. ΣΧΕΣΕΙΣ ΙΣΡΑΗΛ – ΕΕ- ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι κυριότερες νομικές σχέσεις μεταξύ του Ισραήλ και της ΕΕ καθορίζονται από τη Συμφωνία Σύνδεσης ενώ υπάρχουν συμφωνίες που καλύπτουν τομεακά ζητήματα .Συγκεκριμένα:

2.1.1. Συμφωνία Σύνδεσης

Το Ισραήλ και η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα συνήψαν διπλωματικές σχέσεις ήδη από το 1959. Μια πρώτη Συμφωνία Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών υπεγράφη το 1975. Στη συνέχεια η Συμφωνία Σύνδεσης τέθηκε σε ισχύ το 2000 και προέβλεπε ευνοϊκή οικονομική, εμπορική, τεχνολογική έρευνα και συνεργασία μεταξύ των μερών. Σ' αυτήν περιλαμβάνονται μέτρα για τη δημιουργία ζώνης ελεύθερου εμπορίου βιομηχανικών προϊόντων καθώς και την απελευθέρωση του εμπορίου των γεωργικών προϊόντων, των υπηρεσιών και των κινήσεων κεφαλαίων. Η συμφωνία όριζε επίσης τη βάση για την πολιτιστική, ερευνητική και πολιτική συνεργασία.

Η αναβάθμιση της Συμφωνία Σύνδεσης από καιρό, βρίσκεται σε αναμονή (2008), λόγω των ισραηλινών εποικισμών και του αποκλεισμού της Λωρίδας της Γάζας. Συγκεκριμένα, το 2009, η ΕΕ αποφάσισε, λόγω των ισραηλινών εποικισμών και του αποκλεισμού της Λωρίδας της Γάζας να σταματήσει την αναβάθμιση του «Σχεδίου Δράσης», το οποίο τεχνικά έληξε, το 2008, και από τότε, επανεξετάζεται, σε ετήσια βάση.

2.1.2. Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ)

Το 2005, η ΕΕ και το Ισραήλ υπέγραψαν ένα «Σχέδιο Δράσης» (Action Plan) στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ)** με σκοπό την βαθμιαία ενσωμάτωση του Ισραήλ στις ευρωπαϊκές πολιτικές και ευρωπαϊκά προγράμματα. Το κάθε βήμα προς αυτή την κατεύθυνση καθορίζονταν και από τις δυο πλευρές και αντανακλούσε τις προτεραιότητες και ανάγκες του Ισραήλ.

Το 2013, η ΕΕ προσέφερε στο Ισραήλ και στο μελλοντικό κράτος της Παλαιστίνης το καθεστώς των «ειδικών προνομιακών εταιρικών σχέσεων» που παρέχει ένα πακέτο σημαντικής πολιτικής και οικονομικής στήριξης και υποστήριξης στον τομέα της ασφάλειας για τα δύο μέρη, το οποίο περιλαμβάνει αυξημένη πρόσβαση των προϊόντων τους στις ευρωπαϊκές αγορές, στενότερη συνεργασία στον τομέα της τεχνολογίας, διευκόλυνση του εμπορίου και των επενδύσεων και προώθηση των επιχειρηματικών σχέσεων.

2.1.3. Ευρω-Μεσογειακή Συμφωνία Σύνδεσης Ευρ. Κοινοτήτων με το Ισραήλ

Υπεγράφη το 1995 και τέθηκε σε ισχύ το 2000: Προβλέπει φιλελευθεροποίηση του εμπορίου βιομηχανικών προϊόντων και προοδευτική φιλελευθεροποίηση του δικαιώματος εγκατάστασης εταιρειών, των περιορισμών στις ροές κεφαλαίου, τη διαφάνεια των κρατικών ενισχύσεων και άρση των κρατικών μονοπωλίων, την προστασία των βιομηχανικών, πνευματικών και εμπορικών ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων. Καθιερώνει τη διμερή συνεργασία σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος, μεταξύ άλλων, στους τομείς: βιομηχανικά/γεωργικά πρότυπα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, περιβάλλον, ενέργεια, επικοινωνίες, μεταφορές, τουρισμός, νομοθετική εναρμόνιση.

Η Συμφωνία Σύνδεσης εγκαθίδρυσε δύο βασικά όργανα Ευρω –Ισραηλινού διαλόγου, αφενός το Συμβούλιο Σύνδεσης ΕΕ - Ισραήλ (συνεδριάζει σε υπουργικό επίπεδο) και αφετέρου, την Επιτροπή Σύνδεσης ΕΕ - Ισραήλ (συνεδριάζει σε επίπεδο ανωτέρων υπαλλήλων), τα οποία συνέρχονται, σε τακτά χρονικά διαστήματα, για να συζητήσουν πολιτικά και οικονομικά θέματα καθώς και ζητήματα που άπτονται της περιφερειακής συνεργασίας.

Τέλος, στο πλαίσιο της Ευρω-Μεσογειακής Συμφωνίας, οι δύο πλευρές έχουν χορηγήσει σημαντικές εμπορικές παραχωρήσεις για ορισμένα γεωργικά προϊόντα είτε με τη μορφή της δασμολογικής μείωσης ή εξάλειψης, είτε στο πλαίσιο των ποσοστώσεων.

2.2. ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΕ-ΙΣΡΑΗΛ:

2.2.1. Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου στον Τομέα Φαρμακευτικών Προϊόντων- Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products(ACAA 2012)

Οι συμφωνίες για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης και την αποδοχή βιομηχανικών και φαρμακευτικών προϊόντων (ACAA) εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2012. Η επικύρωση της (ACAA) διευκολύνει την εξαγωγή ισραηλινών φαρμακευτικών και άλλων προϊόντων προς τις 27 χώρες μέλη της ΕΕ.

Η συμφωνία περιλαμβάνει ένα παράρτημα αναφορικά με τις ορθές πρακτικές παραγωγής για τα φαρμακευτικά προϊόντα και επιτρέπει στα εν λόγω προϊόντα που είναι πιστοποιημένα από την ΕΕ να διατίθενται στην αγορά του Ισραήλ και αντίστροφα, χωρίς πρόσθετη πιστοποίηση.

Η ΕΕ σε όλες τις συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής Εμπορίου με το Ισραήλ το 2017, επανέλαβε το αίτημα για συμπερίληψη στον κατάλογο των φαρμακευτικών προϊόντων, ιατρικών συσκευών, ιατρικού εξοπλισμού, αιματολογικών φαρμάκων, κτηνιατρικών και άλλων φαρμάκων (MS) από όλες τις χώρες της ΕΕ καθώς ορισμένες χώρες της ΕΕ, αντιμετωπίζουν διακριτική μεταχείριση από το Ισραήλ.

Ακόμη, η προσπάθεια του Ισραήλ να μεταρρυθμίσει το πλαίσιο εισαγωγών καλλυντικών στο Ισραήλ, ενώ θα μπορούσε, κατ' αρχήν, να ευθυγραμμισθεί με το αντίστοιχο καθεστώς εισαγωγών της ΕΕ, φαίνεται από το τελευταίο σχέδιο νόμου που κατατέθηκε στη Βουλή (Knesset), τον Απρίλιο του 2018, ότι δημιουργεί περισσότερα εμπόδια στο διμερές εμπόριο στον τομέα αυτό.

2.2.2. Συμφωνία «Ανοιχτών Ουρανών» - “Open Skies Agreement”

Η ΕΕ και το Ισραήλ υπέγραψαν την Ευρω-Μεσογειακή συμφωνία Αεροπορικών Μεταφορών (2013) που ενίσχυσε τις οικονομικές, εμπορικές και τουριστικές σχέσεις. Η συμφωνία άνοιξε σταδιακά την αγορά εροπορικών μεταφορών, έως το 2018, ενοποιώντας τις αντίστοιχες αγορές, δημιουργώντας έναν χώρο αερομεταφορών με κοινούς κανόνες, παρέχοντας οικονομικά οφέλη για τους καταναλωτές και νέες ευκαιρίες για τη βιομηχανία.

Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας του Ισραήλ (CAAI), αναφορικά με την εφαρμογή της συμφωνίας, δεν υπάρχει, πλέον, αμφιβολία για την επιτυχία της, καθώς σημειώθηκε ουσιαστική αύξηση του αριθμού μεταφορέων, πτήσεων και προορισμών με παράλληλη μείωση των τιμών των εισιτηρίων, κατά 15%-40%. Ο συνολικός αριθμός των ισραηλινών επιβατών που ταξίδευσαν στο

εξωτερικό αυξήθηκε από το 2013, κατά 56%, το 2017, και σε απόλυτους αριθμούς, ο αριθμός των επιβατών ανήλθε στους 11,9 εκ., από 7,6 εκ., το 2013.

Οι χώρες της ΕΕ, το 2017, αποτελούν τον κορυφαίο προορισμό των πτήσεων που προέρχονται από ισραηλινούς αερολιμένες (60% του συνόλου των πτήσεων). Η μεγαλύτερη ανάπτυξη συγκεντρώνεται στους προορισμούς της Κύπρου, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Τσεχίας και Ελλάδας. Επιπλέον, η συμφωνία οδήγησε σε απότομη αύξηση (τετραπλασιασμό) της έναρξης αεροπορικών δρομολογίων ΕΕ-Ισραήλ, (από 43 προορισμούς, το 2013, σε 91 το 2017), καθώς στην αγορά εισήλθαν αεροπορικοί μεταφορείς χαμηλού κόστους (Ryanair, Wizzair, EasyJet). Το 2016 το Ισραήλ έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής υπηρεσίας EUROCONTROL.

2.2.3. Συμφωνία για την καλή εργαστηριακή πρακτική (Agreement on Good Laboratory Practice-GLP)

Τέθηκε σε ισχύ στις 5.05.2000. Η Συμφωνία έχει ως στόχο να εξασφαλίσει την υψηλή ποιότητα, εγκυρότητα και αξιοπιστία των αποτελεσμάτων των εργαστηρίων που ασχολούνται με την παραγωγή και έρευνα καλλυντικών, βιομηχανικών χημικών, φαρμακευτικών, συμπληρωμάτων διατροφής, ζωοτροφών, φυτοφαρμάκων, μέσω της αμοιβαίας αναγνώρισης των κανόνων του ΟΟΣΑ ως προς τις καλές εργαστηριακές πρακτικές.

2.2.4. Συμφωνία για την απελευθέρωση του εμπορίου γεωργικών προϊόντων, μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων και προϊόντων αλιείας (Agriculture)

Η τελευταία συμφωνία τέθηκε σε ισχύ, τον Ιανουάριο του 2010. Το Φεβρουάριο 2016, η Κυβέρνηση ανακοίνωσε την πρόθεσή της να μεταρρυθμίσει την αγροτική αγορά του Ισραήλ κυρίως αυξάνοντας τον αριθμό των εισαγωγικών ποσοστώσεων στα φρέσκα και καταψυγμένα λαχανικά, ιχθυηρά, σκληρά τυριά και φρέσκο κρέας, μειώνοντας παράλληλα τους εισαγωγικούς δασμούς και εξασφαλίζοντας τη χρηματοδότηση των τοπικών παραγωγών στα εν λόγω προϊόντα. Όπως αναμενόταν, η ανακοίνωση της ανωτέρω μεταρρύθμισης αποτέλεσε αντικείμενο σκληρής κριτικής εκ μέρους των παραγωγών και μέχρι σήμερα μετά από πιέσεις η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων έχει μεταφερθεί στο απώτερο μέλλον. Σημειώνεται, ότι το 2017 είχε καθορισθεί, ως έτος εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων.

Η ΕΕ ενθάρρυνε τις μεταρρυθμίσεις εμπράκτως, με αποτέλεσμα, παρά τις πιέσεις να αυξηθεί ο αριθμός των ποσοστώσεων συγκριτικά στο κρέας, ψάρια, φρούτα, λαχανικά και αυγά. Το Υπουργείο Γεωργίας από το 2016, παρά τις αντιστάσεις των αγροτών στις μεταρρυθμίσεις και κάτω από την πίεση του καταναλωτικού κοινού για μείωση του κόστους ζωής, εξακολουθεί να αναζητά συμβουλές από την ΕΕ και να προσδοκά την αλλαγή της σημερινής κατάστασης, υιοθετώντας παράλληλα κάποιες από τις συστάσεις του ΟΟΣΑ.

2.2.5. Τελωνειακή Διευκόλυνση

Στον τομέα των τελωνείων το Ισραήλ ολοκλήρωσε το πιλοτικό πρόγραμμα «Authorized Economic Operator» (AEO) το οποίο περιλαμβάνει απλοποίηση των διαδικασιών εισαγωγής, ηλεκτρονική υπογραφή και απευθείας επαφή με εκπροσώπους των τελωνείων πριν από την άφιξη των αγαθών. Επιπλέον, ένα φιλόδοξο έργο ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Ιανουάριο 2018 (Global Gate) το οποίο εγκαινιάζει μια πύλη ενημέρωσης (single window) για τη διαχείριση του συνολικού εμπορίου του Ισραήλ. Αποτέλεσμα της εν λόγω εφαρμογής είναι η απλούστευση και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών εισαγωγής στα τελωνεία με λιγότερους ελέγχους και ασφαλή συστήματα εισαγωγής.

2.2.6. Επιχειρηματικός διάλογος ΕΕ-Ισραήλ

Εγκαινιάστηκε το 2007. Η ΕΕ και το Ισραήλ δεσμεύονται να δημιουργήσουν μια εταιρική σχέση που θα συμβάλλει στην ενδυνάμωση αμοιβαία επωφελών εμπορικών και επενδυτικών σχέσεων παράλληλα με την οικονομική, κοινωνική, επιστημονική, τεχνολογική και πολιτιστική συνεργασία.

2.2.7. Συμμετοχή του Ισραήλ σε Προγράμματα της ΕΕ:

Ισραηλινές υπηρεσίες και φορείς μπορούν να συμμετέχουν σε πολυάριθμα προγράμματα που βασίζονται σε χρηματοδότηση της ΕΕ. Περισσότερες και πιο συγκεκριμένες αλλά και λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις τρέχουσες ευκαιρίες χρηματοδότησης μπορούν να ανευρεθούν στην ιστοσελίδα:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/funding/index_en.htm

Συγκεκριμένα:

- Προγράμματα στο πλαίσιο του **Χρηματοδοτικού Εργαλείου Ευρωπαϊκής Γειτονίας και Εταιρικότητας (European Neighborhood & Partnership Instrument - ENPI)**. Στο πλαίσιο του ENPI, ορισμένες κατηγορίες έργων, με βάση την τεχνική βοήθεια είναι στη διάθεση των εθνικών διοικήσεων και ημι - δημόσιων οργανισμών. Αυτά περιλαμβάνουν το **μακροπρόθεσμο πρόγραμμα αδελφοποίησης και Τεχνικής Βοήθειας και Ανταλλαγής Πληροφοριών (ΤΑΙΕΧ)**

-Επιστήμη και πολιτισμός

Το Ισραήλ είναι η πρώτη μη ευρωπαϊκή χώρα που συνδέεται με την ΕΕ με το πρόγραμμα -πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη (E & T) . Το ειδικό καθεστώς του Ισραήλ είναι το αποτέλεσμα του υψηλού επιπέδου της επιστημονικής και ερευνητικής ικανότητας και του πυκνού δικτύου των μακροχρόνιων σχέσεων στον τομέα της επιστημονικής και τεχνικής συνεργασίας, μεταξύ του Ισραήλ και της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψε συμφωνία με το Ισραήλ, τον Ιούλιο του 2004, κάτι που επιτρέπει τη συμμετοχή του Ισραήλ στο πρόγραμμα Galileo της ΕΕ για την ανάπτυξη ενός Παγκόσμιου Δορυφορικού Συστήματος Πλοήγησης.

- Συμμετοχή του Ισραήλ στο πρόγραμμα Horizon 2020.

Το Ισραήλ ήταν η πρώτη μη συνδεδεμένη χώρα στην ΕΕ που συμμετείχε στο **Horizon 2020**. Η συμμετοχή της μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερα επιτυχής καθώς τα αποτελέσματά της ήταν ιδιαίτερα επωφελή για όλους. Η συμφωνία επιτρέπει στην επιστημονική κοινότητα του Ισραήλ να επωφεληθεί από ένα από τα πλέον σημαντικά προγράμματα της ΕΕ . Στο πρόγραμμα πάνω από 3000 ερευνητικές προτάσεις εγκρίθηκαν με 4435 συμμετέχοντες. Από αυτούς 2450 ήταν ακαδημαϊκοί ερευνητές, 1270 βιομηχανικοί ερευνητές και 715 ερευνητές από άλλους τομείς. Οι σημαντικότεροι συνεργάτες του Ισραήλ στο πρόγραμμα είναι: η Γερμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, το ΗΒ και η Ιταλία.

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) πρόκειται να ανοίξει Γραφείο στο Ισραήλ, αρχικά, επικεντρώνοντας σε τρεις τομείς καινοτόμου συνεργασίας, το κλίμα, τα τρόφιμα και την υγεία. Το EIT είναι μια Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εδρεύει στη Βουδαπέστη παρέχοντας μια μοναδική πλατφόρμα πανευρωπαϊκής καινοτομίας και οικονομικής συνεργασίας. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το εξειδικευμένο της υποκατάστημα, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων δραστηριοποιούνται, όλο και περισσότερο στο Ισραήλ, υποστηρίζοντας μικρομεσαίες και νεοφυείς επιχειρήσεις να αναπτύξουν βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

3.1 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΕ-ΙΣΡΑΗΛ

Γενικά οι σχέσεις μεταξύ του Ισραήλ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οικονομικό επίπεδο, είναι θετικές εδράζονται δε, σε ισχυρές οικονομικές και εμπορικές σχέσεις καθώς και στην τεχνική συνεργασία. Ενίοτε, όμως, επηρεάζονται από τις ισραηλινο-παλαιστινιακές διενέξεις και συγκρούσεις.

Το εμπόριο, μεταξύ της ΕΕ και του Ισραήλ, διεξάγεται βάσει της Συμφωνίας Σύνδεσης. Η ΕΕ παραμένει ο κυριότερος εμπορικός εταίρος του Ισραήλ και το 2018. Αποτελεί για την ΕΕ τον 30° εμπορικό προμηθευτή της (εισαγωγές), τον 22° πελάτη της (εξαγωγές). Οι εξαγωγές του Ισραήλ στην ΕΕ καλύπτουν μερίδιο 32,5% των συνολικών

εξαγωγών ενώ προς τις ΗΠΑ καλύπτουν ποσοστό 23% και προς τις αγορές της Ασίας το 21,5%, αντίστοιχα.

Παραταύτα, οι εξαγωγές προϊόντων προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, το 2018, σημείωσαν πτώση, σε όρους δολαρίου, κατά 3%, και ανήλθαν στα €13,1δισ . Σημειώνεται ότι, το 2017 οι εξαγωγές προς τις χώρες της ΕΕ είχαν σημειώσει σημαντική αύξηση της τάξης του 20% και είχαν ανέλθει στα €14,1δισ . Η απότομη μείωση των εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων, που αποτελεί κυρίαρχο εξαγωγικό κλάδο και αντιπροσωπεύει το 25% του συνόλου των εξαγωγών των προϊόντων που εξήχθησαν στην ΕΕ, επηρέασαν τις εξαγωγές στις χώρες της ΕΕ. Ένας άλλος τομέας που επίσης σημείωσε απότομη πτώση των εξαγωγών ήταν η αεροναυπηγική βιομηχανία. Αυτές οι αρνητικές επιπτώσεις αντισταθμίστηκαν από την μεγάλη αύξηση των εξαγωγών χημικών, τηλεπικοινωνιών, ιατρικού εξοπλισμού και γεωργικών προϊόντων.

Το ΗΒ, το οποίο είναι η μεγαλύτερη εξαγωγική αγορά του Ισραήλ στην Ευρώπη, οι εξαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων μειώθηκαν, κατά 17%, το 2018. Επιπλέον, μείωση των εξαγωγών καταγράφηκαν στις αγορές της Ολλανδίας (-1%), της Γαλλίας (-15%) και του Βελγίου (-15%). Αντίθετα, παρατηρήθηκαν αυξήσεις στις εξαγωγές προς τη Γερμανία (+ 9%), την Ιταλία (+ 7%), την Ισπανία (+ 6%) και την Κύπρο (+ 86%), κυρίως, λόγω της απότομης αύξησης των εξαγωγών χημικών προϊόντων και προϊόντων πετρελαίου.

Οι εξαγωγές υπηρεσιών στις χώρες της ΕΕ ανήλθαν στα €5,1 δις (computer, software, cyber security, μεταφορές και R&D υπηρεσίες), ενώ οι ισρ/εξαγωγές προς τις χώρες της ΕΕ στα €7,2δισ. Η αγορά του Ισραήλ αποτέλεσε για την ΕΕ τον 21^ο πελάτη στις εξαγωγές υπηρεσιών διεθνώς.

Η μεγάλη αύξηση στις εξαγωγές υπηρεσιών είναι αποτέλεσμα, αφενός της μεγάλης συγκέντρωσης που παρατηρείται στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας (computer, παροχή λογισμικών, υπηρεσίες επικοινωνίας), αφετέρου στο γεγονός ότι οι εξαγωγές υπηρεσιών επηρεάζονται λιγότερο από τις νομισματικές αλλαγές, σε αντίθεση με τις εξαγωγές των προϊόντων.

3.2. «Προτιμησιακή μεταχείριση» των προϊόντων που παραγονται στα παλαιστινιακά εδάφη

Προϊόντα από τους ισραηλινούς οικισμούς στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, δεν υπάγονται στη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου, καθώς δεν θεωρούνται Ισραηλινά.

Από το 1998 το Ισραήλ και η ΕΕ έχουν διαφορετική αντίληψη για τη νομική αντιμετώπιση των προϊόντων που εξάγονται στην ΕΕ από τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη. Το Ισραήλ υποστηρίζει ότι αυτά παράγονται στην εδαφική του επικράτεια, ότι θα πρέπει να υπάγονται στη Συμφωνία Σύνδεσης και συνεπώς να επωφελούνται από την προτιμησιακή μεταχείριση που προβλέπεται. Η ΕΕ υποστηρίζει ότι, βάσει του διεθνούς δικαίου, αφού τα εδάφη αυτά δεν αποτελούν μέρος του Ισραήλ, λόγω παράνομης κατοχής, συνεπώς και τα προϊόντα που παράγονται σε αυτά δεν μπορούν να επωφεληθούν από την προτιμησιακή μεταχείριση .

Σε αντίθεση με την ΕΕ, οι Ηνωμένες Πολιτείες αποδέχονται αδιαμολόγητα προϊόντα που προέρχονται από τα «κατεχόμενα» Παλαιστινιακά Εδάφη, σύμφωνα με τη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου του 1985.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ανακοίνωση της ΕΕ (2012/C 232/03), σε συνέχεια προηγούμενης αντίστοιχης ανακοίνωσης (1) ΕΕ C20 της 25.1.2005, αλλά και διευθετήσεων μεταξύ της ΕΕ και του Ισραήλ, αναφορικά, με την εφαρμογή του πρωτοκόλλου 4 της Συμφωνίας Σύνδεσης ΕΕ-Ισραήλ, όλα τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας EUR.1 καθώς και οι δηλώσεις τιμολογίου που εκδίδονται ή συντάσσονται από το Ισραήλ πρέπει να φέρουν από την 1η Φεβρουαρίου 2005, τον ταχυδρομικό κώδικα και το όνομα της πόλης, της κοινότητας ή της βιομηχανικής ζώνης, όπου πραγματοποιήθηκε η παραγωγή των προϊόντων τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως καταγόμενα. Το ίδιο ισχύει και για όλα τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας EUR-MED και τις δηλώσεις τιμολογίου EUR-MED που ενδέχεται να έχουν εκδοθεί ή συνταχθεί στο Ισραήλ προς εξαγωγή στην ΕΕ. Συνεπώς, δεν χορηγείται προτιμησιακή μεταχείριση στα εμπορεύματα, των οποίων το αποδεικτικό καταγωγής αναφέρει ότι

η παραγωγή που προσδίδει την καταγωγή τους έχει πραγματοποιηθεί σε τόπο εντός των εδαφών που τέθηκαν υπό ισραηλινή διοίκηση από τον Ιούνιο 1967.

Πρόσφατα στις 11.11.2015 η ΕΕ υιοθέτησε μια ερμηνευτική εγκύκλιο αναφορικά με τα προϊόντα προέλευσης από τα κατεχόμενα εδάφη από το Ισραήλ, με την οποία ξεκαθαρίζεται ότι τα εν λόγω προϊόντα δεν απολαμβάνουν προτιμησιακό καθεστώς με την ΕΕ και ότι καθώς η αναγραφή προέλευσης των προϊόντων στις χώρες της ΕΕ είναι υποχρεωτική, αυτή θα πρέπει να είναι ορθή και να μην παραπλανεί τον καταναλωτή. Η ένδειξη “made in Israel” χρησιμοποιείται μόνο για προϊόντα που παράγονται στα αναγνωρισμένα από το 1967 εδάφη του Ισραήλ και όχι στα Κατεχόμενα Εδάφη (Δυτική όχθη και Υψώματα Γκολάν).

Ως εκ τούτου, 4 θέματα συνδέονται με τις εισαγωγές από τα κατεχόμενα στην ΕΕ:

1. Εξασφάλιση της μη προτιμησιακής μεταχείρισης από την ΕΕ
2. Ετικέτες (labeling) των προϊόντων που παράγονται στα κατεχόμενα
3. Πιστοποίηση των οργανικών αγροτικών προϊόντων που παράγονται στα κατεχόμενα
4. Πιστοποίηση από τις Κτηνιατρικές Αρχές των προϊόντων που προέρχονται από ζώα ζώα (γάλα, γαλακτοκομικά).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

4.1. ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Ως γενική τάση, καταγράφεται ότι οι χώρες τις ΕΕ για το Ισραήλ αποτελούν τον πρωταρχικό επενδυτικό προορισμό και αντίστοιχα οι χώρες της ΕΕ αποτελούν μία σημαντική πηγή επενδύσεων, που παρά την αύξηση (επενδύσεις στην υψηλή τεχνολογία) που έχει σημειωθεί τα τελευταία έτη, παραμένει χαμηλότερα από τις δυνατότητες που υπάρχουν.

Σημειώνεται, ότι 40 επιχειρήσεις από τις χώρες της ΕΕ λειτουργούν Ε&Α Ερευνητικά Κέντρα στο Ισραήλ (SKODA, PORSCHE, DAIMLER, BOSCH, NOKIA, ERICSON, LONZA, BAYER, NOVARTIS, DEUCHE TELECOM κ.ά). Από αυτά, 13 προέρχονται από τη Γερμανία, 10 από τη Γαλλία, 7 από το ΗΒ και 4 από την Ελβετία, 2 από την Ολλανδία και τη Σουηδία και από 1 η Ιταλία, η Τσεχία και η Φινλανδία. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΙΤ) προσπαθεί να προωθήσει επενδύσεις σε νεοφυείς και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μέσω του προγράμματος HORIZON 2020.

Πίνακας 5: ΡΟΗ ΑΞΕ-ΑΠΟΘΕΜΑ⁵⁷

(\$ million)	2016	2017	2018
Εισροή ΑΞΕ	11,98	18,16	21,80
Εκροή ΑΞΕ	14,57	6,15	6,00
Ισοζύγιο	-1.3	10.3	15,80

Πίνακας 6: ΡΟΗ ΑΞΕ

FDI Stocks⁵⁸

(\$ million)	2016	2017	2018
Εσωτερικό Απόθεμα ΑΞΕ	107,48	129,14	148,04
Εξωτερικό Απόθεμα ΑΞΕ	94,63	100,26	103,60

⁵⁷ UNCTAD FACTSHEET ISRAEL 2019

⁵⁸ UNCTAD FACTSHEET ISRAEL 2019

Ισοζύγιο	-12.85	-28.88	-45.64
----------	--------	--------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

5.1 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ - ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Οι κύριοι Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί, στους οποίους συμμετέχει το Ισραήλ, είναι οι ακόλουθοι:

Πίνακας 7: Συμμετοχή Ισραήλ σε Διεθνείς Οικονομικούς Οργανισμούς

A/A	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	Ημερομηνία Προσχώρησης
1.	Όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας (WBG)	
1α.	Διεθνής Τράπεζα Ανικοδόμησης και Ανάπτυξης (IBRD)	12.07.1954
1β.	Διεθνής Αναπτυξιακή Ένωση (IDA)	22.12.1960
1γ.	Διεθνές Κέντρο Διακανονισμού Διεθνών Διαφορών (ICSID)	16.06.1980
1δ.	Πολυμερής Συνθήκη Εγγυήσεως των Επενδύσεων (MIGA)	21.05.1992
1ε.	Διεθνής Εταιρία Χρηματοδοτήσεων (IFC)	26.09.1956
2.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD)	10.09.2010
3.	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF)	12.07.1954
4.	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD)	03.03.1990
5.	Διαμερικανική Αμερικανική Τράπεζα (IADB)	28.03.1976
6.	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (WTO)	21.04.1995
7.	Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS)	30.09.2003
8.	Διεθνής Ομοσπονδία Εργατικών Συνδικάτων (ITUC)	2006
9.	Διεθνής Οργανισμός Τελωνείων (WCO)	23.05.1958
10.	Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (IMO)	1948
11.	Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO)	1949
12.	Διεθνής Συνδιάσκεψη για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD)	
13.	Διεθνής Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης (UNIDO)	21.06.1995
14.	Διεθνής Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη (UNECE)	26.07.1991 (προσωρινό μέλος)
15.	Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNDP)	1965
16.	Διεθνής Οργανισμός Τροφίμων (FAO)	23.11.1949
17.	Διεθνής Οργανισμός Εργασίας (ILO)	
18.	Διεθνής Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (WIPO)	26.04.1970
19.	Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας (IAEA)	1957
20.	Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU)	24.06.1948
21.	Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (IFAD)	10.01.1978
22.	Διεθνής Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO)	1975

5.2. Διμερείς Οικονομικές Συμφωνίες

Το Ισραήλ έχει συνάψει Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου, με Η.Π.Α., Καναδά, Μεξικό, Ε.Ε. Τουρκία και τις χώρες Mercosur. Επίσης, με την Ιορδανία και την Αίγυπτο (χώρες με τις οποίες έχει συνάψει συμφωνίες ειρήνης) υφίστανται Συμφωνίες για Ειδικές Βιομηχανικές Ζώνες (QIZ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Διμερείς Οικονομικές Συμφωνίες

Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου	Συμφωνίες Προστασίας Επενδύσεων	Συμφωνίες Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	Συμφωνίες Έρευνας & Ανάπτυξης (R&D) Διμερείς & Προγράμματα
Ε.Ε.	Αιθιοπία	Αζερμπαϊτζάν	EUREKA
Ε.Ζ.Ε.Σ.	Αζερμπαϊτζάν	Αρμενία	Eurostars
ΗΠΑ	Αλβανία	Αυστραλία	CIP-EEN
Ινδία ⁵⁹	Αργεντινή	Αυστρία ⁶⁰	Galileo
Κολομβία ⁶¹	Αρμενία	Αιθιοπία	ERA-NET
Καναδάς	Βουλγαρία ⁶²	Βέλγιο	
Μεξικό	Γερμανία	Βιετνάμ	Fp7 (ISERD)
MERCOSUR	Γεωργία	Βόρεια Μακεδονία	Ταμείο: SIIRD (Σιγκαπούρη)
Τουρκία	Γουατεμάλα	Βουλγαρία	Ταμείο: KORIL (Ν. Κορέα)
Συμφωνίες με Ειδικές Βιομηχανικές Ζώνες (EBZ)	Ελ Σαλβαδόρ	Βραζιλία	Ταμείο: CIRDF (Πολιτεία Οντάριο - Καναδάς)
Αίγυπτος ⁶³	Εσθονία	Γαλλία ⁶⁴	Ταμείο: BIRD (ΗΠΑ)
Ιορδανία ⁶⁵	Ιαπωνία	Γερμανία ⁶⁶	Διμερής Επιτροπή και Ίδρυμα Επιστήμης και Τεχνολογίας (ΗΠΑ)
Ηνωμένο Βασίλειο ⁶⁷	Ινδία ⁶⁸	Γεωργία ⁶⁹	Πολιτεία: Κολοράντο (ΗΠΑ)
Παναμάς ⁷⁰	Καζαχστάν	Δανία ⁷¹	Πολιτεία: Μέρυλαντ (ΗΠΑ)
Ουκρανία ⁷²	Κίνα		Πολιτεία: Μασαχουσέτη (ΗΠΑ)
	Κορέα (Ν)	Ελβετία	
	Κροατία	Ελλάς ⁷³	Πολιτεία: Νέα Υόρκη (ΗΠΑ)
	Κύπρος	Εσθονία	Πολιτεία: Ουισκόνσιν (ΗΠΑ)
	Λεττονία	Ηνωμένο Βασίλειο ⁷⁴	Πολιτεία: Βιρτζίνια (ΗΠΑ)
	Λευκορωσία	ΗΠΑ	
	Λιθουανία	Ιαπωνία	
	Μαυροβούνιο (μαζί με Σερβία)	Ινδία ⁷⁵	
	Μογγολία	Ιρλανδία	
	Μολδαβία	Ισπανία	

⁵⁹ Ινδία: Υπό διαπραγμάτευση

⁶⁰ Υπεγράφη νεώτερη συνθήκη (28.11.16) που διαδέχθηκε την παλαιότερες της 08.07.2010 & 29.01.70 (έναρξη ισχύος από 01.04.68)

⁶¹ Αναμένεται η κύρωσή της

⁶² Τροποποιητικό Πρωτόκολλο (07.07.2011)

⁶³ Αίγυπτος: Συμφωνία για Ειδικές Βιομηχανικές Ζώνες

⁶⁴ Υπεγράφη νεώτερη συμφωνία (31.07.1995), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 01.01.1997

⁶⁵ Ιορδανία: Συμφωνία για Ειδικές Βιομηχανικές Ζώνες

⁶⁶ Γερμανία: Νέα Συνθήκη υπεγράφη την 08.06.2009 –Εκκρεμεί σχέδιο νέας συμφωνίας της 21.08.2014

⁶⁷ Σχετική συμφωνία θα έλθει σε ισχύ, μετά την έξοδο του ΗΒ από την ΕΕ

⁶⁸ Η Συμφωνία καταγγέλθηκε από την Ινδία στις 23.03.2017. Επενδύσεις που υλοποιήθηκαν, κατά τη διάρκεια ισχύος της Συμφωνίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας, για μία περαιτέρω χρονική περίοδο 15 ετών, μέχρι τις 23.3.2019

⁶⁹ Γεωργία: Υπεγράφη στις 12.05.2010, τέθηκε σε ισχύ από 01.01.2012, δεν έχει κυρωθεί

⁷⁰ Αναμένεται η κύρωσή της

⁷¹ Δανία: Η αρχική συμφωνία της 27.06.66 τροποποιήθηκε από νεώτερη της 09.09.2012

⁷² Αναμένεται η κύρωσή της

⁷³ Ελλάδα: Υπεγράφη στις 24.10.1995, τέθηκε σε ισχύ την 01.01.1999

⁷⁴ Το II Πρωτόκολλο δεν επικυρώθηκε ακόμη

⁷⁵ Ινδία: Υπεγράφη 29.01.1996, τέθηκε σε ισχύ 01.01.1994, σε ό,τι, όμως αφορά τους φόρους που παρακρατούνται στην πηγή θα έχει ισχύ από 01.07.1996

Δ-16

Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου	Συμφωνίες Προστασίας Επενδύσεων	Συμφωνίες Αποφυγής Διπλής Φορολογίας	Συμφωνίες Έρευνας & Ανάπτυξης (R&D) Διμερείς & Προγράμματα
	Μυαμάρ (Βιρμανία)	Ιταλία	
	Ν.Αφρική ⁷⁶	Καναδάς	
	Πολωνία	Κίνα	
	Ρουμανία ⁷⁷	Κάτω Χώρες	
	Σερβία (με Μαυροβούνιο)	Κορέα	
	Σλοβακία	Κροατία	
	Σλοβενία	Λεττονία	
	Ταϊλάνδη	Ουγγαρία	
	Τουρκία	Ουζμπεκιστάν	
	Τουρκμενιστάν	Ουκρανία	
	Ουκρανία	Λευκορωσία	
	Ουρουγουάη	Λεττονία	
	Ουζμπεκιστάν	Λιθουανία	
	Τσεχία	Λουξεμβούργο	
		Μάλτα	
		Μεξικό	
		Μολδαβία	
		Ν. Αφρική	
		Νορβηγία	
		Παναμάς	
		Πολωνία	
		Πορτογαλία ⁷⁸	
		Ρουμανία	
		Ρωσία	
		Σερβία ⁷⁹	
		Σιγκαπούρη	
		Σλοβακία	
		Σλοβενία	
		Σουηδία	
		Ταϊβάν	
		Ταϊλάνδη	
		Τουρκία	
		Τζαμάικα	
		Τσεχία	
		Φιλιππίνες	
		Φινλανδία	

⁷⁶ Η Συμφωνία δεν έχει τεθεί σε ισχύ

⁷⁷ Τρποποποιητικό Πρωτόκολλο υπεγράφη στις 12.08.2010, το οποίο δεν έχει τεθεί σε ισχύ

⁷⁸ Σε εν λόγω Συμφωνία, προβλέψεις της για τη φορολογία στην πηγή, ισχύουν από 24.03.19

⁷⁹ Αναμένεται η κύρωσή της

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

6.1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΣΡΑΗΛ

Το 2018, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤ.Α., το διμερές εμπόριο εμφανίζει τα εξής χαρακτηριστικά:

Πίνακας 9: Διαχρονικά στοιχεία Διμερούς Εμπορίου Ελλάδος - Ισραήλ

Διμερείς οικονομικές-εμπορικές σχέσεις 2012-2018	2018	Μεταβ.	2017	2016	2015	2014	2013	2012
	εκ. €	%	εκ. €	εκ. €	εκ. €	εκ. €	εκ. €	εκ. €
Εξαγωγές αγαθών από την Ελλάδα Με πετρελαιοειδή (προϊόντα κεφ. 27 εκ. €)	400,04	-9.58	442,42	270,53	227,03	203,59	395,43	596,27
ΕΞ/Χωρίς πετρελαιοειδή - εκ €	313,61	+24.31	267,85	185,47	153,59	130,28	135,94	132,61
Εισαγωγές αγαθών στην Ελλάδα Με πετρελαιοειδή (προϊόντα κεφ. 27) - εκ €	563,15	+5.02	535,54	317,44	445,57	260,48	192,06	150,36
ΕΙΣ/Χωρίς πετρελαιοειδή εκ €	152,89	-11.68	171,71	143,97	129,29	120,57	89,03	100,53
Όγκος Εμπορίου - εκ €	963,20	-1.57	977,96	587,87	680,96	467,0 7	587,49	746,63
Εμπορικό Ισοζύγιο - εκ €	-163,11	+73.96	-93,12	-47,00	- 208,88	-56.89	+203,37	+445,91
Προϊόντα που εξάγουμε	πετρελαιοειδή, τεχνουργήματα από αργίλιο, πλαστικά προϊόντα, σίδηρος, χαλκός και τεχνουργήματα χαλκού, χάλυβας, σαπούνια, λιπαντικά, δομικά υλικά, παιχνίδια, παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων, λέβητες και μηχανές, αιθέρια έλαια, φάρμακα καλλυντικά, χρώματα και βαφές, χαρτικά, απορρυπαντικά, καπνά, φάρμακα, κεραμικά, ποτά							
Προϊόντα που εισάγουμε	πετρελαιοειδή, μέταλλα, μηχανολογικό εξοπλισμό, πλαστικά, χημικά προϊόντα, χάλυβα, χαλκό, λιπάσματα, χαρτικά, βιομηχανικά φυτά, εσπεριδοειδή, έπιπλα, καρπούς, σπόρους, λιπάσματα, τεχνουργήματα από αργίλιο, τεχνουργήματα από χαλκό, οργανικά χημικά προϊόντα, χαρτικά							

Πηγή :ΕΛ.ΣΤ.Α. – Επεξεργασία:Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβιβ

Από τα ανωτέρω στοιχεία, διαφαίνεται μία ήπια αύξηση των εισαγωγών μας από το Ισραήλ, (+5.02%), οφειλόμενη αποκλειστικά, στην αύξηση των εισαγωγών μας σε πετρελαιοειδή, ενώ μείωση εμφάνισαν οι εισαγωγές μας, χωρίς πετρελαιοειδή (χ.π.), κατά -11.68%. Παράλληλα, οι εξαγωγές μας, εμφάνισαν συνολική μείωση, κατά (-9.58%), οφειλόμενη, όμως, αποκλειστικά στη μείωση των εξαγωγών μας σε πετρελαιοειδή, κατά -49.21%, ενώ οι εξαγωγές μας χωρίς πετρελαιοειδή εμφάνισαν αύξηση +24.31%, αντισταθμίζοντας το μεγαλύτερο μέρος της πτώσης των εξαγωγών μας σε πετρελαιοειδή.

Συγκεκριμένα:

-οι εισαγωγές μας επικεντρώνονται: στον τομέα των ορυκτών καυσίμων, των χημικών προϊόντων, των πλαστικών, του μηχανολογικού εξοπλισμού και προϊόντων χάλυβα, σιδήρου και χαλκού, λιπασμάτων, προϊόντα αργιλίου, βαμβάκι, εκτυπωτικές συσκευές, χάρτινα είδη συσκευασίας, σωλήνες,

-οι εξαγωγές μας επικεντρώνονται στα: πετρελαιοειδή, λάδια από πετρέλαιο, προϊόντα σιδήρου, χάλυβα, δομικά υλικά, τιμέντα σύρματα και καλώδια, σωλήνες από χαλκό, πλαστικά προϊόντα συσκευασίας, λαχανικά παρασκευασμένα ή μη, ελάσματα και ταινίες, σωλήνες από σίδηρο ή χάλυβα, είδη νοικοκυριού, είδη υγιεινής, ψυγεία και καταψύκτες χρώματα επίχρσης και βερνίκια, ηλεκτρικές συσκευές, ηλεκτρικοί συσσωρευτές και στα φάρμακα.

Αντίστοιχα, τα αιτήματα ισραηλινών επιχειρήσεων για εισαγωγές προϊόντων από την Ελλάδα αλλά και για συνεργασία με ελληνικές επιχειρήσεις, αποτυπώνουν τους τομείς ενδιαφέροντος, με προεξέχοντες, των τροφίμων, των δομικών υλικών, των πρώτων υλών και της φαρμακευτικής κλάσης.

Οι εξαγωγές πετρελαιοειδών (Κεφ. CN 27) εξακολουθούν να κατέχουν την πρώτη θέση στις εξαγωγές των προϊόντων μας, ανερχόμενες στα € 86,43 εκ., το 2018, έναντι, 170,20 εκ., το 2017, εμφανίζοντας μεγάλες αυξομειώσεις, τα τελευταία χρόνια, με τα προϊόντα δομικών υλικών (σίδηρος, τσιμέντα, προϊόντα από αργίλιο – κεφάλαια CN 72, CN 25, CN 76), να καταλαμβάνουν τη 2^η, 3^η και 4^η θέση αντίστοιχα, με εξαγωγές, ύψους, € 68,55 εκ., € 39,05 και 31,63 εκ. €.

Επισημαίνεται, ότι, παρά την υποχώρηση του συνολικού ύψους των εξαγωγών μας, κατά 9,58%, το 2018, οι εξαγωγές μας χωρίς πετρελαιοειδή εμφάνισαν, το ίδιο έτος, αύξηση +24,31%, ενώ, από το 2014 η αύξηση των εξαγωγών μας χωρίς πετρελαιοειδή ανέρχεται σε +140.75% ενώ με πετρελαιοειδή σε +96.49%.

Αποτέλεσμα ανωτέρω μεταβολών, ιδιαίτερα στον τομέα της εμπορίας των πετρελαιοειδών, ήταν η διεύρυνση το εμπορικού μας ελλείματος σε -163.11 εκ €, έναντι 93,12 εκ. €, το 2017, ενώ μικρή υποχώρηση εμφάνισε και ο όγκος εμπορίου, κατά -1,57% ανερχόμενος σε 963,20 εκ. €.

Από το σύνολο των εξαγωγών μας στο Ισραήλ, το 2018, τα αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα μεταποιημένα ή μη, ανήλθαν στα € 26,2 έναντι, € 24,2, το 2017, σημειώνοντας αύξηση +8.42% ενώ οι αντίστοιχες εισαγωγές μας από το Ισραήλ ανήλθαν στα € 7,3 εκ., το 2018, έναντι, € 6,4, το 2017, εμφανίζοντας αύξηση € 887,610 (18/17) . Στο σύνολο, δηλαδή, των εξαγωγών μας στην υπό εξέταση αγορά τα ανωτέρω προϊόντα καλύπτουν, το 2018, ποσοστό 6.57%, επί του συνόλου των εξαγωγών μας, έναντι ποσοστού, 5.48%, 2017, μερίδιο χαμηλό, σε σχέση με τις εξαγωγικές μας δυνατότητες και τις ανάγκες της αγοράς (αυξημένο βιοτικό επίπεδο και τουριστικές ροές προς τη χώρα μας).

Πίνακας10: Ελληνικές εξαγωγές στο Ισραήλ – μεγάλες κατηγορίες (σε €)

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας - Περιγραφή		2017		2018		Μεταβολή στην αξία
		Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ	172,581,671	39.00	87,538,988	21.88	-49.28
72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	43,811,163	9.90	68,557,194	17.14	56.48
25	ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	40,313,244	9.11	39,052,119	9.76	- 3.13
76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	38,975,736	8.80	31,632,094	7.91	-18.84
85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ	12,542,263	2.83	27,731,745	6.93	121.11
39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	21,192,278	4.79	25,085,421	6.27	18.37
84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΡΟΪΟΝΤΑ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Η ΣΥΣΚΕΥΩΝ	16,058,227	3.62	18,260,257	4.56	13.71
74	ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	15,663,845	3.54	13,849,948	3.46	-11.58
20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ	10,712,348	2.42	11,036,563	2.76	3.03
73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Η ΧΑΛΥΒΑ	7,231,061	1.63	8,461,347	2.12	17.01
32	ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ.	5,846,169	1.32	6,600,857	1.65	12.91
83	ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	5,189,	1.17			- 13.91

Δ-19

		544		4,467,706	1.12	
24	ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	2,760,585	0.62	3,874,658	0.97	40.36
33	ΛΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ Η ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	5,786,712	1.30	3,852,200	0.96	-33.43
87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	900,388	0.20	3,490,457	0.87	287.66
30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2,649,133	0.59	3,490,172	0.87	31.75
68	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΦΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Η ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	3,857,003	0.87	3,381,835	0.85	-12.32
48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ	2,691,333	0.61	3,057,424	0.76	13.60
17	ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	1,766,985	0.40	2,831,213	0.71	60.23
34	ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ	3,161,678	0.71	2,478,416	0.62	-21.61
ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ		26,143,000	5.91	38,317,000	9.58	46.57
ΣΥΝΟΛΟ		442,423,360	100.00	400,047,183	100.00	-9.58

Πηγή: ΕΛ.ΣΤ.Α. – Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ

Πίνακας 11: Ελληνικές εξαγωγές στη (χώρα) – κυριότερα προϊόντα (σε εκ €)

8ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας - Περιγραφή		2017		2018		Μεταβολή στην αξία
		Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
27101211	ΕΛΑΦΡΑ ΕΛΑΙΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ Η ΑΣΦΑΛΤΟΥΧΑ ΟΡΥΚΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΟΣΤΟΥΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ, ΟΠΩΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5 ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 27 (ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΒΙΟΝΤΙΖΕΛ)	0	0,00	33,313,868	8.33	100.00
72142000	ΡΑΒΔΟΙ ΚΑΙ ΧΟΝΔΡΟΣΥΡΜΑ, ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Η ΑΠΟ ΜΗ ΚΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΧΑΛΥΒΑ, ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΕΓΚΟΠΕΣ, ΝΕΥΡΩΣΕΙΣ	13,366,822	3.02	30,832,500	7.71	130.66
25232900	ΤΣΙΜΕΝΤΑ PORTLAND, ΚΑΝΟΝΙΚΑ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΑ (ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΑΣΠΡΑ, ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΑ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΕΝΑ)	28,833,144	6.52	25,144,382	6.29	-12.79
27101921	ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΨΙΜΟ ΑΕΡΙΩΘΟΥΜΕΝΩΝ	47,650,427	10.77	22,391,796	5.60	-53.01
72131000	ΧΟΝΤΡΟΣΥΡΜΑ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Η ΑΠΟ ΟΧΙ ΣΕ ΚΡΑΜΑ ΧΑΛΥΒΑ, ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΑ ΠΕΡΙΕΛΙΓΜΕΝΟ, ΜΕ ΕΓΚΟΠΕΣ, ΡΑΒΔΩΣΕΙΣ	13,857,562	3.13	18,008,976	4.50	29.96
85444999	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΑΓΩΓΟΙ ΓΙΑ ΤΑΣΗ 1.000 V, ΜΟΝΩΜΕΝΟΙ, ΜΗ ΕΦΟΔΙΑΣΜΕΝΟΙ ΜΕ ΣΥΝΔΕΤΗΡΕΣ,	2,543,910	0.57	14,094,254	3.52	454.04
27101221	ΕΛΑΦΡΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	233,914	0.05	13,561,531	3.39	5697.66
27101245	ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ ΟΚΤΑΝΙΩΝ (RON) ΙΣΟ Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΤΟΥ 95, ΑΛΛΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΟ ΤΟΥ 98	101,314,325	22.9	11,829,780	2.96	-88.32

Δ-20

74111090	ΣΩΛΗΝΕΣ ΑΠΟ ΚΑΘΑΡΙΣΜΕΝΟ ΧΑΛΚΟ, ΠΕΡΙΕΛΙΓΜΕΝΟΙ Η ΑΛΛΙΩΣ ΛΥΓΙΣΜΕΝΟΙ	12,790,759	2.89	11,403,260	2.85	-10.85
76129080	ΑΛΛΑ	15,279,558	3.45	11,092,635	2.77	-27.4
72139110	ΧΟΝΔΡΟΣΥΡΜΑ ΘΕΡΜΗΣ ΕΛΑΣΗΣ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΟΠΛΙΣΜΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ, ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Η ΜΗ Κ	5,802,696	1.31	9,580,457	2.39	65.1
25030010	ΘΕΙΟ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΟ ΚΑΙ ΘΕΙΟ ΜΗ ΕΞΕΥΓΕΝΙΣΜΕΝΟ (ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΕΤΑΙ ΜΕ ΕΞΑΧΝΩΣΗ, ΜΕ ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙΣ	6,389,592	1.44	8,729,038	2.18	36.61
72139149	ΧΟΝΔΡΟΣΥΡΜΑ ΘΕΡΜΗΣ ΕΛΑΣΗΣ, ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Η ΜΗ ΚΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΧΑΛΥΒΑ, ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΑ ΠΕΡΙΕΛΙΓΜΕΝΟ, ΠΟΥ ΠΕΡΙ	9,624,591	2.18	8,192,834	2.05	-14.88
20057000	ΕΛΙΕΣ	6,741,763	1.52	7,446,855	1.86	10.46
76041090	ΕΙΔΗ ΜΕ ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΗ ΜΟΡΦΗ, ΑΠΟ ΟΧΙ ΣΕ ΚΡΑΜΑ ΑΡΓΙΛΙΟΥ, Π.Δ.Κ.Α.	9,252,726	2.09	6,671,991	1.67	-27.89
76042910	ΡΑΒΔΟΙ ΑΓΪΟ ΚΡΑΜΑΤΑ ΑΡΓΙΛΪΟΥ	1,980,880	0.45	5,327,046	1.33	168.92
73051100	ΣΩΛΗΝΕΣ ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΑΓΩΓΟΥΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΕΡΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΗΚΟΥΣ, ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΔΙ	1,416,723	0.32	5,322,063	1.33	275.66
39241000	ΠΙΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΕΡΒΙΡΙΣΜΑ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ Η ΤΗΝ ΚΟΥΖΙΝΑ, ΑΠΟ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	4,705,029	1.06	4,888,945	1.22	3.91
85446010	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΑΓΩΓΟΙ, ΓΙΑ ΤΑΣΗ > 1.000 V, ΜΟΝΩΜΕΝΟΙ, ΜΕ ΑΓΩΓΟ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ, Π.Δ.Κ.Α.	53,528	0.01	4,284,259	1.07	7903.77
83099090	ΠΩΜΑΤΑ, ΕΛΙΚΟΤΟΜΗΜΕΝΑ ΠΩΜΑΤΑ, ΠΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΡΟΗΣ, ΚΑΨΟΥΛΙΑ ΕΠΙΠΩΜΑΤΙΣΗΣ ΦΙΑΛΩΝ, ΒΙΔΩΤΑ Π	4,826,969	1.09	3,983,862	1.00	-17.47
85072020	ΆΛΛΟΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΣ ΜΟΛΥΒΔΟΥ-ΟΞΕΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΟΥΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ	6,105,604	1.38	3,019,606	0.75	-50.54
27101947	ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΟΣ ΣΕ ΘΕΙΟ ΠΟΥ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΟ 0,002 % ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΟ 0,1 %	2,839,408	0.64	3,002,417	0.75	5.74
ΛΟΙΠΑ		146,827,000	33.19	137,925,000	34.08	-6.06
ΣΥΝΟΛΟ		442,436,807	100,00	400,047,192	100.00	-9.58

Πηγές: ΕΛΣΤΑ – Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβιβ

Πίνακας12: Ελληνικές εισαγωγές από το Ισραήλ - μεγάλες κατηγορίες (σε €)

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας - Περιγραφή		2017		2018		Μεταβολή στην αξία
		Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	363,839,655	67.94	410,771,196	72.94	12.9
72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	30,669,072	5.73	27,770,663	4.93	-9.45
39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	13,782,491	2.57	15,699,074	2.79	13.91
49	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Η ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Η ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	13,432,196	2.51	14,571,752	2.59	8.48
84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Η ΣΥΣΚΕΥΩΝ	22,216,533	4.15	13,438,881	2.39	-39.51

Δ-21

74	ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	9,562,578	1.79	10,695,997	1.9	11.85
38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	15,577,823	2.91	9,029,545	1.6	-42.04
76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	8,788,380	1.64	8,452,640	1.5	-3.82
28	ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Η ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Η ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΩΝ	8,016,403	1.5	8,151,932	1.45	1.69
56	ΒΑΤΕΣ, ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΑ ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΙΑΣ	7,047,704	1.32	7,696,710	1.37	9.21
85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	4,389,587	0.82	6,543,402	1.16	49.07
90	ΌΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Η ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Η ΣΥΣΚΕΥΩΝ	3,759,425	0.7	4,117,020	0.73	9.51
48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ	2,777,314	0.52	3,687,347	0.65	32.77
29	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	3,061,481	0.57	3,461,277	0.61	13.06
52	ΒΑΜΒΑΚΙ	1,971,198	0.37	3,179,665	0.56	61.31
31	ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	8,577,151	1.6	1,765,945	0.31	-79.41
78	ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΟΛΥΒΔΟ	1,915,687	0.36	1,612,068	0.29	-15.85
33	ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ Η ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	1,481,539	0.28	1,516,071	0.27	2.33
08	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Η ΠΕΠΟΝΙΩΝ	2,294,986	0.43	1,514,756	0.27	-34
12	ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	872,535	0.16	1,464,950	0.26	67.9
	ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	11,511,679	2.15	8,018,271	1.42	-30.35
	ΣΥΝΟΛΟ	535,545,417	100.00	563,159,162	100.00	+5.02

Πηγές: ΕΛΣΤΑ –Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ

Πίνακας13: Ελληνικές εισαγωγές από το Ισραήλ – κυριότερα προϊόντα (σε €)

8ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας - Περιγραφή		2017		2018		Μεταβολή στην αξία
		Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
'27101943'	ΚΑΥΣΙΜΑ ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΟΣ ΣΕ ΘΕΙΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΟ 0,001 %	217,798,254	40.55	179,933,243	32.03	-17.39
'27101964'	ΚΑΥΣΙΜΑ ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΟΣ ΣΕ ΘΕΙΟ ΠΟΥ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΟ 0,1 % ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΟ 1 %	69,314,192	12.91	137,661,107	24.51	98.60
'27101968'	ΚΑΥΣΙΜΑ ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΟΣ ΣΕ ΘΕΙΟ ΠΟΥ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΟ 1 %	32,282,795	6.01	53,853,472	9.59	66.82

'72044990'	ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΚΟΣ 2004	30,669,072	5.71	27,770,663	4.94	-9.45
'27101245'	ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ ΟΚΤΑΝΙΩΝ (RON) ΙΣΟ Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΤΟΥ 95, ΑΛΛΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΟ ΤΟΥ 98	0	0,00	24,499,985	4.36	100,00
'49019900'	ΒΙΒΛΙΑ, ΦΥΛΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΝΤΥΠΑ (ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΚΕΙΝΑ ΣΕ ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ ΦΥΛΛΑ. ΛΕΞΙΚΑ, ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ,	13,373,014	2.49	14,514,066	2.58	8.53
'27101962'	ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΟΣ ΣΕ ΘΕΙΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΟ 0,1 %	42,016,069	7.82	12,688,611	2.26	-69.8
'74040010'	ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΞΕΥΓΕΝΙΣΜΕΝΟ ΧΑΛΚΟ (ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΟΥΣ ΟΓΚΟΥΣ [ΠΛΙΝΘΩΜΑΤΑ] Η ΕΚΤ	8,398,905	1.56	10,263,655	1.83	22.2
'76020019'	ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ, Ο. ΣΥΜΠ. ΤΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΑ ΤΕΜΑΧΙΑ Η ΤΑ ΤΕΜΑΧΙΑ ΠΟΥ ΑΧΡΗΣΤΕΥΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠ	8,699,797	1.62	8,410,534	1.5	-3.32
'56039290'	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ, ΕΙΤΕ ΕΙΝΑΙ ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΑ Η ΠΟΛΥΦΥΛΛΑ (ΛΑΜΙΝΑΡΙΣΜΕΝΑ) ΕΙΤΕ ΟΧΙ, Π.Δ.Κ.Α., ΒΑΡΟΥΣ	6,321,252	1.18	7,041,871	1.25	11.40
'38089327'	ΖΙΖΑΝΙΟΚΤΟΝΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ	8,933,400	1.66	6,988,035	1.24	-21.78
'84212100'	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΙΛΤΡΑΡΙΣΜΑ Η ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ	952,685	0.18	4,906,045	0.87	414.97
'28342100'	ΝΙΤΡΙΚΑ ΆΛΑΤΑ ΚΑΛΪΟΥ	4,613,082	0.86	4,392,996	0.78	-4.77
'39023000'	ΣΥΜΠΟΛΥΜΕΡΗ ΤΟΥ ΠΡΟΠΥΛΕΝΙΟΥ ΣΕ ΑΡΧΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ	2,875,902	0.54	3,357,206	0.6	16.74
'52010090'	ΒΑΜΒΑΚΙ, ΜΗ ΛΑΝΑΡΙΣΜΕΝΟ ΟΥΤΕ ΧΤΕΝΙΣΜΕΝΟ (ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΥΔΡΟΦΙΛΟ Η ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ)	1,450,643	0.27	2,801,505	0.5	93.12
'39249000'	ΕΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	1,662,599	0.31	2,039,878	0.36	22.69
'28092000'	ΦΩΣΦΟΡΙΚΟ ΟΞΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΦΩΣΦΟΡΙΚΑ ΟΞΕΑ	1,030,665	0.19	1,865,220	0.33	80.97
'84433210'	ΕΚΤΥΠΩΤΕΣ	13,767,430	2.56	1,848,660	0.33	-86.57
'48192000'	ΠΤΥΣΣΟΜΕΝΑ ΧΑΡΤΟΚΙΒΩΤΙΑ, ΚΙΒΩΤΙΑ ΚΑΙ ΘΗΚΕΣ ΑΠΟ ΜΗ ΚΥΜΑΤΟΕΙΔΕΣ ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ	979,850	0.18	1,776,653	0.32	81.32
'28352400'	ΦΩΣΦΟΡΙΚΑ ΚΑΛΪΟΥ	888,363	0.17	1,721,840	0.31	93.82
'85437090'	ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ, ΜΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΕΦΑΛΕΣ. 85	1,183,979	0.22	1,660,825	0.3	40.27
'85072080'	ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΣ ΜΟΛΥΒΔΟΥ-ΟΞΕΟΣ, ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΜΕ ΜΗ ΥΓΡΟ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΗ (ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΠΑΤΑΡΙΩΝ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ)	7,317	0	1,542,484	0.27	20980.83
'78011000'	ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΕΝΟΣ, ΣΕ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΗ ΜΟΡΦΗ	274,097	0.05	1,288,131	0.23	369.95
'84772000'	ΕΞΩΘΗΤΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ Η ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ Η ΤΩΝ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΥΛΩΝ	195,000	0.04	1,239,979	0.22	535.89
'90212900'	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΔΟΝΤΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΟΔΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΘΕΤΙΚΗΣ (ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΔΟΝΤΙΑ)	1,078,856	0.20	1,216,945	0.22	12.80
	ΛΟΙΠΑ	68,339,593	12.72	46,394,908	8.26	-32.11
	ΣΥΝΟΛΟ	468,767,218	87.28	515,283,609	91.74	9.92

ΠΗΓΗ ΕΛ.ΣΤ.Α – Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβιβ

Οι ελληνικές εξαγωγές στη χώρα, χαρακτηρίζονται κυρίως από προϊόντα για βιομηχανική χρήση (ενδιάμεσα αγαθά, πρώτες ύλες, μεταφορικό εξοπλισμό) και δευτερευόντως από καταναλωτικά προϊόντα και τρόφιμα(νωπά και τυποποιημένα τρόφιμα, προϊόντα περιποίησης, προϊόντα καθαρισμού). Το «**χαρτοφυλάκιο**» των ελληνικών εξαγωγών **θα πρέπει να διευρυνθεί με προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας αλλά και υπηρεσίες στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας.**

Η ιδιωτική κατανάλωση κινείται, σε υψηλά επίπεδα (ανοδικά κινούνται οι δείκτες των λιανικών πωλήσεων και των πωλήσεων πολυκαταστημάτων) τροφοδοτώντας την ανάπτυξη, ενώ καταγράφεται και έντονη κατασκευαστική δραστηριότητα, λόγω αύξησης του πληθυσμού και μετανάστευσης από το εξωτερικό.

Οι δυνατότητες για τις ελληνικές εξαγωγές παρουσιάζονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- τροφίμων (ειδικότερα γαλακτοκομικών, ζαχαρωδών προϊόντων, ποτών, ψαριών), οργανικά τρόφιμα
- φαρμακευτικών και παραφαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής, προϊόντα υγείας
- τεχνολογιών επικοινωνιών/ πληροφορικής (υπηρεσίες σχεδιασμού/ κατασκευή προϊόντων μικροηλεκτρονικής), διαστημική τεχνολογία και εφαρμογές
- έρευνα και ανάπτυξη/ συμπαραγωγή στον τομέα των επιστημών ζωής (βιοφαρμακευτικά, ιατρικός εξοπλισμός)
- έτοιμου ενδύματος

- δομικών υλικών για κατασκευές κατοικιών, υποδομών μεταφοράς, φυσικού αερίου και του τομέα της ενέργειας.

5.2. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Ως σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ε/εξαγωγείς καταγράφονται τα παρακάτω:

- Ινστιτούτο Προδιαγραφών του Ισραήλ (Standards Institute of Israel). Οι διαδικασίες έγκρισης υποχρεωτικών προδιαγραφών των εισαγομένων προϊόντων είναι αργές και χρονοβόρες. Επιπλέον, δεν αναγνωρίζονται τα πιστοποιητικά που συνοδεύουν τα προϊόντα και ενδεχομένως έχουν εκδοθεί από αντίστοιχα ευρωπαϊκά ινστιτούτα.
- Οι ενώσεις παραγωγών μελιού και γαλακτοκομικών προϊόντων προκειμένου να προστατεύσουν την εγχώρια παραγωγή έχουν επιτύχει την επιβολή υψηλών φόρων και δασμών στα εισαγόμενα προϊόντα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα που συχνά αναφέρεται από στελέχη της ΕΕ στο Ισραήλ είναι της τιμής/κιλό του ολλανδικού τυριού γκούντα που στη χώρα παραγωγής στοιχίζει 5,14 δολ./κιλό και στο Ισραήλ 17,13 δολ./κιλό. Επιπλέον, το εμπόριο και η παραγωγή των εν λόγω προϊόντων ελέγχεται από 3 μεγάλες εταιρείες οι οποίες λειτουργούν με μονοπωλιακά χαρακτηριστικά (Tnuva, Strauss και Tara)
- Η ύπαρξη μικρού αριθμού αδειών και ποσοτώσεων στις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων, φρέσκων φρούτων και λαχανικών και μεταποιημένων τροφίμων, προστατεύει τους εγχώριους παραγωγούς και περιορίζει τις εισαγωγές.
- Η έκδοση του πιστοποιητικού Kosher που απαιτείται για την εισαγωγή νωπού κρέατος, πουλερικών, μεταποιημένων τροφίμων, κρασιών κ.ά, λειτουργεί επίσης αποτρεπτικά, τόσο, λόγω της διαδικασίας (δεν είναι αποδεκτοί από τις ισρ/αρχές όλοι οι ραβίνοι), όσο και του περιορισμένου χρονικού διαστήματος για το οποίο ισχύει.
- Αναφορικά με την εισαγωγή non-kosher νωπού κρέατος το Ισραήλ απαγορεύει τις εισαγωγές (με εξαίρεση την εισαγωγή 1.200 τόνων non-kosher ετησίως), ενώ επιτρέπει εγχώρια παραγωγή και εμπορία non-kosher κρέατος και προϊόντων του. Όλα τα εισαγόμενα κρέατα υποχρεωτικά πρέπει να πιστοποιούνται από την Αρχираββινεία Ισραήλ. Η ΕΕ ζήτησε από την Αρχираββινεία την αναγνώριση των πιστοποιητικών Kosher που εκδίδονται από τους Ραβίνους των χωρών της ΕΕ, με σκοπό την μείωση του κόστους πιστοποίησης, αίτημα στο οποίο δεν φάνηκε διατεθειμένη η πολιτική ηγεσία να επιλύσει, λόγω ενδεχόμενης διατάραξης εσωτερικών ισορροπιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

6.1 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΙΣΡΑΗΛΙΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ-ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναλυτικότερα:

6.1.1. Προώθηση της συνεργασίας στη βιομηχανική έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία

Το Ισραήλ διαθέτει το υψηλότερο ποσοστό παγκοσμίως για έρευνα και ανάπτυξη στον ιδιωτικό τομέα και από το υψηλότερο ποσοστό διασύνδεσης των ισραηλινών Ιδρυμάτων Έρευνας και Τεχνολογίας με τον ιδιωτικό τομέα. Δυνατότητες συνεργασίας:

- Ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργασιών Ισραηλινών εταιρειών με ελληνικές εταιρείες κλάδων υψηλής τεχνολογίας / καινοτομίας με εξαγωγικό προσανατολισμό (δημιουργία συνεργατικών τεχνολογικών σχηματισμών, ανάθεση δραστηριοτήτων E&A σε ελληνικές εταιρείες, προσέλκυση επιχειρηματικών κεφαλαίων). «Εργαλεία» για αξιοποίηση/ ο αναπτυξιακός νόμος, οι διμερείς δράσεις E&A (προκηρύξεις για χρηματοδοτική ενίσχυση κοινών έργων), καθώς και το πρόγραμμα της ΕΕ «Horizon 2020» στο οποίο το Ισραήλ συμμετέχει από 1/1/2014.

- Ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργασιών ισραηλινών εταιρειών με ελληνικές εταιρείες κλάδων υψηλής τεχνολογίας/καινοτομίας, start-ups που ξεκινούν από θερμοκοιτίδες Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.
- Η χώρα μας για δεύτερη φορά συμμετείχε με εθνικό Περίπτερο στο ετήσιο διεθνές φεστιβάλ Καινοτομίας (DLD). Προκειμένου τα ε/start ups να συναντηθούν με χρηματοδοτικούς οργανισμούς (VC, Funds) και εταιρείες τεχνολογίας και να έχουν αποτελέσματα οι συμμετέχοντες θα πρέπει να προετοιμάζονται έγκαιρα.
- Προκειμένου να διασφαλισθούν επιχειρησιακά αποτελέσματα, θα πρέπει, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (ΓΓΕΤ- Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα) να συντονίσουν τις ενέργειές τους ώστε να παρουσιαστούν ώριμες συγκεκριμένες προτάσεις από την ε/πλευρά. Προτεραιότητα αποτελεί η επικέντρωση του ενδιαφέροντος όχι μόνο στην ακαδημαϊκή συνεργασία αλλά στην εξεύρεση και προώθηση επιχειρηματικών σχεδίων.
- Υπενθυμίζεται ότι στο πλαίσιο της Διακρατικής συνεργασίας Ελλάδας-Ισραήλ στους τομείς Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (Ιεροσόλυμα, 18.05.1992) υπεγράφησαν: α/Συμφωνία για Μορφωτική, Εκπαιδευτική και Επιστημονική Συνεργασία και β/Συμφωνία για την Οικονομική, Βιομηχανική και Τεχνολογική συνεργασία. Κατ' εφαρμογή τους δημοσιεύθηκε νέα 4η Προκήρυξη (2019) για συνεργασία στους τομείς E+T: (οι προηγούμενες ήταν το 1994, 2013,2019). Η Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης ερευνητικών έργων στη Δράση Εθνικής Εμβέλειας «Διμερής και Πολυμερής E&T Συνεργασία Ελλάδας – Ισραήλ 2019» δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο τ.έ..

6.1.2. Αμυντική βιομηχανία - διαστημική τεχνολογία και εφαρμογές

Μεταφορά τεχνογνωσίας (Know-how), συμπαραγωγή, υψηλή προστιθέμενη αξία σε επίπεδο προμηθειών και προϊόντων, τόσο καθαρά αμυντικών βιομηχανιών, όσο και σε επίπεδο κλαδικών φορέων σε προϊόντα υψηλής τεχνολογίας αλλά και διττής χρήσεως, τα οποία έχουν εμπορική και αμυντική χρήση. Εν λόγω επιλογή, έχει μεγαλύτερη αξία για χώρα μας, τόσο υπό το πρίσμα δημοσιονομικών περιορισμών αμυντικών μας δαπανών, όσο και αναπτυξιακής διάστασης αμυντικής μας βιομηχανίας και τομέων υψηλής τεχνολογίας οικονομίας μας. Ειδικότερα:

- Προώθηση της αεροδιαστημικής συνεργασίας. Η ανάπτυξη του τομέα αεροδιαστημικής στη χώρα μας, δέον αποτελεί προτεραιότητα, σε εθνικό επίπεδο, δεδομένου ότι σχετικά προϊόντα και εφαρμογές εμπίπτουν σε κατηγορία προϊόντων διττής χρήσεως (ωφελούνται, ενδεικτικά, τομείς γεωργίας και αειφόρου ανάπτυξης, π.χ. από συστήματα εγκαίριου ειδοποίησης ή παρακολούθησης της βλάστησης), αλλά και έμμεση ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας και των εξοπλισμών, που υφίστανται δημοσιονομικές περικοπές, αφού μπορούν να συμβάλουν στη διαχείριση σύγχρονων και επίκαιρων προβλημάτων, όπως το μεταναστευτικό (π.χ. με τεχνολογίες τηλε-επισκόπησης προσφυγικών ροών). Επιπρόσθετα, σχετικά προϊόντα, θα μπορούσαν να εισέλθουν σε εξοπλιστικές προμήθειες και αγορές άλλων χωρών.
- τη σύμπράξη ισρ/επιχειρήσεων με αντίστοιχες ελληνικές στον τομέα των αμυντικών συστημάτων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος European Defence Action Plan(EDAP)
- αναζήτηση τρόπων συνεργασίας του υπό σύσταση ε/Εθνικού Οργανισμού Διαστήματος με τον αντίστοιχο ισρ/Οργανισμό (ISA-Israel Space Agency) με στόχο την κοινή ανάπτυξη διαστημικών τεχνολογιών.

6.1.3. Κατασκευαστικός τομέας

Ο κατασκευαστικός τομέας συνιστά έναν από τους πιο δυναμικούς τομείς της οικονομίας του Ισραήλ. Οι τιμές των κατοικιών, συνέχισαν την ανοδική τους πορεία στις περιοχές με μεγάλη ζήτηση στο σύνολο όμως, ο αριθμός των πωλήσεων των κατοικιών μειώθηκε καθώς πολλοί επενδυτές αποχώρησαν από τις κατασκευές, κυρίως λόγω των μεγάλων φόρων που επέβαλε η κυβέρνηση στον κατασκευαστικό τομέα. Η τάση αυτή έγινε

αισθητή κυρίως στις περιοχές με χαμηλότερη ζήτηση. Στις τελευταίες σημειώθηκε μείωση των τιμών ενώ στις περιοχές με υψηλή ζήτηση σημειώθηκε αύξηση.

Το Ισραήλ διαθέτει μεγάλες κατασκευαστικές εταιρείες οι οποίες έχουν διεθνή παρουσία και απαριθμούν γύρω στα 2000 μέλη ενώ παράλληλα υπάρχουν αξιόλογες εταιρείες στον τομέα των δομικών υλικών.

Οι νέες κυβερνητικές πολιτικές αποσκοπούν στη μείωση των τιμών των κατοικιών κατά 30-35%, στην αύξηση του κατασκευαστικού όγκου και στην ανάπτυξη του εγχώριου οικιστικού τομέα, με στόχο την αντιμετώπιση της οικιστικής κρίσης που αντιμετωπίζει η χώρα. Η αγορά παρουσιάζει δυναμισμό, λόγω της συνεχούς αύξησης του πληθυσμού (8,46 εκ. - +2%/έτος) και της αύξησης των νοικοκυριών (2,36 εκ.) καθώς προστίθενται ετησίως 50 χιλιάδες νέα νοικοκυριά.

6.1.4 Μεγάλα έργα υποδομών-δημόσια έργα

- Το Ισραήλ αναφορικά με την κατασκευή έργων υποδομής προωθεί τη συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα (public partnership projects) και προς αυτή την κατεύθυνση έχουν εκδοθεί από την κυβέρνηση κατευθυντήριες αρχές για την αξιολόγηση των έργων υποδομής.
- Τα τελευταία πέντε χρόνια όλα τα στρατηγικά έργα υποδομών έχουν ανατεθεί σε κινεζικές εταιρείες αποκαλύπτοντας τη νέα οικονομική διάσταση στις σχέσεις Ισραήλ-Κίνας, όπως επίσης και τη στρατηγική επιλογή της Κίνας να συνδεθεί με τα μεγαλύτερα λιμάνια της Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου δημιουργώντας και αναλαμβάνοντας τη διαχείριση τερματικών σταθμών στα αντίστοιχα λιμάνια.

6.1.5 Προτάσεις:

Οι άμεσες και πιο ορατές δυνατότητες που παρουσιάζονται για τις ε/κατασκευαστικές εταιρείες είναι:

- Είτε η ανάληψη έργων σαν υπεργολάβοι μεγάλων κατασκευαστικών εταιρειών που ήδη δραστηριοποιούνται στην αγορά του Ισραήλ είτε να συμπράξουν με ε/κατασκευαστικές εταιρείες με τις οποίες θα μπορούσαν να αναλάβουν από κοινού κατασκευαστικά έργα τόσο σε τρίτες χώρες όσο και στην αγορά του Ισραήλ
- Η συνεργασία με το Ισραήλ στον τομέα της ενέργειας, της ηλεκτρικής διασύνδεσης και της εξόρυξης φυσικού αερίου θα μπορούσε να διευκολύνει τα μέγιστα στην ανάληψη υποθαλάσσιων έργων από ε/κατασκευαστικές ή από συμπράξεις ελληνικών και ισρ/ εταιρειών.
- Αναφορικά με την προώθηση δομικών υλικών από την Ελλάδα επισημαίνουμε τη χρήση στην κατασκευή κυρίως φτηνών και χαμηλής ποιότητας υλικών που οι ελληνικές εταιρείες έχουν δυσκολία να ανταγωνιστούν. Παρά τις δυσκολίες, συνεχίστηκε το 2018 η θεαματική αύξηση στην εισαγωγή ε/τσιμέντου στην αγορά του Ισραήλ καθώς και το ενδιαφέρον εισαγωγής ε/ δομικών υλικών από ισρ/εισαγωγείς.

6.2. Τουρισμός

Το 2018, οι Ισραηλινοί τουρίστες ανήλθαν, σύμφωνα με στοιχεία Γραφείου ΕΟΤ Τελ Αβίβ στους 570.718 από 503.047, το 2017, σημειώνοντας αύξηση +13,3%, έναντι της αντίστοιχης περιόδου, το 2017. Η Ελλάδα κατατάσσεται ως 3^{ος} σε προτίμηση τουριστικός μεσογειακός προορισμός, μετά τη Γαλλία και την Ιταλία.

Δράσεις για περαιτέρω ενίσχυση τουριστικού ρεύματος από Ισραήλ:

- Θα πρέπει να προωθηθούν περαιτέρω απευθείας αεροπορικές συνδέσεις Ελλάδος – Ισραήλ, σε διεθνή επαρχιακά αεροδρόμια της χώρας μας.
- Προώθηση τουριστικών πακέτων ειδικών θεματικών ενοτήτων (ιατρικός, γαστρονομικός, αγροτουρισμός, καταδυτικός, αθλητικός) καθώς και πακέτα χειμερινού τουρισμού (υπάρχει αξιόλογο τουριστικό ρεύμα από Ισραήλ που πηγαίνει σε χειμερινούς προορισμούς κάθε χειμώνα).

- Ανάδειξη περιοχών με πρότερη ή και σημερινή Εβραϊκή παρουσία ως τουριστικών προορισμών
- Χρηματοδότηση ή και με άλλα μέσα υποστήριξη, ειδικών θεματικών εκδηλώσεων προβολής, διοργάνωση εκδηλώσεων δημοσίων σχέσεων, σε συνεργασία Γραφείων ΟΕΥ, Τύπου και ΕΟΤ Τελ Αβίβ αλλά και η αξιοποίηση πόρων, τόσο των Κλαδικών Φορέων (Ενωση Ξενοδόχων, ΣΕΤΕ κ.λπ.), όσο και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για στοχευμένη τουριστική προβολή (προσκλήσεις tour operators, opinion leaders, δημοσιογράφων, πακέτα «οργανωμένων» διακοπών σε εργατικές ενώσεις).
- Ανάπτυξη κρουαζιέρας: περαιτέρω ανάπτυξη της κρουαζιέρας, τόσο από το Ισραήλ στη χώρα μας, όσο και για κοινά πακέτα κρουαζιέρας με σταθμούς σε Ισραήλ, Κύπρο και Ελλάδα.
- Ανάπτυξη κοινών τουριστικών πακέτων σε τρίτες αγορές (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία), μέσω τυποποιημένων ταξιδιών εξοικείωσης (fam trip) για ταξιδιωτικούς πράκτορες και δημοσιογράφους.

Πίνακας14: Τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από το Ισραήλ

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Αφίξεις από το Ισραήλ στην Ελλάδα	348,317	384,842	405,870	445,572	503,047	570.718
Ποσοστό στο σύνολο των αφίξεων	1.94%	1.74%	1.71%	1.79%	1.85%	1,63%
Μεταβολή	+11.22%	+10.48%	+5.46%	+9.78%	+12.89%	+13,3 %

Πηγή: Γραφείο ΕΟΤ Τελ Αβίβ & ΕΟΤ

6.3. Ενέργεια

Μέχρι το 2000, το Ισραήλ δεν διέθετε σημαντικές εγχώριες ενεργειακές πηγές και κάλυπτε τις ενεργειακές του ανάγκες με εισαγωγές ενεργειακών προϊόντων. Η ζήτηση Φυσικού Αερίου (ΦΑ) στο Ισραήλ, σύμφωνα με εκτίμηση του Υπουργείου Ενέργειας και Εθνικών Υποδομών, θα ανέλθει από τα επίπεδα των 5,3 δις κυβ. μέτρα, το 2010, σε 11,1 δις κυβ. μέτρα, το 2020, και 16,8 δις κυβ. μέτρα, το 2030.

Πίνακας 15: Χρήση Φυσικού Αερίου στο Ισραήλ

ΧΡΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΟ ΙΣΡΑΗΛ															
2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2014	2016	2018	2020*	2022*	2024*	2026*	2028*	2030*
1.2	1.6	2.3	2.7	3.7	4.2	5.2	7.6	9.5	10.1	11.1	11.7	13	14.3	15.3	16.8

Τα νούμερα είναι σε Δισεκατομμύρια Κυβικά Μέτρα Φυσικού Αερίου/Ετος – Προβολή κατανάλωσης τα επόμενα χρόνια)

Πηγή: Υπουργείο Ενέργειας και Εθνικών Υποδομών του Ισραήλ

Η σχετικά πρόσφατη ανακάλυψη των πιο σημαντικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην παράκτια θαλάσσια περιοχή του βορείου Ισραήλ στα πεδία “Tamar” και “Leviathan”, άλλαξαν τα δεδομένα στην οικονομία, καθώς το Ισραήλ θα μπορεί να καλύψει επαρκώς τις εγχώριες ενεργειακές του ανάγκες αλλά και να προχωρήσει (τα εκτιμώμενα αποθέματα ανέρχονται σε 910 δις κ.μ. φ.α) στην εξαγωγή φυσικού αερίου (το 40% του παραγόμενου φυσικού αερίου θα εξάγεται και το 60% θα κατευθυνθεί στην εσωτερική κατανάλωση).

Πολιτική του Ισραήλ αποτελεί η κάλυψη των ενεργειακών του αναγκών με φ.α. αλλά και η ανάπτυξη τομέων της οικονομίας του, γύρω από το φυσικό αέριο (ηλεκτροπαραγωγή, αυτοκίνηση με Φυσικό Αέριο).

Το 2018, επισημαίνουμε τη σύναψη επιπρόσθετων προσυμφώνων πώλησης ΦΑ, της Energean Oil & Gas Israel, τα οποία επέτρεψαν: την ανακοίνωση της τελικής επενδυτικής απόφασης (FID) για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων Karish και Tanin (αξία κτήσης, 148 εκ. \$ - αξία επένδυσης 1,3 δις \$), την άντληση κεφαλαίων από τις διεθνείς χρηματαγορές κεφαλαίων, ύψους € 1,3 δις, την παραχώρηση επιπλέον πέντε (5) θαλασσίων οικοπέδων για έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων (στο πλαίσιο του σχετικού αδειοδοτικού γύρου του Ισραήλ) καθώς και τη διαπραγμάτευσή της, τόσο στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου, όσο και στο Χρηματιστήριο Αξιών του Τελ Αβίβ.

Η επιχειρηματική παρουσία ε/Ομίλων συμβάλλει στην αναβάθμιση του γεωπολιτικού ρόλου της χώρας μας, μέσω της άσκησης ολοκληρωμένης ενεργειακής διπλωματίας στην περιοχή, δεδομένου ότι οι σχετικοί επιχειρηματικοί σχεδιασμοί συμπληρώνουν και υλοποιούν τους αντίστοιχους πολιτικούς. Παράλληλα δε, επιτυγχάνεται η εμβάθυνση της συνεργασίας μας με το Ισραήλ καθώς οι αμοιβαία επωφελείς συμφωνίες συμβάλλουν στη δημιουργία κοινού πεδίου οικονομικών συμφερόντων.

Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκαν βήματα προόδου, αναφορικά με την προώθηση του υποθαλάσσιου αγωγού ΦΑ EastMed, καθώς ολοκληρώθηκε η διαπραγμάτευση της Διακυβερνητικής Συμφωνίας (IGA), μεταξύ Ελλάδος-Κύπρου-Ισραήλ και Ιταλίας.

6.4. Ενίσχυση συνεργασίας υδατικών τεχνολογιών - περιβαλλοντικής προστασίας

Σημαντικό όφελος θα μπορούσε να έχει χώρα μας, εφόσον υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις σε περιοχές, δίχως τακτική υδροδότηση ή άρδευση (νησιωτικές περιοχές ή περιοχές που έχει υποχωρήσει ο υδροφόρος ορίζοντας) καθώς και στον περιβαλλοντικό τομέα, με έμφαση στη διαχείριση, επεξεργασία υγρών και στερεών αποβλήτων και απορριμμάτων.

- Πρέπει να αξιοποιηθεί ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (διαθέτει σχετικούς πόρους και διαμορφώνει Επιχειρησιακά Σχέδια Διαχείρισης Απορριμμάτων – ΣΔΙΤ, με στόχο τη συμμετοχή Ισρ/ εταιριών, σε αντίστοιχα ΣΔΙΤ καθώς και μέσω χρηματοδότησης από Κοινοτικά Προγράμματα).
- Θεωρούμε ότι, καθώς το ζήτημα της πρόσβασης και προμήθειας υδάτων στα ε/νησιά αντιμετωπίζεται αποσπασματικά και όχι ολοκληρωμένα, αλλά και της διαχείρισης των υδάτων, εν γένει, λόγω του καταμερισμού των αρμοδιοτήτων (Υπουργείο Ναυτιλίας-ΟΤΑ-ΕΥΔΑΠ Νήσων κ.λ.π), θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να συνεργασθούν, προκειμένου να καταθέσουμε ολοκληρωμένες προτάσεις και να επωφεληθούμε τα μέγιστα από ενδεχόμενη συνεργασία με το Ισραήλ στον τομέα της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων.

6.5 Προώθηση συνεργασίας στον αγροτικό τομέα

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει στο Ισραήλ ο τομέας καλλιέργειας των τροπικών φρούτων και σποροπαραγωγής, σε οποίους θα πρέπει να επιδιωχθεί η συνεργασία και η σύναψη συμφωνίας, με στόχο τη διαφοροποίηση και ανάπτυξη καλλιεργειών στην Ελλάδα. Επίσης, η κάλυψη εισαγωγικών αναγκών του Ισραήλ, σε τομείς που είναι ελλειμματικοί, ενώ καλές προοπτικές συνεργασίας εμφανίζουν:

- οι τομείς αγροτικής έρευνας για νέες καλλιέργειες,
- η μεταφορά τεχνογνωσίας από το Ισραήλ σε τομείς αναδιάρθρωσης καλλιεργειών, ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης αγροτικών προϊόντων, αρδευτικών συστημάτων,
- καθώς και στη δημιουργία κοινοπραξιών (joint ventures) για ανάπτυξη καλλιεργειών στην Ελλάδα που έχουν ζήτηση στην διεθνή αγορά (λ.χ. ρόδια, αρωματικά φυτά, φράουλες, berries, φαρμακευτική κάνναβη κ.ά).

6.6. Συνεργασία στον φαρμακευτικό τομέα

Το Ισραήλ διαθέτει σημαντική φαρμακοβιομηχανία.

- Διερεύνηση προοπτικών συνεργασίας για συμπαραγωγή ισρ/φαρμάκων στην Ελλάδα
- στην προοπτική επανεξαγωγών - εξαγωγών, ιδιαίτερα σε τρίτες χώρες, με τις οποίες το Ισραήλ δεν διατηρεί ακόμη διπλωματικές σχέσεις και στερείται πρόσβασης στις αγορές τους.

6.7. Συνεργασία στον τομέα μεταφορών - ναυτιλίας

Το 2016 υπεγράφη τελικά η **Συμφωνία ναυτιλιακών μεταφορών**. Η τελευταία θα εξυπηρετήσει, μεταξύ άλλων, τόσο στην ανάπτυξη συνεργασίας σε ενεργειακό τομέα (μεταφορά LNG), όσο και στις μεταφορές. Αξιοποίηση και ανάδειξη χώρας μας ως διαμετακομιστικού κόμβου και τη δημιουργία ναυτιλιακού /διαμετακομιστικού άξονα μεταξύ των δύο χωρών.

Στόχος μας οι εμπορικές ροές, ή μέρος αυτών να διοχετευθούν μέσω Ελληνικών λιμένων και δικτύων μεταφορών ή/και με ελληνικής σημαίας πλοία, η αξιοποίηση και η ανάδειξη χώρας μας ως διαμετακομιστικού κόμβου, με καθιέρωση πολλαπλών ναυτιλιακών γραμμών και η δημιουργία ναυτιλιακού /διαμετακομιστικού άξονα, μεταξύ των δύο χωρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

7.1. ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Το επενδυτικό ενδιαφέρον των ισραηλινών εταιρειών για τη χώρα μας, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, αν και ξεκινά από χαμηλά επίπεδα κινείται ανοδικά τα δύο (2) τελευταία χρόνια. Το ύψος των ΑΞΕ από το Ισραήλ (stock - απόθεμα άμεσων επενδύσεων μη κατοίκων από το Ισραήλ στην Ελλάδα), το 2018 ανήλθε σε €33 εκ., έναντι €26,7 εκ., το 2016.

Πίνακας: Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στο Ισραήλ και την Ελλάδα (stock)

(ποσά σε εκ €)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΑΞΕ προς την Ελλάδα (απόθεμα)	€ 30,8	€ 31,0	€ 33,0	€ 33	€ 33	-
Ελληνικές άμεσες επενδύσεις στη (χώρα) (απόθεμα)	-	-	-	-	-	-

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ

Οι καταγεγραμμένες άμεσες επενδύσεις από το Ισραήλ στην Ελλάδα συγκεντρώνονται στους κλάδους ακινήτων, τουριστικών υποδομών, ξενοδοχείων και χρηματοπιστωτικών-ασφαλιστικών δραστηριοτήτων. Παρά τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, το 2018, συνεχίστηκε το έντονο ενδιαφέρον των ισραηλινών για επενδύσεις στην Ελλάδα (αύξηση αιτημάτων για συνάντηση με το Γραφείο μας προκειμένου να ενημερωθούν για τις επενδυτικές ευκαιρίες στη χώρα μας). Στον τομέα των ακινήτων και των ξενοδοχειακών υποδομών, οι ισραηλινοί ενδιαφέρονται να επωφεληθούν, τόσο από τις ευκαιρίες που προσφέρονται από το πρόγραμμα «χρυσή βίζα» που αφορά στη χορήγηση άδειας παραμονής στους επενδυτές εκτός ΕΕ, όσο και στη δημοφιλία των βραχυχρόνιων μισθώσεων (Airbnb).

Συγκεκριμένα, το 2018, σηματοδοτείται από την πλειοδότηση της αλυσίδας ξενοδοχείων FATTAL GROUP (200 ξενοδοχειακές μονάδες -40.000 δωμάτια- σε 18 χώρες- είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο και η αξία της ανέρχεται στα 1,5δισ δολ.) μέσω διαγωνισμού για τη μίσθωση και ανακατασκευή του ξενοδοχείου ΕΣΠΕΡΙΑ στο κέντρο της Αθήνας. Διαθέτουν επίσης δυο ξενοδοχειακές μονάδες στη Ρόδο (MISTRAL –LINDEN RHODES).

Επίσης, το ισραηλινών συμφερόντων Zoia Fund, είναι ένα από τα μεγαλύτερα που έχουν τοποθετηθεί στην ελληνική αγορά τα τελευταία χρόνια (σε διεθνές επίπεδο διαχειρίζεται περί τα 20.000 ακίνητα συνολικής αξίας άνω των 2,2 δισ. Ευρώ με παρουσία σε έξι χώρες (ΗΠΑ, Ισπανία, με έμφαση στη Βαρκελώνη, Πολωνία, Γερμανία, Ισραήλ και Ελλάδα). Συγκεκριμένα, στην ελληνική αγορά διαχειρίζονται 19 ακίνητα. Αρκετά από τα ακίνητα που έχει αποκτήσει το τελευταίο διάστημα το Zoia Fund στην ελληνική πρωτεύουσα βρίσκονται στο στάδιο της ανακατασκευής, ώστε να αρχίσουν να εκμισθώνονται. Υπάρχουν, όμως, και αρκετά ολοκληρωμένα και εν χρήσει ακίνητα (The Hill στο Λυκαβηττό).

Επιπλέον, το ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για αναζήτηση εξαγωγικών ευκαιριών καθώς και ισραηλινών συνεργατών παραμένει σημαντικό, τόσο για προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων στην Ελλάδα, όσο και για υλοποίηση συνεργειών (joint ventures). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναζήτηση συνεργασίας στον τομέα έρευνας και καινοτομίας, του real estate, των τουριστικών υποδομών και της φαρμακευτικής κάνναβης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

8.1. Δράσεις οικονομικής διπλωματίας - επιχειρηματικές αποστολές Γραφείου ΟΕΥ

Τελ Αβίβ

Το Γραφείο ΟΕΥ, παρείχε συστηματική ενημέρωση σε Ελληνικές επιχειρήσεις και κλαδικούς φορείς αναφορικά με τις εξαγωγικές δυνατότητες των Ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά του Ισραήλ.

Επίσης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και σε συνεργασία με την Πρεσβεία, παρείχε πληροφόρηση και οργάνωσε επίσημες επισκέψεις προαγωγής της διμερούς συνεργασίας, που σαν στόχο είχαν:

(α) την προβολή της Ελλάδος ως επενδυτικού προορισμού & την προσέλκυση Ισραηλινών επενδυτών

(β) την εμβάθυνση της οικονομικής συνεργασίας και την αύξηση των εξαγωγών

(γ) την ανάπτυξη συνεργασιών στον τομέα της βιομηχανικής έρευνας και ανάπτυξης για καινοτομικά προϊόντα και τεχνολογίες.

Ειδικότερα:

1. 8.2. Ανάλυση - απολογισμού δραστηριοτήτων Γραφείου ΟΕΥ Τελ Αβίβ

8.2.1. Ενέργειες για την υποστήριξη των Κλάδων Ενδιαφέροντος που δηλώθηκαν στον Προγραμματισμό

A/A	Κλάδοι Ενδιαφέροντος	Τρόπος υποστήριξης
1	Τουρισμός 24th INTERNATIONAL MEDITERRANEAN TOURISM MARKET (6-7/2/2018) – Τουρισμός – Επενδύσεις	- Εθνική συμμετοχή σε διεθνή έκθεση – B2B Συναντήσεις για θέματα επενδύσεων μερίμνει του Γραφείου μας
2	Συμμετοχή εκπροσώπου Γραφείου μας σε field trip στην Ειδική Βιομηχανική Ζώνη με την Ιορδανία (Jordan Gateway) - Επενδύσεις	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
3	Συμμετοχή σε τακτικές συναντήσεις Οικονομικών, Εμπορικών και Επιστημονικών Συμβούλων της Αντιπροσωπείας της ΕΕ (1/3/2018) – Ενέργεια	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
4	Επίσκεψη Αντιπροσωπείας με επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα Βιομηχανίας- Υπουργείο Οικονομίας - B2B Συναντήσεις - Επιχειρηματική Αποστολή για την φαρμακευτική κάνναβη (4-7/3/18) – Επενδύσεις – Μεταφορά τεχνολογίας	- Διοργάνωση επίσκεψης - Διοργάνωση και B2B συναντήσεων
5	Ενημερωτική Διάλεξη στελέχους του Γραφείου μας στη Διπλωματική Ακαδημία του Ισραήλ, στην εκπαιδευόμενη σειρά διπλωματών, αναφορικά με την Ελληνο-ισραηλινή ενεργειακή συνεργασία (5/3/2018) - Ενέργεια - Επενδύσεις	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας σε εκδήλωση ομιλιών στην

		Διπλωματική Ακαδημία του Ισραήλ στους νέους cadets
6	Συμμετοχή του Γραφείου μας σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου της Πρεσβείας σε εκδήλωση προώθησης του Φεστιβάλ Γαλλοφωνίας (Παρασκευή, 9/3/18 Jaffa Theatre & Κυριακή, 11/3/18 Holon Cinematheque) - Ποτά	- Ανεύρεση χορηγών – Συμμετοχή στην εκδήλωση
7	Επιχειρηματική Συνάντηση με εκπρόσωπο της SUFERSAL (η μεγαλύτερη αλυσίδα Σούπερμάρκετ στο Ισραήλ Εξαγωγές - Τρόφιμα - Ποτά (13/3/18)	- B2B συναντήσεις
8	Συμμετοχή ισρ/εταιριών σε Hosted buyers Programme της Διεθνούς Έκθεσης Τροφίμων FOOD EXPO (G. KAMINSKY & CO. LTD. – THE FOOD TEAM, FRANK GROUP, VICTORY SUPERMARKETS) – (16-18/3/18) – Τρόφιμα - Ποτά	- Σύνταξη καταλόγου Συμμετεχόντων στο Hosted Buyers Programme-
9	Διοργάνωση συνάντησης εταιρίας Energean Oil & Gas Israel με κ. Κουμουτσάκο (Τελ Αβίβ, 21.03.2018) – Ενέργεια – Επενδύσεις – Διμερής Οικονομική Συνεργασία	-Διοργάνωση συνάντησης- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
10	Τελετή επίσημης έναρξης του Israel-Greece Chamber of Commerce (21/3/18) – Διμερής Οικονομική Συνεργασία	-Συνδιοργάνωση εκδήλωσης
11	Γαστρονομική εκδήλωση στην αγορά SUK TSAFON, σε συνεργασία με την αλυσίδα ξενοδοχείων ALDEMAR (20-23/3/18) – Τρόφιμα – Ποτά - Τουρισμός	- Συνδιοργάνωση εκδήλωσης – Ανεύρεση χορηγών από το Γραφείο μας
12	Επίσκεψη Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Κόκκαλη, συνοδευόμενου από Αντιπροσωπεία 20 ατόμων (Επιμελητήρια Χανίων, και Λάρισας, αντίστοιχα), σε πλαίσιο της AGRITECH ISRAEL 2018 (7-10/5/18) – Τρόφιμα – Ποτά - Αγροτεχνολογία	- Διοργάνωση B2B συναντήσεων
13	Συμμετοχή σε εκδήλωση του Innovation Without Borders (IWB), με θέμα: “Global Companies in Israel: Challenges, Bureaucracy & the Israeli Industry overview” με ομιλητές στελέχη της διεθνούς δικηγορικής εταιρίας Pearl (9/5/19) – Καινοτομία - Επενδύσεις	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
14	Συμμετοχή σε field trip της Αντιπροσωπείας της ΕΕ σε ισρ/οινοποιεία(17/5/18) – Εξαγωγές - Ποτά	Συμμετοχή του Γραφείου μας
15	Επίσκεψη ΓΓ ΔΟΣ, κ. Μπράχου (5-7/6/18). Συναντήσεις κ. Γενικού με Φορείς Καινοτομίας – Start ups – Ενέργεια – Φαρμακευτική Κάνναβη – Ιατρικός Τουρισμός	-Διοργάνωση συναντήσεων- Συμμετοχή του Γραφείου μας
16	Συμμετοχή σε τακτικές συναντήσεις Οικονομικών, Εμπορικών και Επιστημονικών Συμβούλων της Αντιπροσωπείας της ΕΕ (1/3/2018) – Ενέργεια (5/6/2018) Ενέργεια – Δομικά Υλικά (Υπόθεση ANTI-DUMPING)	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
17	Συμμετοχή σε εκδήλωση του Innovation Without Borders (IWB), με θέμα: « How to prepare for Cyber Week 2018» στο Tel Aviv University (7/6/18) – Δικτύωση – Καινοτομία - Επενδύσεις	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
18	Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας σε Gala Dinner που παρέθεσε ο ΠΘ Νετανιάχου, υπό την ιδιότητα του ΥΠΕΞ στο πλαίσιο υπογραφής συμφωνίας Καινοτομίας με τον Οργανισμό Συνεργασίας Αμερικανικών Κρατών (24/6/19) – Δικτύωση - Καινοτομία	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
19	Συμμετοχή σε εκδήλωση Μόδας και Δικτύωσης του FOX GROUP (25/6/2018) - Ένδυση	- Συμμετοχή σε εκδήλωση δικτύωσης

20	Συμμετοχή σε εκδήλωση του Innovation Without Borders (IWB), με θέμα::The Israeli Growth Forum & Closing Session at Wix rooftop (26/6/18) – Καινοτομία - Επενδύσεις	- Συμμετοχή σε εκδήλωση δικτύωσης εκπροσώπου του Γραφείου μας
21	Συμμετοχή σε τακτικές συναντήσεις Οικονομικών, Εμπορικών και Επιστημονικών Συμβούλων της Αντιπροσωπείας της ΕΕ (18/7/2018) – Ενέργεια – Δομικά Υλικά (υπόθεση anti-dumping)	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
22	Συμμετοχή σε VIP Coctail (Exclusive Event, only for Diplomats, Investors, Sponsors, Main Speakers and other VIP) – (18/7/18) – Καινοτομία – Επενδύσεις	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
23	Αποστολή του Δήμου Θεσσαλονίκης στο Cities Summit με επικεφαλής το Δήμαρχο Θεσσαλονίκης (2-5/9/19) – Προώθηση συνεργασιών και εξωστρέφειας ΟΤΑ	- Συντονισμός και διοργάνωση επίσκεψης-B2B συναντήσεις με επιχειρηματίες
24	Επίσκεψη εκπροσώπων Δ.Σ. ΕΒΕΑ – Συναντήσεις με VC's, Incubators, Φορείς Καινοτομίας, Start-ups σε DLD Φεστιβάλ Καινοτομίας (3-/9/18) - Επενδύσεις - Καινοτομία	- Εθνική συμμετοχή σε με Εθνικό Περίπτερο σε Tel Aviv Innovation Festival – Διοργάνωση προγράμματος συναντήσεων
25	EastMed Working Group - WG - Τριμερής Συνάντηση Γενικών Γραμματέων Ενέργειας (12-13/9/18) - Διαπραγμάτευση Σχεδίου Διακυβερνητικής Συμφωνίας για τον EastMed (Ιεροσόλυμα, 12-13/9/18) - Ενέργεια	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας στην ελληνική Αντιπροσωπεία
26	Γαστρονομική εκδήλωση στην αγορά SUK TSAFON, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κεντρικής Ελλάδος (16-19/10/2018), παρουσία του γνωστού Σεφ Άκη Πετρεζίκη - Τρόφιμα - Ποτά - Τουρισμός	- Συνδιοργάνωση εκδήλωσης – Επιχειρηματική Αποστολή – B2B Συναντήσεις
27	Συμμετοχή σε εκδήλωση παρουσίασης της Ανοιχτής Πλατφόρμας Καινοτομίας SOSA (open innovation platform), το οποίο αποτελεί και «Σημείο Προσγείωσης» (landing pad) και Κέντρο Διασύνδεσης της Καινοτομίας, μεταξύ Ισραήλ και Αυστραλίαςσε συνεργασία με το Innovation Without Borders (IWB) (18/10/10) – Δικτύωση – Καινοτομία - Επενδύσεις	- Συμμετοχή εκπροσώπου του Γραφείου μας
28	Επιχειρηματική Αποστολή του UNIFUND (22-24/10/19) στα πλαίσια συμμετοχής του σε Tech Transfer Event του Isral Tech Transfer Orginasation (ITTN) – (22-24/10/19) - Καινοτομία – Start-ups - Επενδύσεις	Διοργάνωση Αποστολής και προγράμματος B2B συναντήσεων
29	Συμμετοχή σε εκδήλωση εισαγωγής της ε/ενεργειακής εταιρίας Energean Oil & Gas Israel στο Χρηματιστήριο του Τελ Αβίβ (29/10/18) – Επενδύσεις – Ενέργεια – Διμερής Οικονομική Συνεργασία	- Συμμετοχή του Γραφείου μας σε εκδήλωση
30	Επίσκεψη Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ Κόκκαλη, συνοδευόμενου από ε/Αντιπροσωπεία για την φαρμακευτική κάνναβη (4-7/11/18) - B2B Συναντήσεις – Τρόφιμα – Ποτά – Φαρμακευτική Κάνναβη	- Διοργάνωση επίσκεψης και B2B συναντήσεων
31	Εθνικό Συνέδριο Ενέργειας Ισραήλ (19-20/11/18) - Ενέργεια - Επενδύσεις – Ενέργεια - Επενδύσεις	- Παρακολούθηση Συνεδρίου και

		δικτύωση
32	Israfood (27-29/11/18) - Τρόμμα - Ποτά	- Επίσκεψη Εκπροσώπου του Γραφείου μας σε περίπτερα
33	Παρουσίαση απόψεων ε/Κυβερνήσεως σε ακρόαση παραχωρηθείσα από τον Υπουργό Οικονομίας Eli Cohen (10/12/18) – Εξαγωγές (Υπόθεση Αντι-dumping) – Δομικά Υλικά (Τσιμέντο)	- Συμμετοχή του Γραφείου μας στη διαμόρφωση και παρουσίαση των απόψεών μας-
34	Διοργάνωση Τριμερούς Business Forum σε πλαίσιο Τριμερούς Ελλάδος-Κύπρου-Ισραήλ (19/12/18) - Επενδύσεις	- Συνδιοργάνωση εκδήλωσης - Συμβολή σε καθορισμό B2B συναντήσεων ε/εταιριών και ομιλητών
35	Τριμερής Σύνοδος Κορυφής Ελλάδος-Κύπρου-Ισραήλ (20/12/18) – Ενέργεια – Κυβερνο-ασφάλεια - Καινοτομία	- Συμμετοχή Γραφείου μας σε Διύπουργικές Συναντήσεις (Ιεροσόλυμα) και σε Ολομέλεια (Be'er sheva)

8.3. Άλλες ενέργειες, πέραν αυτών που δηλώθηκαν στο κεφάλαιο 8.2.1.

8.3.1. Δράσεις που πραγματοποιήθηκαν για προσέλκυση Επενδύσεων και επιχειρηματική συνεργασία

- 21/3/18 Τελετή επίσημης έναρξης του Israel-Greece Chamber of Commerce
- 20/12/18 Συνδιοργάνωση Επιχειρηματικού Φόρουμ, σε πλαίσιο Τριμερούς Συνόδου Ελλάδος - Κύπρου –Ισραήλ

8.3.2. Επιχειρηματικές Αποστολές που πραγματοποιήθηκαν

- Επίσκεψη Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Κόκκαλη, συνοδευόμενου από Αντιπροσωπεία 20 ατόμων (Επιμελητήρια Χανίων, και Λάρισας, αντίστοιχα), σε πλαίσιο της AGRITECH ISRAEL 2018 (7-10/5/18) – Τρόφιμα – Ποτά – Αγροτεχνολογία - Συνάντηση με εκπροσώπους της Ομοσπονδίας Ισρηλινών Επιμελητηρίων – Federation of Israeli Chambers of Commerce
- DLD Innovation Festival 2018: Φεστιβάλ Καινοτομίας (3-6/9/2018, Τελ Αβίβ) – Επίσκεψη ΕΒΕΑ - Εθνικό Περίπτερο – Επιχειρηματική Αποστολή από τη Τ.Η.Ε.Α.
- Γαστρονομική εκδήλωση στην αγορά SUK TSAFON, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κεντρικής Ελλάδος (16-19/10/2018), παρουσία του γνωστού Σεφ Άκη Πετρεζίκη - Τρόφιμα - Ποτά – Τουρισμός-Επιχειρηματική αποστολή Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στον τομέα των τροφίμων και ποτών-επενδύσεων
- Επιχειρηματική Αποστολή από το UNIFUND (22-24/10/18) στα πλαίσια συμμετοχής του σε Tech Transfer Event
- (Ενέργειες Γραφείου μας για την αξιοποίηση ευκαιριών Hosted Buyers' Programme ε/Διεθνών Εμπορικών Εκθέσεων και ειδικότερα:
- Α. FOODEXPO (Αθήνα, 10-12/3/18)
- Β. SYSKEVASIA 2018 & PLASTICA 2018, (Αθήνα, 12-15/10/2018)

8.3.3. Λοιπές δράσεις για την Προώθηση Εξαγωγών

- Καθιέρωση τακτικού, διμηνιαίου γεύματος εργασίας με Οικονομικούς Ακολούθους χωρών ΝΑ Μεσογείου για τα ενεργειακά θέματα (Ιταλία, Ελλάδα, Κύπρος + ΕΕ) για αλληλοενημέρωση και τυχόν συντονισμό ενεργειών συντονισμός με Αντιπροσωπεία της ΕΕ για θέματα προώθησης εξαγωγών
- Συμμετοχή του Γραφείου μας στην IMTM Tel Aviv - International Tourism Exhibition 2017 (6-7 Φεβρουαρίου 2018 Εκθεσιακό - Κέντρο Τελ Αβίβ) - Τουρισμός - Γραφείο μας συμμετέχει ενεργά σε B2B συναντήσεις.

Παρακολούθηση των ακόλουθων διεθνών Εκθέσεων

- -AGRITECH ISRAEL:International Agricultural Technology Exhibition: (08-10 Μαΐου 2018 Εκθεσιακό Κέντρο Τελ Αβίβ – 3ετής Έκθεση)
- DLD Innovation Festival 2018: Φεστιβάλ Καινοτομίας (3-6/9/2018, Τελ Αβίβ) – Επίσκεψη ΕΒΕΑ - Εθνικό Περίπτερο
- Εθνικό Συνέδριο Ενέργειας Ισραήλ (19-20/11/18) - Ενέργεια - Επενδύσεις - Ενέργεια – Επενδύσεις
- ISRAFOOD: 34η Έκθεση Τροφίμων: (28 – 30 Νοέμβρη , 2018, Εκθεσιακό Κέντρο Τελ Αβίβ) – Εκθεσιακό Περίπτερο της ΔΕΛΚΟΦ για την προώθηση του ευρωπαϊκού ροδάκινου (κονσέρβας). Σημ.:Η ελληνική παραγωγή κονσερβοποιημένου ροδάκινου αντιπροσωπεύει ποσοστό περίπου 80% της ευρωπαϊκής παραγωγής.

8.3.4. Δράσεις για την Άρση των Εμποδίων Πρόσβασης στην Αγορά

Συντονισμός με Αντιπροσωπεία της ΕΕ για θέματα πρόσβασης στην αγορά (market access issues) προώθησης εξαγωγών.

- Επαφές με Ισρ/Αρχές και Αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Ισραήλ, αναφορικά με την υπόθεση Antidumping για τις εισαγωγές τσιμέντου στην Ελλάδα.

-23/4/18: Διάβημα προς τον Υπουργό Γεωργίας του Ισραήλ, από τον Πρέσβυ, παρουσία και του Γραφείου μας, αναφορικά με την καθυστέρηση (πλέον των τεσσάρων ετών) επεξεργασίας των ερωτηματολογίων από την ισρ/Κτηνιατρική Υπηρεσία για τις εισαγωγές ζώων ζώνων και προϊόντων κρέατος στο Ισραήλ από τη χώρα μας.

-13/09/18: Ενημερωτική Συνάντηση Νομικής Συμβούλου ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, κας Φλώρου με κ. Πρέσβυ, παρουσία και του Γραφείου μας, αναφορικά με ακροαματική διαδικασία εκδίκασης Υπόθεσης, ενώπιον Επιτροπής Anti-dumping για τις εξαγωγές ελληνικού τσιμέντου.

-3/10/18: Ενημερωτική συνάντηση με εκπρόσωπο της ισρ/εισαγωγικής εταιρίας CEMENT που πραγματοποιεί τις εισαγωγές ε/τσιμέντου, αναφορικά με την υπόθεση Anti-dumping, αναφορικά με τις εξαγωγές ε/τσιμέντου.

-Παρακολούθηση θεμάτων που αφορούν εμπόδια πρόσβασης στην αγορά, σε πλαίσιο τακτικών συναντήσεων Οικονομικών, Εμπορικών και Επιστημονικών Ακολούθων στην Αντιπροσωπεία της ΕΕ.

- Συναντήσεις με την Ομοσπονδία Εμπορικών Επιμελητηρίων του Ισραήλ (Μάιος/Ιούνιος/Σεπτέμβριος 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΧ

9. 1. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συμπερασματικά θα πρέπει μελλοντικά να επικεντρωθούμε στα παρακάτω:

- Τη διοργάνωση στοχευμένων εμπορικών αποστολών, για διερεύνηση συνεργασιών με εδώ φορείς της αγοράς
- Τηναξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων/χρηματοδοτήσεων, με στόχο την

προσέλκυση και προώθηση επενδύσεων σε start-ups, καινοτομία, διαστημική τεχνολογία, υψηλή τεχνολογία

- Την προσέλκυση στην Ελλάδα εμπορικών επισκεπτών από το Ισραήλ, σε διεθνείς εκθέσεις προϊόντων/ υπηρεσιών- περαιτέρω ανάπτυξη του προγράμματος «hosted buyers
- Συστηματική παρουσίαση επενδυτικών δυνατοτήτων της χώρας μας, σε Ισραηλινή επιχειρηματική κοινότητα (εκδηλώσεις roadshow, στοχευμένες αποστολές με προκαθορισμένες συναντήσεις, πρόσκληση ισραηλινών εταιρειών σε επενδυτικά fora στην Ελλάδα),
- Στρατηγικές Συμμαχίες Ελληνικών & Ισραηλινών Επιχειρήσεων: Η δημιουργία στρατηγικών συμμαχιών ελληνικών και ισραηλινών επιχειρήσεων, προς συμπαραγωγή και εξαγωγή προϊόντων. Σημειώνεται ότι τα παραπάνω ήδη αξιοποιεί, η Τουρκία, στην αγορά του Ισραήλ, και επιπλέον αποτελεί μέρος της εξαγωγικής πολιτικής του Ισραήλ και του Israel Export and International Co-operation Institute (IEICI). Η συνεργασία αυτή, παρά το μικρό μέγεθος της ε/αγοράς θα πρέπει να στοχεύει, περισσότερο σε εξαγωγές και επανεξαγωγές,
- Σε κάθε περίπτωση οι συνέργειες και η συνεργασία στην αγορά του Ισραήλ διαφαίνεται ως μοναδική επιλογή.

Τέλος, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι αργά αλλά σταθερά γίνονται βήματα προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των οικονομικών μας σχέσεων με το Ισραήλ. Υπάρχει μια δυναμική η οποία εκφράζεται σε όλους τους τομείς και όλες οι ενέργειες μας (επισκέψεις πολιτειακών παραγόντων, οργάνωση επιχειρηματικών αποστολών, οργάνωση γαστρονομικής εβδομάδας κ.ά) συμβάλλουν θετικά στην κατεύθυνση αυτή. Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τη ζωτική ανάγκη για διεύρυνση της παρουσίας του Ισραήλ σε χώρες της ΕΕ, δίνουν την αναγκαία ώθηση, ώστε οι διμερείς σχέσεις να προσεγγιστούν στο συνολικό πλαίσιο της οικονομικής διπλωματίας και της ευρύτερης γεωοικονομικής και γεωστρατηγικής σύγκλισης των δυο χωρών, προκειμένου να διασφαλισθεί αποτελεσματικότερα η προαγωγή αμοιβαία επωφελών αποτελεσμάτων.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Χώρα: ΙΣΡΑΗΛ

Πληθυσμός: 9,036 (χιλ.) - (Μάιος 2019)

-Γλώσσες: Επίσημες γλώσσες είναι τα Εβραϊκά και τα Αραβικά. Τα ρωσικά και τα αγγλικά χρησιμοποιούνται επίσης ευρέως.

-Νόμισμα: Το Νέο Ισραηλινό Σέκελ (NIS)

-Μέσος μηνιαίος μισθός Ισραηλινών εργαζομένων: 10,779 NIS (περίπου 2,688 ευρώ – τρέχουσες τιμές- στοιχεία Απρίλιος 2019)

-Πληθωρισμός: 1,0% (2018)

-Ποσοστό ανεργίας (εποχικά προσαρμοσμένο): 4.0% (2018)

-Ενεργός Πληθυσμός: 4.068.000 Δεκέμβριος 2018)

-Κατά κεφαλήν ΑΕΠ: \$ 41644

-Κατά κεφαλήν ιδιωτική καταναλωτική δαπάνη: (34.300 Ευρώ)

-Κυριότερες πόλεις:

Ιεροσόλυμα
Τελ Αβίβ
Χάϊφα
Ρισόν λε Τσίον
Ασντόντ
Μπέερ Σέβα